

laisvė Rašinio
konkursas lygybė
pagarba
solidarumas
žmogaus teisės
politinis dialogas
laisvė
partnerysė
demokratija
pilielinės visuomenės
isitraukimas

rašinio
konkursas lygybė
pagarba
dialogas
visuomenės

RAŠINIO KONKURSAS
LAIŠKAS BENDRAAMŽIUI

LVJC.lt

mūsų pasaulis
mūsų orumas
mūsų ateitis

Rašinio „Laiškas bendraamžiui“ konkursas yra projekto „2015 Europos metai vystymuisi: Dalyvauk ir įsitrauk į vystomojo bendradarbiavimo veiklą“, kuris skirtas didinti informuotumą ir šviesti įvairias jaunimo grupes apie Lietuvos ir Europos Sąjungos vystomojo bendradarbiavimo svarbą, tikslus ir aktualijas bei tuo pačiu skatinti Lietuvos visuomenės diskusijas ir dalyvavimą vystomojo bendradarbiavimo politikos įgyvendinime, dalis. Projekto įgyvendinimą koordinuoja Nacionalinė nevyriausybinių vystomojo bendradarbiavimo organizacijų platforma (NNVBO Platforma). Projekto partneriai: VŠĮ „Psichikos sveikatos perspektyvos“ (PSP), Lietuvos vaikų ir jaunimo centras (LVJC), Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija (LSŠA), VŠĮ „Humana People to People Baltic“ (HPPB), Baltijos labdaros fondas, Ugdymo plėtotės centras, VŠĮ „GM Gyvai“.

Projektas yra bendrai finansuojamas Europos Sąjungos ir LR užsienio reikalų ministerijos Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos lėšomis.

Lietuvai tapus ES nare, pradėjome teikti paramą skurdžiau gyvenančioms šalims. Ši pagalba ne tik solidarumas, bet ir įsitikinimas, kad kiekvienas pasaulio žmogus turi teisę į orų gyvenimą ir lygias teises. Pasauliui sparčiai vystantis, įvykiai netgi tolimose šalyse vis labiau įtakoja mūsų kasdienybę, ekonominę gerovę bei saugumą. Ir atvirkščiai – mūsų pasirinkimai ir veiksmai įtakoja net ir labiausiai nutolusiuose pasaulio kraštuose gyvenančių žmonių gyvenimo kokybę.

Vystomojo bendradarbiavimo politika – tai visų išsivysčiusių šalių neatskiriama užsienio politikos dalis, kuria siekiama garantuoti taiką, ekonomikos augimą bei socialinį stabilumą pasaulyje. Lietuva, prisidėdama prie tarptautinės bendruomenės pastangų integruoti besivystančias šalis į pasaulio ekonomiką, tuo pačiu stiprina taiką ir stabilumą pasaulyje – galimybę saugiai ir taikiai gyventi, keliauti, studijuoti, kurti.

Šiame leidinyje talpinami rašinio konkurso „Laiškas bendraamžiui“ dalyvių darbai. Rašinio konkursas yra projekto „2015 Europos metai vystymuisi: Dalyvauk ir įsitrauk į vystomojo bendradarbiavimo veiklą“ dalis, kuris bendrai finansuojamas Europos Sąjungos ir LR Užsienio reikalų ministerijos Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos lėšomis. Projekto turinys nebūtinai atspindi oficialią Europos Sąjungos poziciją.

Konkurso tikslas - paskatinti vyresnių klasių moksleivius prisidėti prie 2015-ųjų Europos metų vystymuisi minėjimo, sudarant galimybę giliau pažinti šalių, kurioms Lietuva teikia dvišalę paramą, bendraamžių gyvenimą. Rašiniuose moksleiviai buvo kviečiami „pajusti“ situaciją siūlomose šalyse: Afganistane, Baltarusijoje, Gruzijoje, Moldovoje ir Ukrainoje, „pamatyti“ ją kito žmogaus - savo bendraamžio toje šalyje - akimis ir tą viziją perteikti.

Leidinyje pateikiami nekoreguoti dalyvių darbai. Jų turinys atspindi moksleivių turimą informaciją, jų požiūrį į padėtį aprašomoje šalyje. Dauguma dalyvių puikiai įsijautė į savo bendraamžių gyvenimą, bandė įsivaizduoti ir perteikti jų kasdienybę, asmeninius išgyvenimus, jautriai aprašė nuo konfliktų, karinių veiksmų, socialinės neteisybės ar politinių sąlygų nukentėjusių jaunų žmonių situaciją. Nors kai kurie darbai nevisiškai tikroviškai atspindi situaciją pasirinktoje šalyje, sveikintina jaunųjų autorių empatija ir kūrybiškumas.

Konkurso organizatoriai nuoširdžiai dėkoja pedagogams, pakvietusiems moksleivius dalyvauti konkurse bei konsultavusiems savo ugdytinius. Moksleivių skatinimas atidžiau pažvelgti į mus supantį pasaulį, analizuoti geopolitinius probleminius klausimus formuoja vaikų ir jaunimo kritinio mąstymo ir raiškos laisvės gebėjimus, kurie būtini aktyviam, savo teises, laisves ir pareigas žinančiam pasaulio piliečiui.

partnerystė
kratija
ba

laisvė
pagarba

laisvė

žmogaus teisės

istatymo
viršenybė

Afganistanas

politinis dialogas

teisingumas

solidarumas
finės visuomenės
traukimas

Sveika, Gabriele,

Kaip sekasi? Kas naujo? Praeitame laiške rašei, kad aš galiu Tavimi pasitikėti. Noriu, kad ir Tu manimi pasitikėtum, todėl siūlau, kad laiškuose išlietum visas savo mintis, nebijotum atskleisti man visų paslapčių, o aš žadu daryti tą patį.

Žinai apie ką dabar galvoju? Apie tai, kokia aš esu laiminga galėdama rašyti Tau laiškus ir gauti atsakymus nuo Tavęs, ir taip pat liūdna, nes daugelis mano pažįstamų to padaryti negali. Žinau, kad pas Tavo šalyje viskas kitaip, bet pas mus rašyti, skaityti moka nedaugelis, todėl esu labai dėkinga tau, Gabriele, kad bendrauji su manimi ir savo seneliui, kuris įtikino tėtį leisti mane į mokyklą. Dažnai būna sunku mokytis per karščius ar šalčius, nes palapinės, kuriose susirenkame, nėra labai patvarios, bet, mano manymu, tikrai verta.

Taip pat labai dėkoju ir už gimtadienio sveikinimą, Tik labai norėčiau žinoti, kada tiksliai gimiau, kaip tai žinai Tu, bet, deja, tikslios gimtadienio datos niekada neužinošiu. Kai mamos paklausiu apie tai, ji atsako, kad buvo 1999 metų žiema ir kad buvo labai sunkus gimdymas. Žinau, aš Tau šito niekada nepasakojau, bet gimiau ne viena, tai yra, turėjau seserį dvynę. Taip, teisingai supratai, turėjau, bet jos dabar jau nebėra. Ji mirė nesulaukusi nei vienerių metų. Iš tiesų labai gaila, bet daktarai nieko negalėjo padaryti, nes ji susirgo plaučių uždegimu. Mama seniai susitaikė su šia netektimi, nes tai nėra vienintelė jos netektis, bet aš visada pagalvoju, kas būtų, jeigu ji būtų likusi gyva. Ar mes gerai su ja sutartume, o gal pyktumėmės? Ar mus rengtų vienodais drabužiais? Kartais pagalvoju, o kas būtų buvę, jei ji būtų išgyvenusi vietoje manęs. Gal ji būtų geresnė už mane? Galbūt verčiau reikėjo mirti man, o ne jai... Taigi truputį nuklydau nuo temos. Kadangi aš nežinau tikslios gimimo dienos, tai buvo nuspręsta, kad gimtadienį, kaip ir dalis tokio pat likimo žmonių, švęsiu sausio 1-ąją. Dabar man jau šešiolika, nors mano tapatybės dokumente rašo 15, bet vis tiek mudvi esame vienmetės. Gimtadienis būtų buvęs puikus, jei ne prie vakarienės stalo senelio pasakyti žodžiai.

Visada stengiausi apie tai negalvoti, tikėjausi, kad laikui bėgant viskas išsispręs, bet tai buvo neišvengiama. Senelis pasakė, kad reikia mane ištekinti. Galbūt Tu nežinotai, o aš ir nepasakojau, nes buvo per daug skaudu kalbėti, bet mano šalyje merginos ištekinamos nuo 15, 16, o vėliausiai iki 18 metų, už joms parinktų vyrų. Mano vyresnis brolis sakė, kad kaip tik pažįsta vyrą, kuris turi 17 metų dar nevedusį sūnų. Tada jie pradėjo tartis dėl smulkmenų, kiek žemės jis turi, ar apsimokės jam sudaryti sandorį su vaikinio tėvu ir panašiai, o aš toliau ir nesiklausiau, nes ginčytis su seneliu negalėjau, jei nenorėjau būti sumušta ar, dar blogiau, uždaryta namuose. Išties buvo labai skaudu tokius dalykus išgirsti iš senelio, nes kažkaip tikėjausi, kad laisvai gyventi galėsiu bent jau iki 18, bet pasirodo, kad klydau. Labai smarkiai klydau. Žinau, sakysi, kad taip negalima, kad negalima priversti tekėti ne iš meilės, kad žmones turi patys pasirinkti, už ko ir kada nori tekėti, bet, patikėk manimi, mano šalyje tai neįmanoma. Be to, niekas negali garantuoti, kad gyvenimas ištekėjus bus laimingas. Girdėjau daug bausių dalykų apie tai, kas gali laukti šeimyniniame gyvenime, bet vieno nepamiršiu niekada.

Kaimynystėje, šalia mano namų, gyvena šeima. Visi žinojo, matė, kad moters vyras ją mušdavo, niekino, vyro šeima ją žemindavo, visaip negražiai elgdavosi. Santuokoje jie pragyveno 14 metų, atrodė, viskas lyg ir susitvarkė, bet vieną dieną, prieš nepilnus metus, sužinojome, kad ji susidegino. Taip, ji pati pasidegė. Niekas nežino, kas buvo tas lemiamas smūgis privertęs ją pakelti prieš save ranką, bet daugelis mano, kad moteris tiesiog nebegalėjo tvirti daugiau vyro pašaipų, pažeminimų, o pats vyras tiesiog tyli ir tikina nieko nežinąs apie žmonos mintį pasitraukti iš gyvenimo. Aišku, dabar jis vedęs kitą moterį ir gyvena toliau, turbūt niekas apie tai ir nebegalvoja, bet man ši istorija labai giliai įsirežė į atmintį.

Galbūt nesuprasi, kodėl aš Tau visa tai pasakojau, bet tiesiog noriu, kad žinotum, kad mūsų gyvenimas tikrai nėra rožėmis klotas. Jeigu galėčiau, pirmu reisui išskrisčiau ar išvažiuočiau iš šios šalies, bet to padaryti beveik neįmanoma. Galima bandyti bėgti, bet visur norint pereiti iš vienos provincijos ar rajono reikia mokėti tos teritorijos vadui, taip pat, jei bėglys surandamas, jis kuriam laikui gali būti uždaromas į kalėjimą, o jei bėglė moteris, tas, kas ją randa, su ja gali elgtis taip, kaip nori. O kur dar aplink vykstantys neramumai... Džiaugiuosi, kad bent jau mano provincijoje jie nėra labai dažni. Aš visa tai pasakojau dėl to, jog žinau, kad sakysi priešintis ir nepaklusti, bet pasekmės gali būti labai skaudžios. Aš bijau, labai bijau tekėti, bijau savo būsimo vyro. Aš nežinau, kas jis per žmogus, nežinau, ką jis gali man padaryti, nežinau, kaip jis su manim elgsis, nežinau, geras jis ar blogas, galiausiai nežinau nei kokios spalvos jo plaukai, bet pasipriešinimas mano seneliui, mano šeimai gali atnešti dar didesnės žalos, todėl tikiuosi, kad nesupyksi ant manęs ir suprasi, kodėl elgsiuosi būtent pagal taisykles.

Žinau, aš labai daug kalbėjau šiame laiške apie savo asmeninį gyvenimą, bet tai yra be galo svarbu man ir dar labai noriu sužinoti tavo nuomone. O ką tu darytum mano vietoje? Tekėtum, o gal ne? Pasiduoatum ar kovotum? Patark man. Tikiuosi spėsi atsakyti į šį laišką dar iki vestuvių. Lauksiu.

*Tavo geriausia
draugė Fatima.*

**Karolina Dagilytė, 16 m.,
Kauno Jono Pauliaus II gimnazija
Mokytoja Ramunė Andriulienė**

“Assalam aleikom! Četor hasti?” (“Taika su tavimi ! Kaip laikaisi ?”) sveikinuosi su tavim, mano drauge iš Lietuvos. Aš esu Aisha, man šešiolika metų, rašau tau iš Afganistano, norėdama tau papasakoti apie save bei mano šalį, tikiuosi, jog šiuo laišku įtikinsiu tave prisidėti prie šalių, kurioms reikia mūsų paramos.

Kaip jau prisistačiau, mano vardas Aisha, gyvenu Afganistane, sostinėje ir didžiausiame mieste - Kabule. Turiu: tėtį, uošvius, pusbrolių, vyrą ir kūdikį, kurio laukiuosi jau aštuonis mėnesius. Mama mirė gimdydama sesę. Pagal kūdikių mirtingumą, Afganistanas užima trečią vietą pasaulyje, dėl skurdo, prastų gyvenimo sąlygų, sveikatos sutrikimų, vos kas antras vaikas sulaukia savo 5-ojo gimtadienio, basi ir vienmarškiniai 20 laipsnių šaltyje sniego kilimu lakstantys vaikai, nežinantys tyro vandens skonio ir neragavę visaverčio maisto - visiškai įprastas vaizdas Afganistane, tad nenuostabu, kad tikrai ne kiekvienas šių vaikų sulauks savo 5-ojo gimtadienio, todėl yra priimta, kad vaiką užregistruoti, suteikti asmens kodą galima iki mokyklinio amžiaus - 5-8 metų, moterų vidutinis amžius apie 40 metų, vyrai gyvena šiek tiek ilgiau. Trumpą gyvenimo trukmę lemia ne tik sunkios sąlygos, bet ir menka medicinos pagalba, trūksta gydytojų, medicininių priemonių.

Ir nors Afganistane pagal apytikslius skaičiavimus moterų raštingumas tesiekia – 12,6 %, nuo pat vaikystės įnirtingai norėjau išmokti skaityti bei rašyti, mano laimei tėtis mokėjo ir sutiko pabūti mano mokytoju. Į mokyklą nėjau, nes nebuvo tam pinigų. Su tokia pat situacija susiduria dauguma šios šalies vaikų, užsidegimas kurti, daryti, mokytis, dėl pinigų stygiaus, prastų gyvenimo sąlygų, kaip bebūtų gaila, retai kam suteikia galimybę įgyvendinti savo troškimus.

Be mokymosi, nuo pat vaikystės labai norėjau dar vieno dalyko. Šeimos, laimingos šeimos, kurią sudarytų mylimas vyras ir sūnus arba dukrytė. Tačiau gali svajot ne svajojęs, reikia būti realistei, pagal mūsų kultūrą paprastai merginos teka 13-15 metų amžiaus, būtent, kaip aš, susituokiau būdama keturiolikos. Pats viduriukas. Tekėjau ne savo noru ir tikrai ne už to, kurio norėjau. Man buvo liepta. Nuo pat gimimo žinojau, kad sulaukusi tinkamo amžiaus turėsiu tekėti už to, kuris pasiūlys daugiausiai pinigų ir tai buvo mano pusbrolis, mano dėdės sūnus, mano tėčio brolio vaikas, mano pusbrolio brolis. Turbūt keista, kaip galima giminiuotis su gimine, tačiau čia, tai visiškai normalu, mūsų šalyje, kaip bebūtų gaila niekas nekreipia dėmesio į asmeninius principus, norus, tėvai elgiasi taip, kaip jiems atrodo naudingiausia, dėl šios priežasties mergaitės, vos sulaukusios paauglystės ištekinamos už „įvairaus plauko“ vyrų, neretai pasitaiko net subrendusių vyrų apie trisdešimties metų, norinčių į žmonas imti merginą, kuri pagal amžių galėtų būti jo dukra ar net anūkė...

Karas. Gyvenu vienoje iš pavojingiausių šalių. Manau, kad ir tu esi jautusi baimę, kiekvienas ją esame jautę, tačiau ši baimė kitokia, ji persekioja kiekvieną dieną, siurbia energiją iš vidaus, ši baimė neleidžia atsikvėpti nė akimirksniui, ji suspaudžia, sukausto, priverčia ilgėtis mylimų žmonių net tada, kai esi su jais, baimė priverčia mėgautis artimaisiais, jų buvimu šalia, nes gyvendama Afganistane, mylimo žmogaus gali netekti net nespėjęs mirkteleli.

Kiekviena diena, kaip naujas išbandymas, kova dėl gyvybės. Didžiausią žalą valstybei daro Talibano karas su JAV ir NATO. Liūdniausia, tai, kad per savitarpio nesutarimus, žūsta daugiausia nekaltų žmonių, civilių, jie priversti bėgti iš namų. Jau ir taip įsivyravusiame chaose, neapsieinama be savižudžių išpuolių, kurie nusineša ne ką mažiau žmonių gyvybių. Dėl karo padėties neseniai pati netekau sesers. Ji buvo tik paprastas, nekaltas žmogus, atsidūręs ne laiku ir ne vietoj, kai šautuvo kulka atskriejo tiesiog iš dangaus. Lemiamą akimirką manęs nebuvo šalia, negalėjau atsisveikinti, pasakyti, kaip ją myliu, niekada daugiau jos nebepamatyčiau, o ji nepamatys manęs ir mano į pasaulį ateinančio vaiko...

Labai noriu, kad žmonės suprastų, jog pasaulis niekada nebus tobulas ir gražus be abipusės pagalbos, dabar pagalbos reikia mums, Afganistanui, rytoj galbūt reikės jums, Lietuvai, mes visos šalys esame broliai ir seserys, turime būti draugiški vieni kitiems. Blogis visada buvo ir bus, nuolat atsiras žmonių, kurie norės padaryti pikto kitiems, tačiau tik susivienyje galime sumažinti žmonių aukų skaičių, kartais reikia tiek nedaug,

kad padėtum kitam, yra nemažai organizacijų siekiančių suburti skirtingas šalis, skatinančių padėti bėdai ištikus, pavyzdžiui, kiek daug paramos sulaukė Prancūzija, po teroristinio išpuolio, labai džiugu, kad ši valstybė sulaukė tiek daug palaikymo, tad nesustokime, aplink yra daugybė kitų šalių, tarp jų ir Afganistanas, kuriame kiekvieną dieną žūsta žmonių, padėkime jiems. Paramą galite išreikšti įvairiais būdais, būkite kūrybingi.

Ačiū, drauge

Aisha

**Augustė Jurčytė, 15 metų,
Alytaus Jotvingių gimnazija,
Mokytoja Vita Jurčienė**

Brangi Guste,

čia ir vėl aš – Bashira iš Afganistano! Rašau norėdama padėkoti už tavo nuostabų laišką apie Lietuvą ir gimtąjį miestą – skaitydama jaučiausi taip, lyg pati būčiau lankiusis kiekvienoje aprašytoje vietoje kartu su tavimi. Savo laiške prašei manęs papasakoti daugiau apie save ir koks gi gyvenimas čia, Afganistane. O, kaip aš džiaugiuosi, kad tau įdomu! Nors turiu tik kelias valandas šiam laiškui parašyti, tikiuosi sudominti tave savo pasakojimu. Taigi...

Aš gimiau ir augau ناراچ غنج – Čagčarane, čia gyvenu ir dabar. Tai miestas Goro provincijos centre. Tu rašei, kad tavo gimtajame mieste Alytuje studijuoja keletas afganų. Na, aš irgi galiu pasigirti, kad esu bendravusi su keliais kariškiais iš Lietuvos. Vienas iš jų man pasakė, jog nuo čia iki Alytaus – net 3871 km atstumas! Čagčarane gyvena apie 15 tūkstančių žmonių, visi išpažįsta islamą, tačiau vieni iš mūsų yra sunitai, kiti – šiitai. Aš esu sunitė – mūsų religinio mokymo šaltinis ne tik Koranas, bet ir Suna. Mes meldžiamės penkis kartus per dieną: rytinė malda vadinama Fadžr, pietų – Zuhr, vidurdienio – Asr, saulėlydžio – Maghrib, o nakties – Isha. Todėl mes ir laiką dalijame ne laikrodžio rodyklėmis, o maldomis – dėl šio įpročio dažnai vėluojame. Beje, ar žinotai, kad Afganistane dabar XIV amžius arba 1394 – ieji? Taip taip, perskaitei teisingai! Dabar tu tikriausiai suki galvą, kaipgi taip gali būti? Ogi labai paprastai – Talibų režimas buvo įvedęs mėnulio kalendorių, kuris naudojamas arabų šalyse ir kur dabar 1436-ieji, bet žlugus talibų valdymui buvo grąžintas Persų saulės kalendorius ir vėl „nukeliauta“ į XIV amžių. Jau nuklydau į lankas! Taigi, apie ką aš čia? Ak taip, apie save! Gyvenu kartu su mama Azita, tėčiu Abdullah ir vyresniu broliu Jamil. Gyvename nedideliame namuke. Netrukus vietos mano šeimos namuose bus dar mažiau – broliui jau metas parsivesti į namus žmoną. Tau galėjo kilti klausimas, kodėl aš dar nepalikau savo tėvų namų, nors man jau šešiolika! Iš tiesų aš tuo labai džiaugiuosi – mano artimieji yra liberalių pažiūrų. Mūsų šeimoje įprasta savo dukras išleisti už vyro tik po to, kai šios įgyja išsilavinimą – kad šeima mokslui netrukdytų arba kad mokslas netrukdytų šeimai. Na, bet užteks apie mane!

Iš tiesų norėčiau tau daugiau papasakoti apie savo mokyklą. Tikriausiai esi girdėjusi, kad mokytis mokykloje musulmonei mergaitei yra tikra prabanga. Galiu patvirtinti, kad tai tiesa. Mokykloje nesu vienintelė mergaitė, tačiau visos mes atrodome kaip berniukai ir esame vadinamos „bača pūš“, bet dėl berniukiškos išvaizdos, kurią įgyjame dėl sunkaus fizinio darbo ir nurėžtų kasų, mes galime įgyti išsilavinimą, galime dirbti bei rodytis viešumoje vienos – tai tik kelios „privilegijos“, daug paprasčiau prieinamos berniukams bei „bača pūš“, ir daug sunkiau pasiekiamos kitoms mergaitėms. Mūsų mokykla neįprasta – tai madrasa arba kitaip vadinama religinė mokykla. Kodėl religinė? Kadangi mūsų mokytojas yra mula – musulmonų dvasininkas. Religijos mokslams skiriamas didelis dėmesys, tačiau taip pat mokomės ir bendrųjų dalykų: skaitymo, rašymo, matematikos, biologijos, geografijos, istorijos, nemažai dėmesio skiriama kalboms – dari, puštu, arabų. Vyresnėse klasėse, kai mokiniai jau būna pakankamai subrendę suvokti gyvenimo tiesas, pagrindinis dėmesys skiriamas religijos ir Korano mokymui. Jeigu tu dabar įsivaizduoji, kad mokomės skaitydami vadovėlius, tai turiu tave nuvilti – viskas, ką mums pasakoja mokytojas, yra pagrįsta jo per metus sukauptomis žiniomis. Net ir sąsiuviniai, pieštukai ir trintukai, kuriuos naudojame pamokų metu, yra dovanos, atvežtos mūsų krašte tarnybą atliekančių kariškių. Iš Lietuvos atvykę kariai mums ne tik padovanojo mokymosi priemonių, bet ir sutvarkė kai kurias mokykloje esančias patalpas, netgi pastatė vieną mokyklą kitame miesto rajone! Už visas mums suteikiamas galimybes mokytis turime būti dėkingi užsienio šalims, nes mano gimtinė tam neturi lėšų. Bet gana čia tave liūdinti! Ar jau minėjau, kad mokslo metai mums prasideda balandžio 21 dieną? Negali patikėti? Tai tikrų tikriausia tiesa, ir mokomės mes tik septynis mėnesius. Jei būtų mano valia, mokyčiausi ir visus metus, tačiau čia, Afganistane, mes negalime „pildyti savo galvų žiniomis“ dėl klimato sąlygų – tokiose mokymo patalpose kaip mūsų šios lapkričio pabaigoje mes visi mirtinai sušaltume. Bet man labiausiai patinka tie paskutiniai rudens vakarai prieš mokslo metų pabaigą – tuomet dangus dažnai būna giedras, o mokytojas išsiveda mus į kiemą stebėti žvaigždžių ir žvaigždynų, pasakoja legendas, taip „perkeldamas“ į visiškai kitą, geresnį pasaulį.

Savo laiške tu rašei apie artėjančias didžiąsias metų šventes – Kalėdas ir Naujuosius metus. Prisipažinsiu, kad iki šiol nebuvo girdėjusi apie Kalėdų šventę, tačiau labai nudžiugau perskaičiusi tavo pasakojimą apie Naujųjų metų šventimo tradicijas. Jūsų tradicijos skiriasi nuo mūsų, sakytum, netgi labai. Visų pirma, skiriasi laikas. Savo laiške minėjai, kad Naujuosius metus švenčiate sausio 1 –ąją, tiesa? O mes šią šventę vadiname زورون arba Novruz Mubarak ir minime ją kovo 20, 21 arba 22 dieną. Naujieji metai čia, Afganistane, yra pavasario atėjimo bei gyvybės sugrįžimo šventė, kuri paprastai švenčiama šeimoje. Taip pat tikima, jog šią dieną į žemę nusileidžia angelai, todėl būtina juos deramai sutikti. Dėl šių priežasčių stengiamasi apsivalyti ir atsinaujinti tiek tiesiogine, tiek perkeltine prasme: Novruzo išvakarėse tvarkome ir puošiame namus, išmetame senus nereikalingus daiktus, atiduodame skolas, stengiamės pamiršti bet kokius nesutarimus ir susitaikyti. Novruzui ruošiamas هفت سین arba Haft Sinas – vaisės iš 7 patiekalų, kurie vietine kalba prasideda raide „s“. Tau galėjo kilti klausimas, kodėl ruošiamė būtent septynis patiekalus? Šis skaičius mums simbolizuoja tobulumą bei žymi septynias gyvenimo materijas: ugnį, žemę, vandenį, orą, augalus, gyvūnus ir žmones. Tad ant vaisių stalo patiekiami obuolių (sib), simbolizuojančių grožį, daigintų grūdų (sabzeh) – paprastai kviečių arba lęšių, simbolizuojančių gamtos atgimimą, kviečių gemalų pudingo (samanu), simbolizuojančio gerovę ir turta, acto (serkeh), simbolizuojančio ilgaamžiškumą, išmintį ir kantrybę, česnako (sir), simbolizuojančio sveikatą, žagrenio uogų (somaq), simbolizuojančių saulėtekį, bei džiovintų žilakrūmio vaisių (senjed), simbolizuojančių meilę. Kai švenčiame Novruzą, visada pasipuošiame naujais drabužiais, delnus išsimarginame rausvais chna dažais, lankome artimuosius linkėdami pavasarį pasitikti su gera nuotaika, šviesiomis viltimis ir kilniais tikslais. Šeimoje keičiamės dovanomis. Vaikai, tarp jų ir aš, esame susigalvoję tik mums būdingų šventimo tradicijų: lankydami gimines ir kaimynus prašome saldumynų, kuriais pripildome savo kepures. Neatskirama Novruzo šventimo dalis yra aitvarų leidimas. Aš visuomet leidžiu savo raudonąjį aitvarą, kurį man dar būnant mažai pagamino brolis. Kaip norėčiau tau parodyti dangų, pilną įvairiaspalvių aitvarų, kaip norėčiau, kad galėtum išgirsti tądien kryžstaujančių vaikų juoką, kad galėtum pamatyti jų švytinčius veidus...

Ak, tu nė neįsivaizduoji, kaip aš džiaugiuosi galėdama tau visa tai pasakoti! Deja, šįkart tuo ir turiu baigti – metas bėgti į miesto centrą, kad galėčiau išsiųsti šį laišką. Tikiuosi, tau patiks mano pasakojimas, ir viliuosi, kad norėsi išgirsti daugiau – taip norėčiau papasakoti tau apie mūsų kraštui būdingą maistą ir tradiciją vaišinti atvykėlius arbata. Nepamiršk parašyti, kaip sekasi tau ir tavo šeimai. Ir jeigu nesunku, gal galėtum man papasakoti apie jūrą ir miškus, apie druskos ir pušų kvapo prisotintą vėją, brangioji Guste? Juk žinai, kad Afganistanas neturi tiesioginio priėjimo prie jūros, todėl vien skaitydama tavo laišką tikiuosi atsidurti bent žingsneliu arčiau savo didžiosios svajonės – vieną, vos vieną dieną praleisti stebint banguojantį, vėjo blaškomą vandenį. Su nekantrumu lauksiu tavo atsakymo!

ظفاح ادخ Khoda Hafez (su Dievu),
tavo draugė Bashira

**Augustina Kraujalytė, 16 metų,
Adolfo Šapokos gimnazija,
Mokytoja Gritana Tūzienė**

Mielas drauge iš Lietuvos,

rašo Tau Malalai iš Afganistano, Goro provincijos. Dėkoju už laišką. Atsakymą būčiau pradėjusi rašyti jau vakar, tačiau prasidėjo Ramadanas, tai yra devintas mėnuo pagal islamo mėnulio kalendorių (musulmonų pasaulyje – tai aukojimo ir dorumo, valios išbandymo mėnuo). Kėliausi prieš aušrą, kad atlikčiau savo Fajr maldą. Šį mėnesį meldamiesi ir pasninkaudami suartėjame su Alachu, kad galbūt nusipelnytume jo malonės bei atleidimo. Šio mėnesio maldos yra prasmingiausios.

Taigi esu musulmonė. Galbūt žinai, kad kiekvienas musulmonas bent vieną kartą per savo gyvenimą turi nuvykti į Meką. Su nekantrumu bei džiaugsmu laikiu tos dienos, kada ten nuvažiuosiu. Juk pagaliau pamatysiu Kaabą – šventyklą, esančią Mekoje, į kurią kiekvieną dieną atsiskudama meldžiuosi penkis kartus. Mano mama ten buvo, kai jai buvo 21-eri metai. Pasakojo, kad ten yra tiek nepaprasta, tiek ir baisu. Nepaprasta, nes toje vietoje tuo pačiu metu būna apie tris milijonus vieno tikėjimo žmonių. Girdėjau, kad tai beveik visa Lietuva. Ar aš teisi? Žodžiu, tas dienas tikintieji gyvena vienas šalia kito palapinėse, gali lengvai bendrauti ir tuos žmones pažinti. Baisu yra tai, kad labai karšta ir sausa, o jeigu dar netyčia kas numestų degtuką, palapinės gali užsidegti ir aplinkui miegantys žmonės žūti. Mano mamai pasisekė, kai užsidegė palapinių miestelyje vienas iš kvartalų, ji buvo gana toli nuo ugnies.

Klausei, kaip aš gyvenu? Anksčiau gyvenau palapinėje. Taip, palapinėje. Ne, man nešalta ten miegoti, juk Afganistane labai karšta visus metus, tačiau nėra patogus miegoti ant žemės. Mums reikalinga Jūsų

pagalba, europiečiai. Gyvename geriau, kai sulaukiame įvairių daiktų ir maisto. Tada galime apsirengti švariais drabužiais, pledais apklostome naujagimius, kartais pasitiesiame ant žemės, kad minkščiau būtų miegoti. Kartais ir iki mano provincijos atkeliauja maistas. Kartą valgiau konservuotų ananasų. Tai turbūt skaniausias maistas, kurį valgiau per visą savo gyvenimą.

Dabar lyg iš po žemių iškilo mūsų naujas namas. Kodėl lyg iš po žemių? Nes jis padarytas iš molio. Visiškai paprastas, kvadratinis, su mažais langeliais. Mes dar vis gauname paramą, bet mažiau, nes yra dar skurdžiau gyvenančių žmonių. Tiesa, tame name gyvena ne tik mano šeima, prisiglaudė dar dvi, nes pasistatyti namą čia be galo sunku. Vietos užtenka visiems. Turiu savo kambarį. Prieš kelis mėnesius jį dalinausi su savo broliuku, bet, kaip ir daugelis Afganistane gimusių vaikų, kaip mano tėvai sakė, dėl silpnos medicinos, jis mirė nesulaukęs net vienerių metų. Labai liūdėjau ir verkiau, kai jis mirė. Aš jį vis dar įsivaizduoju gulintį lovelėje. Tai nebe pirmas mano broliukas, kuris mirė. Stengiuosi nuolatos apie tai negalvoti ir džiaugtis, kad aš gyvenu. Tiesa, mano mama vėl laukiasi, džiugu, bet ir baisu, nes nebeneriu netekti savo broliuko ar sesutės. Nebeneriu vėl liūdėti, verkti. Nebeneriu jį laidotuves. Jų labai nemėgstu...

Džiaugiuosi galėdama pasigirti, kad einu į mokyklą. Na „mokykla“ yra vadinama palapinė, kurioje yra suolai. Ten labai įdomu ir linksma. Vadovėlių neturime daug, kaip ir mokytojų, vos vienas visame kaimelyje, o mokinių, einančių į mokyklą, yra apie dvidešimt. Noriu tau prisipažinti, jog mano klasėje yra vienas labai šaunus vaikinys. Man jis be galo patinka. Jeigu darome grupelėse darbus, su juo būdama vienoje komandoje negaliu susikaupti. Jam septyniolika metų ir gyvena visai šalia manęs, bet jį pakalbinti man nedrąsu.

Visai neseniai mokėmės geografijos. Tada ir sužinojau apie tavo šalį, Lietuvą. Mokytojas sakė, kad jūs gyvenate kur kas geriau ir kad esate katalikai. Taip pat mokausi skaičiuoti. Moku visą daugybės lentelę bei kelias formules: greičio, tankio, tūrio ir masės. Ir dar moku rašyti. O ką jūs mokotės mokykloje?

Grįžusi iš mokyklos padedu tėvams nudirbti žemės ūkio darbus. Sodinu, raviu, prižiūriu daržoves ir įvairius vaisius. Darbas sunkus ir varginantis. Dažnai nuo karščio nusilpstu, o kartais, bet labai retai, nualpstu. Kadangi esu vienturtė, man darbo kliūna dvigubai, bet stengiuosi nesiskųsti, juk tėvams taip pat sunku.

Draugų daug neturiu. Visus juos galiu suskaičiuoti ant pirštų. Bet juk svarbu ne kiekybė, o kokybė, deja, kokybės mūsų draugystėje taip pat nėra. Esu keletą kartų girdėjusi, kaip už mano nugaros vadina lepūne. Ak, kaip norėčiau turėti geriausią draugę, kuriai galėčiau viską išsipasakoti ir pasitikėti, kad ji niekam nieko nesakys. Su kuria praleisčiau daug laiko, kalbėčiau net beprasmius dalykus ir dar norėčiau su ja svajoti apie tai, kaip užaugusios keliausime po pasaulį.

Labai mėgstu muziką. Tai kažkas nepaprasto, užburiančio. Kai dirbu, su dainom greičiau praeina laikas, kai esu pavargusi, klausydama muzikos atsipalaiduoju, kai būnu pikta, ji mane nuramina. Kartais pati rašau dainas, bet tik sau, niekam niekada nerodžiau, nes gėda, tačiau tau norėčiau vieną iš jų parodyti. Dainą, kurią siunčiu tau, rašiau vakarą, kai mirė brolis.

Labai patinka ir gamtos muzika. Malonu girdėti, kaip paukščiai čiulba ar vėjas papučia. Kartais vakarais visas mūsų namelis susėda ratuku ir dainuoja, o aš tuo metu mušu ritmą būgneliu. Būgnelio istorija be galo įdomi. Pirmas jo šeimininkas buvo mano prosenelis. Jis irgi mėgo muziką ir jam per septynioliktąjį gimtadienį padovanojo būgnelį. Vieną dieną jis su juo dingo. Visi manė, kad jis mirė, tačiau po dvidešimt metų grįžo ir pasakė, kad buvęs turtuolių namuose ir jiems grojęs. Kiti netikėjo, bet tuo pačiu ir nežinojo, ką kita galvoti. Aš manau, kad jis nemelavo. Kam jam? Ir aš labai didžiuojuosi šį turtą turėdama. Būgnelio iš manęs niekas neatims!

Tiek apie mane ir mano gyvenimą. Turiu milijoną klausimų, bet neturiu tiek popieriaus, kad galėčiau tau visus parašyti. Labai įdomu sužinoti apie tavo gyvenimą. Kur gyveni, kaip mokaisi, kokia aplinka supa tave, ar turi brolių, sesių, ką mėgsti veikti laisvalaikio? Žodžiu, rašyk man viską.

Tavo draugė Malalai

P.S. Kai skaitysi mano dainos žodžius, linkiu išgirsti muziką širdimi.

**Aurelija Buikutė, 16 metų,
Alytaus Jotvingių gimnazija,
Mokytoja Vita Jurčienė**

Zabulo provincija, Suri kaimas.

Sveika Kotryna,

Labai Tavęs pasiilgau ir be galo norėčiau Tave pamatyti. Tikiuosi, neužmiršai manęs ir taip pat lauki mano laiško, kaip ir aš tavojo. Dėkoju už linkėjimus mano šeimai. Taigi kaip Tu laikaisi? Kaip sekasi mokykloje? Ar susiradai naujų draugų? Kaip jaučiasi Tavo tėvelis po misijos Afganistane? Tikiuosi, grįžo sveikas?

Beje, atsiprašau, kad ilgai nerašiau, bet, deja, neturėjau galimybės atsakyti. Na, pagaliau susitaučiau pakankamai pinigėlių, už kuriuos galėčiau išsiųsti laišką. Taigi klausei, kaip sekasi naujai atidarytoje mokykloje, kuri buvo rekonstruota Lietuvos lėšomis. Visi džiaugiamės lietuvių gerumu ir suteikta parama, kuri suteikia mums geresnes mokymosi sąlygas. Esu be galo laiminga, jog iš šios nuostabios šalies turiu geriausią draugę – Tave. Apie tai netgi papasakojau savo klasės draugams, kurie taip pat labai nori su Tavimi susipažinti. Na, o mokykloje buvo išmūryta nauja siena, įstatyti geležiniai vartai, įdėti nauji langai, pastatyti nauji stalai ir suolai mokiniams, sutvarkytas mokyklos kiemas - pasodinti medžiai, krūmai, suremontuota vandens pompa. Mokyklos atidarymo ceremonijos metu Lietuvos kariai dviem šimtams mokinių padalijo mokyklinius reikmenis, tarp jų buvau ir aš. Dar penki šimtai būsimiems mokiniams skirtų reikmenų komplektų buvo perduoti mokyklai. Dabar mūsų mokykloje begalo jauku, taigi visi į ją žingsniuojame su dideliu džiaugsmu. Labai norėčiau, kad galėtum visa tai pamatyti. Ar žinotai, kad Afganistane daugumai moksleivių žiemos laiku pamokų nebūna, nes dėl prastų oro sąlygų sudėtinga pasiekti mokyklą. Tačiau mūsų atnaujinta mokykla dirba ir šaltuoju laikotarpiu.

Dar domėjaisi, kaip švęsiu žiemos šventę – Kalėdas. Deja, aš apie jas nelabai ką ir žinau, tik iš Tavo laiško supratau, kad tai labai jauki ir džiaugsminga šventė. Tai tiesiog ne mūsų šventė ir jokių tradicijų jai paminėti neturime, bet mes ką tik minėjome kitas gražias šventes. Apie Ramadaną turbūt jau esi girdėjusi - tai devintas mėnuo pagal musulmonų kalendorių, kurio metu islamą išpažįstantys žmonės laikosi pasninko ir kurio pabaigą atšvenčiame linksmai, keldami puotą bei dalindami labdarą skurstantiems. Kita mums labai svarbi musulmonų šventė yra Ašūra - ji skirta paminėti mūšiui prie Kerbelos. Na, o trečioji - Kurbano ceremonija. Per šią šventę perkama riebi ir sveika avis, prieš skerdziant gyvulį kalbami visokie meilūs žodžiai, kad mažiau streso patirtų aukojama avis ir mėsa būtų „ekologiškesnė“. Skerdieną padalijame į tris dalis: trečdalis sau, trečdalis giminėms ir kaimynams, paskutinę dalį išdalijame vargšams. Kurbanas minimas 70 dienų po Ramadano ir švenčiamas tris dienas, per kurias turi būti pamiršti bet kokie pykčiai ir nesutarimai. Na, štai papasakojau apie savo didžiąsias šventes, tikiuosi, buvo įdomu sužinoti.

Taigi turiu atsisveikinti, likėjimai Tavo šeimai ir šuniukui Bugui, beje jau didelis tikriausiai užaugo? Labai lauksiu atsakymo!

Tavo draugė Cheydan.

**Austėja Mikutytė, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Mano drauge iš Lietuvos,

rašo Tau šešiolikmetis iš Afganistano. Kaip laikaisi? Ar šviesios Lietuvoje dienos? Girdėjau, kad net saulė Tavo šalyje kitaip šviečia. O pas mus ji karštai kepina, todėl vidurdienį stengiuosi leisti mečėtėje. Aš – Gulas Osmani, tačiau mane vadina Ahmadu. Dar iki šiol nesu tikras, kodėl gi šiuo vardu visi į mane kreipiasi. Tik tėvas kažkada nedaugžodžiaudamas pratarė, kad seniau, kai dar mama gyva buvo, ji mane taip kviesdavo: „Ahmadai, laikas melstis.“ Net sunku išsakyti, kaip sušildė mane šis prisiminimas apie mamą, bet nenoriu versti tavęs skaityti mano ilgų istorijų, nes turiu žūtbūt Tau kai ką pasakyti. Noriu Tau padėkoti. Tiesiog pasakyti nuoširdų ačiū. Tavo šalies parama Afganistanui – neįkainojama. Juk Tau turbūt labai sunku įsivaizduoti, kad net šio laiško negalėčiau parašyti, jei ne Lietuvos pagalba Afganistano vaikams. Taigi, jaučiu Lietuvai ypatingą pagarbą ir padėką, todėl ir nusprendžiau parašyti šį laišką.

Manau, kad Tau būtų įdomu sužinoti, kaip mums sekasi krimsti mokslus Lietuvos rūpesčiu įkurtose mokyklose. Nežinau, ar esi girdėjusi, kad Afganistane veikia net dvidešimt dvi lietuvių įsteigtos mokyklos, o Goro provincijoje, kur gyvenu aš, taip pat yra kelios iš jų. Man mokykla - tai šventa vieta. Ten turime knygų! Mokykloje mula mus moko apie Dievą. Koraną mums skaityti privalu, nes malda – neatsiejama mūsų gyvenimo dalis. Mes, afganistaniečiai, su kiekviena malda tikimės šviesesnio rytojaus. Savo maldoje nepailsdami prašome, kad Alachas sugrąžintų mums kiek kitokią kasdienybę. Kiek kitokią nei ši, kurioje netyla šūviai, negęsta teroro kibirkštys. Deja, jos vis skaudžiau paliečia jau ir taip gerokai karo nualintą mūsų šalį. Kad ir kokia Tavo šalies pagalba svarbi ir didelė, Goro provincijoje vis dar jaučiamas mokslo, žinių, švietimo trūkumas. Mūsų kaime gyvena maždaug šimtas žmonių. Labai gaila, bet tik apie dvidešimt iš jų yra raštingi. Todėl ir esu toks laimingas, kad gyvenu netoli mokyklos ir turiu galimybę išmokti rašyti!

Visą gyvenimą atsiminsiu, kai su draugais, iš tos dienos nesitikėdami nieko ypatinga, dykinėjome kieme. Prie mūsų privažiavo karinė mašina. Mes bėgome jos link šaukdami: „Ball, water, pen“, bet iš pradžių jie nereagavo. Tik vėliau sustojo kiek atokiau nuo mūsų namų. Mes numanėme, kokiu reikalu jie čia atvyko. Dažniausiai kareiviai, atvažiuoję į mūsų kaimą, pasiteiraudavo, ar mes, vaikai, nesame pririnkę išminuotų bombų. Čia, Goro provincijoje, galioja tokia nerašyta taisyklė, kad mažamečiai vaikai, neužiimantys jokiais svarbiais reikalais, turi rinkti minas laukuose. Tad mes nuskubėjome pasiimti savo surinkto „laimikio“. O kareivių atvyko ne vienas. Mūsų nuostabai, jie nė neketino klausyti mūsų apie minas. Nedelsdami jie atidarė bagažinę, pilną knygų, geriamo vandens, drabužių. Ten buvo ir kažkokia keista dėžė. Tik vėliau paaiškėjo, kad jie mūsų kaimo mokyklai atvežė ir kompiuterį! Dar niekada nebuvo matę nieko panašaus į jį. Ekrane keičiasi įvairiaspalviai vaizdai, kurie taip traukė karo vaizdinių nuvargintas akis. Tik pabandyk įsivaizduoti, koks laimingas buvau tą dieną, kai pamačiau, kad karine mašina atvykę kareiviai visai nenusiteikę prieš mus. Jų akyse neatsispindėjo teroro perkreiptas žvilgsnis, atvirkščiai, jie buvo tokie geranoriški! Jie sunkiai gebėjo su mumis susikalbėti, bet mes iš pusės žodžio juos supratome. Jie vedėsi mus aprodyti mokyklą. Bėgant laikui sužinojau, kad visa tai – Lietuvos parama mums! Būtent tada pasikeitė mano gyvenimas. Aš nustojau dykai bėgioti po užminuotus laukus. Aš kas dieną skubėdavau ten, kur manęs laukė pats didingiausias džiaugsmas – pažinimo džiaugsmas. Nepastebėjau, kaip išmokau rašyti, skaičiuoti, skaityti. Mano širdies nebekausto baimė. Kasdienė malda mokykloje mane įtikino, kad šiam pragariškam karui ir negandų temdomam Afganistano laikotarpiui kada nors ateis pabaiga.

Religinės mokyklos – madasos – įkūrimo šventė buvo dar vienas įvykis, nuspalvinęs mūsų kaimo jaunimo pilką karo kasdienybės peizažą. Susirinkome mečetėje bendrai maldai. Atėjo visi kaimo vaikai, juos atlydėjo tėvai. Gaila, mano mamos jau nebuvo. Mintyse sušmėžavo šilti prisiminimai. Mama niekada taip ir neišmoko skaityti, nes išsilavinimą moterims įgauti buvo beveik neįmanoma, bet mama puikiai suprato, koks svarbus man yra bent menkiausias išsimokslinimas. Ji lydėdavo mane į mokyklą, skatino skaityti, mokytis, sutelkdavo maldai. Ji tarsi jautė, kad greit ateis laikas, kai malda bus vienintelis būdas man su ja pasikalbėti. Tą dieną man vis galvoje skambėjo padėkos giesmė. Buvau įpareigotas šiandien ją giedoti maldos metu. Korano giesmes giedodavau dažnai, tačiau šį kartą jaučiausi atsakingas. Jutau atsakomybę nuoširdžiai dėkoti už viską, ką šiandien turiu, už tai, kad galiu pažinti pasaulį, pažinti mūsų Šventąjį Raštą ir čia kartu su kitais giedoti. Giesmė pripildė mečetę aidinčios maldos, o besimeldžiančiųjų širdis – dėkingumo.

Jei bent dalelę jo man pavyktų perteikti šiuo laišku! Kai tai pajusi, įsivaizduok, kad mūsų širdys, kiekvieną dieną skubant į mokyklą, kuri mums leidžia bent kelioms valandoms atitraukti dėmesį nuo šalyje karo siaubo, alsuoja tuo dėkingumu. Man įdomu, ar Tu, eidama mokyklon, jautiesi panašiai? Labai lauksiu Tavo atsakymo.

Tegu Aukščiausiasis Tave laimina,

Ahmadadas

**Beatričė Karpovič, 15 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Miela drauge,

Tau rašo Nasimas Karzajus, berniukas iš Afganistano. Taip nutiko, jog daiktų siuntą su Tavo laiškeliu bei palinkėjimu gavau aš. Manau, kad Tau ir Tavo šaliai, Lietuvai, turiu nedelsdamas išreikšti padėką. Na, bent šio laiško forma. Susidariau įspūdį, kad jūs - keistoki žmonės. Uniformuoti vyriškiai iš Tavo šalies neleido man ir mano broliams atsikvėpinti gavus siuntą, jie nepriėmė mūsų dovanų. Nejaukiai jaučiuosi, iš tavęs gavęs tokią

laimę - drabužius, knygas, šiltus užtiesalus - ir deramai už tai neatsilyginęs... Tad priimk šį mano laišką kaip dovaną iš manęs ir bent kiek nuramink mano sielą.

Prisipažinsiu, nedaug žinau apie Tavo šalį. Iš gatvės berniukų pokalbių tegirdėjau, kad Lietuva - nepriklausoma valstybė, kuri vis dar patiria daug sunkumų spręsdama tarpvalstybinius, socialinius klausimus...Bet net tai išgirdęs ne visai supratau, kas tie socialiniai klausimai...Nepyk ant manęs dėl to. Aš nesu labai mokytas, bet kiek galėdamas stengiuosi. Neturėjau galimybės mokytis apie kitas šalis, nes mokykloje mokiausi tik trejus metus (dabar mokausi tik iš pokalbių su gatvės berniukais ir bendradarbiais), o klausinėti uniformuotus kareivius nedrįsau. Jie per daug kitokie, nežemiški. Ne tokie kaip mes. Tačiau dabar nebebijosi ir domėsiuos Tavąja šalimi bei tokiais lietuviais kaip Tu. Bet yra klausimų, į kuriuos, manau, uniformuoti vyriškiai neatsakytų taip gerai, kaip atsakytum Tu. Norėčiau pasiteirauti, kaip tavo vyras Tau leidžia apskritai parašyti man laišką? Ar tavęs nemuša? Ir kaip tu įgijai tokį platų žodyną? Nejaugi tavo vyras leidžia į mokyklą? Jeigu taip, kas rūpinasi Jūsų vaikais? O gal Tu gyveni visai kitokį gyvenimą, kitaip nei aš ar mano sesuo Alima...

Mane mama Saabira mokė, kol dar nebuvo Alacho pašaukta, kad norint sužinoti apie kitą, reikia papasakoti ir apie save.

Aš gyvenu Kabule kartu su savo keturiais broliais: Elhamu, Nahseru, Najibu ir Omedu. Su mumis gyvena ir tėvas Piruzas, bet prieš savaitę jį sužeidė mina ir jis nebegali dirbti. Nahseras mano, kad Alachas taip nubaudė tėvą už tai, jog jis mušdavo mamą. Bet aš žinau, kad tai ne Alacho darbas, nes net kai vienas iš Talibano vyrų rūgštimi subjaurojo mano sesers veidą, Alachas už ją neatkeršijo. Toks buvo Jo sprendimas. Alachas - visagalis ir teisingas valdovas ir jo nuosprendis yra neatšaukiamas, bet, nemeluosiu, liūdėjau dėl sesers likimo. Liūdėjau, nes jeigu būčiau sunkiau dirbęs ir meldęsis Alachui, galbūt, Jis būtų atsižvelgęs į menkutį mane ir bent kiek sušvelninęs mano kraujo ir sielos sesers kančias... Dabar taip pat sielvartauju, nes mano broliai, Nahseras ir Omedas, turėjo, kaip ir aš, atsakyti mokyklos ir dirbti plytų gamykloje. Kitaip badautume tiek mes, tiek tėvas, tiek jaunesnieji broliai. Negaliu to leisti. Aš be galo trokštu, kad Najibas ir Elhamas turėtų šviesią ateitį ir praleistu kiek įmanoma daugiau metų mokykloje. Noriu bent jiems suteikti galimybę, kurios neturėjau aš. O jeigu jie ką nors ten, žinių kupinoje mokykloje, sužinos apie Lietuvą, apie kitokį pasaulį, kuriame gyveni Tu, visada paprašysiu, kad jie ir man papasakotų. Tad, jeigu Tu man vėl parašysi, nesijausiu toks nežiniukas!

Meldžiuosi už Tave,

Nasimas.

P.S. Uniformuotam vyriškiui, kuris atnešė mums siuntą, kartu su šiuo laišku įteikiu mamos Saabiros apyrankę. Noriu, kad ją taip pat priimtumei kaip padėkos dovaną. Ji nėra vertinga, bet tai vienintelė dovana, kurią šiuo metu galiu pasiūlyti. Jeigu kariškiai nepriėmė, bent Tu priimk - labai prašau. Juk be Jūsų pagalbos dirbti turėtų ir Najibas! O be tų keistų, bet šiltų drabužių mano broliai būtų sušalę žiemos metu. Juk mūsų namai - be langų.

**Nora Bataitytė, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Mielas drauge,

kad tu žinotum, kaip sunku man ištarti šiuos žodžius - pavadinti tave draugu. Pirmiausia noriu tavęs paprašyti skaitant šį laišką pabūti mano kailyje. Nesupyk, jei netyčia išsprūs negražūs žodžiai apie Lietuvą. Kad ir ką parašysiu - jūsų šalį ir žmones gerbiu.

Taigi, pradėdu. Pirmiausia, mums mokykloje rašant laiškus liepė pasidomėti apie adresatą, tad taip ir padarysiu. Kaip laikaisi? Kuo tu vardu, kiek tau metų, kaip viskas veikia tavo šalyje? Papasakok viską!

O dabar galiu pereiti prie savo istorijos, nes tau tikriausiai įdomu, kodėl tavo rankose atsirado šis laiškas. Aš vardu Afzal Matar. Esu berniukas iš Kabulo, Afganistano. Man 16 metų ir jau antrus metus einu į mokyklą. Mano jaunesnioji sesuo irgi nori mokytis, bet negali. O aš ją sunkiai suprantu. Juk ji gali likti namie žaisti su lėlėmis, apie nieką nesukti galvos ir nesieškoti darbo - jai jau išrinktas jaunikis, kuris po keleto metų jau galės ją vesti ir išlaikyti. Nors santuoka buvo sudaryta tėvų susitarimu, jaunųjų sesutė gavo tikrai neblogą - simpatišką, tvarkingą, protingą. Bet ji nelaiminga - nori išsilavinimo. Įdomu, kaip greitai pasikeistų jos nuomonė, jei ir jai tektų rašyti visus tuos kontrolinius... Grįžtam prie istorijos. Mokykloje mums buvo užduota parašyti laišką bendraamžiui iš bet kurios pasaulio šalies. Mokytojas pažadėjo, kad jei norėsime, pasistengs

laiškus išsiųsti, o kokiam mokiniui jis pakliūs į rankas - nežinia. Taigi, daugelis berniukų mano klasėje iš karto puolė rašyti padėkos laiškus į Lietuvą. Neseniai gavome iš jūsų keletą siuntinių su įvairiausiais daiktais. Gavau tik pieštuką. Pirmenybė daiktams gauti buvo suteikta vargingiausiems vaikams klasėje. Kol siuntinys atėjo iki manęs, viskas buvo išgraibstyta. Per daug nenusiminiau - visko turėjau pakankamai. O ir pieštuką vėliau išmečiau - negalėjau jį žiūrėti. Jis buvo papuoštas jūsų šalies trispalve, o tai man kėlė šleikštulį. Neįsižeisk, bet NEKENČIAU Lietuvos. Nekenčiau jos visa širdimi. Prieš metus teko stebėti, kaip mano tėvą mirtinai sušaudė karys, pasidabinęs tom pačiom 3 spalvomis, kurios puošė ir pieštuką*. Mintyse jūsų vėliavos spalvas kodavau taip:

Geltona - karčios kaip garstyčios mano ašaros dėl prarasto tėvo;

Žalia - šiaip negraži spalva;

Raudona - mano tėvo kraujas ant mano rankų.

Netgi dailės pamokų metu nenaudojau šių spalvų. Kaip turi jaustis vaikas, be jokio paaiškinimo praradęs artimiausią žmogų pasaulyje? Kasdien jį prisimenu ir norisi verkti. Laikiau jį pačiu geriausiu. Jo dažnai nebūdavo namie, bet vos jam grįžus - viskas nušvisdavo. Jis visada būdavo linksmas, su mumis žaisdavo įvairiausius žaidimus, kartu žiūrėdavo filmus, netgi animacinius. Ir su mama nesipyko, tik su sesute kartais susiriedavo, kai ji išreikšdavo norą mokytis. Iš akių buvo matyti, kad jis tam visiškai nepritarė. Jis nei karto nepaminėjo, kad nenori, jog ji įgautų išsilavinimą. Tik sakė, kad nesaugu. Mokyklose neretai vyko džihadistų išpuoliai prieš mergaites, jas sušaudydavo ar pagrobavo. Todėl galiausiai mokykloje liko tik berniukai. Mes buvome saugūs. O dėl tėvo sprendimo neleisti sesers į mokyklą aš džiaugiausi. Nenorėjau jos prarasti. Žinau, kad jis taip pat ją mylėjo. Bet tai nevienintelė jo sprendimo priežastis. Sunku apie tai rašyti, pats šį dalyką sužinojau vos prieš keletą dienų. Kai daugelis berniukų mokytojui uždavus rašyti laišką pradėjo kalbėti apie Lietuvą, supykau ir trenkęs durimis išėjau iš klasės. Mokytojas mane pasivijo, pasisodino šalia ir išklaušė mano neapykantos pilnų žodžių apie jūsų šalį. Tada su liūdesiu ir nuostaba balse, paklausė, ar nežinau, kodėl mano tėvas buvo nužudytas. Papurčiau galvą. Atsakymas, kurio sulaukiau, visiškai mane sužlugdė. Mano tėvas buvo džihadistas. Tiksliau - skyrė didelę dalį savo uždarbį vykdyti ir organizuoti išpuolius prieš mergaites ir moteris, siekiančias išsilavinimo. Jo pajamomis buvo finansuoti šimtai tokių išpuolių. Dėl mano tėvo kaltės buvo pagrobta ar nužudyta begalė nekaltų mergaičių. Kas žino - gal ir mano sesuo dabar būtų negyva, jei būtų ją išleidęs mokytis. Man pikta ir liūdna tuo pačiu metu. Niekada nebūčiau pagalvojęs, kad jis taip galėtų pasielgti. Jis buvo vardu Aaqel, kas išvertus reiškia išmintingas. Visą gyvenimą tokiu savo tėvą ir laikiau. Bet dabar pamažu suprantu, kad jis buvo siaubingas žmogus ir nusipelnė savo likimo. Kad būčiau visa tai žinojęs anksčiau, būčiau išvengęs visos tos neapykantos Lietuvai. Prieš pradėdamas rašyti, pasidomėjau internete Lietuva ir jos teikiama mums parama. Po keleto valandų naršymo mano jausmai gerokai sušvelnėjo. Ačiū. Ačiū jums už viską.

Manau, metas baigti šį laišką. Galbūt jis nebuvo labai sukrečiantis - stengiausi rašyti trumpai, bet mano skruostais srūva ašaros. Jomis jau sugadinau 3 laiško kopijas, o namuose daugiau popieriaus nebeturiu, tektų eiti į parduotuvę jo pirkti, bet šiuo metu gatvėse labai nesaugu.

Tikiuosi sulaukti atsakymo!

Tavo draugas,

Afzal Matar

P.S. Taip pat pridėdu lapelį su savo kontaktiniais duomenimis. Būtų smagu laukiant laiško taip pat pabendrauti ir internete!

P.P.S. Atleisk, jei mano kalba nelabai taisyklinga. Laišką rašau pirmą kartą gyvenime, tad truputėlį sunku dėstyti savo mintis.

*** Konkurso organizatoriai nori atkreipti dėmesį, kad toks faktas nėra žinomas.**

**Danguolė Beniušytė, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Afganistanas, Kabulas
2015-12-08

Miela drauge iš Lietuvos,

tau rašo šešiolikmetė Basira iš Afganistano. Kaip Tau sekasi Lietuvoje? Kiek žinau, pas jus prasidėjo Advento laikotarpis ir jau artėja Kalėdos, ar jau pasiruošėte joms? Būtų įdomu daugiau sužinoti apie šią šventę, bet šiuo metu neturiu galimybės to padaryti, todėl lauksiu Tavo atsakymo.

Rašau šį laišką, nes šiandien dėl Lietuvos suteiktų lėšų galiu vėl eiti į mokyklą ir džiaugtis naujomis knygomis. Kai mano mokykla ir namai buvo susprogdinti teroristų grupuotės, aš ilgą laiką nelankiau mokyklos ir neturėjau kur gyventi. Mes ir taip neturėjome daug, bet po šių įvykių netekome visko. Dažnai badavome, aš, kaip vyriausioji dukra, ėjau uždarbiauti į gatves. Pardavinėjau gėles ir savo rankdarbius, kad padėčiau mamai išlaikyti šeimą, nes po vieno išpuolio žuvo mano tėtis. Jis buvo mūsų šeimos ramstis, jis mus be proto mylėjo, bet ir jo netekau. Liūdna, kad tokie dalykai įvyksta taip greitai, bet reikia judėti į priekį ir stengtis, nes žinau, kad tėtis būtų to norėjęs.

Na, bet užteks apie liūdnius dalykus, geriau papasakok daugiau apie save. Ką veiki laisvalaikiu? Tavo tėtis minėjo, kad labai mėgsti rašyti įvairias istorijas ir eilėraščius. Gal kada atsiysi savo parašytų darbų? Būtų labai įdomu paskaityti. Aš šiuo metu daug laiko skiriu mokslams, bet visada atrandu šiek tiek laiko ir rankdarbiams. Su šiuo laišku siunčiu tau keletą savo išsiuvinėtų staltiesėlių, į kurias sudėjau visą save, tikiuosi, jog jos tau patiks ir atras vietą tavo namuose. Mes su šeima jau ruošiamės artėjančiai Hidžros dienai, mama žada pagaminti ką nors ypatingo, tikiuosi, tai mano mėgstamas troškinyš, kurį mano mama pagamina taip, kad gali pirštus apsilaižyti. Kada nors aš tau jo pagaminsiu.

Vakar į mūsų mokyklą buvo atvykęs mokytojas iš Lietuvos, jis mums papasakojo apie Lietuvą. Sužinojau apie žmonių trėmimus į Sibirą ir Sausio 13-osios įvykius. Buvo sunku patikėti, kas tokia maža valstybė sugebėjo pasipriešinti Sovietų Sąjungos kariuomenei. Net neabejoju, kad ir mes vieną dieną gyvensime ramiai ir neteks gyventi baimėje. Tikiu, kad ateityje aš atsikelsiu ir nebijosiu išeiti į gatvę, nebijosiu pro šalį einančių žmonių ir galėsiu gyventi normalų gyvenimą. Bet visa tai ateina greičiau, kai pasaulyje yra žmonių, kurie padeda mums ne tik finansiškai, bet ir morališkai. Dėl tokių žmonių kaip tu ir tavo šeima aš su kiekviena diena tampa vis laimingesnė. Miela drauge, ačiū, kad esi čia, nekantrauju sulaukti tavo atsakymo. Širdingiausi linkėjimai tau ir tavo šeimai.

Su meile
Basira

**Danielė Ūla Kylli, 14 metų,
Vilniaus Gabijos gimnazija
Mokytoja Alina Armonienė**

Mano drauge iš Lietuvos, rašo tau keturiolikmetė iš Afganistano,

Aš augau apsupta gėrio ir meilės. Niekada nemačiau skausmo. Niekada nemačiau, koks iš tiesų žiaurus yra pasaulis. Iki tos lemtingos rugpjūčio nakties. Nakties, kai į mano šeimos namus įsiveržė juodai apsirengę vyrai, grasinantys ginklais ir liepiantys kuo skubiau palikti namus. Tik po to man paaiškino, kad tie vyrai buvo talibai, kurie slėniui ištuštėjus užėmė kaimus ir įsikūrė ten. Bet tada aš dar nežinojau, kad mano gimtasis Korengalio slėnis taps kraupaus karo vieta, praminta „Mirties slėniu“.

Korengalio slėnis anksčiau buvo lyg taikus rojaus kampelis. Jį supo kalnai, visur augo pušynai. Korengalis buvo nepaliestas viską griauinančios žmogaus rankos. Slėnyje buvo keli kaimeliai, kuriuose gyveno labai nedidelės bendruomenės. Žmonės slėnį vadindavo atokia ramybės oaze. Bet 2001-aisiais metais, po rugsėjo 11-tosios atakų, Jungtinėms Valstijoms įsiveržus į Afganistano teritoriją, Korengalis tapo strategiškai patogia vieta atakoms. Talibai, ištuštinę slėnį ir patys įsikūrę jame, galvojo sudoroti nedideles priešų pajėgas. Turėjęs būti trumpas pasipriešinimas išsirutuliavo į beveik dešimtmetį trukusį karinį konfliktą, kuris tapo kruvinu žudynių

vieta. Amerikos pajėgos paliko slėnį 2010-aisiais ir jis atiteko talibams. Mūsų kaimynai ir draugai kartu gyvenę slėnyje labai džiaugėsi, jiems atrodė, kad slėnis vėl jų. Daugelis grįžo į Korengalį, tačiau tai nebebuvo mūsų slėnis. Jame buvo didelė ir gili žaizda, kurią užgydyti gali tik laikas. Kaimeliai ir namai buvo nugriauti, gatvės nuplautos savu ir svetimu krauju. Kitados buvęs taikus slėnis, Korengalis dabar yra simbolis, žymintis žiauriųjų talibų valdžią.

Talibams valdant Afganistaną moterims nebuvo leidžiama gyventi taip, kaip jos nori. Į valdžią atėjus talibams visoms moterims tapo privalu dėvėti visą kūną uždengiančias burkas, o į lauką buvo galima išeiti tik su vyru iš šeimos rato. Sulaukusios vos 13-os metų mergaitės pradedamos laikyti moterimis ir gali ištekėti. Berniukai ir mergaitės privalo eiti į skirtingas mokyklas, todėl dauguma afganių nemoka nei skaityti, nei rašyti. Mokslas mergaitėms atrodė lyg sunkiai pasiekiamą svajonę, kurią Talibanas atėmė iš jų. Vyrams buvo diegiama, kad jeigu moteris yra laisva – ji daro kažką blogo. Aš ir mano seserys visoje šalyje praradome laisvę. Laisvę kalbėti, laisvę gyventi taip, kaip norime.

Bet moterys nebijo Talibano. Jos bijo artimiausių žmonių: savo brolių, tėvų, vyrų ar anytų. Afganistane moterys ištekinamos per prievartą nesulaukusios net 16 metų. Jos čia yra laikomos paprasčiausiu daiktu – vyrams nėra draudžiama pakelti rankos prieš moterį, laikyti ją savo nuosavybe. Ir nors įstatymai draudžia smurtą prieš moteris, kiekviena žino, kad jeigu ir pavyktų kreiptis į teismą, tai ji užtrauktų šeimai gėdą, jos atsisakytų šeima, ji neturėtų kur eiti ir iš ko gyventi. Pasirinkimo teisės neturi nei viena, nes šeima – moters likimas. Man pasisekė gimti šeimoje, kurioje viena svarbiausių vertybių – pagarba. Mamą šeima ištekino už vienos gretimo kaimo šeimos, kuriai jos tėvas buvo skolingas, jauniausiojo sūnaus, kai jai buvo 14-lika. Nors ji manė, kad gyvens kaip kitos šeimos, kur moterys yra engiamos ir negerbiamos, tėtis su ja elgėsi kaip su sau lygia ir visada atsižvelgdavo į jos nuomonę. Tėvai stengėsi man ir mano broliui Azadui suteikti galimybę turėti savo nuomonę. Aš tik dabar pradėdau suprasti, kaip augančiam žmogui svarbu galėti laisvai mąstyti ir reikšti savo nuomonę šeimoje. Nesvarbu, kokios jis lyties.

Nuvertus Talibaną moterų padėtis visuomenėje pradėjo keistis. Moterys dabar turi teisę išsiskirti su vyru, burkos tapo nebeprivalomos, pradėta steigti daugiau mokyklų, prieinamų mergaitėms. Šios permainos vyksta didžiuosiuose miestuose, kurie perima vis daugiau vakarietišku miestų bruožų, tačiau kol iki galo nebus išspręsta daugelis klausimų, tarp kurių daug yra ir dėl moterų teisių, tol permainos neateis į provincijas. Bet aš visa širdimi tikiu, kad kada nors mes turėsime tiek pat teisių kaip ir Jūs, vakarietės. Tai – didžiausias mano troškimas.

Su meile,
Darya

Autorius nežinomas

Mielas nepažįstamasis iš Lietuvos!

Greičiausiai nustebai gavęs šį laišką. Žinau, kad manęs nepažįsti ir tikriausiai keista, kad laiškas iš Tau tolimojo Afganistano. Tik neišsigąsk – rašau su gerais ketinimais. Manau, man derėtų prisistatyti. Esu, kaip jau žinai, iš Afganistano, vieno iš didžiausio miesto – Herato. Viliuosi, jog sužinojęs, kad esu musulmonė, nesusidarysi blogos nuomonės, ypač po teroristinių išpuolių pasaulyje. Noriu patikinti, musulmonas nėra teroristas. Mano religija yra mielaširdinga ir šiek tiek panaši į jūsų. Didžiuojuosi išpažindama Islamą, nes tai mano religija, nes tai, kuo tikiu jau nuo pat gimimo.

Man yra šešiolika metų ir aš be galo esu smalsi. Rašau būtent Tau neatsitiktinai. Tavo tėtis, Lietuvos karys, tarnauja mano mieste. Po vieno iš Talibano išpuolių buvo apgadintas mano namas. Šie išpuoliai gana reti ir su jais greitai susitvarkoma, tad neišsigąsk. Tavo tėtis buvo vienas iš kelių karininkų, kurie padėjo mums apsitvarkyti ir atstatyti mano namus. Man teko su juo kalbėti, dėl to esu labai laiminga. Jis man papasakojo apie Tave. Užsiminė apie ilgą Tavo susirašinėjimo paiešką ir davė adresą, jei nuspręščiau parašyti. Jis taip pat man papasakojo apie Lietuvą. Buvau nuoširdžiai sudominta, man buvo smalsu sužinoti apie Tavo kraštą daugiau nei žinojau. Tik gavusi progą pasidomėjau daugiau. Turiu pripažinti, nors ir labai skaudu bei sunku, bet Lietuvoje gyvenimas pasirodė daug patrauklesnis nei mano tėvynėje. Lietuvoje viskas atrodo labai ramu, palyginus su mano šalimi. O, be to, ir gamta jūsų visai kitokia. Pas mus daug kalnų, kai pas Tave lygumos. Turiu pripažinti – labiausiai pavydžiu jūros. Afganistanas neturi susisiekiimo su jūra, todėl niekada man neteko pamatyti ją gyvai. Mūsų tėvynės tokios skirtingos. Bet tie skirtumai ir žadina smalsumą. Įdomiausia, kad lygindama savo ir Tavo šalis dar geriau pažinau savąją. Savo atradimais noriu pasidalinti su

Tavimi ir taip pristatyti savo šalies problemas..

Mūsų šalis turi didelių problemų, kurios Lietuvos greičiausiai nekamuoja. Jas padeda spręsti kariai iš visos Europos Sąjungos. Vienos iš didžiausių – Talibanas ir neišsimokslinimas. Talibanas – problema, su kuria susiduriame jau ne pirmi metai. Nesu tikra, ar girdėjai apie tai ką nors, bet Talibano nariai kovoja prieš užsienio valstybių pajėgas Afganistane. Tai yra grupuotė, kuri siekia vykdyti savo režimą. Jo sąjungininkai yra teroristinės grupuotės, tad ir jų tikslai panašūs į teroristų. Jau prieš daugelį metų mes, paprasti piliečiai, supratome, jog ši grupė mums nežada nieko gero. Ar gali įsivaizduoti, jog moteris, pagal juos, praktiškai neturi jokių teisių, lyg kokia vergė, ji turi gyventi pasislėpusi, nešioti tamsius, viską dengiančius rūbus netgi vasarą, kai temperatūra labai aukšta ir tai gali būti pavojinga? Bet mane labiausia gąsdina ir šiurpina tai, jog, pagal juos, moterys negali lankyti mokyklos. Talibanas anksčiau buvo išsiplėtęs vos ne per visą valstybę. Bet dabar jis jau yra nustumtas į šalies pakraščius, kur, tikiuosi, galiausiai bus sunaikintas. Labiausiai dėl to galime dėkoti kariams, tarp kurių yra ir lietuviai, kurie apmoko mūsų pareigūnus, kaip kovoti prieš šiuos taikos drumstėjus, globojančius teroristus. Būtent dėl Talibano dar ir dabar besitęsia pilietinis karas, konfliktai. Mano nuomone, Talibanas yra vienas iš grėsmingiausių dalykų, kurie baugina žmones ir sėja chaosą šalyje.

Kitas pagalbos reikalaujantis veiksnys – neišsilavinimas ir neraštingumas. Dauguma net nemoka skaityti, rašyti, skaičiuoti. Šie trys dalykai, kurie yra mokslo pagrindai, yra be galo svarbūs. Žmonės mano, kad mokslo jiems neprireiks. Bet jie labai klysta. Per visą gyvenimą mes susitinkame su daug dalykų, kurie reikalauja mokslo. Kaip Afganistanas gali vystytis, kai raštingumas čia net nesiekia 30%? Didžiuojuosi, kad galiu pasakyti, jog esu tarp tų trisdešimties procentų. Būdamą maža labai norėjau eiti į mokyklą. Deja, šeimos galva – tėtis - prisibijojęs mane išleisti į mokymo įstaigą. Aš puikiai suprantu jo sprendimą. Neramumai tėvynėje ir mane baugina. Bet nelikau be mokslo. Pirmoji mano mokytoja buvo mama. Ji baigė mokyklą Herate ir studijavo Latvijoje. Tu net neįsivaizduoji, kokia nustebusi buvau, kai sužinojau, jog ji ne kartą lankėsi Lietuvoje. Ji man papasakojo apie Tavo tėvynę. Niekada nebūčiau įsivaizdavusi, jog Tavo šalyje toks svarbus ir populiarus krepšinis ar kokia vieninga tauta gali tapti vien dėl sporto renginio! Dabar aš jau mokausi mokykloje ir svajoju studijuoti pedagogiką. Sieksiu, kad mano šalyje mokytųsi kiekvienas vaikas, kad turėtume kuo daugiau išsilavinusių žmonių, kad nebemirtų kūdikiai. Kartais pradėdu galvoti, kad mano valstybėje miršta daugiausia kūdikių vien dėl neišsilavinimo. Gi nieko blogo nebūtų, jei žmonės truputį pasistengtų įgauti mokslo žinių, ar ne? Išsilavinimas – dėmesio reikalaujanti mūsų problema, kurią padeda spręsti Lietuva ir kitos Europos Sąjungos narės.

Pažintis su Lietuvos kariais man plačiau atvėrė akis. Supratau, koks gražus ir geras būtų taikus pasaulis. Dėkoju tau, kad Lietuva mums padeda, kad nepalieka likimo valiai, kad ir kaip sunku kartais būna. Kiekviena, kad ir maža, pagalba yra be galo svarbi. Dėkoju kiekvienam Tavo tautiečiui, nes kiekvienas lietuvis ir yra Lietuva, kaip ir kiekvienas afganistanietis ir yra Afganistanas. Papasakok apie save, apie Lietuvą, kaip ji padeda kitoms valstybėms. Parašyk greitai, nes nekantrauju perskaityti Tavo mintis ir viltis.

Pagarbiai, Delbar

**Ema Abelkytė, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Mano drauge iš Lietuvos!

Kaip gyveni? Kaip laikosi Tavo šeima? Rašau Tau šešiolikmetis Yusufas Rahmanas iš Afganistano. Labai norėčiau susipažinti ir nuoširdžiai išreikšti padėką Tau, Lietuvos gyventojams bei kariams. Tu turbūt nė neįsivaizduoji, kokia mums yra svarbi jūsų šalies teikiama parama ir pagalba.

Pirmiausiai turėčiau prisistatyti ir daugiau papasakoti apie save. Aš – puštunų kilmės afganistanietis berniukas, gyvenantis Goro provincijoje, Čagčarano gyvenvietėje. Lietuvoje į mane kreiptųsi Juozapo vardu, tačiau mano šalyje aš – Yusufas. Neapsakytai džiaugiuosi, kad gyvenu apsuptas mylinčios šeimos šilumos, kurią skleidžia motina Gzifa, tėvas Jamilas, sesutė Ushir ir broliukas Aminas. Labai didžiuojuosi savo mama, kadangi ji priklauso labai mažai raštingųjų afganistaniečių moterų daliai! Tėtis taip pat yra išsilavinęs žmogus ir dirba vietinėje mokykloje. Anksčiau jis vadovavo vienintelei švietimo įstaigai Goro regione, tačiau ją susprogdino talibanas. Sesė ir brolis yra dvyniai. Jie dar maži, bet jau greitai lankys mokyklą. Esu iš tiesų laimingas, kad jau kelerius metus lankau mokslo namus, kur galiu semtis neįkainojamų žinių. Po pamokų dažniausiai skubu į vietinį pašto skyrių padėti savo mamai, o vakarais mokausi piešti arba žaidžiu su Ushir ir Aminu. Taigi, mano gyvenimas galbūt kiek kitoks nei įprasto europiečio vaiko, tačiau jis man yra svarbus ir savotiškai mielas.

Turėtų būti labai įdomu, kodėl rašau būtent Tau. O tai siejasi su paslaptinga fotografija, kurią užtikau visai atsitiktinai. Kitoje jos pusėje buvo dailiai užrašytas šis Tavo, Lietuvos gyventojų, adresas. Kaip jau minėjau, padedu mamai pašto punkte. Jį įkūrė taikos misijos kariai, kurie mums suteikė nepamatuojamą pagalbą. Tačiau dauguma karių, atlikę savo pareigą Goro provincijoje, sugrįžo į gimtines, tad siunčiamų laiškų srautas gerokai sumažėjo. Dėl tos priežasties su mama nusprendėme išrūšiuoti žinutes, kurios jau nebespėjo pasiekti savo adresatų. Tarp jų ir radau nuostabų atvaizdą. Popieriaus kamučiai jau buvo šiek tiek nulankstyti, kraštai – kiek apdilę, tačiau fotografijos spalvos dar vis ryškios ir šiltos. Atvaizdo centre žėrėjo žaliaskarė eglė, kokios nebuvau regėjęs nei vienoje mokyklos knygoje. Ją puošė žvaigždučių formos meduoliniai sausainiai, apelsinų griežinėliai ir saldainiai, įvynioti į margaspalvius popierėlius. Žiūrėdamas į juos aš vėl prisiminiau saldumynų skonį, kuriais kitados mus vaišino lietuviai kariai. Šalia žaliašakio medžio nerangiai tupėjo nedidelis berniukas, rankoje laikantis šventiškai įpakuotą dėžutę. Netoliese linksmi nusiteikę šnekučiavosi suaugusieji. Esu įsitikinęs, kad tai Tu ir Tavo šeima! Man buvo nesunku atpažinti, kad nuotraukoje įamžinta Šventų Kalėdų akimirka. Mano šeima šios šventės nešvenčia, tačiau apie ją esu nemažai girdėjęs iš lietuvių karių lūpų. Visgi fotografija man sukėlė daugybę jausmų, dėl kurių neatsispyriau susipažinti su nuotraukos berniuku.

Ne kartą šiame laiške užsiminiau Tau apie svarbią pagalbą, geraširdžius karius ir geranoriškus Lietuvos žmones. Tikiuosi, esi pasaulį tyrinėjantis žmogus ir nuolatos domiesi naujienomis bei įvykiais savo aplinkoje ir svetur. Turėtum suprasti, kad gyveni nuostabioje šalyje, kurios gyventojai iš tikrųjų yra kilnūs ir malonūs. Jie rūpinasi ne tik savo valstybe, bet ir pagelbėja sunkiau gyvenančioms, tokioms kaip Afganistanas. Lietuva į mūsų valstybę Azijos pietvakariuose siuntė taikos misijos karius, kurie nuveikė svarbų ir naudingą darbą. Jie nutiesė daugybę asfaltuotų kelių, vandentiekio ir kanalizacijos sistemų, įkūrė mokyklų, bibliotekų, ligoninių. Karininkų žygdarbiu galėčiau laikyti netgi paštą, kuriame dirba mano mama! Tačiau šie savanoriai mane sužavėjo ne tik savo nepaprastais darbais, bet ir įdomiais pasakojimais apie Tėvynę. Kartą mūsų mokykloje apsilankę kariai kalbėjo apie Lietuvos kultūrą, papročius, tradicijas ir istoriją. Mano atmintyje ryškiausiai išliko pokalbiai apie mažos valstybės norą būti nepriklausomai, jos kovas dėl laisvės bei gyventojų vienybės. Taigi, lietuviai man asocijuojasi su teigiamais ir gerais žmonėmis, todėl juos aš laikau savo draugais.

Štai tiek šiam kartui apie mane ir mano šalį. Labai norėčiau sulaukti Tavo laiško, kuriame papasakotum daugiau apie save ir savo šeimą. Nekantriai lauksiu Tavo žinutės ir tikiuosi, kad tapsime neišskiriamais bičiuliais. Perduok savo artimiesiems šilčiausius linkėjimus iš Afganistano ir tesaugo Jus Alachas!

Visada ištikimas Tavo draugas

Yusufas Rahmanas

**Emilė Griškevičiūtė, 17 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Brangioji drauge iš Lietuvos,

rašo Tau šešiolikmetis afganistanietis. Turbūt įdomu, kodėl aš rašau Tau. Šiandien mano gimtadienis, ta proga aš gavau dovaną – parkerį, papuoštą gintaru iš Tavo šalies, mane tai sužadino iki širdies gelmių, todėl degu troškimu išreikšti padėką Tavo šaliai...

Visų pirma privalau prisistatyti - esu Rahimas Chanas. Gyvenu Kabule su savo šeima: tėvu Amiru, mūsų saugotoja ir globėja mama Aiša ir savo seserimi Soraja. Mes visi esame puštūnai. Priklausome grynakraujų afganų genties tautai, esame garbingi ir laikomės elgesio kodeksų. Mano tėvas – dar ne taip seniai buvęs labai gerbiamas ir mėgstamas puštūnas visame pietryčių Afganistane. Jį visi pažinojo kaip afganų istorijos profesorių, mokyklų ir universiteto dėstytoją. Mano mama - Kabulo turgaus gatvės kepyklėlės savininkė. Jos kepmos gardžios duonos kvapas kažkada patraukė mano tėvo dėmesį, nuo to laiko tarp jų užsimezgė didelės ir tikros meilės ryšys. Šventa mamos duona kiekvieną Saum pasninką padaro šventesnį ir malonesnį. Sesuo Soraja - dar vos dvylikos, tačiau gyvenime patyrusi tiek blogo, tiek gero. Jos draugija kartais man primena, kodėl yra smagu gyventi ir mylėti... Mes išpažįstame tik vieną didį ir teisingą Dievą Alachą. Nesuklyskite, mes gerbiame visus Dievą tikinčius žmones. Mes netrokštame kraujo ir aukų. Mes, kaip ir Jūs, - Aukščiausiojo vaikai, be jokių išlygų tarnaujantys jo Šventenybei. Meldžiame Alacho, kad visi suprastų esantys vieno Dievo vaikai...

Kadangi papasakojau Tau apie save, privalau atskleisti, kad ne vien dėl gimtadienio dovanos Tau rašau. Šiomis nekalto kraujo spalvom nudažytomis dienomis afganų mokyklos suoluose, Kabulo gatvėse, kariniuose padaliniuose ar vaikų namuose dažnai išgirstame sakant: „Litva edirik“, „Alah Litva razi olsun.“ Kiekvienas mano tautos brolis, gavęs šiltų rūbų, kiekvienas mokinys, trokštantis žinių, gavęs vietą mokyklos

suole, kiekvienas pilietis, apgintas kareivio, vilkinčio karinę uniformą su Lietuvos herbu, jaučiasi paremtas ir užjaučiamas dėl šalyje patiriamų pragariškų veiksmy. Afganai - garbingi žmonės. Gavę paramą, jie paklausia, iš kur parama atvyko. Sužinojus jiems sunku padėkoti tiesiogiai, todėl meldžia aukščiausiojo Alacho tai tautai ramybės, sveikatos ir meilės.

Jūsų maža, tačiau didžios dvasios šalimi daug domėjaisi. Puikusiai suprantu, kodėl Lietuva padeda mūsų karo, diktatūrų, džihadistų nuniokotai valstybei. Jūsų istorija priverčia braukti ašaras daugumai. Istorinės aplinkybės buvo pavertusios Jus, kaip ir mus, tironų, egoistų ir dviveidžių politikų aukomis. Nepriklausomybe Jūs džiaugiatės kol kas neilgai, tačiau, nespėję patys tvirtai atsistoti ant kojų, dar neseniai priimti į Europos šeimą, Jūs padedate mums... Jūs tikri altruistai, kaip ta mano mylima Antigonė Sofoklio tragedijoje. Patys neturėdami tvirto ekonominio pagrindo padedate panašaus likimo broliams... Tačiau, miela drauge, užtenka kalbėti apie padėką apskritai. Dėkoti noriu tiesiai toms organizacijoms, kurios labiausiai gelbėja mano tautą. Visų pirma tie, kuriems trūksta elementarių dalykų (rūbų, maisto ir vandens), kreipiasi į Lietuvos humanitarinės labdaros teikimo organizaciją. Eidamas ten esi užtikrintas, kad bus daroma beveik viskas, kad gautum gyvybei palaikyti būtinų dalykų. Afganistaniečių vaikai, išsekinti baimės ir karo, trokšta mokslo. Jie mano, kad tai vienintelis būdas pabėgti nuo bombų, lavonų ir skaudžios kasdienybės. Lietuvos skirtos lėšos Goro provincijoje leido atidaryti 22 mokyklas, kuriose nemažai afganų įgaus elementarų išsilavinimą. Šiose mokyklose darbo gavo mano tėvas po to, kai teko palikti džihadistų užpultą universitetą, kuriame dirbo jau daugiau nei 15 metų... Tačiau tėvas Amiras laimingas dirbdamas su vaikais. Perteikdamas savo žinias jis padeda Afganistanui auginti naują kartą, kuri, tikimės, nebekartos senosios klaidų... Jūsų šalies lėšomis buvo atidaryta našlaičių prieglauda Afganistano centrinėje dalyje, kiekvieną penktadienį mano mama Aiša veža tiems vaikams savo gardžiosios duonelės. Na, ir, žinoma, turbūt didžiausia padėka turėtų būti reiškama Lietuvos kariams, kurie rizikuodami savo gyvybe padeda užtikrinti teisingumą ir saugumą mūsų Afganistane. Kai buvo paskelbta NATO misija „Tvirta parama“, gatvėse buvo galima sutikti daugybę karių, vilkinčių uniformą su Lietuvos vėliava. Visų šių žmonių dėka gimsta viltis pamatyti Afganistaną taikų ir estetišką...

Privalau paaiškinti, miela drauge, kodėl Afganistanas tapo pragaru... Čia Azija - ji karštesnė ir audringesnė, negu išblyškusi Europa. Čia karaliauja rudų akių jūra, kuri gali būti labai graži, tačiau labai apgaulinga. Kiekvienas afganas kovoja tik už save ir savo gyvybę. TSRS imperijai žlugus, Afganistanas tapo diktatūrų ir pilietinių karų auka. Visi buvę veidmainiai diktatoriai savo gražbylystėmis bandė papirkti tautą, tačiau troško tik vieno - naftos ir kitų naudingų iškasenų, kurios atneš milijonus. Diktatūrų išsekinti afganai nesijaučia vieninga tauta, jie jaučiasi nesaugūs tarp savų. Tvarką čia palaiko ne milicija, ne policija, o vardai ir pareigos... Tačiau tarp visų šių nedorybių ore sklando dar vienas pražūtingas reiškinys, tai džihadistai. Kodėl sklando ore? Todėl, kad viską, kas jiems nepatinka, jie paprasčiausiai paleidžia į orą, arba tiesiog - susprogdina. Nekaltos afganų moterys tampa šių žvėrių aukomis. Jos žudomos, prievartaujamos ir grobiamos, anot jų, Alacho vardan. Tačiau aukščiausiasis Alachas ne toks. Jis myli ir gerbia visus žmones, kurie tiki bet kokia dievybės forma. Tie padarai - tai iškrypėliai ir ligoniai, kurie, trokšdami kraujo, purvu drabsto Dievo veidą...

Turiu pripažinti, kad Jums, miela drauge, aš pavydžiu. Jūsų šalis ir tauta - vieninga. Jūs laisvai galite užmigti ir žinoti, kad ryte dar kartą išvysite saulės šviesą. Vertinkite taiką ir meilę, nes be jos pasaulis tampa juoda praraja, kuri veda į pražūtį. Ačiū Jums už tai, kad jaučiate pareigą padėti mums, dvasios pusiausvyrą praradusiems žmonėms. Aš žinau, kad Dievas nuo mūsų nenusisuko ir neapleido, jis išbando mus, galbūt taip atsirenka, kas kelias į amžinąjį rojų, o kas degs pražūties liepsnose. Iš juodos bedugnės mes išbrisime ir šį laikotarpį prisiminsime kaip gėdos ir tamsos metą, tačiau, kai mūsų vaikai ir vaikaičiai mokysis Afganistano istorijos, visuose vadovėliuose jie ras Lietuvos vardą, ir paaiškinimą, kad tai šalis, gelbėjusi Afganistaną... Tesaugo Dievas Lietuvą...

Tavo šaliai dėkingas

Rahimas Chanas

**Emilija Augutytė, 15 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Miela drauge iš Lietuvos,

tau rašo šešiolikmetė Mahtoba iš Afganistano. Savo laiške manęs prašei parašyti daugiau apie save. Kaip jau sakiau, man yra 16 metų, gyvenu šiaurės rytų Paktikos provincijoje su savo tėvais, 3 seserimis ir 4 broliais. Labiausiai man patinkančios veiklos- skaityti knygas ir susirašinėti su tavimi. Didžiausios mano svajonės – ateityje tapti rašytoja, išleisti savo knygą ir susitikti su tavimi. Tikiu, kad kada nors man pavyks įgyvendinti visas šias svajones ir tada aš pagaliau galėsiu būti visiškai laiminga.

Taip pat norėčiau padėkoti už knygas, kurias atsiuntei man ir mano bendraklasiams. Tik gavusi knygą „Tai Lietuva“, ją ryte surijau. Ak, kaip aš žaviuosi tavimi ir tavo šalimi. Nustebau sužinojusi, kad po gražiu Lietuvos vardu slypi žiauri jos istorija, ir žaviuosi žmonėmis, kurie Sausio 13-tą kovojo už jūsų šalies laisvę. Nė nebūčiau pagalvojusi, kad tokia maža tauta gali tiek daug. Ypač nustebau žuvusiųjų kovotojų už laisvę sąraše pamačiusi Loretą. Net jauna moteris, kurios visas gyvenimas dar prieš akis, stojo prieš tanką dėl savo valstybės. Afganistanas gauna didelę paramą iš įvairių pasaulio šalių, tačiau mes visada jaučiamės dėkingi visiems, kas nori padėti, todėl visų afganiečių vardu noriu išreikšti didžiulę padėką Lietuvai, nes 2014 metais Lietuva Afganistanui suteikė net 1,3 milijonų litų paramos, pinigai buvo panaudoti nacionalinėms saugumo pajėgoms remti. Net negaliu išreikšti žodžiais, kokie esame dėkingi jūsų šaliai.

Vakar visi mano bendraklasiai susirinko stebėti draugiškų tinklinio varžybų. Staiga buvo įvykdytas išpuolis, per kurį žuvo 9 žmonės ir 33 buvo sužeisti. Dėkoju Dievui, kad visi mano draugai sveiki ir gyvi... Būtinai išdalinsiu tavo siųstas knygas apie Lietuvą savo draugams ir bendraklasiams, kai tik viskas nurims ir žinosiu, kad jie visi saugiai pasiekė namus. Labiausiai nerimauju dėl savo geriausios draugės Marjanos. Kai tik išgirdau pirmąjį šūvį, puoliau bėgti, kiek kojos neša, tačiau tarp išsigandusių akių, bandančių suprasti, kas vyksta, ir tarp besiblaškančių siluėtų, bėgančių nuo grėsmės, Marjanos nemačiau. Atsiprašau, kad užkraunu tavo atjaučiančią galvą savo problemomis, tačiau tu vienintelis žmogus, kuris supranta... Tau jos gali pasirodyti tokios didelės, tokios nepakeliamos, tačiau kai gyveni šalyje, kurioje niekada nežinai, liksi gyvas ar ne, ar grįžęs namo rasi namus ir šeimą juose, pripranti, ir ta nuolatinė baimė pasidaro rutina.

Dar norėčiau padėkoti už tavo maldas. Tik žinojimas, kad kitame pasaulio gale yra žmogus, kuris visa širdimi yra šalia manęs, padeda man neprarasti vilties, kad kada nors visa tai baigsis.

Taigi, užteks apie mano sunkumus. Man labai patiko tavo laiškas. Ar kada svarstei būti rašytoja? Kaip sekasi tavo šeimai? Perduok šilčiausius linkėjimus nuo mano dešimties narių šeimos (mamos Malalai, tėčio Abdulazizo, sesių Najibos, Hamidos, Gulnaz ir brolių Rasulo, Amino, Jamilo ir Yuzufo) savo šeimai artėjančių švenčių proga (perskaičiau apie jūsų švenčiamas šventes knygoje).

Tavo draugė

Mahtoba

**Evelina Laurynaitė, 16 metų,
Raseinių r. Betygalos Maironio gimnazija,
Mokytoja Vitalija Šilerienė**

Sveikas, mielas drauge,

Tau laišką rašo šešiolikmetis Salaam iš Afganistano. Man labai sunku rašyti laišką draugui, kuris gyvena tolimoje ir mažai pažįstamoje šalyje. Nežinau nuo ko pradėti, ko paklausti. Žinau tik viena, kad aš labai domiuosi Tavo šalimi Lietuva. Tikiuosi, man padėsi plačiau susipažinti su savo tėvyne.

Noriu Tau užduoti daugybę klausimų. Pirmiausia noriu sužinoti, kokios pas Jus Lietuvoje populiariausios šventės? Kada jos vyksta? Ką veikiate švenčių metu? Ar laikotės savo tautos papročių? Pas mus Afganistane neseniai buvo Ramadanas. Manau, kad esi apie tai girdėjęs. Bet jeigu nežinai, aš Tau papasakosiu. Ramadanas - tai devintasis mėnuo pagal musulmonų kalendorių, kurio metu

islamą išpažįstantys žmonės laikosi pasninko, o jo pabaigą švenčia labai linksmai, keldami puotą bei dalindami labdarą (zakatą) skurstantiems. Su šeima kiekvienais metais švenčiame šią šventę. Tik gaila, kad mama negalėjo šiomet pasninkauti, nes laukiasi vaikelio. Pas mus šalyje griežtai draudžiama pasninkauti, jei laukiesi kūdikio. Pasninką, prisipažįstu, sunku iškęsti, bet būtina, nes tokia Alacho valia. Tačiau Ramadano pabaigoje mūsų laukia tikra puota. Smagiausia dalinti labdarą skurstantiems. Su tėčiu visada laikomės šio papročio, t.y. po kiekvieno Ramadano einame dalinti maistą. Taip pat minime Ašurą, vieną iš žymesnių švenčių, kuri skirta paminėti mūšiui prie Kerbelos. Bet pati smagiausia šventė yra Kurbanas – aukojimo šventė. Su tėčiu nusiperkame riebią ir sveiką avį, prieš skersdami ją kalbame visokius meilūs žodžius, kad avis patirtų mažiau streso, paskui bismillah (Alacho vardu) ir tėtis perrėžia jai gerklę. Mūsų žmonės labai draugiški, nes pasidaliname skerdeną į tris dalis : trečdalis sau, trečdalis giminėms ir kaimynams, o paskutinę dalį išdaliname vargšams. Tikiuosi, kad Tau patiko mano kaimo šventės. Neseniai skaičiau knygą, kad lietuvių liaudies šventėse taip pat laikotės įvairių papročių. Norėčiau, kad plačiau papasakotum apie Jonines ir Žolines.

Kitas, labai mane dominantis klausimas, apie jūsų šalies mokyklas. Ar daug Lietuvoje mokyklų? Kaip jos atrodo? Ar didelė Tavo mokykla? Kokių dalykų mokotės? Mano gyvenamoje Goro provincijoje yra 383 mokyklos, bet tik 20 turi reikiamas priemones. Mūsų mokykloje labai trūksta vadovėlių, enciklopedijų, pieštukų ir kitų reikalingų dalykų. Kadangi man iki mokyklos yra tik 3 km, tai nesunku iki jos nueiti pėsčiomis. Mėgstu vaikščioti, todėl į mokyklą einu patenkintas ir nesiskundžiu, nors kojas kartais tikrai skauda. Sunkiausia yra tiems vaikams, kurie gyvena 10 km ir daugiau nuo mokyklos. Jiems sunkiausia ateiti, todėl kai kurie vaikai net nenori lankyti mokyklos. Mūsų mokykloje mokosi 50 vaikų. Tau turbūt atrodo, kad tai maža mokykla, bet iš tikrųjų tokios mokyklos pas mus jau priskiriamos prie didesnių. Mokykloje turiu daug draugų, stengiuosi kiekvieną dieną su jais bendrauti, nes kitur su jais nesusitinku. Mano draugai gyvena 5 – 10 km nuo mano namų, todėl vienintelė vieta, kur galiu susitikti – yra mokykla. Stengiuosi mokykloje gerai mokytis. Jeigu gerai atlieku užduotį, mokytojas mane visuomet pagiria. Nejaugi ir pas jus mokytojai negaili pagyrimų? Pas mūsų kai kuriose klasėse nėra nei suolų, nei kėdžių, todėl tenka sėdėti ant žemės. Prisipažinsiu, nėra labai patogiu. Tikiuosi, kad Jūs, europiečiai, klasėse ant grindų tikrai nesėdite. Tėvas nuolat man kartoja, kad turiu gerai mokytis. Stengiuosi visada atlikti namų darbus, bet ne visada pavyksta, nes namuose dažnai dingsta elektra. Kartais, atskleisiu paslaptį, mokytojas moko tokių neaiškių dalykų, kad net nesuprantu apie ką jis kalba. Kartą mokėmės skaityti naują tekstą, bet pusė klasės mokinių neperskaitė nė žodžio, kai kurie net pradėjo verkti iš apmaudo. Man taip pat tą dieną nepavyko perskaityti nė vieno žodžio. Nors man jau šešiolika metų, bet kiekvieną pamoką su mokytoju mokomės skaityti tik skiemenimis. Žinau, kad Jūsų šalyje jau septynmečiai skaito puikiai. Labai norėčiau Tavęs paklausti, nes labai įdomu, kaip pas Jus vyksta pamokos? Kaip Tu manai, ar mokslas svarbus žmogaus gyvenime? Kiekvieną kartą mokytojas mums sako, kad mokslas yra labai svarbus, kad be jo nėra vienas žmogus neapsietų. Tikiuosi, kad tai tiesa, bet mano kaimynai sako, kad mokslo iš viso nereikia. Kartais nežinau, kuo tikėti. Vis dėlto aš manau, kad mokslas labai svarbus ir manau, kad mano kaimynai ir kai kurie artimieji klysta.

Mano drauge iš Lietuvos, dar daug ko norėčiau Tavęs paklausti, bet baigiasi popieriaus lapai, neturiu ant ko rašyti. Ir pieštukas tuoj pasibaigs... Labai tikiuosi, kad atsakysi į mano klausimus. Ir dar tikiuosi, kad šis laiškas pasieks Tave, nes ne visada pavyksta išsiųsti. Jeigu gausi, labai prašau, parašyk atsakymą. Baigdamas laišką, norėčiau duoti mažą patarimą - vertink, ką turi. Neseniai mūsų mokykloje kilo gaisras, nes įvyko susišaudymas ir vienas nepažįstamas kareivis padegė klasę, kurioje buvo sudėtos knygos, o jas gavome dovanų iš kitų šalių vaikų. Nors Tau gal knygos nesvarbios, bet man gaila, kad po truputį prarandame svarbiausius dalykus. Todėl prašau, kad vertintum viską: mokyklą, draugus, tėvus, mokytojus, knygas. Linkiu sėkmės.

Laukiu Tavo atsakymo.

Su meile, Salaam, Afganistanas, Goro provincija

**Gabrielė Vėtaitė, 17 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Mano drauge iš Lietuvos,

rašo Tau šešiolikmetė iš Afganistano. Mano vardas Anwar. Rašau sužinojusi, kad Tavo šalis vykdo projektus Afganistane, norėdama padėti man ir mano šalies žmonėms, todėl noriu papasakoti apie savo

gimtinę, jos kultūrą ir žmones, kasdienį gyvenimą. Mano šalis daugumai žinoma dėl čia vykstančių neramumų bei baisių karų, griauinančių gyvenimus, žiaurių žmonių, norinčių perimti šalies valdymą. Tačiau Afganistanas - tai daugiau nei karas.

Mano šeima nėra labai didelė, esu vienturtė, mano tėvas turi mažą parduotuvėlę miesto centre, todėl ištisas dienas leidžia ten, ją valdo su dideliu džiaugsmu. Mano mama dirba mokytoja, todėl į mokyklą aš neinu, mane ji moko namuose... Norėčiau eiti, mokytis kartu su vaikais, turėti daugiau draugų, bet mama tikina, kad tokiomis sąlygomis yra labai sunku kažko išmokti. Mano šalyje švietimui nėra skiriama daug pinigų, valstybė yra skurdi ir tai ryškiai atsispindi švietime. Kai kur pamokos net vyksta po atviru dangumi, galbūt Tavo šalyje tokios pamokos būtų tikras džiaugsmas, bet Afganistane gamta nėra labai turtinga, čia menka žalumos. Iš tiesų vaikams yra tikra kančia kelias valandas sėdėti po kepinančia saule ir nuolatos pustomas smėlis į akis gali tapti tikru košmaru besimokant, o jei pamokos vyksta viduje, ten grūdasi daugybė įvairaus amžiaus vaikų. Klasės būna perpildytos.

Domėjausi Tavo šalies parama manajai. Nors ir patys turite sunkumų, Jūs nenusigręžiate nuo kitų ir padedate labiau vargstantiems už Jus. Tavo šalis Goro provincijoje atidarė 22 naujas mokyklas ir apmokė daugiau specialistų, kad tik jaunieji afganai įgytų taip reikalingą išsilavinimą, kurio kiekvienas čia gyvenantis trokšta. Kalbant apie paramą, paaiškėjo, kad Lietuva skyrė jos už daugiau nei 5,2 milijonus eurų. Tai beprotiški pinigai!

Taip pat skurdžiuose kaimeliuose buvo pastatytos kelios vandens elektrinės, kad žmonės kasdienėje buityje galėtų naudotis elektra, tai be galo didelis žingsnis mums pažangos link.

Kaip ir supranti, mano gimtinė tikrai nėra turtinga, ji beveik 30 metų buvo kankinama žiaurių karų, žmonių svajonės buvo nuolatos žlugdomos, tačiau į afganų šaknis yra jaugusios vertybės, kurių net žiaurioms tragedijoms nepavyko išrauti. Tai tradicijų puoselėjimas. Buzkashi yra tradicinė afganų sporto šaka, kai raiteliai turi ožkos kūną nunešti iki paskirto taikinio. Kitataučiams šis sportas skamba gan žiauriai, tačiau jis giliai jaugęs į afganistaniečių kraują, kasmet, nors ir esant dideliame pavojui dėl galimų išpuolių, šeimos keliauja šimtus kilometrų, kad tik galėtų pasižiūrėti į vyrus, kurie rungiasi seniausioje žinomoje šalies rungtyje. Daugelis juokaudami sako, kad svajoja šią savo tradiciją įtraukti į olimpinės žaidynes! Visi žinome, kad to niekada nebus, svarbiausias čia yra ne pats žaidimas, o žmonių gebėjimas puoselėti tradicijas ir parodyti meilę valstybei, kurioje gimė ir užaugo.

Turbūt dėl pernelyg menko išsilavinimo, abejingumo, skurdo šalies moterys čia kankinasi. Afganistanas nėra viena iš geriausių pasaulio vietų gyventi moterims. Jos beveik neturi jokių teisių, vyrams nuo mažų dienų yra kalama į galvą, kad moterys yra kvailėnes už juos, nors ne reta čia gyvenanti turi gana gerą išsilavinimą, ko negalėjo turėti anksčiau, nes joms buvo tiesiog draudžiama mokytis bei dirbti. Čia jos visiškai priklausomos nuo vyrų. Moterys negali išeiti į gatvę, parduotuvę be sutuoktinio leidimo, jos turi nešioti burkas, tai specialūs drabužiai, dengiantys visą kūną, net ir veidą, jei vyras yra platesnių pažiūrų, moteriai galima dėvėti laisvesnius drabužius, kurie dengia rankas ir kojas, ir būtinai skarą, pridengiančią plaukus. Moterys dažniausiai ištekinamos per prievartą, jų tėčiai jas ištekina už vyrų, kurių merginos dar niekada nebuvo mačiusios, ir vienintelė to priežastis – pinigai, bet daugėja ir atvejų, kad poros susituokia abipusiu sutikimu, iš meilės vienas kitam. Laikui bėgant, žmonių požiūris keičiasi, ypač naujų kartų. Tikiu, kad greit Afganistanas taps neatpažįstamas gerąja prasme! Džiugu, nes mano tėvas yra gana šiuolaikiškas, plačių pažiūrų, galbūt dėl mamos daromos įtakos jam, nes ji kasdien moko tėvą kažko naujo. Mano tėvai yra viena iš porų, susituokusių iš tikros meilės. Svajoju pati tokią patirti ateityje.

Aišku, čia, kaip ir visur, visi mėgsta pramogas. Kartais žmonės, ypač vaikai, būdami neturtingi ieško būdų, kaip smagiai praleisti laiką. Daug tėvų vaikams neišgali nupirkti žaislų, todėl gatvėse jie žaidžia su senomis padangomis, jas ridena, varžosi su kitais vaikais, kurio padanga nuriedės į tikslą greičiau. Afganai mėgsta šokti liaudies šokius, ypač populiarius – Attan. Jį vienu metu atlieka dešimtys, net šimtai žmonių, jie šoka mojuodami raudonas skaras mušant būgnams. Taip pat daug kur galima išgirsti skambančias liaudies dainas, o iš užsienietišku dainų mano tautiečiams labai patinka indų dainos iš populiarių filmų. Įdomu tai, kad žmonės, gyvenantys kalnuotose vietovėse, labai mėgsta slidinėti, mažuose miesteliuose yra net turizmo agentūros, kurios surenka grupę žmonių, ir asilais jie yra užkeliami į kalnus. Tie, kurie negali įpirkti slidžių, patys jas pasigamina. Jie ant senų batų užklįjuoja pailgus metalo lakštus ir remdamiesi pagaliais leidžiasi žemyn, neretai vaikai tiesiog naudoja senus, didelius tėvų batus.

Taigi su savo šeima gyvenu Herate, tai trečias pagal dydį miestas Afganistane. Šis miestas išskirtinis, jame ryškūs persų kultūros pėdsakai ir yra daugybė senų pastatų, tik gaila, daugelis apgadinti žiaurių teroristinių išpuolių „dėka“. Šį miestą dievinu ir dėl dar vienos svarbios priežasties: tai literatūros sostinė. Jis išskirtinis, nes daugelis čia gyvenančių žmonių yra be galo kūrybingi. Įvairaus amžiaus žmonės susiburia kartu į didžiulę grupę ir skaito savo poetas ar trumpus eilėraščius, visi tą akimirka skaitydami širdyje jaučiasi tikrais poetais galėdami kūryboje išsakyti viską, kas neduoda jiems ramybės. Įdomu tai, kad ir moterys gali dalyvauti šiuose skaitymuose ir jos tai daro gana aktyviai! Tai vienintelė vieta, kur mes galime pasakyti, kas dedasi mūsų galvose ir tai darydamos esame išklausomos! Mano gimtasis miestas, Heratas- vieta, kur vyrai ir moterys tampa lygiaverčiai,

juos vienija meilė kūrybai ir literatūrai, tik čia moterys gali jaustis laisvesnės nei bet kur kitur Afganistane.

Esu tikra musulmonė, išpažįstu Islamą, kiekvieną dieną su šeima meldžiamės Alachui už visas šalis, be abejo, ir už Lietuvą, kurios neatsuka mums nugarų ir išgirsta nebylų pagalbos šauksmą. Visi afganai, maži ir dideli, dėkoja Jums už pagalbą, tad žinokite, kad už visus gerus darbus yra atlyginama tik geruoju, tesaugo Jus Dievas ir teneleidžia patirti išbandymų, su kuriais teko susidurt Afganistanui.

Su pagarba ir meile,
Anwar ir jos maža, bet dėkinga šeima
Heratas

**Greta Lenkšaitė, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Afganistanas, Čagčarano provincija
2015

Mielas drauge iš Lietuvos,

ačiū Tau už įdomų laišką. Jį gavau prieš kelias dienas ir taip apsidžiaugiau, kad tu nepamiršai Čagčarano ir čia gyvenančių žmonių. Aš gyvenu puikiai. Šeštadieniais ir sekmadieniais senelis Abbas mane moko lietuvių kalbos. Išties niekada nesusimąščiau, kad Tavo gimtoji kalba gali būti tokia nuostabi, bet ir tokia sunki. Nemeluosiu, šiuo metu mokytis lietuvių kalbos man sekasi sunkiai, tačiau aš tikiu, kad laikui bėgant ši situacija pasikeis. O kaip Tu? Ar greitai išmokai rašyti ir skaityti savo gimtąją kalbą? Be to, jeigu tau įdomu, senelis Abbas išmoko lietuvių kalbos tarnaudamas kariuomenėje, ten jis susipažino su Pauliumi. Paulius – lietuvių karininkas, arba, kaip mano senelis sako, „angelas sargas“, kuris ištraukė ne vieną žmogų iš mirties nasrų, tarp jų ir mano senelį. Po šio įvykio jiedu ėmė bendrauti artimiau, tapo neišskiriamais draugais, taip mano senelis ir išmoko lietuvių kalbos. Paulius dar ir dabar aplanko mus, pasidalina linksmomis istorijomis apie savo anūkus, o jie tikrai ne iš kelmo spirti, paskaidrina nuotaiką ir atneša šilumos bei jaukumo į namus. Žinai, esu neapsakomai dėkinga Alachui, kad jis Abbui atsiuntė tokį draugą, man net keista pagalvoti, kad šiame skausmo, neapykantos pripildytame pasaulyje dar liko supratingų ir ištikimų žmonių. Būtų visai šaunu, jeigu ir mano gyvenime atsirastų toks žmogus. Mes tiek daug kartu galėtume nuveikti! Ar Tu turi geriausią draugą? Tikriausiai Tu labai jį myli ir brangini, ar ne?

Savo rašytame laiške tu labai norėjai sužinoti apie mane, mano gyvenimą, tad aš pasistengsiu išpildyti tavo norą. Nežinau, ar tau mano gyvenimas pasirodys įdomus, vis dėlto Čagčarano provincija mažutė, čia nėra didelių pasirinkimų, o jeigu ir būtų, tai apie pusę iš jų negalėčiau net pagalvoti, nes esu MERGINA. Ech, bet verčiau apie tai nekalbėkime. Mano vardas – Aleeza. Aleeza išvertus iš arabų kalbos reiškia džiaugsmas. Močiutė Aaeesha sako, jog mama mane taip pavadino dėl to, kad būdama maža aš visada šypsodavausi ir teikdavau džiaugsmo aplinkiniams. Gimiau Daikondžio provincijoje, čia ir praleidau visą savo vaikystę. Daikondžis išties yra išskirtinė vieta. Būdama maža daug laiko praleisdavau mūsų namo kiemelyje, iš ten stebėdavau aukštus kalnus ir įsivaizduodavau save jų viršūnėje, buvau tikra svajotoja. Savaitgaliais kartu su savo seneliais ir mama eidavome pirkti lavašų. Dievinau lavašus ir jų pardavėją, jis buvo toks dosnus, kad net mano suknelės kišenelės plyšdavo nuo saldinių kiekio. Beje, ar Tau teko kada ragauti lavašą? Ar Lietuvoje juos gamina? Taigi, kaip matai, mano gyvenimas buvo visai linksmas, tačiau viskam ateina galas.

Kai mano suėjo dvylika metų (dabar man šešiolika), čia prasidėjo siaubingi dalykai. Griuvo namai, kelius puošė ne gėlės, o žmonių galvos, lavašų parduotuvėje imta pardavinėti peilius ir ginklus. Mūsų šeima buvo priversta persikraustyti į Čagčarano provinciją, kurioje senelis Abbas turėjo užpildyti karių gretas. Man buvo sunku atsisveikinti su savo gimtine, jos žmonėmis, juk jie buvo mano šeima, dalelė mano kūno, tačiau kito pasirinkimo nebuvo. Dabar gyvenu su savo seneliais – Abbu ir Aaeesha, nes mama išvyko dirbti į kitą pasaulio kraštą, o tėtis, na.. Tai ilgai istorija, galbūt vėliau tau ją papasakosiu. Gyvename nedideliame butelyje, tačiau čia yra visko, ko mums reikia: elektra, vanduo. Ir ne paslaptis, bet už šiuos malonumus turime būti dėkingi Lietuvos žmonėms. Niekai negaliu suprasti, nejaugi visi lietuviai yra tokie nuostabūs ir dosnūs? Lankau mokyklą, esu ganėtinai stropi mokinė, bent jau taip sako mano mokytojos, stengiuosi daug skaityti. Mano mėgstamiausia pamoka – istorija. Visada su nekantrumu laukiu penktadienio, nes būtent šią dieną ir yra istorijos pamoka. Beje, neseniai skaičiau vieną įdomų faktą apie kunigaikštį Gediminą. Ar tai tiesa, kad jis susapnavo geležinį vilką ir tada nusprendė pastatyti pilį? Visai neseniai, galbūt prieš kelias dienas, mūsų provincijoje lietuviai baigė statyti viešąją biblioteką arba, kaip aš sakau, „mano antruosius namus“. Ten yra keli kompiuteriai ir daugybė

knygų. Tikras rojus man. Esu knygų fanatikė, labiausiai mėgstu skaityti romanus ir istorines knygas. Va, kaip tik baigiau skaityti Oskaro Vaildo romaną „Doriano Grėjaus portretas“. Atvirai pasakius, dvi dienas buvau „komoje“. Man net į galvą netoptelėjo, kad menas su žmogiškumu gali taip prasilenkti. Būtinai paskaityk šią knygą, tikrai nepasigailėsi! Na ir šiaip, kokia tavo mėgstamiausia knyga, rašytojas? Gal gali man pasiūlyti kokią įdomią knygą? Būtų labai šaunu, jeigu ji būtų apie Lietuvą, esu labai susidomėjusi Lietuvos istorija. Pasirodo, jums irgi teko nemažai iškęsti, tikriausiai dėl tų skaudžių išgyvenimų ir padedate mums, esate tokie supratingi. Ir kada ateis galas tai neapykantai, garbės troškimui? Kada gyvensime taikoje?

Manau, šiam kartui tau tikrai užteks informacijos apie mane, tikiuosi, Tau patiks mano laiškas ir jį skaitysi su malonumu. Rūpinkis savimi ir iki kito laiško.

P.S. Girdėjau, kad pas jus yra tokia šventė kaip Šv. Kalėdos, tad noriu palinkėti Tau gražios šventės. Be to, būtų smagu, jeigu kitame laiške man papasakotum apie Šv. Kalėdas plačiau. Iš anksto ačiū!

Tavo draugė Aleeza

Ignas Dapkūnas, 16 m.,

**Jono Pauliaus II gimnazija,
Ramunė Andriulienė**

Marhaban (Sveikas) mano drauge,

Turbūt mano kreipinys į tave kaip į draugą tau nuskambės keistai, kai jūs mus, afganistaniečius ir musulmonus, pažįstat kaip terorą skleidžiančius religijos fanatikus, bet aš tau duodu žodį, kad mes ne visi tokie esame, kaip jūs manote. Mes afganistaniečiai turime kęsti nuo skurdo ir nesibaigiančių karų, kurių viena pusė yra Talibano pasekėjai, arba teroristai, vis ieškantys karo, o ne politinės taikos. Ką aš noriu pasakyti yra – mes ne visi esame teroristai ir dėl religijos besisprogdinantys žmonės, mes esame tokie pat žmogiški kaip ir jūs, turime emocijas, mylinčias šeimas ir norime taikos. Bet šie žmonės, teroristai, kurie atneša kančias kitiems dėl religijos, kaip ir minėjau, yra Talibano pasekėjai, kurie su visais jų religijai nesutinkančiais žmonėmis susidoroja žiauriai ir negailestingai. Šie žmonės yra tikri teroro skleidėjai, o mes, esame tik paprasti žmonės, kenčiantys visas šio beprasmiško ir žiauraus karo pasekmes...

Mano vardas yra Aakil ir aš gyvenu su savo tėčiu kuris yra ūkininkas auginantis gyvulius, ožkas. Mes iš to pragyvenam, ir man labai pasisekė, kad aš turiu galimybę eiti į mokyklą ir turiu tėtį, kuris yra labai rūpestingas ir mylintis savo šeimą žmogus, bet, deja, tokio žmogaus daug šeimų neturi. Kiekvieną dieną praeinu pro karo, smurto, bado nualintas šeimas kurios akivaizdžiai baisiai kenčia. Tokia gyvenimo aplinka yra kasdienybė kurią visada matau. Ir tai yra viena didžiausių problemų mūsų visuomenėje, kurias reikia išspręsti – bet kaip tai padaryti ir kas tai sugebės? Galbūt mes tai išspręsimė patys, bet to greitu laiku nenutiks...

Kai man buvo tik devyneri metai, mano kaimynė buvo aštuonerių metų mergaitė. Kiekvieną vakarą ją matydavau miegančia lauke, bet tuo metu nesupratau kodėl, tad tiesiog kiekvieną kartą nesusimastęs pro ją praeidavau. Vieną dieną, vėl vakare eidamas namo išgirdau kaip jinai sėdėdama prie durų ašarojo. Priėjęs prie jos, paklausiau ar kažkas blogai, bet ji į mane tik pažiūrėjo ir pradėjo dar labiau verksti, tad nusprendžiau tiesiog grįžti namo. Nuo tos dienos labiau atkreipdavau į ją dėmesį ir kai tik galėdavau nunešdavau jai duonos riekelę ir su ja lauke pažaisdavau, kad ji pasijustų geriau, ir efektas tikrai buvo matomas. Bet tai tesėsi neilgai, apie tris savaites tiksliau. Po šio laikotarpio ji tiesiog dingo ir daugiau jos nemačiau. Dar iki dabar galvoju kur ji galėjo pradingti ir kodėl. Iki šios dienos graužiuisi, kad jai negalėjau suteikti daugiau paramos ir pagalbos. Bet tai ne vienintelis kartas kai su tuo susiduriama. Nuo sunkaus karo ir skurdo kenčia visi, ypač smurtaujančių šeimų afganistaniečių vaikai, kurie dažnai yra tiesiog apleisti mirčiai be vilties išsigelbėti...

Šiuo laišku aš noriu paprašyti tik to, kad žiūrėtumėte į mus kaip į lygiaverčius žmones, kurie nėra mirtininkai, savižudžiai ir karo ištroškę fanatikai, bet kurie visko ko nori tai pagalbos iš jūsų, su kuria ir ateitų taika mūsų Šaliai. Taigi mums reikia jūsų pagalbos, ir man reikia Tavo, tad galiausiai tik dėl to ir parašiau šį laišką Tau, mano drauge iš Lietuvos.

Farewell,
Aakil

Mano drauge iš Lietuvos,

rašo Tau šešiolikmetis iš Afganistano. Noriu Tau papasakoti apie savo šalį. Žinau, kad Afganistanas ir Lietuva labai skiriasi viena nuo kitos. Manau, kad Tau bus įdomu daugiau sužinoti apie mano gimtinę.

Afganistanas – vidurio Azijos šalis, besidriekianti daugiau nei šešis šimtus keturiasdešimt septynis kvadratiniais kilometrais. Beje, ji dešimt kartų didesnė už Tavo gimtąją Lietuvą. Tris ketvirtadalius Afganistano teritorijos sudaro kalnai, kurių slėniuose įsikūrę dauguma gyventojų. Mūsų šalys kaimynės: Pakistanas, Iranas, Turkmėnistanas, Uzbekistanas, Tadžikistanas ir Kinija. Turime daug kaimynų, bet, deja, neturime galimybės pasidžiaugti jūra. Afganistanas padalytas į trisdešimt provincijų. Šalyje priskaičiuojama apie trisdešimt milijonų gyventojų, bet kadangi nevyksta surašymai, tikslus skaičius nėra žinomas. Aštuoniasdešimt procentų šalies gyventojų įsikūrę kaimo vietovėse. Du - trys milijonai gyventojų – klajokliai. Didžiausias šalies miestas, turintis apie penkis milijonus gyventojų – sostinė Kabulas. Šalyje vyrauja žemyninis klimatas. Žiemos būna atšiaurios, o vasaros karštos.

Prisipažinsiu, jog aš Tau labai pavydžiu. Dėl ko? Ogi dėl to, kad gyvenimi taikioje šalyje. Tau netenka matyti karo vaizdų, gyventi kamuojamam nuolatinės įtampos ir baimės. Afganistaną jau daugybę metų vargina nesiliaujantis karas, pasiglemžęs tūkstančius gyvybių. Kasdien žūsta ir sužeidžiami žmonės. Skaudžiausia, jog dauguma jų nekalti, niekam blogo nelinkintys ir viso labo ramaus ir taikaus gyvenimo trokštantys gyventojai. Būna dienų, kai žmonės nežino, ar palikę namus, sveiki ir gyvi į juos sugrįš. Karas iš pagrindų pakeitė daugelio afganistaniečių gyvenimus. Jis neleidžia mėgautis gyvenimo malonumais ir pramogomis. Žmonėms svarbiausia apsaugoti save ir savo šeimą, prasimaitinti. Kadaiše klestėjęs Afganistanas dėl karų pasinėrė į skurdą. Žemiau skurdo ribos gyvena daugiau nei trečdalis šalies gyventojų. Karai sustabdė valstybės raidą ir lėmė atsilikimą nuo pažangių šiuolaikinių valstybių.

Bene didžiausios šios nedėkingos situacijos aukos – vaikai. Jie dažnai niekieno neprižiūrimi, purvini, apdriskusiais drabužiais, basomis bėgioja šurmuliuojančioje gatvėje. Tokį liūdną, jums, europiečiams, sunkiai suvokiamą vaizdą, galima dažnai išvysti Afganistane. Naujagimiai dažniausiai niekur neregistruojami ir jų gimtadieniai „užsimiršta“, nebent jiems „pasiseka“ gimti per kokią žymią šventę. Vaikas užregistruojamas ir jam suteikiamas vardas tik tada, kai laikas eiti į mokyklą. Vaikai pradeda mokytis sulaukę penkerių - aštuonerių metų amžiaus. Pradinis mokyklinis amžius Afganistane dažnai nustatomas pagal vaiko ūgį, išvaizdą, o labiausiai pagal tėvų finansines galimybes. Ne visi tėvai išgali nupirkti pirmokui knygas, sąsiuvinius, rašiklius ir batus... Aš labai džiaugiuosi, kad turiu galimybę mokytis. Jaučiuosi be galo dėkingas savo tėvams už tai, kad jie sugebėjo mane išleisti į mokyklą.

Man skaudu apie tai rašyti, bet mano šalyje vaikų mirtingumas gana didelis. Dėl ligų, tyro vandens trūkumo, prastos mitybos penktadalis mažylių nesulaukia penktojo gimtadienio ir to momento, kai gaus vardą ir galės eiti į mokyklą.

Afganistaniečiams labai svarbi šeima. Mūsų šeimos itin gausios, nes kartu gyvena kelių kartų atstovai. Žmonės labai ištikimi savo genčiai. Šeimos galva yra vyriausias vyras, kurio žodis tolygus įstatymui. Afganistaniečių šeimų narius sieja nepaprastai stiprūs tarpusavio ryšiai. Garbė ir pagarba vienas kitam yra svarbios vertybės. Tokia stipri šeimų vienybė padeda mums išgyventi šį sunkų laikotarpį, suteikia jėgų bei tikėjimo, kad negandos galų gale pasibaigs.

Nors Afganistaną vargina skurdas, mano šalies gyventojai garsėja vaišingumu. Svečiai visada sutinkami maloniai ir svetingai. Išvaryti iš namų atvykėlių būty negirdėtas dalykas. Net ir skurdžiau gyvenantys žmonės dalysis tuo, ką turi skaniausio ir geriausio. Populiariausias afganiškas patiekalas – plovos.

Net ir šiuo nedėkingu ir sunkiu metu Afganistano žmonės retkarčiais stengiasi bent trumpam pamiršti rūpesčius ir problemas, pasilinksinti ir pašvęsti. Novrūzas – viena iš didžiausių švenčių Afganistane. Tai pavasario ir gyvybės atsigavimo šventė. Ta proga žmonės stengiasi apsivalyti ir atsinaujinti. Jie tvarko ir puošia namus, išmeta senus nebenaudojamus daiktus, įsigyja naujų daiktų ir drabužių, gražina skolas, stengiasi pamiršti nuoskaudas, nesutarimus ir susitaikyti. Per šią šventę iškeliamos specialios vaišės. Novrūzo metu žmonės pasipuošia naujais drabužiais, lanko artimuosius ir vieni kitiems linki pamiršti negandas, o pavasarį pasitikti geros nuotaikos, su šviesia viltimi ir kilniais tikslais. Taip pat keičiamasi dovanomis. Šventės tradicija gyva jau tūkstantį metų.

Mano šalis - graži ir spalvinga. Jeigu Tau bus įdomu, kitame laiške galėsiu papasakoti daugiau. Aš truputį skaičiau apie Lietuvą. Man būtų malonu, jei Tu papasakotum apie savo šalį šiek tiek daugiau. Labai lauksiu Tavo laiško.

Abdula

P.S. Populiariausi Afganistano berniukų vardai – Abdula ir Mohamedas. Kas antras berniukas atsilieps, pašauktas vienu iš šių vardų.

**Iveta Danieliūtė, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Brangiausioji Ana,

ačiū Tau už labai nuoširdų ir mielą laišką. Jis mane pasiekė gimtadienio dieną ir tai buvo tarsi šviesulėlis pilkoje kasdienybėje. Smagu, jog Tau puikiai sekasi ir... atleisk, kad ilgą laiką neatrašiau. Tačiau nemanau, kad šis laiškas Tave pradžiugins, jei jis apskritai atsidurs Tavo rankose, tad meldžiu Alacho pagalbos, jog jis Tave pasiektų, nes turiu daug ką papasakoti...

Mano gyvenime nuo paskutinio rašyto laiško Tau įvyko daug pokyčių. Manau, jog pirmoji naujiena Tave sukrės labiausiai, nes žinau, kad Tavo šalyje, Lietuvoje, tai, ką dabar pasakysiu, nepriimtina... Taigi, nepraėjus nė savaitei po mano šešiolikto gimtadienio, buvau ištekinta už septyniolikmečio Jamilo. Taip, Tu viską gerai supratai, aš jau ištekėjusi... Dabar įsivaizduoju Tavo pilną nuostabos veidą, iš kurio įmanoma nuspėti, jog Tu negali patikėti tuo, ką skaitai. Deja, Ana, tai tiesa. Žinau, kad ši žinia Tave apstulbins. Ir tai nėra pagrindinis dalykas, apie ką noriu papasakoti. Labiausiai trokštu atskleisti tiesą apie tikrą Afganistano moterų, kartu ir mano lemtį.

Mano šalyje nepriimtina moterims apie savo vyrus kalbėti neigiamai, už tai jos gali būti primušamos, pasodinamos į kalėjimą arba blogiau - nužudomos. Ir tai čia, Afganistane, niekam nekelia nuostabos. Tai įprasta, tai kasdienybė. Bet aš negaliu tylėti, noriu kovoti už geresnę, jei ne savo, tai bent savo vaikų ar vaikaičių ateitį.

Pirmomis dienomis Jamilas man buvo ganėtinai geras, bet žinojau, jog gėrio nebūna daug. Ilgai netrukus jis, norėdamas parodyti, kokią valdžią turįs (kaip tikras afganistanietis vyras), pradėjo man nurodinti, įsakinėti, smurtauti. Na, iš dalies, aš to ir tikėjau, juolab mano seserys, pačios tai patyrusios savo kailiu, ir mane perspėjo dėl tokio likimo. Vis dėlto širdies gilumoje turėjau kruopelytę vilties, jog mano vyras nebus toks kaip visi, priešingai - bus geraširdis ir supratingas. Deja... Dabar mano kūnas visas nusėtas mėlynėmis, žaizdomis, randais, tačiau negaliu nei kam skųstis, nei ką pakeisti, nes mano šalyje tik pati moteris yra kalta, kad prieš ją smurtaujama, nes ši tariamai nebuvo nuolaidi vyrui... Kažkokia nesąmonė. Jei prieš tave pakelia ranką, esi pats kaltas. Koks sveiko proto žmogus gali taip mąstyti... Na, iki tol, kol nežinojau, kaip yra Tavoje ir kitose šalyse, mažiau taip pat, kaip ir daugelis Afganistano gyventojų, tiesiog taip turi būti, taip lemta, tokia tvarka. Bet Lietuvos dėka aš tapau viena iš nedaugelio, kuri gali šviestis ir šiek tiek mokytis (be galo esu dėkinga už tai, nes be visų įgytų žinių, aš nebūčiau galėjusi Tau parašyti nei vieno laiško), taigi sužinojau ir apie kitų šalių gyvenimą ir tai mane nustebino, ypač pagarba ir suteikiamos teisės moterims. Dabar suprastama, kas yra už mano šalies sienų, nebe noriu čia gyventi, nebent VISKĄ galėčiau pakeisti, nors suprantu, jog viena prieš mane nusistačiusią tūkstantinę minią nepakovosiu, tačiau net nemanau pasiduoti.

Taigi, grįžtant prie gyvenimo su Jamilu, manau, jog lieptum man bėgti. Skaudu sakyti, bet tai nėra išeitis. Jeigu pasprukčiau, tai būčiau išprievartauta arba sugrąžinta atgal pas vyrą, o šis tikrai išskėstomis rankomis manęs nelauktų. Geriausiu atveju būčiau jo sumušta, jei apskritai likčiau gyva... Tad dabar galiu tik nušluostyti skausmo ašaras nuo savo skruostų. Taigi, kaip matai, mūsų pasaulyje moterims vietos tarsi nėra, mes laikomos kvailomis, nevisavertėmis, vyrų vergėmis. Be savo „šeimininko“ leidimo negalime net į gatvę išeiti, net bijome pro langą žvilgtelėti. Tai kaip galima kalbėti apie laimingą gyvenimą? Ar tai GYVENIMAS?

Daugelis Afganistano moterų, nebeiškentusios visos šios beprotystės, griebiasi vieno - savižudybės. Supratusios, jog nėra prasmės gyventi (iš tikrųjų, labiau čia tikrų žodžiai - egzistuoti, būti), jos nutaria susideginti. Žinoma, pasitaiko ir kitokių bandymų nusižudyti, tačiau dažniausias yra šis. Graudu, jog daugelis šių moterų, kaip ir kiekvienas žmogus, turėjo svajonių, tikslų, kurių nespėjo arba neturėjo galimybės įgyvendinti. Pavyzdžiui, mano bendraamžė, kuri kaip ir aš buvo ta laimingoji, kuriai nusišypsojo sėkmė mokytis. Ši svajonoje apie mokytojos darbą ir karštai tikėjo, jog kada nors tai taps tikrove. Gaila, troškimas ir liko tik troškimu... Visai neseniai ji užbaigė savo gyvenimo kelią... Bet tai tik vienas iš daugelio atvejų, kai žmogus pats nusprendžia

pasitraukti iš gyvenimo, o tokių yra be galo daug. Tik neišsigąsk, aš to daryti visiškai nesiruošiu. Turėdama tikslą gyventi, turiu pagrindą judėti pirmyn...

Dar viena skaudi tema - kūdikių mirtys. Visai neseniai mus paliko mano sesers pirmagimis vos tik išvydęs pasaulį. Tave, manau, tai sugraudino, deja pas mus dėl naujagimių mirčių liūdesio vėjelis tik labai silpnai papučia. Mes pripratę prie jų, gimdyvių ir, apibendrintai kalbant, prie žmonių mirčių, nes čia žūčių labai daug. Neneigiu, jog tai nėra skaudu, tačiau iš pasakojimų apie Tave palikusius giminaičius suprantu, jog Jums, lietuviams, ši tema opesnė nei mums. Afganistane mirtis jau įgauna rutinos būseną, ką bepridursi...

Dar nebaigiau, Ana. Matai, kaip sunku man gyventi. Anksčiau tryškau entuziazmu ir optimizmu, tačiau per trumpą laiką labai daug kas pasikeitė, pasikeičiau ir aš. Jaučiuosi labiau subrendusi ir šiek tiek drąsesnė (neneigiu, jog nebijau, net labai bijau pasaulio ir visko, kas supa mane aplink, jaudinuosi, kad tai nebūtų mano paskutinis gimtadienis, tačiau jaučiuosi ryžtingesnė savo siekiamiems tikslams įgyvendinti), daug ką pakeisti. Apmaudu, jog nežinau, ar man pavyks bent kažkuo prisidėti prie geresnės ateities kūrimo mano šalyje, nes net nenumanau, kokią likimą man skyrė Alachas. Norėjau tik pridurti, kad džiaugtumeisi kiekviena patirta akimirka, nes Tu turi geresnį gyvenimą nei manasis, ir trokštu, jog Tu jį nugyventum kuo prasmingiau... Tai daryk ne tik dėl savęs, bet ir dėl manęs. Gal mūsų prasmės perpildyti likimai vėl susipins ir mes kada nors susitikime... Kodėl sakau vėl?.. Todėl, kad turiu prašymą - neberašyk man. Nepamiršk, bet nebesiųsk laiškų. Jei ir nusišypsos sėkmė, ir šis mano laiškas pasieks Tave, o ne mano vyro rankas (nes net ir dabar, pasislėpusi kompiutyje nuo jo, rašau šį laišką), tikriausiai jis bus paskutinis, nes, kaip ir sakiau, noriu daug ką keisti, o dėl tokių sprendimų nežinau, kas manęs laukia, gal net ir blogiausia... Nepaisant visko, turiu labai didelį prašymą, Ana! Nenumesk šio laiško į šalį. Skleisk žinią apie tikrąjį afganistaniečių gyvenimą. Kuo daugiau žmonių sužinos, kuo daugiau aukų prakalbs, kuo daugiau imsiančių keisti tvarką asmenų atsiras, tuo pasaulis vis labiau kryps teisinga linkme.

Ačiū tau už viską, Ana! Tu man be galo brangi. Tik Tu įkvėpei mane siekti daugiau, siekti to, ko esu verta. Dėkoju už tai. Tikiuosi, mūsų keliai dar kada nors susikirs... jei ne šiam, tai kitam pasauliui...

Tavęs niekada neužmiršianti, Najiba.

Čagčaranas,

2015-12-10

**Jovita Kadikinaitė, 16 metų,
Alytaus Jotvingių gimnazija
Mokytoja Vita Jurčienė**

2015-12-12

Bamijanas, Afganistanas

Sveika, Egle!

Esu Gzifa iš Afganistano, manau, kad esame bendraamžės (man yra 16 metų). Rašau šį laišką, nes labai noriu susipažinti ir pabendrauti su Tavimi, tikiuosi, sulauksiu atsako. Taip pat labai norėčiau sužinoti daugiau apie Tavo šalį, kasdienį gyvenimą Lietuvoje. Tikiuosi, kad išsamiai papasakosi man apie ją.

Esu girdėjusi apie Lietuvą. Svajoju, kad kada nors turėsiu galimybę atvykti į Vilnių ir pavaikščioti po gražų jo senamiestį. Kadangi mano mėgstamiausia pamoka – istorija, esu pasidomėjusi ir Lietuvos istoriografija. Man ji labai patinka, ypač viduramžių. Galbūt ir dėl to labai noriu aplankyti Lietuvą, pamatyti Trakų pilį, Gedimino pilies bokštą ir, be abejo, Katedrą bei Valdovų rūmus. Turbūt svarstai, iš kur žinau tiek daug? Neseniai mūsų mokykloje svečiavosi kariškiai, vykdančys misiją Afganistane. Jie labai daug pasakojo apie Lietuvą, jos didingą istoriją ir rodė Vilniaus, Kauno bei kitų didžiųjų Lietuvos miestų fotografijas. Taip pat žinau, kad Lietuvoje yra daug šaunių, patriotiškų žmonių, jaunimo organizacijų... ten tikriausiai yra visko, ko pasigendu savo tėvynėje, Afganistane. Pasigendu, nes šalis yra nusiaubta, išvarginta karo, o žmonės nedrąsūs ir susikrimtę.

Kalbant apie Afganistaną, aš gyvenu šalies viduryje, Bamijane. Tai – vienas gražiausių miestų Afganistane. Jis yra kalnų slėnyje, vos už 250 kilometrų nuo Kabulo. Nors tai ir provincija, tačiau man čia gyventi patinka. Žinant šalies padėtį, nesibaigiančius karus, čia yra pakankamai ramu. Vasarą kasdien einame prie Bandiamiro ežero. Jis labai gražus. Kaip didelė istorijos gerbėja pasakysiu, ir kokių istorinių vietų, muziejų čia yra. Tiesa, jie vos keli, bet man jie labai patinka. Miestas įsikūrė I amžiuje ir iki VII amžiaus buvo Budizmo

centras, taip pat Bamijanas buvo svarbiausias ir tiesiausias kelias į mūsų sostinę - Kabulą, todėl juo praėjo daug garsių užkariautojų: Aleksandras Didysis, Čingischanas, Timūras ir kiti. Privalau paminėti, kad Čingischano mongolai miestą sunaikino, galbūt todėl istorijos paminklų išlikę tiek mažai.

Tačiau mes turime Budizmo kompleksą, kuris simbolizuoja tai, kad čia buvęs budizmo centras. Jis išsidėstęs šiaurinėje kalnyno pašlaitėje, o jo ilgis net apie 2 kilometrus. Anksčiau čia buvo daug (apie 750) olų, šešiose iš jų iškaltos Budos statulos. Kinų keliautojai iš VII amžiaus mini du požeminius vienuolynus bei didelę Budos statulą Nirvanoje. Statulos buvo iš molio ir tinko, o veidai puošti bronzą. Tai turėjo atrodyti tikrai įspūdingai. Taip pat įvairiose patalpose yra dailės kūrinių, reljefinių darinių, skulptūrų, sanskrito rankraščių. Kad ir kaip būtų buvę, prasidėjęs karas viską sunaikino. Nekreipdami dėmesio į kultūros ir istorijos puoselėtojų prašymus, 2001 metais talibai susprogdino ir vandališkai išniekino Budos statulas, smarkiai sužalojo kraštovaizdį.

Prasidėjęs karas šokiravo mus visus. Tai tarsi košmaras, nuo kurio pabundu kasdien jau 14 metų, ir net neįsivaizduoju, kada jis pasibaigs. Kaip tikriausiai žinai, jis prasidėjo 2001 metais, kai įvykus teroristų išpuoliui Jungtinėse Amerikos Valstijose, buvo bandoma sumažinti teroristinės grupuotės jėgas bei nutraukti Talibano valdžią, ir NATO įsikišo į jau vykusį pilietinį karą. Talibanui neišdavus Osamos bin Laden (vos prisiverčiau parašyti šio košmaro kaltininko vardą didžiąja raide, tačiau nenoriu pasirodyti beraštė jau pirmame savo laiške...), prasidėjo jo „medžioklė“. Viskas taip tęsėsi iki 2011 metų, kai jis pagaliau buvo nukautas. Kad ir kokie teigiami buvo rezultatai (nuversta Talibano valdžia, žlugo Islamiškasis Afganistano Emyratas...), už jų slepiasi daug kraujo ir nekaltų gyvybių. Kilo šiaurės vakarų Pakistano karas prieš terorizmą, kuris vyksta iki šiol. Žinau, kad taikos palaikyti atvyksta ir kariškių iš Lietuvos. Esu be galo dėkinga jiems už tai, kad bando užbaigti šį žiaurų karą, už tai, kad atvyksta čia, rizikuoja savo gyvybėmis, kad įtvirtintų visų taip norimą taiką.

Dėl karo daug neteko ir Afganistano vaikai, paaugliai. Šalis pavirtusi griuvėsiais, nėra vietų pramogoms, laisvalaikiui ar veiklai po pamokų, trūksta jaunimo organizacijų, o neretai pasigendame ir paprasčiausios ramybės, kurios karo metu yra labai nedaug arba ji labai trumpalaikė. Juk mes irgi norėtumėm gyventi taip, kaip gyvena žmonės vakaruose, leisti sau pasilinksminti, pakeliauti ar kasdieniame gyvenime naudoti vis labiau pažengiančias technologijas, kurių dabar, deja, turėti yra praktiškai neįmanoma. Lietuvos ir visų kitų šalių – donorių parama mums yra be galo svarbi. Jūsų pagalba padeda mums išgyventi, neretai nuotaiką pakelia ir vilties suteikia jūsų siunčiama užuojauta, linkėjimai ir žodžiai, tikėjimas, kad situacija mano gimtinėje greitai pasitaisys ir visame pasaulyje įsivyraus taika. Labai noriu tikėti, kad tai ne tušti žodžiai, o tikra tiesa, ir laikiu tos dienos, kai pagaliau Afganistane bus galima gyventi ramiai.

Taip ir užbaigsiu savo laišką. Labai tikiuosi, kad jį perskaitei ir kad neprailgo mano pasakojimas. Labai laikiu Tavo laiško, kuriame papasakosi, kaip Tau sekasi, apibūdinsi savo šalį, miestą bei pomėgius.

Su meile - Gzifa

**Judita Laurinėnaitė, 18 m.,
Utenos r. Užpalių gimnazija
Mokytoja Renata Gavėnienė**

Mano drauge iš Lietuvos,

Ilgai svarsčiau, ar verta rašyti šį laišką Tau, ir pagaliau nusprendžiau, kad tikrai noriu išsipasakoti, nes juk „Kur nėra visiško atvirumo, pasitikėjimo, ten nėra ir negali būti draugystės“ (Belinskis). Pirmiausia labai noriu padėkoti Tavo šaliai už ilgametę paramą, kuri padeda gerinti tiek ekonominius, tiek socialinius rodiklius (įvairūs mokymai: kaip pagerinti kaimų gyvenimą, kaip padidinti atsparumą krizėms, kylančioms dėl stichinių nelaimių, ir visa kita). Tačiau šiame laiške noriu papasakoti apie savo šalį – prieštarą Afganistaną - kitaip. Galbūt žinai, yra toks mokslininko ir kartu dailininko H. C. Escher piešinys „Angelai ir demonai“ – tai skritulys, sudarytas iš baltų angelų ir juodų demonų figūrų. Žmogus, žiūrėdamas į tą piešinį, visada mato tik vienas figūras – baltas arba juodas, angelus arba demonus. Žiūrėdami į tą patį objektą mes matome ir vertiname jį skirtingai. Tad galbūt ir į mano šalį galėtume pažiūrėti iš kitos pusės, pamatyti ne tik karą, skurdą ir visa ko naikinimą, bet ir nuostabią gamtą, senovinę architektūrą ir gerus žmones.

Daugeliui žinoma, kad posakis „gyvenimas rožėm klotas“ Afganistane negalioja, nebent jeigu kalbėsime apie rožės spyglius. Vos užgimus kūdikiui prasideda jo, mažo žmogaus, kova su mirtimi, kadangi net šimtas penkiasdešimt du kūdikiai iš tūkstančio miršta pirmaisiais savo gyvenimo metais. Mano šalyje trūksta išsivysčiusios medicinos: vaistų, išsilavinusių gydytojų, ligoninių. Todėl užimame liūdną trečiąją vietą pasaulyje

pagal kūdikių mirtingumą ir aštuntą vietą pagal gyventojų mirtingumą. Nesijaučiu saugi, žinodama, kad vidutinė gyvenimo trukmė Afganistane yra apie keturiasdešimt penkerius metus. Kenkia ir žemės drebėjimai, pavyzdžiui, kaip šių metų spalio 26 dieną Šiaurinėje Afganistano dalyje įvykęs stiprus drebėjimas, kuriame žuvo daugiau nei 200 žmonių, tarp jų ir moksleiviai – jaunuoliai – norėję žydėti, skleisti kaip rožės. To noriu ir aš, tačiau mano šalyje tai pasiekti yra labai sunku ir sudėtinga: nėra daug mokyklų, mokymosi priemonių ir tinkamų sąlygų, pasak apytiksliai 2000 m. apskaičiavimų, vyrų raštingumas yra tik 43,1 %, o moterų – 12,6 %, bet su Tavo šalies – Lietuvos - pagalba pastatyta 19 mokyklų ir įkurta pirmoji viešoji biblioteka, tad daugiau žmonių galės įgyti išsilavinimą. Manau, supranti, kaip sunku mano šalyje yra žydėti tarsi rožei...

Juk Tu, mano drauge, žinai, kad Afganistanas yra musulmoniška šalis. Daugelis prisibijo arba vengia kitokių, neįprastų. Juk krikščionybė yra daugiausia tikinčiųjų turinti religija - ją išpažįsta apie 2,2 mlrd. žmonių visame pasaulyje, - todėl kai kurie nepatikimai žvelgia į islamą išpažįstančias šalis (tarp jų ir Afganistaną), nes neturi pakankamai informacijos. Situacija ypatingai pablogėjo po 2001 metų rugsėjo 11 dienos, kai Niujorko dangoraižius „Dvynius“ susprogdino teroristai, kurie, deja, buvo musulmonai. Kai atrodė, kad viskas aprimo, šių metų lapkričio 13 penktadienį Paryžiuje vėl įvyko teroristinis tik keleto musulmonų išpuolis. Tačiau tikrieji šios religijos išpažinėjai bodisi melo, vogimo, tėvų negerbimo, nesantuokinių meilės ryšių, narkotikų ir alkoholio, lošimų ir kitokio pragaištingo ar neetiško elgesio. Jie - ramūs ir nuolankūs, nes to reikalauja islamo religija. Gal matei garsaus režisieriaus Karan Johar filmą „Mano vardas – Khanas“. Pagrindinis veikėjas musulmonas Khanas yra įsitikinęs, kad visus žmones galima skirstyti tik į dvi grupes: blogus, kurie daro negerus darbus, ir gerus, kurie elgiasi dorai ir padeda kitiems. Po minėtosios rugsėjo 11 katastrofos visi žmonės pakeičia požiūrį į musulmonus ir laikosi stereotipų, kad šie esą pavojingi teroristai. Jie priversti keisti pavardes, nesimelsti viešose vietose, riboti savo laisvę, kad nenukentėtų. Pagrindinis veikėjo tikslas yra pasakyti JAV prezidentui: „Mano vardas – Khanas ir aš ne teroristas“. Keliaudamas jis padaro daug nuostabių darbų, kurių nesugebėjo įvykdyti ne musulmonai. Dar daug žmonių turi suprasti, kad visi - musulmonai ar krikščionys - pirmiausia yra žmonės - geri arba blogi. Neteisinga visuomenės nuostata, žiniasklaida bei stereotipai neleidžia suprasti, kad didžioji dauguma musulmonų gyvena stabiliose, mylinčiose šeimose ir neturi nieko bendra su terorizmu ir kitokia prievarta. Juk tik mažuma Afganistano gyventojų gali būti matoma tarsi demonai.

O Tu tikriausiai nori paklausti, kurgi tie angelai iš minėtojo piešinio, kur kitoks požiūris į mano šalį? Nepaisant skurdo, bado bei karo, Afganistanas turi kuo džiaugtis ir didžiulius – nuostabią gamtą ir senovės dvasią saugančią architektūrą. Deja, neramumų išgąsdinti žmonės užmiršta grožį ir nenori aplankyti nuostabių mano šalies kampelių. Tačiau net laimingiausios gyvenimo akimirkos yra bevertės, jeigu jomis nėra dalijamasi, todėl manau, kad ir pačios įspūdingiausios vietos be turistų ir lankytojų tampa vis mažiau reikšmingos. Afganistano miestuose vis dar jaučiama gili senovė - vienas lankytinų miestų yra šalies sostinė Kabulas. Čia gausu gražių vaizdų: įspūdingų turgų, išsidėsčiusių siaurose ir ilgose gatvelėse, taipogi čia verta aplankyti pirmąjį prekybos centrą, o ir pats miestas tiesiog žydi išmintimi – juk jam virš 5000 metų! Itin verta aplankyti Id Gah, Abdul Rahman mečetes, nereikėtų pamiršti, kad čia yra ir nemažai mauzoliejų – vieni iš gražiausių – Tamim Ansar bei Timur Shah Durrani. Dar vienas lankytinas Afganistano miestas – Heratas, saugomas UNESCO, Bamijanas, kuriame susijungia Irano ir Europos idėjos, o miestas turi savito gražumo: freskos čia pasiskolintos iš Kinijos, tad čia galima rasti ir Rytų kultūros atspindžių; jį garsina ir Budos statula. Dieviškai graži ir kerinti Afganistano gamta: yra dykumų, pusdykumių, plačių ir galingų, egzotiškos augmenijos (tokios Lietuvoje tikrai nepamatysi) - saksaulai, kapranugarinės dygliažolės, kalnuose – žali, beribiai miškai, o upių slėniuose plyti sukultūrintos oazės (įvairūs vynuogynai, pasėliai, sodai). Nuostabūs kraštovaizdžiai Goro provincijoje, Paghmano slėnyje, kuriais galima būtų gėrėtis dieną naktį ir neatsibostų, nes akys vis užkliūtų už naujo, dar nepastebėto, nematyto augalėlio ar kalnelio. Garsiname istoriniame Baburo sode auga keli tūkstančiai vietinių medžių: kiparisų, laukinių vyšnių, gudobelėlių. Nors Afganistanas neturi priėjimo prie jūros ar vandenyno, tačiau čia labai daug kalnų, kurie vienas už kitą aukštesni ir didesni – jie galingi. Bamijano, Hindukušo apylinkės - tikras žiemos rojus: natūralūs šlaitai, purus ir lengvas sniegas, daug saulės spindulių. Juk graži mano šalis?

Atsisveikinu tikėdama, jog Afganistaną pamatei, kaip angelą iš E.S. Echer piešinio „Angelai ir demonai“, kad nepamirši jo grožio ir šilumos, apie kuriuos dažnai nutylima. Tikiuosi, kad ateityje mano šalį aplankys daugiau žmonių iš Lietuvos ir Afganistanas jiems asocijuosis ne su karu, skurdu bei terorizmu, bet su grožiu, taika ir trauks turistus, kaip gausiai lankoma šalis.

**Karina Devetnikova, 16 m.,
Vilniaus karaliaus Mindaugo mokykla,
Mokytoja Virginija Lazdauskienė**

Mano drauge iš Lietuvos,

rašo tau šešiolikmetė mergina iš Afganistano. Mano močiutė turi lietuviško kraujo, todėl išmokė mane rašyti ir skaityti lietuviškai. Pamačiau socialiniame tinkle „Facebook“, kad tu labai domiesi Afganistano kultūra. Aš mielai tau papasakosiu apie šios šalies kultūrą, papročius, istoriją ir, tikiuosi, tu man parašysi laišką ir papasakosi apie Lietuvą.

Pirmiausia šiek tiek apie save ir savo šeimą. Mano vardas Karina. Gyvenu su tėvais, seneliais ir keturiais broliais Afganistano sostinėje Kabule. Esu vienintelė dukra šeimoje. Gyvename neturtingai. Deja, neturiu sąlygų kiekvieną dieną lankyti mokyklą, todėl mane moko močiutė namuose. Mūsų šalyje raštingumas žemo lygio, bet aš galiu pasigirti, kad visai neblogai rašau ir skaitau. Tikriausiai kilo klausimas, kodėl negaliu lankyti mokyklos? Dėl to, kad mūsų šeima neturi tiek pinigų, jog išleistų penkis vaikus į mokyklą. Tėtis vienintelis nuo ryto iki vakaro dirba ir išlaiko devynis šeimos narius. Laisvalaikiu, kai niekas iš šeimos neprašo pagalbos, aš mėgstu groti rebabu. Tai yra styginis muzikos instrumentas, kilęs iš Afganistano. Jį labai lengva pasidaryti pačiam, todėl gyventojai dažnai juo groja. Kartą per mėnesį tėvai man duoda pinigų, kad galėčiau nueiti į kompiuterinę miesto gale ir panaršyti internete. Tomis dienomis būnu labai laiminga. Štai beveik ir visos mano pramogos.

Iš tikrųjų gyvenimas Afganistane nėra toks blogas. Mūsų šalies turtinga istorija, daug nuostabių kultūros paminklų. Tik pas mus galima pamatyti nuostabių gamtos vaizdų. Per mūsų miestą teka didžiulė upė – Kabulas. Dažnai visa šeima mėgstame pasivaikščioti šalia šios upės karštą vasaros dieną, kai oras įkaista iki 32°C.

Afganistane daugiausia musulmonų. Aš irgi esu musulmonė. Be islamo, Afganistane yra budizmą išpažįstančių žmonių. Netoli sostinės, Bamijano mieste, yra budizmo centras. Jis garsėja tuo, kad čia buvo daug budistų olių. Šešios Budos statulos buvo iškaltos olose, iš kurių trys buvo didžiulės – virš 50 metrų. Močiutė pasakojo, kad kažkada jaunystėje buvo Bamijane ir matė šias įspūdingas statulas. Gaila, bet aš jų nepamatysiu, nes 2001 metais jas susprogdino.

Tikriausiai tu esi girdėjusi apie karą Afganistane. Dėl jo šiuo metu šalis yra kiek nusilpusi, o prieš keletą metų čia ir gyventi buvo pavojinga. Iš mano laiško supratai, kad daugumai Afganistanų gyventojų gyvenimas išties yra sunkus. Aš tik noriu išreikšti padėką tavo šaliai Lietuvai, nes puikiai žinau, kad Lietuva siunčia į Afganistaną karius, kurie rizikuoja savo gyvybe, bet vis tiek padeda mūsų šaliai apsiginti. Taip pat žinau, kad Lietuva remia mūsų valstybę, skiria lėšas mokytojų atlyginimui, mokinių maitinimui, organizuoja įvairius profesijos mokymus. Galbūt ir mūsų miesto kompiuterinė atidaryta Lietuvai padedant... Tu turėtum didžiulius, kad gyveni Lietuvoje, tokioje draugiškoje kitoms šalims valstybėje.

Tikiuosi, kad man parašysi, papasakosi apie Lietuvą, jos kultūrą, įžymias vietas. Man bus labai įdomu paskaityti. Manau, ir tau buvo įdomu paskaityti apie Afganistaną, gal sužinojai kažką naujo. Papasakok draugams, galbūt jie mažai žino apie Afganistaną. Juk gali būti, kad, jeigu ne tavo šalies parama, vargu ar galėčiau dabar tau parašyti... Žinai, gal ateityje aš pradėsiu lankyti mokyklą ir gyvenimas pasikeis. Galbūt mes susitikime ir galėsime pratęsti mūsų bendravimą realybėje. Labai lauksiu tavo laiško.

**Evaldas Augustauskas, 15 m.,
Vilniaus Žemynos gimnazija
Mokytoja Violeta Babiedienė**

Sveikas! Mano vardas yra Afshin. Šį vardą tėvai man davė persų karvedžio garbei.

Gyvenu aš Afganistano sostinėje Kabule, jis yra labai didelis. Apie jį papasakosiu vėliau.

Gyvenu aš su šeima: tėčiu Ali, mama Afsana ir broliu Arash. Aš esu aukštas, tamsios odos, tamsių plaukų ir tamsių akių, bet turiu vieną išskirtinį bruožą - plaukuose baltą sruogą. Tėvai juokauja, kad tai yra ženklas - aš turiu skleisti gėrį pasauliui. Aš esu gana ramus žmogus, nemėgstu būti dėmesio centre, bet taip pat nesu namisėda. Mėgstu išeiti susitikti su draugais, man patinka keliauti. Dabar niekur negaliu išvykti, nes

mano šalyje vyksta karas, bet tikiuosi, kad gyvenimas susiklostys palankiai ir vėliau galėsiu keliauti kiek širdis geis.

Atėjo metas papasakoti apie savo šalį ir tradicijas. Jau žinai, kad gyvenu Afganistano sostinėje. Kabulas labai gražus miestas, jis yra pagrindinis ekonomikos ir kultūros centras. Jame gyvena apie 3 milijonus gyventojų, tiek pat, kiek pas Jus visoje Lietuvoje. Aš tiek daug norėčiau papasakoti Tau apie sostinę, bet pristatysiu įdomiausias vietas, kurios turėtų patikti. Visų pirma papasakosiu apie Babūro sodus. Tai nepaprasto gražumo sodai, aš pats esu ten buvęs ne vieną kartą ir niekadęs nepabosta. Sodai buvo įkurti 1528 m. ir nuo to laiko jie saugomi ir prižiūrimi. Sodai buvo atnaujinti 2002 – 2004 m. Keista, bet šiuos sodus pasirinko Mongolų imperatorius Babūras kaip paskutinę poilsio vietą. Šiurpu. Dar norėčiau papasakoti apie Id Gah mečetę, tai yra antra pagal dydį mečetė Kabule. Mečetė įšventinta 16-ame amžiuje. Ji yra labai didelė ir joje kiekvieną dieną apsilanko daugybė žmonių. Yra daug įdomių švenčių, kurios švenčiamos mano šalyje. Musulmonai turi tris šventes, kurių niekas kitas nešvenčia, tai yra Ed al-Fitr, Hadžas ir Ramadas. Taigi pradėsiu nuo Ramadano. Pagal islamo mėnulio kalendorių, mes turime 30 dienų susilaikyti nuo valgymo, gėrimo, rūkymo ir t.t. Kiekvieną Ramadano mėnesio dieną mes keliamės prieš aušrą, kad pavalgytume ir atliktume savo maldą. Šis mėnuo yra aukojimo ir dorumo mėnuo. Po jo eina Ed al-Fitr. Ši šventė švenčiama pasibaigus Ramadanui, pasninko laikotarpiui. Šios šventės metu mes dėkojame Alachui už mums suteiktą stiprybę Ramadano metu. Hadžas - tai šventė, kai vyksta kelionė į šventąją Meką, o joje atliekamos religines apeigos. Hadžą turi atlikti kiekvienas musulmonas, taigi man dar jį teks atlikti. Tėvai sakė, kad jau kitais metais teks važiuoti į Meką, bet jaučiu, kad esu tam dar nepasiruošęs.

Nors mano šalis yra graži ir turi daug tradicijų, bet dabar Afganistane, kaip jau minėjau, vyksta karas, kuris išvargino ne tik karius, turinčius palaikyti tvarką, bet ir paprastus civilius. Jie išeina iš namų su mintimi, kad tai gali būti paskutinis jų išėjimas. Aš žinau, kad kariaujantiems mano nuomonė yra nesvarbi, bet aš noriu, jog ir Tu žinotum, kaip man tai įgriso. Kiekvieną kartą išeidamas į gatvę matau žmones, kurie rankose laiko ginklus. Paleista kulka gali būti lemtinga ne tik man, bet ir bet kuriam žmogui. Norėčiau, kad jie suprastų, jog mums reikia taikos ne tik mūsų šalyje, bet ir visame pasaulyje. Prieš žmones, kurie atkeliavo iš kitų šalių, kad apgintų mus, noriu tik žemai nulenkėti galvą ir padėkoti iš visos širdies.

O kaip Jūs gyvenate Lietuvoje? Kiek man yra tekę skaityti ir girdėti, Lietuva yra nuostabaus grožio šalis ne tik gamta, bet ir architektūra, o turistai plūsta iš viso pasaulio pasigrožėti Jūsų šalimi. Taip pat žinau, kad Jums priklauso dalis Baltijos jūros, prie kurios leidžiate atostogas ir laisvalaikį. Jeigu kalbėtume apie Jūsų sostinę Vilnių, tai yra vienas gražiausių miestų, kokius man teko matyti nuotraukose. Kartais susimąstau, kiek daug aš dar nežinau, bet taip norėčiau sužinoti! Norėčiau pamatyti Šv. Petro ir Povilo bažnyčią, kuri yra pripažnta viena gražiausių bažnyčių pasaulyje, Trakų pilį, kuria Jūs didžiuojatės. Manau, Lietuvoje yra tikrai daugiau gražių vietų, apie kurias galėtum man papasakoti, o gal kada nors ir parodyti! Žinau, jog Lietuva yra ta šalis, kuri stengiasi padėti nelaimės ištiktoms šalims. Girdėjau, jog Jūsų šalis padeda ir mums. Ji tiesia pagalbos ranką mūsų šaliai, juk Lietuva – šalis donorė. Kai vėl įsivyras taika, galbūt mes kada nors susitikime. Labai laikiu to meto.

Taigi jau laikas atsisveikinti. Man tikrai patiko rašyti šį laišką ir tikiuosi, kad Tau neprailgs jį skaityti. Tikiuosi gauti atsakymą kuo greičiau ir labai nekantrauju sužinoti daugiau apie Tavo šalį, jos kultūrą ir tradicijas.

Tavo draugas Afshin

**Saulė Budrytė, 16 m.,
Kauno Jono Pauliaus II gimnazija
Mokytoja Ramunė Andriulienė**

Nesmerk nežinodamas aplinkybių

Mielas drauge!

Tau rašo šešiolikmetis iš Afganistano. Tikiuosi, kad esi girdėjęs apie tokią šalį? O gal netgi lankeisi joje? Jei ne, tai žemėlapyje ją gali lengvai rasti Viduriniuosiuose Rytuose, tarp Irano ir Pakistano. Greičiausiai, sužinojęs iš kokios šalies esu, labai nustebai, gal netgi nemaloniai, mat žinau, jog kitose šalyse žmonės apie mano tautiečius susidaro stereotipus, kurie daugeliu atvejų neatitinka tikrovės. Iš tiesų, mes esame tokie patys žmonės kaip ir jūs. Jums tereikia įdėmiau pažvelgti į mūsų gyvenimą, susipažinti su tuo, kuo mes gyvename. Juk, manau, žinai, kaip man ir kitiems afganams yra skaudu girdėti pašaipas ir žinoti, jog mūsų bijo visai be priežasties.

Dėl to, kad aš išpažįstu islamą, daugelis Europos gyventojų mane laiko teroristu, tačiau toks nesu. Europiečių tokia nuomonė greičiausiai todėl, kad jie žino, jog tą patį tikėjimą išpažįsta ir teroristai, kurie vykdo išpuolius savo dievo Alacho garbei. Be to, mano gimtinėje yra įvestas itin griežtas Talibano režimas, kuriuo besinaudodamos šalyje būstines įsirengė teroristų grupuotės, tad žmonėms ir yra susidaręs toks įspūdis, kad Afganistane gyvena vien kariai ir teroristai. Tačiau galiu užtikrinti, taip tikrai NĖRA! Mano gimtojoje žemėje gyvena ne tik nusikaltėliai, bet ir puikūs, nuoširdūs, supratingi žmonės. Jų tikrai tikrai yra. Ir aš vienas jų. Ir nors esame musulmonai, mes nesame teroristai. Šitai kiekvienas europietis turėtų įsikalti į galvą. Terorizmas ir tikėjimas – du skirtingi dalykai. Viliuosi, kad bent Tu jauti skirtumą, ir nesmerki manęs pagal mano išpažįstą religiją ar Afganistano politinę situaciją. Pats turėtum suprasti, kaip tai yra neteisinga mano ir mano šeimos atžvilgiu. Tad svetimšaliai turėtų nustoti manyti, jog visi mano šalyje gyvenantys musulmonai vienareikšmiškai esą teroristai, nes tai jokių būdu nėra tiesa.

Didelė dalis Europos žmonių mano, kad mes esame skurdūs ir neprotingi, ne tokie išsilavinę, ne tokie gražūs ir tvarkingi kaip jie. Tokios mintys kyla dėl to, kad mūsų rasė kitokia, nei įprasta matyti pasaulyje – esame tamsesnio gymio žmonės, ant kūno turime daugiau plaukų. Galbūt šis nusistatymas yra atklydęs iš senesnių laikų, kai, tarkim, XX amžiaus viduryje Vokietijos fiureris Adolfas Hitleris buvo įsitikinęs, kad arijai yra viršesnių – gražesnių, protingesnių, stipresnių – žmonių rasė, negu kitos. Arba iš tada, kai Amerikoje buvo išnaudojami juodaodžiai ir dėl to jie buvo laikomi prastesniais žmonėmis, iš jų ilgą laiką šaipytasi. Greičiausiai visa tai būtų galima įvardinti vienu vieninteliu žodeliu – rasizmas. Tai viena iš didžiausių pasaulio problemų, kankinanti net tik mus, afganus, bet ir kitų tautų žmones. Europiečiai turėtų suprasti, kad pasaulyje gyvena ne tik „baltieji“ žmonės, bet ir kiti. Ir jie nieku gyvu nėra prastesni už juos. Pavyzdžiui aš, kaip ir kiti mano bendraamžiai europiečiai, turiu ir kompiuterį, ir mobilųjį telefoną, ir televizorių. Taipogi domiuosi vakarų valstybių populiariosios muzikos atlikėjais, žymių filmų aktorais. Turiu begales užsiėmimų. Nors švietimas šalyje nėra pats stipriausias, be to, jis kiek suvaržytas dėl karo veiksmų, aš ir mano bendraamžiai noriai einame į mokyklą, skaitome knygas, dalyvaujame viktorinose. Taigi, mes nedaug kuo skiriamės nuo europidų rasės atstovų, todėl nematau prasmės mūsų bijoti ir juo labiau iš mūsų šaipytis.

Nors aš gyvenu pakankamai neblogai, mano šalyje iš tiesų yra vargstančių žmonių, kuriuos kai kurie smerkia. To neturėtų būti! Ar tie kritikai bent jau žino, kodėl jie vargsta? Ar kada nors kas nors bent pagalvojo, kad jiems derėtų padėti? Dėl Afganistane vykstančio karo nukentėjo daug šeimų, visi pavargę, išsekę, bet vis tiek stengiasi išsikaupti iš sunkumų. Jie siekia taikos, ramaus gyvenimo. Tačiau, jau kaip ir minėjau, yra ir tokių asmenybių, kurios drįsta šiuos žmones menkinti, mat pasak jų, jie yra skurdžiai ir „tinginiai“. Tiems žmonėms derėtų patiems pamėginti šitaip pagyventi. Įdomu, ką tuomet pasakytų. Man pačiam labai skaudu tai girdėti. Ir matyti mano nuskriaustus nekaltus tautiečius. Sunku žinoti, kad mano mylimoje šalyje vyksta tokie siaubai. Kiek tik galime mes su savo šeima padedame nuskriaustiesiems, aprenčiame, pavalgydiname – kas žino, galbūt vieną dieną ir mums patiems tokios pagalbos prireiks... Šitaip turėtų elgtis ne tik mūsų šeima, bet ir visas likęs pasaulis. Viliuosi, kad Tu mąstai lygiai taip pat, kaip ir aš. Būtų taip gera žinoti, kad nesu toks vienas! Kad pasaulyje dar yra teisingų žmonių! Tad visi, tariantys blogą žodį apie mano tautiečius dėl vargingumo, turėtų pakeisti jį paguoda, pagyrimu, nes vieną dieną toks pats likimas gali ištikti ir juos.

Europiečių ir kitų kontinentų žmonių susidaryta klaidinga nuomonė skaudina mane ir mano tautiečius. Visa tai vyksta dėl nenoro domėtis mano šalimi, žinių stokos ir išankstinių nusistatymų. Argi ne metas viską keisti? Kaip sako indėnų patarlė: „Neteisk žmogaus, kol nenuėjai mylios su jo batais“. Išties, geriau tegu tie visi kritikai visų pirma atvyksta į mūsų šalį, susipažįsta su jos gyventojais ir tik tuomet skleidžia savo nepasitenkinimą. Aš tikiu, kad Tu, mielas mano drauge, esi vienas iš mano aprašytųjų, tikiu, kad Tu, kaip ir aš, sieki pakeisti pasaulį. Ačiū Tau už tai, kad išklausei. Ir nepamiršk, neteisk, kol nežinai visų aplinkybių!

Pagarbiai,

Tavo draugas iš Afganistano

**Karolina Rinkevič, 15 m.,
Vilniaus Žemynos gimnazija
Mokymojo Violeta Babiedienė**

Mano drauge iš Lietuvos, rašo tau šešiolikmetė Malika iš Afganistano.

Labas, mano vardas Malika, man šešiolika metų. Gyvenu aš Afganistano sostinėje Kabule. Kaip žinai, pas mus dažnai vyksta naktiniai susišaudymai ir džihadistų antpuoliai. Šiame laiške Tau norėčiau papasakoti apie save ir savo šalį.

Mokausi mergaičių mokykloje. Mano mamos vardas yra Zajada, turiu du vyresnius brolius ir viena jaunesnę

seserį. Mano mama yra pats nuostabiausias žmogus, kurį aš tik esu kada nors sutikęs. Ji manimi rūpinasi, prižiūri, bet prieš du mėnesius, kai gimė mano sesuo, ji susirgo ir dabar turiu namus prižiūrėti bei tvarkyti pati. Mano abu broliai yra paaugliai. Mano tėtis Saidas labai sunkiai dirba laukuose, kad išmaitintų šeimą. Tėtis namuose būna labai retai, todėl aš jo labai pasiilgstu.

Gyvenu dideliame name, aplink smėlingi, bet, deja, nederlingi plotai. Dienomis name būna labai karšta, nes smėlis labai sugeria šilumą, o naktį drebėdama kenčiu šaltį. Mano šeima turi vieną kupranugarį, kuris mums padeda nusigauti iki upės, esančios už keleto kilometrų, kad galėtumėme parsigabenti geriamo vandens. Naktį dėl šalčio sunku užmigti, bet ne mažiau mane baugina vykstantis karas ir sprogdinimai. Mano geriausios draugės Arimos namą susprogdino bomba, ji buvo sužeista, bet, laimei, liko gyva. Kiekvieną dieną turiu būti budri ir neiti toli nuo namų, nes vietiniai džihadistai puldinėja namus bei grobia moteris ir vaikus.

Afganistanas yra kalnų šalis. Didžiausi ir bene gražiausi yra Hindukušo kalnai, pereinantys į Paropamizo kalnus. Šiaurinėje ir pietvakarinėje dalyse plyti dykumingos lygumos – Baktrijos, Registano, Dašti Margo. Žemės ūkis yra pagrindinė šalies šaka, svarbiausia naudingoji iškasena yra gamtinės dujos. Kabulas – Afganistano sostinė ir didžiausias miestas. Miestas įsikūręs prie Kabulo upės šalies rytuose, maždaug 1800 m. aukštyje virš jūros lygio. Didelė dalis upių sausuoju metų laiku išdžiūsta. Yra druskingų ežerų. Upių slėniuose plyti sukultūrintos oazės. Pas mus auga gausybė riešutų, vynuogių, sodų. Man mano šalis yra graži ir aš didžiuojuosi ja.

Europą dabar krečia pabėgėlių krizė ir visi yra apimti panikos - tiek europiečiai, tiek mano šalies žmonės. Europiečiai bijo, kad atvykdami į Jūsų žemes mes bandysime jas užgrobti. Bet tai nėra tiesa, mes tiesiog norime ramiai gyventi be kasdieninės baimės bei skaudžių artimųjų netekčių. Daugelis emigrantų yra ekonominiai pabėgėliai, nes karas juos išvijo iš jų žemių. Bet šie žmonės tiesiog bėga ir nenori sukelti sąmyšio bei panikos Europos šalyse.

Labai norėčiau nuvykti pas Tave į Lietuvą. Geografijos ir istorijos vadovėliuose skaičiau, kad nors Lietuva ir nedidelis kraštas, tačiau išsiskiria gamtos unikalumu ir įvairumu: lygumos, kalvelės, miškų gausybė, ežerai, banguojanti Baltijos jūra. O svarbiausia – Lietuvoje išsaugotas natūralumas, neužterštas ir gaivus oras. Lietuva neišsiskiria aukštais kalnais. Tai man yra labai netikėta, nes Afganistane tokios gamtos nepamatysi. Afganistane yra labai mažai ežerų, o Lietuvoje jų yra daugiau nei 3000.

Mane labai sudomino lietuvių lakūnų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno žygdarbis – 1933 m. jie vieni pirmųjų pasaulyje perskrido Atlanto vandenyną (iš JAV į Europą). Toks lakūnų poelgis mane labai sužavėjo.

Kai gavome knygutes apie Europą, pastebėjau, kad 2004 m. Lietuva, prisijungusi prie NATO ir įstojusi į Europos Sąjungą, grįžo į Europos šalių bendriją. Tapusi ES nare, Lietuva formaliai tapo šalimi-donore ir teikia pagalbą Baltarusijai, Ukrainai, Moldovai, Pietų Kaukazo valstybėms, Afganistanui, Irakui, o ES formatu vykdo ir daugiašalės pagalbos įsipareigojimus. Žinau, jog Lietuva padeda ir Afganistano žmonėms, kurie neteko savo šeimos narių, namų. Lietuva siunčia maistą, drabužius. Savanoriai keliauja į Afganistano įvairius regionus ir suteikia pagalbą nukentėjusiems. Mano draugė buvo sužeista, į koją buvo įstrigusi skeveldra, bet lietuvių gydytojai ją išgelbėjo.

Džiaugiuosi, kad Jūs padedate šalims, kuriose vyksta nesutarimai bei karai, tai yra be galo nuoširdu bei kilnu. Tikrai norėčiau atvykti į Lietuvą ir susipažinti su Tavimi iš arčiau. Laukiu atsakymo iš Tavęs.

Tavo draugė Malika

**Lukas Zumaras, 16 m.,
Jono Pauliaus II gimnazija,
Mokytoja Ramunė Andriulienė**

„Assalam – aleikom“ (tebūnie su tavim taika), bendraamžiai iš Lietuvos!

Nežinau, kaip pradeda bendravimą tavo tauta, bet pagal mano tautos supratimą, viešas bendravimas leidžiamas tik tarp „savo lygio“ žmonių: vyrai – su vyrais, moterys – su moterimis, vaikai – su vaikais. Šeimyninėje aplinkoje šios taisyklės negalioja, bet oficialiai bendraujant būtinos. Nenorėdamas įžeisti tavo tautos papročių, kreipiuosi į tave, savo bendraamžį Dovydą, su didele viltimi, kad suprasi mane, nors mes skirtingi. Rašau Tau pirmą savo laišką! Dovydai, tavo vardas yra vienas iš pranašų vardų, paminėtų Korane,

todėl aš jaučiu, kad atsiliesi į mano pagalbos šauksmą.

Žinau, kad mano gimtasis Afganistanas siejamas su teroristiniais ir savižudžių išpuoliais, kad jis garsus tik nesibaigiančiais karais ir visoje teritorijoje užkastomis nesprogusiomis minomis. Net mūsų tikėjimas yra menkinamas ir niekinamas dėl savižudžių musulmonų. Bet patikėk manim, skirk šiek tiek laiko mano laiško skaitymui ir tu suprasi, kad Afganistanas nėra vien mūsų laukas, o jo teritorijoje gyvenantys žmonės yra tokie patys kaip ir jūs – lietuviai. Mano tauta gyvena sunkų, skurdų ir žiaurų gyvenimą, bet jie taip pat džiaugiasi, jaučia skausmą, šaltį kaip ir jūs. Jie kaip ir jūs nori būti laisvi ir gyventi taikiai, eiti nebijant gauti kulkos ar žengti žingsnį nebijant susisprogdinti. Nesibaigiantys karai užgrūdino mano tautos mentalitetą ir išugdė dvasinę stiprybę. Mes vertiname drąsą, ištvermę ir išmintį. Neigiamų emocijų rodymas – silpnumo ženklas, todėl nenustebk, jei kalbėdamas apie nemalonius dalykus afganistanietis šypsosis.

Mano laiškas turbūt atrodo labai oficialus ir šaltas, bet taip yra tik dėl to, kad mano gyvenimas nėra lengvas ir man sunku suartėti ir pasitikėti ne šeimos nariu. Mes, Afganistano vaikai, matydami kas vyksta aplinkui mus, privalome greitai suaugti, mes neturime laiko nerūpestingai vaikystei. Būdamas vaikas norėjau džiaugtis mūsų šalies gražiaisiais kalnais, į kuriuos žiūrint jauti laisvės pojūtį, bet ne, tai apgaulingas mąstymas. Eidamas kalnais galėdavai kristi negyvas nuo kulkos. O kai pamatai, kad netoliese renkantys žabus vaikai susprogsta užlipę ant minų lauko, supranti, kokia ribota tavo judėjimo laisvė ir kad apie ją tu gali tik pasvajoti ar susapnuoti. O sapnai būna visokie, bet geriau kartais nesapnuoti, tik svarbu pabusti ir džiaugtis, kad gyveni, kad išaušo kita diena ir galbūt viskas bus gerai tiek tau, tiek tavo pažįstamiems.

Mano tėvas verčiasi žemdirbyste. Dėl dažnų sausrų sunku rūpintis žemės ūkiu, todėl reikia panaudoti visą savo sumanumą įrengti sudėtingoms drėkinimo sistemoms, kad nė vienas vandens lašas nenuieitų niekais. Pagrindiniai produktai yra kviečiai, riešutai, vaisiai. Nedidelis lopinėlis dirbamos žemės, avys, ožkos ir kupranugariai yra didžiausias afganistaniečių turtas, bet ne visi gali tai turėti. Mes turime šiek tiek žemės ir dešimtį avių, todėl tėvas gali išlaikyti mūsų gausią šeimą, o mes, vaikai, padedame jam nudirbti ūkio darbus, ganyti avis. Šalyje kadaise buvę nemaži miškai, jau seniai drastiškai iškirsti. Todėl mediena labai brangi ir kurui dažniausiai naudojamas džiovintas gyvulių mėšlas. Va taip ir gyvename, kiekvienas sukasi kaip gali, kad tik išlaikytų šeimą.

Jau rašiau, kad mes vertiname išmintį ir suprantame, kad išsilavinimas nutiesia kelius. Bet mums stinga mokyklų. Galim rinktis tarp ankštų perpildytų klasių mokykliniuose pastatuose ir mokyklinių palapinių, kuriose mokytis galima tik šiltuoju metų laiku (7 mėnesius). Mokykliniai baldai ir vadovėliai, pieštukai, trintukai, sąsiuviniai – visa tai – prabanga. Mokinių klasėse būna nuo 50 iki 100, o mokina vienas mokytojas, kurių taip pat trūksta. Mokinamės mes 12 metų: 1 – 6 klasės (pradinė mokykla), 7 – 9 klasės (pagrindinė mokykla) ir 10 – 12 klasės (vidurinė mokykla). Baigiantysis 12 klasių mokinys laiko brandos egzaminą, nuo kurio priklauso tavo tolimesnės galimybės. Jeigu pasiseka, gali tapti studentu Kabulo ar Herato universitetuose, arba gavęs stipendiją gali išvažiuoti studijuoti į kitą šalį. Jei brandos egzaminas nepasiseka, gali eiti studijuoti į aukštesniąją žemės ūkio mokyklą arba į mokytojų rengimo centrą. Turėdami galimybę kokybiškoms studijoms, mes galėsime padėti atstatyti ir atkurti karų nualintą mūsų šalį, tai įrodo ir išradėjas Masudas Hasanis, gyvenantis Olandijoje. Jis sukūrė įrenginį, primenantį pienės pūkų burbulą, kurio paskirtis – sprogdinti minas. Savo išradimą M. Hasanis pavadino „Mine Kafon“. Jam padėjo brolis Machmudas. Iš Afganistano broliai pabėgo 1998 m., pavojingais kalnų takeliais, vedančiais į Pakistaną ir Uzbekistaną. Po to broliai atsідūrė Olandijoje, kur jiems buvo suteiktas pabėgėlių statusas, vėliau – ir šalies pilietybė. Jiems pasisekė savu laiku, o dabar jie nori padėti mums, likusiems jų gimtajame Afganistane. Aš taip trokštu gerai išlaikyti egzaminus, gauti stipendiją ir išvažiuoti mokytis į kitą šalį, kad galėčiau savo geru pavyzdžiu parodyti mūsų norą užmiršti visas karo baisybes ir pradėti gyvenimą iš naujo. Aš labai stengsiuosi siekti užsibrėžtų tikslų ir gal kaip Machmudas ir jo brolis padarysiu kažką naudinga, kas padės mano tautiečiams žengti dar vieną žingsnį į priekį.

Noriu paraginti tave ir kitus nebūti tokiems prietaringiems, keiskite savo požiūrį! Jei musulmonas – tai nereiškia, kad teroristas ir kad konstruoja bombas. Dėl žmonių prietaringumo šiais metais Meksikoje buvo suimtas paauglys musulmonas A. Mohamedas, sukonstravęs laikrodį, kurį kai kurie mokytojai palaikė bomba. Tačiau A. Mohamedo istorija papiktino tūkstančius socialinių tinklų vartotojų. Palaikymą jam išreiškė JAV prezidentas Barackas Obama. O JAV nacionalinės aeronautikos ir kosmoso administracijos (NASA) sistemų inžinierius pasiūlė Ahmedui paskambinti po kelerių metų, nes NASA'i reikia smalsių ir kūrybingų žmonių.

Mielas drauge, mūsų tikėjimas yra kitoks nei jūsų. Bet patikėk, musulmonai gyvena stabiliose, mylinčiose šeimose ir neturi nieko bendra su terorizmu ir kitais prievartos aktais. Islamo pagrindas yra tikėjimas aukščiausia galia, maloningu Viešpačiu ir kūrėju vadinamu Allah. Islamas teigia bendrą teigiamą požiūrį į žmogų – kuris buvo sukurtas kaip Dievo atstovas žemėje – ir moko, kad tikėjimas ir gėrio vertinimas yra žmogaus prigimtyje. Gyvenimo išbandymas yra žmogui daryti, kas geriausia, ir priešintis blogiui pasaulyje ir savyje.

Mano tauta – svetinga tauta. Tačiau kai ateina svetimšalis, jis tiriamai nužvelgiamas, ieškomas akių kontaktas. Jei suaugę pasiūlo arbatos – gerai, vadinasi, atėjusysis paliko gerą pirmą įspūdį. Kai pasiūlo pasilikti pietums, tai nereiškia, kad maistas paruoštas, jei vargingai gyvenanti šeima – tai gal net maisto produktų

neturi. Tai afganistaniečių svetingumas. Su svetimšaliu bus pasidalinta tuo, kas turima geriausio, kad ir paskutiniu maisto kąšniu. Ir būtų didžiausia nepagarba, matant šeimininko neturtą, pasiūlyti sumokėti už maistą. Pietūs pas neturtingą – pagarbos ženklas. Tereikia atminti, kad ir ką valgytum, padėkok už maistą, pagirk virėją, juk tai patiekta tau, ypatingam svečiui.

Įdomu, jaunas lietuvi, ar tu matei filmą „Išlikęs gyvas“? Filmas yra paremtas tikrais faktais apie amerikiečių karius Afganistane, bet... Filmo pradžioje mes matome, kaip Talibano kariai atėję į taikią gyvenvietę nužudo žmogų - afganistanietį. Filmu pabaigoje tos pačios gyvenvietės žmonės išgelbsti amerikietį kareivį rizikuodami savo gyvybėmis. Taip yra, nes mes vadovaujamės 2000 metų galiojančiu garbės kodeksu vadinamu Pastunwali, kuris reikalauja, kad gentis prisiimtų atsakomybę už asmens apsaugą nuo priešų bet kokia kaina. Jei ne laiku atvykusi gelbėjimo komanda, Talibano kariai dėl vieno amerikiečių kareivio būtų išžudžiusi visus gyvenvietės žmones. Mes, kaip ir visos kitos tautos, nekenčiam Talibano pasekėjų ir jų ideologijos, nes būtent mūsų tauta savo kailiu patyrė jų diktatą ir neteisybę. Mes, kaip ir jie, esame musulmonai, bet talibams tai visai nesvarbu, jei nepaklūsti jų įstatymams. Net musulmonas žudo musulmoną, tai būkite tolerantiški bent jūs ir sugebėkite atskirti gerą nuo blogo. Mums tikrai reikalinga jūsų parama.

Yra ir gerų prisiminimų apie Afganistaną, kuriuos išlaikė ir kitų šalių žmonės. Šeštajame dešimtmetyje JAV koledžo dėstytojas ir mėgėjas fotografas Williamas Podlichas metė darbą Arizonos valstijos universitete ir su žmona bei dukromis išvyko į Kabulą, kur prisidėjo prie UNESCO veiklos. Praėjus daugiau nei pusamžiui, jo sūnus Claytonas Estersonas rado tėvo nuotraukas, darytas 1960-ųjų Afganistane ir paviešino jas. Nuotraukose matyti, kad žmonės sekė Europos mados sostinių tendencijas, Vakarų stiliaus užuominų buvo ir architektūroje. Vakarietišku pagrindu įkurti universitetai ir mokyklos. Čia visi mokiniai, nepaisant lyties, mokėsi kartu ir buvo skatinami garsiai išsakyti savo nuomonę. 1960-aisiais pradinis išsilavinimas Afganistane buvo privalomas. Šalyje vyravo nuomonė, kad tik išprususiam žmogui atsiveria visos galimybės. Skurdesniuose rajonuose, standartinį pradinį išsilavinimą vaikai įgydavo besimokydami lauko mokyklose. Nepaisant stiprios Vakarų įtakos šalyje, Afganistanas išliko unikaliu, puoselėjo turtingą šalies kultūrą ir religiją.

Tai tik keletas eilučių apie mano tėvynę iš JAV piliečio prisiminimų. Tokios tėvynės aš net nemačiau. Bet aš žinau, kad su kitų šalių žmonių supratingumu, tolerancija ir pagalba, mes, afganai, galime vėl atstatyti ir pakelti savo tėvynę padarydami ją nuostabia ir aprūpinta gyventi ateinančioms kartoms. Aš suprantu, kad esu tokio amžiaus, kai turiu tvirtai priimti sprendimus ir siekti savo tikslų, kad galėčiau padėti ne tik savo šeimos nariams, bet ir visai tautai. Aš tau pažadu, bendraminti, kad gerai mokysiuosi, gerai išlaikysiu egzaminus, gausiu stipendiją ir išvažiuosiu mokytis ten, kur gausiu pačias geriausias mokslo studijas. Žinau, kad man reikės pagalbos atstatant mano savivertę, bet man viskas pavyks. Nes mane į priekį ves tėvo tikėjimas ir begalinis noras padėti kitiems vaikams, kad jie nepatirtų to, ką patyriau aš ir ko visai nenoriu prisiminti, o tik kuo greičiau užmiršti ir tik eiti į priekį. Aš tikiu, kad gavęs reikiamą išsilavinimą sugebėsi sukurti naują, turtingą, gražų, išpuoselėtą, saugų Afganistaną, pastatytą ant tiesos, išminties, drąsos pamatų. Ir kažkada galėsi su tavimi praeiti savo išsvajotais laisvais vaikystės kalnais besigrožint nuostabiu saulėtekium.

„Khoda hafiz“ (Iki pasimatymo)

Afganistanietis Rohan

**Justė Takulinskaitė, 16 m.,
Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos gimnazija
Vyr. mokytoja Danutė Balčiūnienė**

Miela bendraamžė iš Lietuvos,

rašau Tau šį laišką norėdama susipažinti ir pakviesti Tave į savo gimtąją šalį – Afganistaną. Manau ateityje mudvi susidraugausime ir aplankysime viena kitą.

Aš esu šešiolikmetė, mano vardas Hamida, gyvenu labai gražioje šalyje. Afganistanas – didelė šalis, o jo sostinė – daugiamilijoninis miestas Kabulas, kuriam aprašyti, tikriausiai, reikėtų knygos. Tačiau aš gyvenu Goro provincijoje. Goras viena iš 34 Afganistano provincijų. Jis įsikūręs centrinės Afganistano dalies šiaurės vakaruose, Hindukušo kalnuose. Mane supa nuostabi gamta, gražiausi kalnai. Tačiau niekada nemačiau jūros, nes mano šalyje paprasčiausiai jos nėra. Mano šalis nėra turtinga. Goras skurdžiausia šalies provincija,

nuvarginta ne tik karų, bet vis dar nesibaigiančių karinių vietinių genčių konfliktų. Karo išvarginti žmonės gyvena skurdžiomis buitinėmis sąlygomis. Mano šalyje didžiulis vaikų mirtingumas. Čia nėra daug mokyklų - atskiros mokyklos berniukams ir mergaitėms - daugelis jų neturi stogo. Afganistane dėl įvairių ekonominių ir socialinių priežasčių berniukams visuomet teikiama pirmenybė. Sūnaus turėjimas - tai prestižo ir garbės reikalas. Aš ir daugelis kitų mergaičių dėl to jaučiamės nepilnavertėmis.

Tačiau aš esu labai dėkinga Lietuvos Respublikos užsienio ministerijai, kuri koordinuoja vystomojo bendradarbiavimo politikos vykdymą 2006-2015 metais. Ji mūsų šaliai financavo 229 projektus už daugiau nei 5,2 mln eurų. Visų projektų išvardyti neįmanoma, tačiau pasiekimus mūsų šalyje pastebėti nesunku. Lietuvos pastangomis mano šalyje Goro provincijos sostinėje - Čagčarane atidarytas naujas Čagčarano vaikų centras, kuriame gyvena apie 200 našlaičių. Lietuva padėjo gauti pradinį išsilavinimą beveik 4,5 tūkstančiams vaikų, nuo 2008 metų rėmė pirmąją Goro provincijoje viešąją biblioteką ir kompiuterių klasę. Lietuvos dėka aš galiu mokytis dirbti kompiuteriu, skaityti knygas ir labai gerai mokytis. Mano didžiausia svajonė tapti gydytoja. Kai susirgau ir gulėjau Čagčarano ligoninėje, lankėsi gydytojai iš Lietuvos. Jie rengė mokymus Čagčarano ligoninės personalui bei konsultavo ir teikė medicininę pagalbą moterims, vaikams. Jie mane sužavėjo savo profesionalumu ir sugebėjimu gydyti. Tiesiog susižavėjus žiūrėjau į jų darbą ir nusprendžiau tapti gydytoja. Mūsų šalyje moterys nedirba gydytojom. Čia mergaitės negali gauti gero išsilavinimo. Todėl savo šalyje negalėsiu tapti gydytoja. Afganistane moteris tik vyro priedas ir vargu ar yra priemonių tokiam nusistovėjusiam požiūriui. Moterys miestuose kitokios nei už jų ribų. Jei sostinėje gali pamatyti daugybę moterų, kurios nedengia savo veidų ir skaras dėvi tik dėl gyvuojančios tradicijos, tai kaimuose moterys slepiasi po tradiciniais drabužiais. Mane sužavėjo Lietuva, kad joje moterys pilnavertės asmenybės, savimi pasitikinčios gydytojos. Aš manau, kad jei galėčiau studijuoti Lietuvoje, kadangi, mano manymu, ten gyvena nuostabi žmonės, kurie padeda atsigaivinti mano gimtajai šaliai nualintai karo, tai tapusi gydytoja aš galėsiu gydyti žmones. Padėti sužeistiesiems taip, kaip Tavo šalis padeda manajai.

Ne tik karo negandos griauja mano šalį. Čia įvyko 7,5 balų žemės drebėjimas Hindukušo kalnuose, netoli Džurmo miesto. Žuvo apie 60 žmonių, apie 1000 sužeistųjų. Sugriauta daug gyvenamųjų namų.

Aš noriu, kad Tu man parašytum laišką, kuriame papasakotum apie savo šalį, savo svajones. Noriu, kad Tu man atskleistum, kur ir ką Tu nori studijuoti, daug papasakotum apie savo šalies studijų struktūrą, mokslą. Manau, jog mes tapsim geros draugės, aplankysim viena kitą. Aš tave nusivesiu į kalnus, o tu man parodysi jūrą. Bet tai bus ateityje, o dabar atsisveikinu ir laikiu Tavo atsakymo.

Šešiolikmetė Hamida

**Marina Slobodeniuk, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Mano drauge iš Lietuvos,

rašo tau Zeinar iš Afganistano, tikiuosi, mane dar prisimeni. Šiandien su tėvais kraustėmės iš senųjų namų į naujus beveik pačiame Čagčarano centre. Kai krovėmės daiktus, mama atrado šį tą ypatingą- tavo gėlėtą suknelę, su kuria buvai apsirengusi dieną prieš išvažiuodama namo. Ji priminė man tave, mat per visus rūpesčius nebuvo kada ir prisiminti bei parašyti...Tikiuosi, nepyksti. Mama labai apsidžiaugė radusi suknelę, išskalbė ją ir saugiai padėjo spintoje, lyg ji lauktų savo šeimininkės, juk tai daiktas iš Lietuvos- iš mūsų ištikimų draugų.

Rašau tau ne be reikalo. Neseniai tik sužinojau, netgi nepatogu dėl to, kieno dėka aš, mano brolis Hodi ir šimtai kitų berniukų lankome mokyklą, dėl kieno paramos rekonstruota mūsų ligoninė, atidarytas naujas Čagčarano vaikų centras ir netgi pirmoji Goro provincijoje viešoji biblioteka su kompiuterių klase! Taip, jūsų, lietuvių.

Jūsų pagalba mūsų kraštui yra tikrai ne bevertė. Vieną dieną, mes tvirtai atsistosime ant kojų, pasistatysime pačius aukščiausius dangoraižius pasaulyje, kiekvienas turėsime savo nuosavus šiltus triaukščius namus, prie jų- nuosavus baseinus, spindinčius automobilius. Sėdėsime savo namuose kaip ponai odinėse sofose, žiūrėsime televizorių, gerdami šimtą metų brandintą vyną bei užsikąsdami pelėsinu sūriu. Tačiau ne tik tai. Mes remsime, kaip jūs, silpnesnes šalis, rūpinsimės, kad joms nieko netrūktų, kad jos nepatirtų to, ką patyrėme mes. Mes paminėsime Lietuvos vardą, kaip mūsų gelbėtojus ir įkvėpėjus. Tapsime šalimi, kuria didžiulis visas pasaulis. Ir aš pas tave, į Lietuvą, kaip nugalėtojas atvažiuosiu. Atvešiu tau tavo gražią suknelę, visą įsigėrusią ir buvusio skurdo, ir esamo turto, kupiną prisiminimų ir mano tikėjimo auksine Afganistano ateitimi. Ji bus mudviejų maža paslaptelė, slepianti savyje tiek daug... Aš tau pažadu, mes dar susitiksim!

Deja, mano ačiū per daug mažas lyginant su jūsų didžiuliu pasiryžimu mums padėti... Gaila, negaliu jo pasakyti viso Afganistano vardu, nes esu tik vienas iš daugelio čia gyvenančių vaikų, tačiau galiu tai padaryti visa savo didele bei tikinčia širdimi. Ačiū Jums, brangieji Lietuvos žmonės! Ačiū Tau, Lietuva!

Su meile ir tikėjimu Zeinar Assange

2015 m. gruodžio 13 d.
Čagčaranas, Afganistanas

**Neringa Narkūnaitė, 16 metų,
Alytaus Jotvingių gimnazija,
Mokytoja Vita Jurčienė
Afganistanas, Kabulas**

Miela Neringa,

buvo labai malonu sulaukti Tavo laiško. Pasakojimas apie Tavo gimtąją Lietuvą, jos kraštovaizdį, žmones ir papročius labai sudomino mane ir mano šeimą. Beje, mes nepaprastai džiaugiamės, kad Tu ir Tavo šeima šią vasarą mus aplankysite. O dabar pasistengsiu atsakyti į Tavo klausimus. Tikiuosi, Tau irgi bus įdomu.

Niekada prieš tai nebuvo susimąstęs apie savo vardo reikšmę. Tačiau kai parašei, kad Tavo vardas toks pats, kaip ir miesto pavadinimas, ir kad netgi yra sukurta legenda apie Neringą ir Naglį, paklausiau savo tėvų, ką reiškia mano vardas – Nour. Sužinojau, kad tai reiškia apšvietimą. Gana juokinga reikšmė, tiesa? Maniau, kad jis bus toks pat didingas kaip Tavo, siejamas su gilia šalies istorija, bet turbūt mūsų šalyje vardų reikšmės daug paprastesnės.

Vaikystėje gyvenau mažame kaimelyje, kuriame mano tėtis, vardu Zemar, turėjo nedidelį dirbamos žemės plotą. Jame augino kviečius, tai ilgą laiką buvo mūsų šeimos

išgyvenimo šaltinis. Vėliau, būdamas 9, su savo šeima persikėliau gyventi į sostinę –

Kabulą. Žinai, kas mane labai nustebino? Kabule gyvena daugiau žmonių negu Tavo šaly! Kabule man labai patinka, šis miestas turi didingą istoriją. Viena žymiausių lankytinų vietų čia – Khyber perėja, tai svarbi kalnų perėja tarp Afganistano ir Pakistano.

Vos nepamiršau paminėti, kad gavau Tavo siųstas mokyklos nuotraukas. Tavo mokykla tokia moderni! Mūsų mokykla labai skiriasi nuo taviškės. Maniškei uždengė stogą vos prieš 3 metus ir mokslo metų pabaigoje čia būna labai šalta. Sakei, kad labai lauki vasaros atostogų, tiesa? Nepatikėsi, bet tada mums mokslo metai būna tik prasidėję. Dėl neapšiltintų mokyklos patalpų mokslo metai čia prasideda maždaug balandį, o pasibaigia tada, kai būna per šalta eiti į mokyklą.

Daugelis žmonių čia tiki į Alachą, kitaip sakant, mūsų religija yra Islamas. Musulmonų šventoji knyga yra Koranas. Turbūt nenustebinsiu Tavęs sakydamas, kad mes turime melstis kasdien penkis kartus. Jums tai atrodo labai keista, tačiau man ir mano šeimai – įprasta.

Dar vienas mane nustebinęs dalykas: Tavo šalyje vidutinė gyvenimo trukmė yra 78 metai, kai Afganistane tik 45 metai. Ir net 99 procentai žmonių Lietuvoje yra raštingi, deja, mano šalis negali tuo pasigirti, nes Afganistane raštingi yra 43 procentai vyrų ir tik 13 procentų moterų.

Labai pavydžiu Tau jūros. Aš niekada nesu jos matęs. Afganistanas pasižymi tuo, kad

yra kalnų šalis, taip pat mes neturime priėjimo prie jūros. Viena iš mano didžiausių svajonių yra ją pamatyti, o Tavo pasakojimas apie švelnų kopų smėlį, kurį švelniai pusto vėjas ir kuris kutena Tau pėdas, mane taip sužavėjo. Aš net galiu įsivaizduoti, kaip vėjas taršo man plaukus, o aš braidžioju jūroje, silpnos bangos lengvai atsimuša man į kojas ir grįžta atgal...

Klimatas mūsų krašte subtropinis, žemyninis ir sausas, taigi lygumose žiemą nebūna labai šalta, o vasarą būna šilta, kartais net karšta. Kalnuose žiemos šaltos, o vasaros vėsios.

Pasakojai man apie Šv. Kalėdas. Supratau, kad tai labai svarbi šventė Tau ir Tavo šeimai, kaip sakei, visa šeima sėdi priebendro stalo, pasakoja įdomiausias istorijas, būna jauku ir šilta. Esu girdėjęs apie Kalėdas, žinoma. Tačiau mano šalyje nėra tokios šventės.

Prašei papasakoti apie mūsų šventes, ilgai negalvojęs pasirinkau Ramadaną. Tai devintasis mėnuo pagal musulmonų kalendorių, kurio metu islamą išpažįstantys žmonės laikosi pasninko ir kurio pabaigą atšvenčia linksmai, keldami puotą bei dalindami labdarą skurstantiems.

Mano tėvai, norėdami palikti Tau ir Tavo šeimai neišdildomą įspūdį apie mūsų šalį, jau pradėjo planuoti keliones po įdomias vietas. Jie prašė šiek tiek Tau papasakoti apie jas. Ar esi ką nors girdėjusi apie Bandi Amiro ežerą? Tai tikrai įspūdingo grožio vieta, esanti

Afganistano šiaurėje. Ar galėtum patikėti, kad šio ežero vanduo net karščiausią vasaros dieną išlieka ledinis? O kanjono grožis, kuris stūkso visai šalia ežero... Jūs būtinai turėsite aplankyti šį pasakišką ežerą viešėdami Afganistane. Taip pat manau, kad norėtum aplankyti Heratą (iš Tavo pasakojimų atrodo, kad Tau tikrai patinka istorija). Šis miestas įsikūręs šiaurės vakaruose, ir manoma, kad jį pastatė karvedys Aleksandras Makedonietis. Taip pat tikiuosi, kad norėsi pamatyti Žydrąją Mečetę, kuri stūkso Mazari Šafiro mieste.

Nenorėdamas atskleisti viso savo šalies grožio, nusprendžiau daugiau nieko nebepasakoti ir apmąstyti, ką dar Tau galėčiau parodyti.

Aš taip įsitraukiau į laiško rašymą, kad net pamiršau apie savo namų darbus. Atleisk, bet privalau eiti. Tikiuosi greitai sulaukti atsakymų apie Tavo ir Tavo šeimos mėgstamas vietas. Mano šeima siunčia Jums linkėjimų ir linki geros dienos.

Pagarbiai,

Nour

**Paulina Jurjevaitė, 16 m., II kl.
Kauno Jono Pauliaus II gimnazija
Mokytoja Ramunė Andrulienė**

Svajonės link

Sveika, Gabriele!

Rašo tau vėl draugė Jamila iš tolimojo Afganistano. Man neseniai suėjo šešiolika metų, bet dabar mano gimtadieniai nėra tokie... kokie buvo anksčiau. Nes per karą, kuris prasidėjo per mano gimtadienį, netekau savo brangiausiojo tėčio. Apie jo mirtį sužinojome tik po kelerių metų... Nesame tokia šeima, kokia buvome anksčiau..

Dabar gyvenu tik su mama, broliu ir sesute. Netekome visko, ką turėjome. Per karą nukentėjo ir mūsų namas, todėl kurį laiką teko gyventi gatvėje. Šiuo metu gyvename mažame moliniame namelyje, bet mums čia nesaugu būti. Aplink mus karaliauja skurdas ir nykuma. Kariai, tarnaujantys mūsų šalyje, padeda mums kažkiek su maistu ir geriamuoju vandeniu. Tau tikriausiai keista, kodėl negalime patys pasirūpinti bent jau geriamuoju vandeniu, bet tiesiog dėl didelių sausrų gėlo vandens kaime beveik neliko, o tokio vandentiekio kaip Lietuvoje, pas mus tiesiog nėra. Neišgalim išsikraustyti į geresnę vietą, o ką jau kalbėti apie išvykimą iš šalies. Bet turiu svajonę, kad vieną dieną galėsim ištrūkti iš šitos šalies. Nes moterys šioje šalyje yra niekinamos ir žeminamos savo vyrų ir aplinkinių. Mūsų religija be galo sudėtinga. Riboja mūsų pačių gyvenimą. Anksčiau moterims reikėdavo nešioti burkas. Kai man mama pasakojo, kad kai įstatymas žlugo, tai ji jautėsi lyg atgavusi laisvės pojūtį, saldu jį prisiminti iki šiol. Prisimena tą dieną, kai suplėšė savo burką į skutelius.

Karas mūsų šalyje yra neatsiejama kasdienybė. Čia, Afganistane, karas sugadino ir apsunkino ne vieno žmogaus gyvenimą. Mes negalime ramiai gyventi. Kiekvieną kartą vis kažkas atsitinka. Žmonėms čia tikrai be galo sunku gyventi. Praeitą savaitę mano draugės visą šeimą iššaudė kažkokie teroristai... Aš taip išgyvenau dėl jų, kai apie tai sužinojau! Bet mes, paprasti žmonės, nieko negalim pakeisti šiuo klausimu. Kartais pagalvoju, koks būtų gyvenimas, jei nevyktų karai, teroristų išpuoliai prieš nekaltus žmones. Bandau įsivaizduoti, kaip atrodytų taikus šalies gyvenimas. Tikriausiai mano laiškas tau dabar būtų visiškai kitoks - su šviesiais pasakojimais, mokslų pasiekimais, o ne su tamsiais ir šiurpiais prisiminimais...

Gabriele, baisiausia tai, kad daugumos vaikų gyvenimas – be ateities. Čia vaikai iki 5 metų yra neregistruojami, nes didelė tikimybė, kad jie tiesiog neišgyvens. Šalyje vaikų mirtingumas yra vienas iš didžiausių pasaulyje. Mūsų šalies pasuose paprastai nurodomi gimimo metai ir sausio pirmoji diena. Pas mus nėra įprastos tvarkos užrašyti konkretų mėnesį ir dieną. Džiaugiuosi bent tuo, kad mes, visi šeimos vaikai, esam įregistruoti ir niekam nebuvo kilę sunkumų dėl gyvybės. Mama stengėsi dėl mūsų kiek tik išgalėjo po tėčio mirties. Bandau įsivaizduoti, koks mokslas tavo šalyje, kokia mokykla, vadovėliai, uniforma ar net suolai. Afganistane

mokytis mokykloje yra didelė privilegija. Mokytis mokykloje gali tik didesniuose miestuose gyvenantys vaikai iš pasiturinčių šeimų. Jei jau mokaisi mokykloje, tai bus tam tikrų taisyklių. Įprastai yra atskiros mokyklos berniukams ir mergaitėms, o jei mokymo įstaiga mišri, skirtingų lyčių vaikai mokosi atskirose klasėse ir pamokos organizuojamos pamainomis. Esu ir daugiau girdėjęs apie mokyklą, bet negaliu pasakyti, ar tai tiesa, ar melas. Nes nesimokau mokykloje. Mama neišgali sumokėti už mūsų mokslą, o ką jau kalbėti apie pačius svarbiausius mokyklos reikmenis. Mes jaučiamės neįvertinti, nes mums nėra sukurtos sąlygos įgyti nors minimalių įgūdžių. Mūsų mama bando mus išmokyti, ji – mūsų geriausia mokytoja, kartu skaitome, rašome. Ir ačiū jai už tai, kad išmokino mane gerai rašyti, nes dabar galiu tau rašyti laiškus.

Tikiuosi, miela, drauge, kad greitai gausi šitą laišką. Nes man reikia daug pastangų dėl jo paaukoti. Tenka prašyti kariškių, kad jie perduotų jį į pašto skyrius ir tik tada prasideda jo kelionė iki Lietuvos. Kuri trunka ilgiau, nei galėčiau pagalvoti. Tikiuosi, kad mano gyvenimo siekiai ir svajonės išsipildys. Ir karas Afganistane vieną dieną baigsis. Be galo norėčiau su tavimi susitikti, kad atvažiuotum ir pamatytum pati savo akimis, kokia mano šalis... Padaryčiau viską, kad tik tave galėčiau pamatyti... Bet čia dar viena iš mano svajonių, kuri kažin ar kada nors gyvenime išsipildys. Bet laikysiu kumščius ir gal kada laikui bėgant susitiksim! Lik sveika, mano brangiausioji Gabriele!

Su meile Jamila

**Rapolas Kalis, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Afganistanas, Goro provincija

2015-12-16

Sveikas, Antanai!

Kaip Tu laikais? Kaip su mokslais? Kaip šeima? Tikiuosi, kad tavo šaly nėra taip šalta, kaip maniškėje. Man jau savaitė nebereikia eiti į mokyklą, nes ji nebedirba - paprasčiausiai per šalta sėdėti klasėje. Galbūt Tau atrodo, kad tai visai linksma, bet patikėk manim, Antanai, nieko čia gero. Afganistane visi vaikai žino, kad jeigu nori kažko pasiekti gyvenime, privalai būti išsimokslinęs. Tavo šalyje pradinis išsilavinimas privalomas, o pas mus tik laimingieji išmoksta rašyti bei skaityti, o ką jau kalbėti apie aukštąjį mokslą... Na, bet ir aš esu vienas iš tų laimingųjų, todėl skūstis negaliu.

Įsivaizduok, jeigu Lietuva nebūtų padėjusi pastatyti mokyklos mano kaime. Tikriausiai net nemokėčiau Tau parašyti šio laiško. Iš tiesų esu palaimintas, kad, kai aplinka leidžia, galiu sau laimingas striksėti kalnų takeliais į tą šauniąją mokyklą.

Kartais pasvajoju, kaip atrodytų mano gyvenimas, jeigu būčiau gimęs kur nors kitur... Kur nors, kur išvystyta švietimo sistema, kur nors, kur dėl gėlo vandens nereiktų eiti trijų kilometrų iki seno šulinio, kur nors, kur kiekvienas galėtų gauti medicininę pagalbą, gal mano sesuo vis dar būtų gyva... Pavyzdžiui, Lietuvoje. Niekaip nesugebu suprasti, kaip jauni, protingi lietuviai emigruoja į kitas šalis. Ten juk rojus! Jūsų istorija apipinta mitais bei legendomis. Jūsų tauta atlaikė engimą bei priespaudą. Jūsų kalba viena gražiausių bei seniausių pasauly! O jau gamtos grožis... Tavo gimtinę aplanko visi keturi metų laikai. Rudenį gali pasigrožėti, kaip medžiai numeta auksinius lapus. Žiemą dangus nukloja žemelę balinančiais sniego patalais. Po žiemos tarsi po gilaus miego atsibunda gamta. Pavasarį sužaliuoja. Medžiai apsirengia naujais lapais, gėlės pasipuošia gražiausiais žiedais bei skleidžia maloniausią aromata. Maža to, dar visi Tavo paukšteliai- mažieji giesmininkai- sugrįžta liaupsina Tave nuostabiausiomis melodijomis. O vasarą, kada saulė kaitina, prieglobsti gali rasti miške, senųjų medžių pavėsy ant minkštų samanų. O ir prie jūros gali nuvažiuoti. Tikriausiai nėra nieko maloniau, kaip karštą, saulėtą vasaros dieną atsigaivinti maloniai vėsiam jūros vandenyje. Ak... O pas mus nei jūros, nei šilumos. Tik atšiaurūs kalnai ir šaltos dykumos.

Jei jūsų šalis neteiktų mum paramos, tikriausiai mūsų kaimas ne tobulėtų, o degraduotų. Esu labai palaimintas bei dėkingas, kad Tavo šalis nepamiršta kitų ir padeda silpnesniems. Tavo šalies parama keičia gyvenimus.

Tavo draugas Ibrahim

**Monika Karaliūtė, 16 m.,
Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos gimnazija
Vyr. mokytoja Danutė Balčiūnienė**

Mielas bendraamži iš Lietuvos,

Tau laišką rašo šešiolikmetė Atifa iš Afganistano. Noriu, kad žinotum apie mano šalį ir mano šeimą kuo daugiau.

Pirmiausiai norėčiau padėkoti savo tėčiui, kad jis išmokė mane rašyti ir skaityti (jis buvo kariškis, mokėjo ir skaityti, ir rašyti), tad galiu apie save parašyti ir tau. Tuo labai didžiuojuosi ir džiaugiuosi, nes mažai kas mūsų šalyje tai gali. Dažnai pagalvoju, kaip Lietuvoje mokaisi tu, kaip atrodo tavo mokykla, suolai, vadovėliai. Afganistane mokytis mokykloje gali tik didesnių miestų vaikai ir iš pasiturinčių šeimų. O aš gyvenu Halmande, viename iš Bahramchaho, tai kaimelis.

Manau, daugelis iš mūsų pagalvoja, kaip viskas būtų buvę, jei šalyje nebūtų karo, jei visi gyventumėme taikiai... Turbūt su tavimi dabar dalinčiausi savo smagiais išgyvenimais, mokslo pasiekimais.

Karas mūsų šalyje visiems apsunkino gyvenimą. Jis palietė ir mano šeimą. Dabar gyvenu tik su mama ir dviem broliais. Mano tėtis garbingai žuvo kare. Nors po jo žūties jau praėjo daugiau nei dveji metai, bet man vis dar jo labai trūksta. Ilgai kareiviams jausdavau didžiulę neapykantą. Mano šeima turi laibai mažą žemės lopinėlį, tai mes visada stengiamės, kad ten kas nors išdygtų. Vienais metais žemė buvo visiškai nederlinga, nes nebuvo nė lašo lietaus.

Man nepatinka, kad mano šalyje yra nelygios teisės moterims. Su Afganistano moterimis vyrai ką nori, tą daro, ir niekam nesvarbu, ką moteris pasakys apie vyrą, jog jis smurtavo ar panašiai, nes jų neskaito kaip svarbių asmenų. Bet kaip gi bebūtų, mano kaimelyje nėra taip blogai kaip kitur, nes čia nėra tiek daug žmonių ir visi gyvena gan darniai.

Bet dabar jau man šešiolika ir esu dėkinga visiems geriems kareiviams, kurie mums parūpina maisto ir geriamo vandens. Tau turbūt keista, kodėl negalime vandens įsipilti tiesiog iš čiaupo: dėl didelių sausrų gėlo vandens kaimuose beveik neliko, o vandentiekio nėra. Mano šeima, galima sakyti, gyvena apleistame namelyje, kadangi, kaip minėjau vandentiekio pas mus nėra, tad vandens einame prie artimiausio šulinio, o jis randasi už vieno kilometro. Tad aš arba mano broliai einame jo parsinešti.

O žinai, kokia gera pramoga pas mus? Kai palyja, gatvių molinis grindinys tampa tarsi čiuožykla. Tai va, ir čiuožinėjam. Tiesa, nedaug galim pramogauti gatvėse, nusėtose minų ir šovinių.

Vyresni vaikai jau dirba sunkius darbus ūkyje arba padeda savo šeimai. Mažesni vaikai žaidžia apgriautose gatvėse. Neretai noriu užmigti ir nepabusti, bet pagalvoju apie savo šeimą, kuriai reikia manęs, ir įgaunu lyg antrą kvėpavimą. Būtų labai smagu, jei tu atrašytum ir papasakotum apie save, savo bendraamžius, savo kraštą.

Baigdama norėčiau tavo šeimai palinkėti viso ko geriausio ir kad tavo šalyje niekada nebūtų karo.

2015 -12-16

Šešiolikmetė Atifa

**Viltė Zaveckaitė, 15 metų,
Panevėžio Kazimiero Paltaroko gimnazija,
Mokytoja Vida Gaušienė**

Sveikas (norėčiau ir aš taip jaustis...)

Šiuo metu tūnau įsispraudusi į kampą ilgaamžėje drabužių spintoje, pro kurios sienas nepatenka nė menkiausias šviesos pluoštelis : tamsu nors į akį durk. Neįstengiu nuosekliai atsiminti, kaip patekau čia, tačiau rūpestis dėl mano buvimo vietos yra menkniekis, kurį sugebu tuojau pat sumintyti, nes pastarosios savaitės įvykiai griūte užgriuvo mano niekuo nuo kitų paprastų žmonių nesiskiriančią kasdienybę. Kaip aš suradau

būtent tave? Tai gana keista istorija. Ar atsimeni knygą „Nežudyk strazdo giesmininko“, kurią skaitėi autobusu stotelėje praeitų metų vėlyvą pavasarį? Tai štai, aš esu būtent tas žmogus, kuris rado tavo užmirštą, paliktą knygą. Sumojusi, jog telefono numeris, iškeverzotas šalia knygos savininko pavardės, vardo ir gyvenamosios vietos adreso, kurį, tikriausiai, tu pats iškraigliojai ant viršelio knygos pabaigoje, yra iš šalies, kurioje ramu, egoistiškai nutariau ją pasilikti sau, nes maniau, jog buvusi graži tradicija – dalintis knygomis įvairiose pasaulio vietose. Taip ir pateko knyga į manąsias rankas. Beje, ją perskaičiau – išties nuostabi! Manau, šis laiškas bus kiek kitoks nei kiti tavo skaityti. Visų pirma, jis išsiskiria iš kitos gausybės laiškų dėl to, kad visi minimi vardai, datos ir gyvenamosios vietos šioje rašliavoje yra išgalvoti, kadangi nenoriu, jog sužinotum, kas aš esu. Tiesiog trokštu šiuo metu turėti tokį žmogų, kuriam galėčiau papasakoti visus nutikimus ir tikiuosi, jog tu mane suprasi. Privalau pranešti, jog tavoji knyga kol kas yra saugi, tačiau nesu užtikrinta, kiek laiko ji tokia išliks. Taigi, ketinu tau papasakoti įvykį, sukėlusį šią sukrėtimų virtinę ir atsitikimo pasekmes.

Skaitytojau, ar žinai, kokią didžiulę reikšmę turi vienas veiksmas? Vienas vienintelis veiksmas? VIENAS MENKNIKIS GALI NULEMTI VISĄ LIKUSĮ GYVENIMĄ, RADIKALIAI JĮ PAKEISTI. Vienas žodis - ir tavo gyvenimas griuvęs. Vieną sekundę egzistuoji, kitą – tysai negyvas skersgatvyje. Dėl visų šių įvykių galėčiau kaltinti daugelį : autobuso vairuotoją ir jo vairuojamą lėtai važiuojantį autobusą, batų raištelius, atsirišusius lygiai tą akimirką, bet... Svarbu ne tai. Visų įvykių nė nebūtų, jei būtent tą dieną, tą minutę, būčiau suspėjusi į autobusą. Jau ruošiausi kėblinti namo pėsčiomis, kai staiga šiurkščios vyro rankos nutvėrė už riešo ir už nugaros pasigirdo kimus balsas, kuris iki šiol vis aidi mintyse :

- Ei ! Kur šiauši?
- Atsiprašau?- sustojau lyg įbesta.

Už manęs stovėjo aukštas augalotas vyras juoda vešlia plaukų kupeta, žvelgė rūščiai. Pastebėjau pamuštą akį.

- Manai, nesučiuopiau, kas esi? - nusikvatojo gergždžiančiu lyg senos veriamos durys juoku.
- Aš nesuprantu, apie ką jūs kalbate!- apmiriau iš baimės.
- Nesek man pasakų! Tu toji mergina! - suriko įniršęs jis.
- Kas toji?- apsidairiau ar aplinkui yra žmonių, galinčių padėti, tačiau vargu ar kas nors būtų sukrutęs. Sari Pulyje pagrobimas – įprastas reiškinys.
- Laikykite ją!- sušuko vyriškis greta stypsantiems bendrams.

Nieko netarusi leidausi į kojas. Dar iki šiol neperkandau, kodėl. Gal todėl, kad toks nutikimas pasitaikė pirmą kartą gyvenime? Galėjau išdėstyti situaciją ir paaiškinti, jog jis suklydo. Didelę Sari Pulio provincijos dalį užima aukštumos, tad pamažu buvo vis kebliau bėgti. Lėčiau, rodos, amžinai. Jaučiau, kaip į mano kojų raumenų skaidulas plūsta pieno rūgštis. Mėčiau pėdas tam, kad nenumanytų, kur pasprukau. Tik nelaukta užkliuvau, kaip sportininkas, lekiantis per kliūtis, užkliūna už barjero – ir plojau ant įkaitusio gatvės grindinio. Skubu keltis, tačiau kojos - lyg švininės, nepajėgiu pakrutinti. Girdėjau sparčiai artėjančius žingsnius, tačiau stokojau vilties pakilti. Netrukus lūpomis pajaučiau vėsus, persisunkusį kažin koku skysčiu, vatos gabalėlį. Smingu. Neįstengiau prisiminti, kaip patekau į šią nematytą vietą. Galvoje kirbėjo įvairių, neatsakytų klausimų srautas apie pastarųjų dienų įvykius. Pirmiausia, išgirdau klyksmą, kupiną kančios ir bejėgiškumo, kuris perskrodė mano minčių sukūrį ir iš pašamonės gelmių ištraukė visą tuntą atsiminimų. Taip inkšdavo mano mylimas mažasis broliukas Amine. Akimirką pasiilgau namų.

Vienas iš klaikiausių potyrių gyvenime – tai girdėti, kaip kitas kenčia, bet nesugebėti niekuo pagelbėti. Kiurksau tarp šių pilkų keturių sienų kelias dienas ir visą laiką girdžiu nesuskaičiuojamą daugybę šauksmų. Beje, susipažinau su mergina kitoje sienos pusėje. Šnekėjomės daug kartų. Šioje vietoje ji kiūto savaitę. Pateko be paaiškinamos priežasties, lygiai kaip ir aš. Ji vardu Nassima. Vyresnė už mane - šešiolikos metų. Gyveno Helmando provincijoje (velajate), Laškar Gaho rajone. Tėvai, kaip ir dauguma, užsiiminėjo opiumo gamyba ir pinigų padirbinėjimu. Nassima nesimokė mokykloje, nemoka nei skaičiuoti, nei rašyti. Kurį laiką buvo apsistojusi kartu su klajokliais kočiais, vėliau su šiitų bendruomene – islamo religinės krypties pasekėjais, nes pabėgo iš namų būdama keturiolikos dėl smurto ir seksualinio tvirkinimo šeimoje. Kentėjo dėl priklausomybės nuo narkotikų. Tačiau ji nepripažįsta savęs kaip nelaimėlės - mano, jog yra blogesnių atvejų.

„Jei ne mūsų radikali religija – moterys mūsų šalyje neužimtų tokios žemos padėties visuomenėje kaip šiomis dienomis, galbūt mes net nebūtume įstrigusios šioje skylėje. Kartais aš smarkiai abejoju islamo išpažintojais. Mūsų tikėjimas moko elgtis teisingai, gerbti kitą. Anaiptol ne visi musulmonai pagarbūs vienas kitam. Tikėjimas turi būti tiesa, kuria reikia kliautis gyvenimo sunkumuose. Tikėjimas turi būti dvasios stiprybė. Skaudu, jog dauguma tikėjimą supranta kaip visišką netoleranciją kitoms religijoms,“ - sako ji.

- Ei,- kartą išgirdau šnabždesį.

- Kas nutiko?- sunerimau.
- Sugalvoju būdą kaip ištrūkti.
- Na?
- Aš imsiu klykti. Dabar naktis, visi snaudžia – kaip mat ant kojų sukelsiu. Kai sulėks pas mane į kambarį – įsibėgėk ir iš visų jėgų bandyk išversti duris.
- Bet jeigu tu meluosi – tave užmuš, gal žino, kad tu ne „toji mergina“.
- Neturiu ko prarasti, o tau – visas gyvenimas prieš akis, tad bėk nesidairydama. Tik prašau – pažadėk, jog išsigelbėsi. Dėl manęs.

Rodos, tai atsitiko tik vakar. Aš šiuo metu jaučiuosi tuščia lyg popieriaus lapas. Visiškai. Tėvai mirę, iš namų likę pelenai, o aš tūnau susigūžusi drabužinėje kartu su mažyliu Amine. Rašiklis, suskerdėjęs popiergalis – viskas ką turiu. Aš TROKŠTU, jog - jei netikėtai mirčiau – Amine užaugtų taikiame pasaulyje. Negriaukite gyvenimo, negriaukite taikos. Tegul jūsų vardus žmonės mini už meilę, kuria su jais dalinotės.

Privalau baigti rašyti šį laišką, nes girdžiu šūvius. Apgailėstauju, jei dėl visko parašiau ne tau ir sukėliau nemalonumų. Tiesiog norėjau tau, tolimas lietuvi, parodyti, kad esi be galo laimingas.

Mielas drauge,

**Renata Valejeva, 17 m.,
Jonavos suaugusiųjų švietimo centras,
Mokytoja Vita Kleveckienė**

kai skaudūs prisiminimai apie praeitį slegia širdį, o dabartis yra be galo žiauri, telieka tik viltis.... Viltis, jeigu kam nors išsipasakosiu, pasidalinsiu savo skaudžia patirtimi, man palengvės. Aš ieškau paguodos, todėl rašau Tau, mano bendraamži, iš Lietuvos. Kodėl būtent iš Lietuvos? Esu tikras, kad Tau gera gyventi savo šalyje. Apie Lietuvą esu nedaug girdėjęs, bet žinau, kad jūs gyvenate Taikoje.

Aš nežinau, kas yra Ramybė. Ar Tu kada nors susimąstei apie tai? Rašau Tau ir džiaugiuosi, kad gali ramiai miegoti, vaikščioti gimtojo miesto gatvėmis, mokytis, planuoti savo ateitį. Šiuo metu aš jaučiuosi žmogumi be ateities. Ar Tau teko kada nors naktį pašokti iš miego nuo šūvių už lango? Ar girdėjai gatvėse žmonių klyksmus ir aimanas? Rašau tikėdamasis pajusti bent krislelį taikos ir ramybės iš Tavo lūpų...

Trokštu Tau išsipasakoti. Neprašau užuojautos, tik jaučiu, kad šis laiškas suteiks man dvasinės stiprybės. Man palengvės, kai žinosiu, kad turiu draugą iš taikios šalies. Draugą, kuris mane supras ir atrašys...

Rašau Tau iš Afganistano. Šalies, iš kurios masiškai bėga žmonės, kuri yra nesaugi. Afganistane yra labai žemas raštingumo lygis, vyrauja žiaurus smurtas prieš moteris. Dar baisiau, vaikai, ypač berniukai, nuo mažens ruošiami tapti savižudžiais – teroristais. Šalyje nuolat vyksta karas, žudomi niekuo nekalti žmonės. Neturime švaraus geriamo vandens, maisto, būtiniausių medikamentų.

Mano vardas Abdul Bon Ali. Man septyniolika metų. Mama mane visuomet vadino mažu saulės spindulėliu, Ji mane labai mylėjo. Ir myli...Tik dabar iš dangaus. Mamytė buvo labai stipri moteris. Tėvelis ją nuolat skriausdavo mano akyse, o mamytė šypsojosi...

Aš gimiau Afganistane. Ateinančio į šį pasaulį namuose manęs jau laukė 6 sesutės ir 7 broliai. Gyvenome labai skurdžiai. Nuolat kentėme badą. Geriamo vandens kasdien eidavome pasisemti net už 8 kilometrų, ten ir nusiprausdavome.

Šalyje vyksta karas. Teisybę pasakius, aš jau nebesuprantu, kas su kuo kariauja ir kodėl. Kasdien žudomi žmonės. Eidami vandens, mes rizikuojame savo gyvybėmis. Kai paklausdavome mamytės, kas tie ginkluoti kariai, kurie vaikšto aplink mūsų namus, ji atsakydavo, kad jie mus saugo. Jaučiau, kad ji meluoja, norėdama mus nuraminti. Nesuprantu, kodėl kariai taip elgiasi, ko jie siekia, žudydami net moteris ir vaikus. Tėvelis dažnai kartodavo, kad užaugęs taip turėsiu elgtis ir aš.

Mano tėvelis – negeras žmogus. Jis bandė mane išugdyti savižudžiu, esą tokia mūsų pareiga. Aš toks niekuomet nebūsiu. Netikiu ir netikėsiu nei vienu jo žodžiu. Mano vyresnį brolių versdavo kariauti, žudyti

nekaltus žmones. Jis tai darė prieš savo valią, kol vieną naktį nusižudė pats.

Niekuomet nepamiršiu tos nakties, kai mamytė pasilenkė prie mano lovos, sušnabždėjo, kad mane labai myli, pabučiavo į kaktą ir pažadėjo amžinai mane saugoti. Ji liepė man kur nors pasislėpti ir išbėgo... Aš nusekiau iš paskos... Tai buvo žiauriausia akimirka mano gyvenime... Du kaukėti vyrai šaltakraujiškai šovė į ją. Aš sustingau vietoje. Širdis, rodės, plyš iš skausmo. Netekau brangiausio mžmogaus pasaulyje. Paklausi, o kur buvo mano tėvelis? Jis stovėjo šalia ir abejingomis akimis žiūrėjo į mamą, neleido prie jos net priėti. Taigi, likau su tėčiu ir keturiais broliais. Du iš jų pasidavė blogų žmonių įtakai ir išėjo žudyti. Aš su kitu broliuku pabėgau iš namų. Šiuo metu glaudžiamės apleistame name ir bandome išgyventi... Artimiausiu metu žadame emigruoti ir apsigyventi taikioje šalyje. Galbūt susitiksimė...

Laukiu Tavo laiško.

Abdul Bon Ali

**Toma Visockytė, 16 m.,
Radviliškio Lizdeikos gimnazija,
Mokytojos Ana Savickienė ir Gitana Abromikienė**

Brangi Rūta,

smagu, kad mane prisiminei ir pralinksminai savo laišku. Džiaugiuosi, kad Tau puikiai sekasi. Paskutinis laiškas, kuriame pasakojai apie savo šalies kultūrą ir dalinai vaikystės prisiminimais, buvo be galo įdomus. Todėl nusprendžiau ir aš pasidalinti tuo, kuo gyvenu. Tikiuosi, Tau bus įdomu, nes mus skiria ne tik tūkstančiai kilometrų.

Aš gyvenu Goro provincijoje, netoli Qoutso Suflos kaimo. Mūsų apylinkėse tarnauja atvykę kariai iš Europos šalių ir JAV. Girdėjau, kad yra karių, atvykusių ir iš tavo šalies. Mano, vaikystė ne tokia lengva kaip Tavo. Kaip jau iš mano ankstesnių laiškų žinai, mūsų šalyje vyksta karas, krečia teroristiniai išpuoliai. Užveriant namų duris yra įžengiama į karo zoną. Kiekvieną dieną čia vyksta gyvybės ir mirties loterija. Gerai tai, kad kol kas pas mus ramu ir į nugaras nealsuoja mirtis. Tačiau čia gyventi nesaugu, vyrauja skurdas. Mano kaime nėra mokyklos, ji yra tik kitame kaime, norint ją pasiekti, reikia nueiti nemažą kelio atkarpą. Tačiau mokytis man labai patinka, todėl stengiuosi ją kaskart pasiekti. Mano kaimo keliukais dažnai zuja karinės mašinos. Anksčiau jos mane labai trikdydavo, jų keliamos dulkės apakindavo, bet dabar pripratau prie to, nes tai jau tapo mūsų kasdienybė. Mūsų kaimo seniūnas, kurį laikome autoritetu, visuomet sako, kad tie kariai mums nori tik gero, jie mūsų neskriaus ir neš taiką į mūsų šalį, tačiau dėl to kartais suabejoju. Mano abejonės, manau, yra pagrįstos. Viena akimirka dar ilgai išliks mano atmintyje. Tą vieną lemtinę vakarą buvau kartu su savo dėde. Jis buvo labai geras, malonus žmogus. Kodėl buvo? Todėl, kad jis jau nebegyvas. Tąkart mes turėjome eiti iki netoliese esančios upės parsinešti vandens, nes mūsų geriamojo vandens atsargos jau buvo išsekusios. Nors tas vanduo ir nėra labai švarus, tačiau jis yra vienintelis mūsų gyvybės šaltinis. Dėdė išėjo pirmas, aš turėjau jį pasivyti, bet nespėjau. Jau buvo pradėję temti. Jis buvo apkurtęs nuo vieno bombardavimo ir prastai matė. Ėjo jis karinių mašinų važiuojamu taku. Jam einant kažkas iškrito iš rankų į smėlį. Priklaupęs jis kapstė smėlį, ieškojo pamesto daikto. Tuo metu kelyje pasirodė karių mašina. Pasirodo, netoliese viena karių mašina buvo įvažiavusi į užminuotą zoną. Mano dėdė po šio įvykio jiems pasirodė įtartinas. Mano akyse dėdė buvo nukautas. Jis neišgirdo kareivių raginimo atsistoti iškėlus rankas ir pasiduoti, jis to negirdėjo, nes jo klausą buvo per silpną. Kareiviai tikriausiai pamanė, jog jis piktavališkai nevykdo jų paliepimų, todėl paleido šūvį į galvą. Dėdė, tikiuosi, nesuprato, kas įvyko, ir nespėjo pajusti skausmo. Kaip buvo priklaupęs, taip ir krito kniūbsčias į smėlį. Nebespėjau jo pasivyti, kelio galas buvo jau paženklintas jo krauju. Rūta, niekada nepamiršiu šio kraupaus vaizdo... Nuo to laiko nebetikiu gėriu ir ramia ateitimi, nebelabai tikiu ir kareivių nešama taika, bet vis meldžiu Alacho, kad visa tai, kas gera, kuo greičiau pasiektų mus.

Po šio įvykio stengiuosi kuo daugiau išmokti mokykloje, kad mano „šviesi galva“ padėtų ateityje. Jei visa tai nesibaigs, norėčiau išvykti į saugią vietą, kad galėčiau ramiai išėiti į gatvę ir nebijoti užklupsiančios mirties. To paties siekia ir daugelis mano bendraamžių. Jei šeima turi galimybę, vaikus išleidžia mokytis. Mokyklą visi pradėdame lankyti skirtingo amžiaus. Pas mus naujagimiai neregistruojami, reiškia, kad ir gimtadienių datos nežinomos. Dažniausiai žinoma tik apytikslė gimimo data. Dėl mūsų prastų gyvenimo sąlygų vos kas antras vaikas sulaukia savo penktojo gimtadienio, o iki penkerių metų mums neduodami net vardai. Na, iš tikrųjų vardai yra, tik dažniausiai pačių vaikų nebėra. Paprasčiausiai mūsų šalies naujagimiai yra neregistruojami ir jokie vaiko gimimą liudijantys dokumentai neišduodami. Oficialiai mes „neegzistuojame“ iki mokyklinio amžiaus, o pradinis mokyklinis amžius paprasčiausiai yra nustatomas pagal ūgį, išvaizdą. Taigi pagal apytikslius mano duomenis man jau šešiolika metų. Man teko puiki galimybė pasisemti šiek tiek žinių iš

mokslo šaltinių. Dabar aš jau subrendau vedyboms.

Taip, Rūta, skirtingai nei jūsų šalyje, mūsų šalies mergaitės išteka gana anksti. Pas mus jau gali tekėti dešimties metų sulaukusi mergaitė, tad aš kiek pavėlavau. Bet dėl tokio vedybų laikotarpio buvo sutarę mano tėvai su jaunikiu šeima, vos tik man gimus. Mano būsimas vyras yra mano pusbrolis. Tačiau jo nesu mačiusi, nes jis gyvena mieste. Jis yra kilęs iš pasiturinčios šeimos, buvo vedęs, bet anksti tapo našliu. Todėl niekas nebetrukdo man tapti jo žmona. Tiesa, jam keturiasdešimt metų, bet pas mus toks amžiaus skirtumas yra priimtinas. Meldžiu Alachą, kad jis mane mylėtų kaip pirmąją žmoną, kad ir aš jį pamilčiau ir kartu būtumėme labai laimingi. Mano tėvai yra susitarę mane ištekinti už jo už „išpirką“, kuri turėtų padėti mano šeimai išsikaupti iš skurdo. Esu dėkinga savo šeimai už tai, kad jie stengėsi iš visų jėgų mane ir mano brolių bei sesę išleisti į mokyklą, apsaugojo mus nuo blogio, sektų, terorizmo, sudarė sąlygas išgyventi iki dabartinio amžiaus, suteikė vardą. Taip pat esu dėkinga ir Alachui, kad jis į mano šeimą pasiuntė pirmąjį mano brolių Achmedą, kurio dėka šeima nepatyrė patyčių, jog niekaip nesusilaukia berniuko, yra gerbiami aplinkinių, o man su seserimi nereikėjo rengtis ir apsimesti berniukais, kad apsaugotume šeimos orumą. Už tai dėkodama Dievui ir tėvams, galiu atiduoti savo duklę jiems bei savo būsimomis vedybomis garantuoti gerą šeimos ir jaunesniosios sesers ateitį.

Todėl nesu nusiminusi dėl savo ateities, tai yra vedybų. Rūta, visada stengiuosi šypsotis, nors yra sunku. Noriu būti pavyzdys kaimo vaikams, juk reikia džiaugtis kiekviena pragyventa diena ir šypsotis, kad mirtį pasitiktume su šypsena, jos visai nebijodami. Jei mirtume nuo kito rankos, tai tik šypsodamiesi, nes Alachas mums suteikė galimybę gyventi. Manau, rodyti neigiamas emocijas- silpnumo ženklas. Mes, afganai, vertiname ištvermę, išmintį drąsą, ir jėgą. Tokių emocijų, kaip pyktis ar liūdesys, rodymas yra netoleruotinas. Karo patirtis užgrūdino mus iki plieno kietumo, išugdė dvasinę stiprybę. Todėl patariu- šypsokis, nes liūdėti nėra priežasties. Labai laikiu Tavo laiško, jis man kaip gaivaus vandens gurkšnis dykumoje.

Su meile, Uzuri

**Ugnė Venckutė 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mmokytoja Jūratė Galinauskienė**

Mielas bičiuli,

išaušo nuostabi diena. Čia, Kabule, Afganistano sostinėje kaip niekad ramu ir gera. Retai kada pasitaiko toks atvejis, kai negirdėti sprogimų ir širdį veriančių afganų klyksmų. Kaip visada, rašau pasislėpusi savo mažame kambarėlyje, kad atsiribočiau nuo mane supančio pasaulio, prisotinto žiaurumo ir nevilties.

Šiandien mokykloje mokytojos pateikta užduotis mane netikėtai nustebino. Iš duoto valstybių sąrašo ji liepė išsirinkti po vieną šalį ir parašyti laišką bendraamžiui, papasakoti apie savo gyvenimą, valstybę, kurioje gyveni. Neturiu supratimo, kodėl pasirinkau būtent Lietuvą. Ji mane kažkuo traukė, galbūt įdomiai skambantis šalies pavadinimas nulėmė mano sprendimą, o gal tiesiog man buvo lemta ją pasirinkti.

Paskaičiusi apie Lietuvą aš sužinojau įdomių faktų apie jūsų šalies istoriją, žmones, tradicijas. Skaičiau, jog Lietuva itin atkakliai kovojo už savo laisvę ir nepriklausomybę. Vasario šešioliktoji bei Sausio tryliktoji itin svarbios datos, susijusios su nepriklausomybės kovomis. Žaviuosi jūsų žmonėmis, kad jie nepasidavė ir kovojo vardan savo tėvynės. Manau, jog Lietuva tai graži šalis su vertinga istorija ir tradicijomis.

Giliau pasikapsčiusi, supratau, jog Lietuva tai ne tik šalis su unikalia istorija, bet taip pat pilna geranoriškų žmonių. Žmonės buvo kviečiami prisidėti prie akcijos, kurios metu buvo mezgamos šiltos kojinės, vėliau perduotos Goro provincijoje gyvenantiems skurstantiems vaikams. Negana to, ji itin prisidėjo prie Afganistano valstybės atstatymo, skyrė 1,3 milijono paramą Afganistano karinėms pajėgoms gerinti. Šios valstybės nuoširdumas bei geranoriškumas dar labiau mane paskatino parašyti šį laišką ir papasakoti apie savo gyvenimą čia, Afganistane, šiame karų ir neteisybės nualintame krašte.

Aš esu Afra. Gimiau ir augau Kabule, Afganistane. Turiu tėtį ir pamotę. Tikroji mama mirė man dar būnant visai mažytei mergeitei. Nuolatinis tėčio ir anytos kontroliavimas privedė mamą prie savižudybės. Ji viena iš daugelio moterų, kurios susidegina, nes nebegali kęsti vyro fizinio bei moralinio smurto. Nekenčiu savo tėvo. Jis man primena mamos kančias. Kiekvieną dieną kenčiu jo pamokslus, kaip reikia garbinti Islamo dievą Alachą. Padarius bent menkiausią nusižengimą ar pamiršus maldos žodžius, esu plakama rykšte tol, kol mano nugara lieka išraižyta giliais randais. Vienintelis būdas man atsipalaiduoti ir nors mintimis pabėgti nuo šito klaikus gyvenimo yra piešimas. Piešdama aš pamirštu viską, kas supa mane, ir tarsi atsiriboju nuo viso pasaulio ir jo teikiamų pavojų. Rašau ir galvoju, o jei aš nupieščiau visa, kas vyksta čia, Afganistane. Nupieščiau

moterų, vaikų kančias, nupieščiau realybę. Šį kūrinį nusiųsčiau tau ,kad įsivaizduotum, koks gyvenimas verda čia.

Taigi, mielas drauge, tai tiek apie mane ir mano gyvenimą čia. Nepaisant mano sunkios situacijos, mane kamuoja daugybė klausimų apie tave. Koks tavo gyvenimas Lietuvoje? Kokia tavo istorija? Nors mus skiria tūkstančiai kilometrų, tikiuosi, kad kažkada mes susitiksime ir pažinsime vienas kitą.

Afra

Kabulas,

2015 gruodžio 9 d.

**Vaida Vaitkevičiūtė, 15 metų,
Alytaus Jotvingių gimnazija,
Mokytoja Vita Jurčienė**

2015-12-13,

Badachšano provincija,

Afganistanas

Miela Raminta,

kaip gyveni? Kaip sekasi? Labai dėkoju už tavo laišką, kurį atsiuntei. Prašei papasakoti apie savo šalį, pomėgius, taigi pagalvojau, kad viską parašysiu šiame laiške.

Kaip žinai iš savo tėčio pasakojimų, Afganistanas yra suskirstytas į 34 provincijas, kiekviena provincija dalinama į 360 rajonų. Aš gyvenu Badachšano provincijoje, kuri yra Afganistano šiaurės rytinėje dalyje. Ji ribojasi su Tadžikistanu, Pakistanu ir Kinija. Aš gyvenu Faizabade. Faizabadas reiškia „Dieviškos palaimos buveinė“. Šį vertinį aš suprantu labai savotiškai, manau, kad tai atskleidžia Faizabado žmonių draugiškumą atvykėliams ir nuoširdų bendravimą su jais. Mano gimtojoje provincijoje driekiasi Hindukušo ir Pamyro kalnai, Karakorumo priekalnės. Vietovė yra ganėtinai kalnuota, tad kraštovaizdis yra be galo gražus.

Badachšano provincijoje karinė situacija nėra tokia įtempta kaip daugelyje kitų Afganistano vietovių, bet čia labai dažni žemės drebėjimai... Po paskutinio žemės drebėjimo aš ir susipažinau su tavo tėčiu. Jis kaip kariškis buvo paskirtas padėti nukentėjusiems nuo stichijos. Kadangi mano tėtis taip pat yra kareivis, todėl tavo tėtis buvo apgyvendintas mūsų namuose. Jie abu padėjo nukentėjusiems po žemės drebėjimo: jie vežiojo žmonėms maistą, vandenį, drabužius, padėjo viskuo, kuo tik galėjo. Kelios mergaitės, kurios liko našlaitės, laikinai buvo apgyvendintos mūsų namuose. Jos pasakojo, koks siaubas yra netekti visko, ką turi. Tavo tėtis mums vakarais truputį pasakojo apie Lietuvą, jis sakė, kaip ten gražu, yra daug lankytinų vietų. Galbūt kitame laiške ir tu galėtum daugiau papasakoti? Man labai įdomu būtų sužinoti, kaip gyvena bendraamžiai už daugelio kilometrų nuo Afganistano...

Lietuvos teikiama pagalba tiek asmeniškai man, tiek kitiems afganistaniečiams yra labai naudinga. Žmonės, gyvenantys skurdžiai ir kenčiantys didelį nepriteklių, pagaliau gali įžvelgti kad ir mažą žiburėlį savo gyvenime. Karo gydytojai, atvykę iš Lietuvos, padeda tiek kovose sužeistiems žmonėms, tiek ligų kamuojamiems išgyventi. Žmonės be galo dėkingi už humanitarinę pagalbą, jie džiaugiasi, kad pagaliau nėra diskriminuojami. Nors neramumų vis dar pasitaiko šalyje, žmonėms yra daug lengviau gyventi, kai jie sulaukia pagalbos.

Na, o mano pomėgiai ir laisvalaikis yra kaip ir kiekvieno šešiolikmečio. Kiekvieną dieną po pamokų aš grįžtu namo ir padedu mamai. Žinoma, dažniausiai tai būna namų ruošos darbai. Kelis kartus per savaitę į namus atvyksta dainavimo mokytoja, kuri moko mane dainuoti ir padeda lavinti balsą. Na, o laisvalaikio beveik neturiu, nes kasdien padedu jaunesniems vaikams mokytis to, kas jiems nesiseka: vieniems matematikos, kitiems gimtosios kalbos, o kai kuriems geografijos. Aš jiems padedu, nes man yra be galo smagu su jais bendrauti, jie mane taip pat išmoko to, ko reikia pasimokyti ne vienam žmogui- tai meilės artimui, supratimo, užuojautos ir linksmumo. Tie vaikai, kuriems aš padedu, kas kartą mane nustebina, jie yra be galo išradingi ir visuomet sugalvoja mažą dovanėlę, kurią padovanoja norėdami atsidėkoti. Kartą, visai neseniai, jie man sukūrė dainą -

dainavo apie saulę, meilę, liety, viltį. Prisiminus tą dainelę visuomet atsiranda dar didesnis noras kam nors padėti! Kitą kartą jie man padovanojo pačių rankomis pagamintą lėlytę, kuri visuomet stovi mano kambaryje prie lovos ir kiekvieną vakarą primena apie mažuosius draugus. Daugelis tų vaikų yra našlaičiai, kaip ir mano namuose gyvenančios, nors ir laikinai, mergaitės, bet jie niekada niekada nesiskundžia, o tik džiaugiasi tuo, ką turi, ir nenustoja vilties, kad su laiku viskas bus gerai. Žinoma, kartais aš su tėčiu vykstu į kitus miestelius bei kaimus padėti ten gyvenantiems žmonėms, pažiūrėti, ko jiems trūksta, ir nuolatos svarstome, kaip galima būtų sumažinti jų nepriteklių.

Baigdamą siunčiu pačius šilčiausius linkėjimus tau ir visai tavo šeimai nuo savo namiškių!!! Laukiu greito atsakymo.

Brekahan

**Goda Ivaškevičiūtė, 14 m.,
Kėdainių kalbų mokykla
Mokytoja Agnė Milašienė**

Essay „Moments from afar“

A friend who is far away is sometimes much nearer than one who is at hand. Though miles lie between us we are never far apart and I do believe that friendship doesn't count miles it is measured by heart. It seems to be weird to receive a letter from abroad from an unknown person who wants to make friends with you. Of course it is strange but yet true.

My name is Tamana. It means wish in Afghan. The name really suits me, because I have many wishes. One of them is peace in the world.

Probably you are interested from where I found the information about you. To tell the truth it happened two weeks ago when my father brought me a booklet. It was very nice, big and colorful. The information in the booklet was particularly thorough. It was about an international project where your school had participated. I found your email, address and a map there. It shames me to say but I have not heard about country called Lithuania before, but I was eager to find something and the Net was very useful to provide with the information. I found much information and it was interesting to know that Lithuania has been participating in the International Security Force Assistance in Afghanistan for a number of years. I didn't know that soldiers come to Afghanistan from that far. I read that you have a coastline and I am very jealous because I have never seen a sea and it's my biggest dream. You know, Afghanistan is a landlocked country so there is no chance to do that. Here we have very cold winters and extremely hot summers. As for food, I think that we prefer cuisine which is neither too spicy nor hot, like kebabs, rice dishes.

Even though Afghanistan is a beautiful country, nowadays those who have a chance, don't stay here. Probably you know about Afghan refugees. For some it's really hard to live here. We have many problems: big unemployment, corruption, kidnapping, many girls are being raped and to acquire good education seems to be a real problem. If we didn't have war, I would love to live in Afghanistan for my whole life. The war in Afghanistan has had a profound impact on many families. Those who fled the country in earlier years have gradually returned to Afghanistan, but are greeted with poverty, a lack of health-care facilities and dirty drinking water.

Anyway, I would say, I am pretty lucky. I can attend school, my father doesn't get angry and beat me and I am really loved. I know a few girls who aren't blessed with love. Trust me, you wouldn't like to step in their shoes because the greatest happiness in life is the conviction that you are loved. Some of my mates were raped, made to get married in young age, others can't go to school because their families think it's not for girls. You should be very happy. There is no war in your country, you can go to school, travel, reach your dreams. Not every human in my country can dream about that!

Finally, I wish to say that I trust to fate and believe that life is a gift and we should never forget to enjoy and bask in every moment we are in.

lygybė ^{pagi} laisvė ^{solidarumas}
Baltarusija Politinis
teisingumas partnerystė dialogas
demokratija
pilietinės visuomenės laisvė pagarba
įsitraukimas

Miela drauge iš Lietuvos ,

iš kaimyninės Baltarusijos Tau rašo septyniolikmetis Danilas Fedotovas. Turbūt esi nustebusi gavusi netikėtą laišką nuo nepažįstamo žmogaus ir nori sužinoti, kodėl aš tau rašau. Šiandien mūsų miesto pilies salėje koncertavo „Liepaičių“ choras iš Lietuvos. Mane sužavėjo lietuvių balsai, dainos, merginų nuoširdumas ir grožis. Todėl pasiryžau susirasti draugę iš Lietuvos ir jai asmeniškai papasakoti apie savo daug vargo mačiusią šalį, kurią labai myliu. Džiaugiuosi, kad mūsų šalys vis labiau pradeda bendrauti kultūros srityje. Galiu pasakyti, kad tai, ką aš papasakosiu, bus tikrai vertinga ir įdomu.

Bet pirmiausia noriu šiek tiek parašyti apie save. Gyvenu keturių asmenų šeimoje, Nesvyžiaus mieste. Visi keturi esame dorovingi stačiatikiai, išpažįstantys Nikėjos- Konstantinopolio tikėjimo simbolį. Mano mylimi tėvai Aleksandras ir Lena turi bendrą verslą - maisto prekių parduotuvę. Beveik kiekvieną dieną, pervargęs po mokyklos, skubu padėti tėvams, nes darbščioji mama net tik pluša parduotuvėje, bet ir prižiūri mano mažąją sesutę Mašą, kurią aš labai myliu ir džiaugiuosi, kad turiu. Po visų dienos darbų surandu laiko ir savo pomėgiams, vienas iš jų- domėjimasis gimtuoju miestu ir šalimi. Noriu savo žiniomis pasidalinti ir su Tavimi, tai ir sugalvoju parašyti šį laišką.

Turiu vilties, kad šį tą žinai apie mano gimtąjį Nesvyžių. Girdėjau, kad Lietuvos mokyklų programose daug dėmesio skiriama LDK istorijai ir literatūrai, tai Nesvyžiaus nežinoti neįmanoma, bent aš tuo esu įsitikinęs. Bet jeigu ir neįsivaizduoji, koks tai miestas, aš tau su malonumu apie jį papasakosiu. Visų pirma, tai miestas, kurį įkūrė įtakingas lietuvių didikas Mikalojus Kristupas Radvila Našlaitėlis (1549-1616). Radvila Našlaitėlis skyrė didelę viso savo gyvenimo dalį tam, kad Nesvyžius taptų iškiliumūriniumiestu. 1586m. Radvila Našlaitėlis į savo dvarą pasikvietė žymų italų architektą Džovanį Mariją Bernardonį tam, kad pradėtų statyti mūrinį Nesvyžių. Miestas klestėjo savo valdovo dėka. Tai šis didikas pasirūpino, kad Nesvyžius gautų Magdeburgo teises ir taptų klestinčiu europinio lygio miestu, kad jame vystytųsi amatai ir virtų įdomus kultūrinis gyvenimas. Gal todėl ir šiandien čia gyvenantys žmonės yra linkę bendrauti ir bendradarbiauti su Vakarų Europos šalimis, ypač su Lietuva, nes juk esame kaimynai, o Jūs jau Europos Sąjungos nariai. Svajoju, kad ir mes kada nors įsiliesime į Europos šalių šeimą kaip visaverčiai europiečiai. Manau, kad apie tokią mūsų šalies ateitį būrų svajojęs ir Našlaitėlis...

Tau turbūt įdomu, kad vienu puošniausių miesto pastatų tapo jėzuitų Dievo kūno bažnyčia, kurioje jau 1593 m. laikytos pirmosios mišios. Ši konsekruota bažnyčia laikoma pirmuoju baroko architektūros šedevru visoje LDK ir Lenkijos teritorijoje. Šiuo metu ji tarnauja kaip kriptą, kurioje palaidoti 72 Radvilų šeimos nariai. Žinau, kad Lietuvoje jėzuitai yra labai gerbiami, jie įkūrė garsų Jūsų universitetą Vilniuje, jie sukūrė visą Europos švietimo sistemą. Be to, tau mūsų bažnyčia patiktų dar ir todėl, kad ji yra barokiška, juk Jūsų Vilnius yra laikomas Europos baroko perlu, taigi jaustumeis kaip namuose... Aš svajoju išvysti Jūsų Aušros vartus, Petro ir Povilo bažnyčią... Jas mačiau internete, bet Vilniuje dar nė karto nesilankiau, tai viena iš mano ateities svajonių.

Bet grįžkim prie mano pasakojimo apie Našlaitėlį. Didikas taip pat fundavo ir pastatė iškilų jėzuitų kolegiją, kuri pradėjo veikti 1586m. Taip pat prisidėjo prie pirmojo katalikiško moterų vienuolyno įkūrimo LDK. Pačiu iškiliausiu miesto akcentu tapo 1582 m. miesto pusiasalyje Našlaitėlio pradėta statyti pilis - viena puošniausių ir didžiausių XVI a. Lietuvos didikų rezidencijų. Pilis buvo ne kartą perstatinėjama, todėl šiais laikais joje randama Renesanso, baroko, klasicizmo ir modernizmo bruožų. Nesvyžiaus pilis tapo tikru mokslo ir meno židiniu: Našlaitėlis nuolat pildė tėvo Juodojo pradėtą kaupimą biblioteką. Beje, skaičiau, kad Lietuva rengiasi prasmingai minėti šio iškilaus ir talentingo kultūros puoselėtojo jubiliejų. Gal jau buvai kokiame nors jam skirtame renginyje? Papasakok, kai rašysi man laišką. Biblioteka Radvilų palikuonių buvo pildoma ir po kunigaikščio mirties - XVIII a. viduryje joje buvo apie 20 000 knygų (1772 m. jos atsidūrė Peterburge). Tais laikais tokia galybė knygų buvo neįsivaizduojamas lobis. Pilyje didikas sukaupe nepaprastai vertingą meno kūrinų kolekciją, pradedant Antika, baigiant Naujaisiais amžiais (pats Našlaitėlis ypač mėgo savo laikrodžių rinkinį). Iki šių laikų yra išlikę didžiųjų meistrų paveikslai, ištaigingas porcelianas, reti rankraščiai, maršalų ir etmonų regalijos, šeimyninis sidabras ir auksas- viso to šioje pilyje būta su kaupu. (Nesvyžiaus pilies kompleksas yra įtrauktas į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą). Nesvyžiaus dvare nuolat gyveno šimtai dvariškių, ten lankėsi žymūs to meto muzikai, filosofai, literatai, gydytojai, kartografi. Manau, Tau būtų įdomu pamatyti išlikusius pilyje klestėjusio teatro įrengimus. Stebina tai, kad teatrui buvo naudojami aukšto lygio technikos išradimai, atvažiuosi – pati pamatysi. Juk Tau teatras tikrai svarbus, žinau, kad lietuviai turi puikių režisierių, aktorių, kad į spektaklius sunku patekti – jie tokie populiarūs. Svajoju pamatyti jūsiškio Oskaro Koršunovo režisuotą „Hamletą“, apie šį pastatymą daug skaičiau internete.

Deja, iš puošnaus, turtingo ir tvirto miesto nedaug kas ir liko - Nesvyžiaus ypatingoji pilis

ir barokinio stiliaus bažnyčia. Bet mes esame dėkingi Radvilai Našlaitėliui, kuris savo valdomas teritorijas stengėsi modernizuoti, remdamasis idėjomis ir žiniomis, parsivežtomis iš savo kelionių po Viduržemio jūros salas, Italiją, Egiptą, Palestiną, Siriją... Turbūt skaitei jo „Kelionę į Jeruzalę“? Žinau, kad ta knyga Našlaitėlio laikais tapo Europos bestselleriu. Su malonumu ją ryte prarijau. Daug sužinojau apie tų laikų keliavimo būdą, sunkumus. Beje, o Tu ar mėgsti keliauti?

Aš norėčiau pamatyti pasaulio įvairovę, nes dar nesu visiškai apsisprendęs, ar priklausau Rytų kultūrai, ar Europai, pats gyvenu Renesanso epochos mieste, todėl man labiau patinka domėtis Europos kultūra ir istorija. Džiaugiuosi, kad mano gimtoji šalis Baltarusija stengiasi išlaikyti LDK paveldą, kuris skatina abi mūsų šalis bendradarbiauti ir puoselėti tai, ką mūsų protėviai sukūrė ir išsaugojo bendromis jėgomis.

Manau, kad turime domėtis kaimyninių šalių kultūra ir istorija. Lietuvių ir baltarusių mokykliniuose vadovėliuose privalo rašyti apie bendrą istoriją ir paveldą tam, kad neprarastume nuovokos, kas yra tikrai vertinga ir įdomu. Todėl Tau siūlau su manimi bendrauti, kad galėtumėme perduoti informaciją vienas kitam apie savo gimtųjų šalių kultūros paminklus. Jeigu tik domiesi mano senuoju, puoselėjančiu tradicijas miestu ar taikia Baltarusija, galiu tau papasakoti begalę intriguojančių istorijų ar net suorganizuoti pažintinę kelionę po savo miestą ar šalį.

Danilas, nuoširdžiai tikintis mūsų draugyste

**Dinas Malinas, 17 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Mielas mano drauge,

ačiū Tau už įdomų laišką apie Lietuvą. Prašai, kad daugiau papasakočiau apie Baltarusiją, kurioje nesi buvęs. Taigi džiaugiuosi, kad gyvenu gražiame miestelyje – Naugarduke. Jį vis dažniau aplanko ekskursijos iš Tavo Lietuvos. Juk žinai, kad mūsų šalis sieja ne tik bendra istorija, bet ir Adomas Mickevičius. Nors nuo vaikystės žvelgiau į tą patį dangų, į tuos pačius pilies griuvėsius kaip ir didis poetas, bet giliau susidomėjau juo tik neseniai, nes man pasirodė keista, kad tiek daug žmonių iš Lietuvos pradėjo važiuoti į Naugarduką. Pats labai nustebau, koks didis žmogus jis buvo. Gal bus įdomu ir Tau, papasakosiu.

Turbūt nustebsi sužinojęs, kad Adomas Bernardas Mickevičius gimė 1798 metais Zaosėje arba Naugarduke, tarp girių ir ežerų. A. Mickevičius kilęs iš senos lietuviškos bajorų Rimvydų – Mickevičių giminės, kuri yra gyvenusi pačiame etnografinės Lietuvos pakraštyje – Rodunės apylinkėse, o XVII amžiaus pabaigoje išsikėlė į Naugarduko apylinkes. Senoji to krašto bajorija, kaip ir Mickevičiai, kalbėjo lenkiškai, nors pagal tradiciją laikė save lietuvių bajorais. Po tėvo mirties Adomą augino ir auklėjo jo motina Barbara. Po jos mirties poetas prisimindamas rašė: „Motina – tai ir mano didžiausias skausmas, ir visas džiaugsmas, visa paguoda!“ Mickevičiai nebuvo labai turtingi, ne kažin kaip atrodė ir trumpam paveldėtas Zaosės dvarelis, kuriame ponia Barbara kurį laiką gyveno su vaikais. Adomas Mickevičius mokėsi gerai, bet jo pažymėjimai nebuvo itin puikūs. Būdamas vienuolikos metų, ėmė rašyti eilėraščius. Beje, anuo metu to reikalavo ir mokymo programos.

Ar žinai, kad A. Mickevičius, baigęs mokyklą, nesėkmingai mėgino įstoti į Medicinos institutą? Tačiau kiek vėliau Adomas atvažiavo į Vilnių ir buvo imatrikuliuotas į tuo metu garsų Vilniaus universitetą, ten apsigyveno pas kunigą Jozefą Mickewiczų, galbūt tolimą savo giminę, kuris buvo Fizikos ir matematikos fakulteto dekanas. Taip pat aktyviai dalyvavo slaptos Filomatų draugijos veikloje. Studijų metais lavėjo literatūrinis skonis, bendraminčių susibūrimuose ryškėjo laisvės, pilietinės pareigos ir atsakomybės, darbo visuomenės labai idėjos.

1816 metų birželio šešioliktą dieną Adomas Mickevičius, išlaikęs reikalingus egzaminus, gavo žemesnįjį mokslinį filosofijos kandidato laipsnį, o 1819 metais, žodžiu išlaikęs magistro laipsnio egzaminą ir gavęs magistro traktato temą, buvo paskirtas į Kauno pavieta mokyklą. Ruošdavosi lotynų, literatūros, lenkų, retorikos, istorijos ir teisės pamokoms, tačiau mokytojo darbas jį labai slėgė. Baigęs studijas, išgyveno liepsningą, bet nelaimingą meilę Marilei Vereščak, kuri ištekėjo už grafo Putkamerio. Negana to, už dalyvavimą Filomatų veikloje Mickevičius buvo ištremtas iš Lietuvos be teisės į ją sugrįžti.

Jausminga meilės drama, skaitomi poetų romantikų kūriniai sustiprino romantinę pasaulėjautą. Vėliau ją poetas atskleidė baladėse, eilėraščiuose. Jautėsi vienišas, ilgėjosi draugų. Be to, vargino ligos, ypač kamuodavosi, kai užeidavo gelti dantis, nes anuo metu vaistų nuo skausmo dar nebuvo. Paguodos teikdavo laiškai Vilniuje likusiems bičiuliams. Adomas jiems dažnai skųsdavosi bloga savijauta ir kad negali ramiai rašyti...

Negalima nežinoti to, kad Adomas Mickevičius jėjo į pasaulinę literatūrą kaip kovingas romantikas: karštai gynė tautos ir asmenybės teisę į laisvę, protestavo prieš baudžiavą, kvietė į kovą prieš galingą anuomet reakcijos tvirtovę – carizmą. Jis visokeriopai puoselėjo meilę gimtajam kraštui bei jo istorijai. Kaip ir kiti to meto romantikai, skelbėsi esąs „gente lithuanus, natione polonus“ (dab. liet. *lietuviška tautybė, lenkiška pilietybė*). A. Mickevičius kurį laiką gyveno Odesoje, čia bendravo su lenkais. Didžiulį įspūdį paliko kelionė į Krymą. Jos rezultatas – nuostabūs „Krymo sonetai“. Keliuose iš jų poetas mini toli likusias Lietuvos vardą. Labai gilų įspūdį paliko sonetas „Akermano stepės“, kuriame A. Mickevičius rašė apie Lietuvos ilgesį:

Įsiklausau tyloj... Išgirst ausis galėtų
Balsus iš Lietuvos. Važiukim, nieks nešaukia.

Taigi, dar kartą galime įsitikinti, kad Mickevičiui Lietuva – širdies dalis, labai brangi, savotiškas prarastas rojus, ir jis jos niekada nepamiršo.

Taip pat nuostabą kelia tai, kad istorinėse poemose „Gražina“, „Konradas Valenrodas“ išaukštino lietuvius, kovojusius su kryžiuočiais, jų valingumą, patriotizmą. Jose, kaip ir žymiausioje poemoje „Ponas Tadas“, poetizuojama Lietuvos gamta, sukurta daug ryškių lyrinių Lietuvos kraštovaizdžio paveikslų, epiškų senosios Lietuvos buities, kasdienio gyvenimo vaizdų. Kūriniai, ypač istorinės poemos, skatino lietuvių tautinį judėjimą, tautinės savimonės ugdymą, turėjo įtakos lietuvių literatūrai. Aš buvau labai sujaudintas, kai sužinojau, kad nuo mitingo prie A. Mickevičiaus paminklo Vilniuje faktiškai prasidėjo Lietuvos atgimimas.

Taigi džiugu, kad Lietuva, nors ir tokia nedidelė šalis pasaulyje, tačiau turi tokių kūrybingų ir Tėvynę aukštinusių žmonių kaip Adomas Mickevičius. Tikiu, kad Adomas Mickevičius dar labiau suartins mūsų valstybes. Mes jaučiame nuolatinį Tavo šalies žmonių domėjimąsi Baltarusija, manau, kad didis poetas norėtų, kad mes gražiai bendrautume, kad neliktų vizų režimo tarp mūsų valstybių. Juk Mickevičius turėjo daug ištikimų draugų Lietuvoje, norėčiau, kad mudu irgi taptume gerais bičiuliais.

Tavo draugas Anatolijus

**Georgij Ševcov, 15 metų,
Juodšilių „Šilo“ gimnazija;
Mokytoja Jolanta Gumbrevičienė**

Kaip laikaisi? Kaip sveikata? Pas mus Minske spaudžiant tokiam šaltukui galima greitai kokią ligą pasigauti... Beje, o kaip pas jus, Lietuvoj oras? Mūsų mieste jau švyti girliandos, žiba eglės, sniego pusnys pūpsa, šaltukas spaudžia – tikra naujametinė nuotaika.

Kaip mokslai? Ruošiesi egzaminams? Mes jau ruošiamės ir apskritai pastaruojau metu pradėjau daug mokytis, viskuo domėtis, ypač geografija, sociologija, politika. Ateityje planuoju rašyti kokį mokslinį darbą apie Baltarusiją. Aš kupinas įvairiausių idėjų, kurias yra sunku surūšiuoti, sudėlioti, susisteminti, bet aš sieksiu savo tikslo, galbūt tai bus indėlis į mano karjeros sėkmę. Tai norėčiau Tau parašyti, pristatyti savo darbo juodraštinį variantą, tik patys svarbiausi faktai ir mintys. Tikiuosi, padėsi man, įvertinsi mano kuklų bandymą. Tarp kitko, žadėjai atvažiuoti pas mane ir aplankyti žymiausias šalies vietas. Aišku, visko dabar Tau nepapasakosiu, nes šalis tikrai didelė, turtinga savo istorija, kuri, beje, siejasi ir su Lietuva. Tikiuosi, suintrigavau.

Ką gi Baltarusija, arba kitaip Lietuvoje vadinama Gudija, yra ganėtinai didelė lygumos ir tankių miškų valstybė Rytų Europoje, kuri ribojasi su Lietuva, Latvija Rusija, Ukraina ir Lenkija. Tai prezidentinė respublika. Ji išsiskiria iš kitų Europos valstybių tuo, kad yra beveik vienintelė autoritarinio režimo valstybė. Ši sąvoka reiškia, kad yra neakivaizdi spaudos, žiniasklaidos cenzūra, ne visai demokratiški rinkimai, na, taip jau susiklostė istoriškai.

Įdomu, kokios asociacijos kyla Tau, išgirdus Baltarusijos pavadinimą? Tikiuosi, atsakysi į šį klausimą kitame savo laiške.

Iš tikrųjų, mano šalis garsėja pramone, žemės ūkiu. Svarbiausios pramonės šakos: automobilių ir traktorių gamyba (tikriausiai žinai traktorių „Belarus“ arba didelį karjerų savivartį „BelAz“), staklių gamyba, prietaisų gamyba (televizoriai, radijo imtuvai), chemijos (kalio, fosforo ir azoto trąšų, sintetinio pluošto ir dirbtinio pluošto siūlų gamyba) ir naftos chemijos pramonė; padangos, lengvoji pramonė (lino, vilnos audiniai), maisto pramonė (mėsos, pieno produktų gamyba, konservų ir kt. gamyba), medienos apdirbimo pramonė (baldu gamyba), popieriaus gamyba, stiklo gamyba, metalurgija. Kalio druskos (Soligorskas), naftos (daugiausia respublikos pietryčiuose), fosforitų, akmens druskos, metalų rūdos, durpių, statybos pramonės žaliavų

(smėlis, molis) gavyba. Na, žodžiu, tikra pramoninė šalis, kuri gali aprūpinti savo rinkos įvairius sektorius ir importuoti savo pasiekimus, iškasenas, transporto priemones bei kitas žaliavas į įvairias pasaulio šalis.

Taip pat Baltarusijoje yra gerai išvystytas žemės ūkis. Pagrindinės naudenmos: javai (avižos, kviečiai, griekiai), linai, bulvės, cukriniai runkeliai, vaisiai (obuoliai). Deja, po Černobylio katastrofos 1986 m. dideli žemės ūkio naudmenų plotai užkrėsti radioaktyviomis medžiagomis ir žemės ūkiui nebetinka. Tose vietose išvystytas miškininkystės ūkis.

Šioje šalyje kuro ir faunos prekių (gyvūnai, augalai, malkos, anglis ir kt.) kainos yra žymiai mažesnės, lyginant su kainomis Lietuvoje. Dažnai čia atvažiuoja apsipirkti kitų šalių žmonės, taip pat ir iš Lietuvos.

Na, geriau papasakosiu tau išsamiau apie vietovę, kur aš gyvenu, manau, tau bus įdomu.... Baltarusija skirstoma į šešias sritis ir respublikinio pavaldumo Minsko miestą: Bresto, Gomelio, Gardino, Mogiliavo, Minsko sritis, Vitebsko sritis. Aš gyvenu Minske. Nuo miesto centro apie 20 km. Mokausi vidurinėje mokykloje. Minske yra daugybė aukštųjų mokyklų: universitetai, koledžai, asociacijos, akademijos, kurios žmogui suteikia aukštąjį išsilavinimą. Taip pat yra ir profesinių mokyklų, gimnazijų.

Mūsų mieste daug gamyklų, verslo rajonų, prekybos centrų. Žodžiu, gyvenimas, kaip ir visose Europos valstybėse, žmonės kažkur skuba, kažką veikia, važiuoja. Jaunimas irgi nemiega - pas mus daug popamokinės veiklos – būreliai, klubai. Daug kino teatrų, kavinių, pramogų centrų.

Lauksiu tavęs atvažiuojant... Nepamiršk atvažiuodamas pasiimti didelio lagamino su rubliais. 1 Eurais = 20 000 baltarusiškų rublių. Juokauju, už viską sumokėsiu aš, čia žmonės naudoja didelio nominalo kupiūras ir šiaip daug kas atsiskaito banko kortelėmis. Na, lauksiu tavo atsakymo ir gal kokio pasakojimo apie Lietuvą, seniai ten nebuvo. Parašyk, kas ten naujesnio.

Sėkmės.

Tavo draugas Georgij

Mano

Drauge iš Lietuvos,

Rašo tau septyniolikmetė

iš Baltarusijos. Rašau tau , nes

noriu susirasti naujų draugų iš užsienio.

Baltarusija yra žemyninė valstybė Rytų

Europoje, tarp Lenkijos, Ukrainos, Rusijos, Latvijos ir Lietuvos.

Didžiausias miestas ir kartu valstybės sostinė yra Minskas. Valstybinė

kalba- gudų ir rusų. Čia gali sutikti ne tik gudų ar rusų , bet ir lenkų, ukrainiečių ir kitų šalių piliečių.

Kadangi aš pati aktyviai dalyvauju įvairiuose kultūriniuose renginiuose, stengiuosi nepraleisti nė vieno koncerto ar spektaklio, vykstančio arti mano namų, tai papasakosiu tau truputį apie Baltarusijos kultūrą.

Pradėsiu nuo to, kad 1517–1525 metais

Pranciškus Skorina išleido pirmąsias knygas baltarusių kalba.

Tai buvo pirmosios knygos Rytų Europoje! Beje, Vilniuje veikia

vienintelė baltarusių mokykla Lietuvoje ir ji pavadinta šio garsaus žmogaus

vardu. Baltarusiai didelį dėmesį skiria savo kultūros puoselėjimui, ypač tradiciniams amatams.

Visos kultūros įstaigos (kinas, teatras, kultūros namai, muziejai, cirkas) yra valstybinės. Tačiau baltarusiai domisi ne tik tradicine kultūra. Prieš penkerius metus Minske atsiradė šiuolaikinio meno centras „Padzemka“ („pogrindis“). „Pogrindyje“ esančiose didelėse salėse pristatomas naujausias Baltarusijos menas, yra šiuolaikinės literatūros knygynas, septintojo dešimtmečio kavinė, indiška parduotuvė. Tai yra populiariausia jaunimo susibūrimo vieta skatinanti jaunuolius kurti vis geresnį šiuolaikinį savo tautos meną. Tai lyg Vilniaus Užupio kvartalas, garsėjantis irgi savo šiuolaikiniu menu ir populiaria jaunimo susibūrimo vieta. Be to buvo Valstybinio Baltarusijos šokių ansamblio pasirodymas Klaipėdoje, tai žinomiausias ir populiariausias šalies choreografijos kolektyvas. Kolektyvui plojo Azijos ir Afrikos, Europos ir Artimųjų

Rytų, JAV ir Lotynų Amerikos žiūrovai. Jo koncertai

žavi žiūrovus nuostabiais kostiumais, virtuoziniais

triukais ir azartišku šokių atlikimu. Kolektyvo repertuare

yra daugiau kaip 50 įvairių tautų šokių, kuriam vadovauja

Baltarusijos liaudies artistas V. Dudkevic. Šio menininko

kūrybinis kredo yra folkloro ir geriausių pasaulio choreografijos

pasiekimų sintezė. Aš juo didžiuojuosi !

Manau,
kad tau bus įdomu
sužinoti, jog yra kelios,
greičiausiai, lietuviams neįprastos šventės.
Gegužės devintą dieną švenčiama pergalės diena,
balandžio dvidešimt šeštą dieną- Černobilio tragedijos
(1986 m. sprogo Černobilio atominė elektrinė) paminėjimo diena,
o antrą gegužės sekmadienį- vėliavos ir herbo diena. Tu tikrai žinai Rasos šventę
(Joninės), tačiau čia, Baltarusijoje, ši šventė vadinama Kupala. Įdomus pavadinimas, ar ne ?

Baltarusijoje yra Dzeržinskio
kalnas- aukščiausias taškas valstybėje!
Iškilusi Baltarusijos kalvyne, Minsko aukštumoje,
netoli Dzeržinsko miesto, prie Skirmuntavo kaimo. Aukštis- trys
šimtai keturesdešimt penki metrai. Seniau buvo žinoma kaip Sviataja Gara
(„Šventasis kalnas“). 1956 m. pervadinta NKVD įkūrėjo Felikso Dzeržinskio garbei.

Dar norėčiau trumpai paminėti Belovežo girią (seniau ši giria lietuviškai vadinta Baltvydžio, Baltvyžio, Baltvyžių giria) - šalies pietvakariuose dunkso didžiausias Europoje reliktninis, UNESCO saugomas lygumų sengirų masyvas. Miškas pagal augalijos ir gyvūnijos gausą neturi lygių Europoje: priskaičiuojama 260 lapsamanių, 570 grybų, 290 kerpių rūšių ir kt; net 270 paukščių rūšių, 11 000 bestuburių, 59 žinduolių. Belovežo girioje gyvena didžiausia pasaulyje stumbrų populiacija. Daug saugomų rūšių. Girioje gausu gamtos paminklų

Aš manau, kad daug papasakojau apie
Baltarusiją ir tikiuosi tau buvo nenuobodu
skaityti šį laišką ! Na, jei tikrai susidomėjai,
kuo nors apie ką aš tau papasakojau, daugiau
informacijos ir įdomybių gali rasti internete,
enciklopedijose ar kitose knygose. Tačiau mieliau
lauksiu tavo laiško ir pasakojimo apie savo šalį !

Bendraamžė Anna

Minskas

Labas, mielioji Greta,

Tau ir vėl rašo Polina iš Baltarusijos. Nors bendraujame dar visai neilgai ir tik laiškais, tačiau jau drąsiai galiu tave vadinti savo drauge. Todėl tikiuosi, kad netrukus susitiksimė – aplankysime viena kitą. Dėkoju, jog atsakei į mano laišką taip greitai ir taip nuoširdžiai.

Labai džiaugiuosi, jog tau taip patinka skautauti ir leisti laiką gamtoje, aš taip pat norėčiau įsitrauti į tokią organizaciją savo šalyje, tačiau esu labai kukli mergaitė ir nedirštu. Bet po šio tavo laiško aš pasistengsiu ir galbūt pabandysiu įsitraukti į skautų veiklą, juk taip padidės šansai mums susitikti, argi ne?

Taip pat paskutiniame laiške prašei, jog papasakočiau Tau apie savo gimtinę – Baltarusiją. Baltarusija, kartais dar vadinama Gudija, – žemyninė Rytų Europos valstybė, kurios sienos ribojasi net su penkiomis šalimis: Latvija, Lenkija, Ukraina, Rusija bei tavąja Lietuva. Nors tiek daug aplinkui šalių, aš niekada nesu buvusi kitoje valstybėje, tačiau labai norėčiau aplankyti Lietuvą bei susitikti su tavimi, mano miela drauge. Baltarusijoje gyvena apie 9,5 milijonų žmonių, tačiau aš draugų neturiu, čia, kaip ir kiekvienoje pasaulio valstybėje, dažnos patyčios tarp paauglių, todėl aš ir sumaniau draugų ieškoti kitose šalyse ir su jais bendrauti laiškais. Kad ir kokie raštingi ir išsilavinę mes būtume, bet daugelis interneto svetainių mano šalyje yra užblokuotos ir į jas patekti negalima, todėl internetu susirasti draugų man nepavyksta. Tačiau mes ir be interneto turime daug įvairios veiklos, žmonės Baltarusijoje labai puoselėja savas tradicijas. Baltarusijoje, kaip ir Lietuvoje, labai mėgstama valgyti viską, kas pagaminta iš bulvių, todėl kartais mes bulves vadiname „antrąja duona“, o pats mėgstamiausias mano patiekalas - bulviniai blynai. Viena iš mano ir mano brolio Dimos mėgstamiausių švenčių yra stačiatikių Velykos, per kurias mes margučius dažome kuo raudonesne spalva, kuri reiškia Kristaus kraują, o namus puošiamo įvairiausiomis gėlėmis. Tada visur būna tarytum pačiame gražiausiame gėlių lauke, visur taip gaiviai kvepia ir vilioja sugrįžti į namus. Trečdalį Baltarusijos teritorijos užima miškai, todėl vasara man patinka labiausiai, nes mes su mano mažuoju broliuku Dima vykstame pas močiutę Alesę į Karpilaukos kaimą, kuriame visą vasarą renkame uogas ir grybus. O žiemą juos skanaujame visa šeima. Mes su šeima gyvename pačiame didžiausiame Baltarusijos mieste – sostinėje, Minske. Čia labai daug žmonių ir transporto, juk ne veltui pagrindinė pramonės šaka čia yra transporto gamyba. Mano gimtajame mieste yra daug turistams lankytinų vietų, pavyzdžiui, Baltarusijos nacionalinė biblioteka, kurios pastatas yra aukščiausias visame Minske, o jo viršuje įrengta apžvalgos aikštelė, nuo kurios atsiveria nuostabi panorama. Nors atrodytų ir labai šaunu gyventi tokia dideliame mieste, tačiau taip nėra, šis miestas niekada nenurimsta, visada daug triukšmo ir daug žmonių, zujančių gatvėmis, o visa tai juk taip vargina.

Tikiuosi, tau patiko šis trumpas pasakojimas apie mano tėvynę. Viliuosi sulaukti pasakojimo apie Lietuvą bei tavo gimtąjį miestą. Atsisveikinu, lauksiu tavo atsakymo.

Šilčiausi linkėjimai.

Polina.

Autorius nežinomas

Minskas

Mielas drauge iš Lietuvos!

Rašo tau Arina iš Baltarusijos. Gyvenu Baltarusijos sostinėje Minske. Man čia labai patinka. Žmonės yra draugiški, o gamta nuostabi. Noriu padėkoti tau ir tavo šaliai, kad padėjot mums tiek morališkai, tiek finansiškai, kai mums buvo sunkus laikotarpis. Jūs mums suteikėte viltį, kaip ir kitos šalys.

Turbūt girdėjai, kad šiuolaikinės informacinės technologijos yra visagalės: apie bet ką galima rasti beveik visą informaciją. Štai radau „Facebook“ užuominą, kad Baltarusija ir Lietuva vėl ne kaip sutaria. Pabandžiau aiškintis, kodėl? Tėtis sako, kad jūs priklausote Europos sąjungai, orientuojaties į vakarietišką kultūrą, o mes pritariame Rusijai. O mamai viskas atrodo šiek tiek kitaip. Mama trokšta, kad mūsų, baltarusių ir lietuvių, santykiai būtų glaudesni, nes mus jungia istorija ir praeities kultūra. Jų ginčas mane privertė pasidomėti Tavo šalimi. Mamai Adomas Mickevičius yra vienas iš geriausių poetų. Ji parodė, kad šis poetas, lenkų, lietuvių ir mūsų, baltarusių, gimė ir augo Naugarduke. Meilė jį aplankė irgi mano, Baltarusijos, žemėje. Pasidomėk tuo

– įdomu. Keistoka, bet mūsų literatūros programoje yra Adomo Mickevičiaus poema „Gražina“. Gal ir jūsų? Mane sudomino šis kūrinys, todėl aš jį perskaičiau. Tikrai nesigailėjau. Gražinos noras apginti savo šalį nuo priešų kryžiuočių, jos pasiaukojimas parodo, kokie drąsūs tavo šalies žmonės. Nežinau, ar teisingai, bet aš supratau, kodėl jūs, lietuviai, vieni iš pirmųjų panorote išstoti iš Tarybų sąjungos. Laisvės, nepriklausomybės jausmas įrašytas jūsų tautos genuose. Tai parodo A. Mickevičiaus Gražina. Ar aš teisi? Parašyk man daugiau apie savo tautą ir, žinoma, apie save, savo pomėgius.

Manau, tu daug girdi, skaitai, matai, kad Baltarusija sunkiai pasiduoda permainoms. Sutinku, tai tikrai nėra gerai. Taip yra todėl, kad mano šalis yra labai daug iškentusi, todėl dabar ji bet kokius pokyčius žiūri atsargiai. Tuos skaudžius puslapius parodo istorija. Ar tu žinai, kad per Antrąjį pasaulinį karą daugiausia žuvo mano tėvynės žmonių? Noriu tau papasakoti apie mažo kaimelio – Chatynės – tragediją. Tikiuosi, žinai, kad baltarusiai yra tvirti, mylintys tėvynę žmonės. O Antrojo pasaulinio karo metais šis kaimas – 149 žmonės, iš jų 75 vaikai – buvo sudegintas. Dabar čia yra atminimo memorialas. Kiekvienos sodybos vietoje yra išlieti pamatai ir pastatyta po varpą. Varpai skamba kas 15 minučių, taip sukuriama įspūdinga varpų melodija, primenanti karo baisumus. Domėdamasi apie Lietuvą sužinojau, kad ir jūs taip pat nukentėjot nuo fašistų, kaip ir mes. Buvo sudegintas jūsų Pričiupių kaimas ir sudegė 119 žmonių. Tai tikrai žiauru. Todėl aš domiuosi istorija, savo ir kitų šalių, kad galėčiau suprasti tų baisių nesutarimų priežastis, kad galėčiau visus paraginti – draugaukime. Draugaukime, pažinkime, ieškokime panašumų, o ne skirtumų, dėl kurių nesutariame.

Noriu draugauti su Tavimi, su Tavo drąsia šalimi. Ir visai nesvarbu, į kokias valstybes orientuoja mus politikai, dėl ko šeimose pasiginčija tėčiai ir mamos, pritardami ar prieštaraudami savo šalių sprendimams. Pirmiausia mes esame Žmonės, norintys taikiai gyventi, keliauti, pažinti. Tikiuosi, kad pritarai man ir papasakosi apie savo šilutę, Lietuvą, Baltijos jūrą. Labai lauksiu.

Su pagarba Arina

**Mantas Bimbris, 17 m.,
Vilniaus technologijų ir verslo profesinio mokymo centro Transporto ir verslo skyrius,
Donata Alkimavičiūtė**

Labas, Diana,

Džiaugiuosi, kad apsikeitėme kontaktais ir kad galiu tau parašyti. Grįžau iš Lietuvos prieš penkias dienas, bet emocijos vis dar neatslūgo. Ši savaitė buvo nepakrtojama patirtis, kuri paliko ne tik neišdildomų įspūdžių, bet ir leido susipažinti su tavimi. Manau, kad ši pažintis ypatinga, nes tu man palikai didelį įspūdį ir iki šiol nesiliauju apie tave galvoti. Tikiuosi, kad ir tu manęs nepamiršai. Atsiprašau, kad tą vakarą, kai visi buvome susirinkę, mačiau, kad tau buvo šalta, bet nedaviau savo švarko. Iki šiol apie tai galvoju. Man labai įdomu kaip tau sekasi? Kokios nuotaikos po šio projekto? Ar patiko bendradarbiavimas su mokiniais iš Baltarusijos?

Labai norėčiau vėl su tavimi susitikti, galėtume pratęsti džiazą vakarą ir vėl pašokti Lindy hop'ą, be to išpildyčiau pažadą ir pamokyčiau tave kalbėti baltarusiškai. Nors mano tėvai užaugo Minske ir dažniausiai kalba rusiškai, baltarusų kalba man svarbi, nes ją išmokau iš močiutės. Smagu, kad mūsų šalys – kaimynės, todėl kelionė pas mane tau ilgai netruks. Ar žinotai, kad Baltarusijoje pradeda tekėti didžiausios Lietuvos upės: Nemunas ir Neris, kuri pas mus vadinama Vilija. Labai tavęs laikiu, jau pradėjau galvoti ką galėtumėm kartu nuveikti. *Mūsų šalis turi šiek tiek Lietuvos*: lietuvišką salą Baltarusijoje – Gervėčius, kuriuose yra neogotikinė Gervėčių Švenčiausios trejybės bažnyčia - aukščiausia katalikų bažnyčia Baltarusijoje, Krėvų kurioje yra likę pilies likučiai ir pasakojimai apie čia įvykdytą sąmokslą prieš didįjį kunigaikštį Kęstutį bei daug kitų su lietuva susietų vietų. Jei norėsi, galėsime visa tai aplankyti.

Mano šeima, kaip ir daugelis kitų baltarusų, didelį dėmesį skiriame savo kultūros puoselėjimui, mano tėvai ypač domisi tradiciniais amatais. Kitaip nei Lietuvoje, pas mus visos kultūros įstaigos (kinai, teatrai, kultūrų namai, muziejai, cirkai) yra valstybinės. Prieš penkerius metus Minske atsiradė šiuolaikinio meno centras „Padzemka“, į kurį galėtume nueiti kartu. Pogrindyje esančiose didelėse salėse pristatomas naujusias Baltarusijos menas, yra šiuolaikinės literatūros knygynas, septintojo dešimtmečio kavinė, indiška parduotuvė.

Tai yra populiariausia mūsų susibūrimo vieta, kuri mus skatinanta kurti vis geresnį šiuolaikinį baltarusišką meną.

Lietuvoje kartu valgėme cepelinus, kurios dažnai valgau ir baltarusijoje, nuo šiol jie man asocijuosis su tavimi. Jei atvyksi, pavaišinsiu tave bulviniais blynais, nes tai yra pagrindinis mūsų patiekalas. Bulves mes vadiname „antrąja duona“. Aš labai mėgstu bulves, bulvės valgomos visur ir su viskuo. Mano močiutė moka labai įvairiai marinuoti ir konservuoti daržoves, uogas, grybus. Tuo įsitikinsi pati.

Laukiu nesulaukiu ir tikiuosi, kad greitai atvažiuosi.

Pasiilgau Aleksandras

**Simona Balkauskaitė, 16 metų,
Alytaus Adolfo Ramanausko – Vanago gimnazija
Mokytojas Antanas Jurčys**

Kryčavas

Miela Barbora,

ačiū tau už laišką, man jis labai patiko. Atrodo, kad Lietuvoje gera gyventi, žmonės šilti ir draugiški, nors jeigu ne tavo laiškas, apie Lietuvą niekada nebūčiau taip pagalvojusi. Matai, mano tėvelis mano, kad Lietuva yra visai kitokia šalis, negu tu ją apibūdinau. Jis dirba miesto meru ir sako, kad Europos šalys yra nelabai draugiškos Baltarusijai, nori sugadinti mūsų gerus santykius su Rusija. Be to, tėtė sakė, kad Lietuva, kartu su Europa, prisidėjo prie ekonominio nuosmukio mano šalyje. Bet nemanau, kad dabar, tai svarbi tema mūsų pokalbiui. Tu klausei apie mano miestą, todėl aš šiame laiške tau apie jį papasakosiu.

Mano tėtė, kaip jau minėjau, yra miestelio meras. Miestelis nėra didelis, tik apie trisdešimt tūkstančių gyventojų, todėl ir mokyklų čia nėra daug. Miestelio pavadinimas Kryčavas ir jeigu pasidomėsi internete, tai sužinosi, kad jis yra labai arti Rusijos, prie pat sienos. Mano dėdė yra internato Rusijos mieste Roslavlis vadovas, aš mokausi ten. Internatas nėra labai toli, tik apie valanda kelio, todėl savaitgaliais aš grįžtu namo. Tiesa, draugų čia daug neturiu, mat nelankau miestelio mokyklos ir nelabai ką pažįstu, tačiau kartais mano draugės iš internato atvyksta pas mane ir mes kartu keliaujame į miestą.

Mieste, iš tiesų, nėra daug ką aplankyti, ypač dabar. Baltarusijoje pastaruoju metu kainos labai pakilo, todėl didžioji dalis kavinių bankrutavo ir užsidarė. Prieš tai aš mėgdavau lankytis tradicinių valgių restorane, kur visada užsisakydavau bulvinių blynų, jie mano mėgiamiausi. Tu savo laiške užsiminei apie tai, kad pas jus tradicinėje virtuvėje yra naudojama daug bulvių ir aš galiu tave patikinti, kad pas mus taip pat. Taigi, mano miestas nėra labai išskirtinis ir gražus, tiesiog mažas miestelis, kuriame nedaug parduotuvių.

Labai norėčiau, kad tu galėtum pamatyti mūsų Kalėdų šventę, kuri, tiesa, yra šiek tiek kitu metu negu jūsiškė. Jūs švenčiate Kalėdas gruodžio dvidešimt penktą, o mes – sausio septintą. Bet taip pat kaip ir pas jus, mūsų miesto aikštė atrodo nuostabiai! Visur būna įvairių girliandų, o prie valgių stalo susirenka visa šeima. Tiesa, renkamės pas mano senelius, kurie dabar gyvena Maskvoje, mat pas mus yra priimta rinktis pas seniausią šeimos žmogų. Mes visi vakarą praleidžiame kartu ir nemažai prisikertame. Aš asmeniškai kiekvienus metus laukiu Kalėdų dėl mūsų tradicinio patiekalo „kutja“. Tai yra neskaldytų grūdų košė, kurią paskaninam medumi, cinamonu, pienu ar aguonomis. Tai labai panašu į tavo paminėtus kūčiukus. Atrodo, lengva pagaminti ir galėtumėm valgyti dažniau, bet tai tradicija, todėl mes tokią košę valgome tik vieną kartą per metus.

Taip pat tu rašei ir apie kitas šventes, kurias tu pavadinai valstybinėmis. Mes tokias šventes taip pat turime ir švenčiame. Viena įsimintiniausių yra Pegalės diena, ją mes švenčiame gegužės devintą dieną, taip mes minime pergalę prieš fašistinę Vokietiją. Tą dieną aš taip pat praleidžiu Maskvoje pas senelius. Norėčiau, kad tu galėtum atvykti ir pamatyti tą reginį savo akimis. Buvau šios šventės minėjime savo miestelyje ir negaliu neigti – jis puikus, kažkada buvau ir Baltarusijos sostinėje Minske, ten šventės minėjimas irgi paliko įspūdį, bet kiekvienais metais mane nustebina šventės minėjimas Maskvoje. Kareiviai žygiuoja, praeina orkestras ir šventė švenčiama iki pat vėlumos. Suagusieji tą dieną neina į darbą ir visi leidžiame laiką kartu.

Labai tikiuosi, kad tu norėtum pamatyti mano paminėtus vaizdus savo akimis, todėl žinok, kad aš priimčiau tave į savo namus, tik atkeliauk. Tiesa, mano tėvai sako, kad į Rusiją tau įvažiuoti nebūtų galima, nes mano tėtė užsitrauktų blogą vardą. Rusai nelabai mėgsta europiečius, tačiau atvykti į mūsų namus tau visada galima.

Nuoširdžiai tavo,

Nataša

**Veronika Michailova, 16 metų,
Klaipėdos Litorinos mokykla,
Mokytoja Sigita Koroliovė**

Mano drauge iš Lietuvos!

Man jau šešiolika metų, bet aš vis dar bijau prisipažinti, kad tau rašau. O parašyti norėjau jau seniai. Tau turbūt smalsu, iš kur aš tave pažįstu? Nepatikėsi, bet aš turiu draugą, pliušinį meškiuką, kuris man papasakojo apie tave ir tavo šalį. Jis pateko į mano rankas iškritęs iš mažo dviejų švedų pilotuojamo lėktuvėlio.

Meškiukas pasakojo, kad skrido pro tavo šalį, kuri jam labai patiko. Tau gal pasirodys keista, nes žaisliniai meškučiai juk nekalba! Tai tiesa, mano žaisliukas negirdi ir nekalba, bet jis – mato. Keistas sutapimas – žaisliukas sakė, kad tu taip pat negirdi ir tau nėra lengva žodžiu reikšti savo mintis. Bet tu, sakė meškutis, kalbi gražia plastiška gestų kalba, kuri tau leidžia realizuoti visas savo idėjas.

Aš esu sveika mergaitė, bet savo šalyje jaučiuosi kurčia, nes kiekvienas neatsargus žodis interpretuojamas kaip antivalstybinė veikla, už kurią taip lengva patekti į kalėjimą. Ir nors prieš paskutinius prezidento rinkimus, arba rinkimų imitaciją, buvo paleisti visi ten kalėję politiniai kaliniai, tačiau laisvas žodis taip ir liko už grotų.

Ištaręs žodį, kuris neatitiks mūsų šalį išvarginusio autoritarinio režimo skleidžiamo melo, gali patirti psichologinį, o dažnai ir fizinį, smurtą, o tau brangūs žmonės atsidurs po padidinauju stiklu. Už laisvą ir drąsų žodį tu gali net būti išstremtas iš gimtosios šalies. Vien mintis, kad galiu būti atskirta nuo savo šeimos, draugų, namų, brangių vaikystės vietų, kelia siaubą ir verčia tapti ne tik kurčia, bet ir akla. Mums vadovaujantis paskutinis Europos diktatorius gerai žino, kad į narvelį patupdytas paukštis negieda, todėl jis stengiasi mūsų šalį paversti dideliu bebalsiu narvu. Stengiasi, bet jam nepavyks, nes matydami artimiausios kaimynės – Lietuvos – pavyzdį, mes žinome, kad jaunoji karta nesitaikys su belaisvio likimu. Mes tikime, kad išauš tokia diena, kai sulaužysime grotas ir paleisime ŽODĮ į laisvę. Žodį, kuris yra vienas iš galingiausių ir efektingiausių ginklų kovoje už demokratišką šalį.

Būk pasiruošusi, mano jaunoji drauge, sutikti mūsų žodį! Bet kodėl pajutau tavo nerimą? Tu mums nepritari? Supratau, tu bijai, kad neišgirsi jo! Neverta nerimauti, mergyte, nes tu jį pajusi. Pajusi taip, kaip mes jaučiame jūsų palaikymą ir pagalbą kovojant už žmonių teises ir demokratines laisves. Pajusi taip, kaip tu jauti muziką, kaip „girdi“ žmonių kalbą, kaip įsivaizduoji laisvo paukščio giesmę. Pajusi širdimi!

Tavo šešiolikmetė draugė iš kaimyninės šalies

solidarumas
pagarba
istatymo
viršenybė

laisvė

demokratija

Gruzija

lygybė

žmogaus teisės

teisingumas

pagarba

politinis dialogas

partnerystė

Mano drauge iš Lietuvos,

rašo Tau šešiolikmetė iš Sakartvelo. Nustebai? Nežinai, iš kurio pasaulio kampelio atskrieja šis laiškas? Iš Gruzijos, tik mes ją vadiname kitaip nei lietuviai - Sakartvelo! Rašau Tau norėdama supažindinti su savo gimtąja šalimi. Gaila, kad viename laiške nesugebėsiu pasakyti apie Gruziją nė pusės to, ką norėčiau. Juk mano Tėvynė – kaip vis dar neperskaityta knyga. Tad tegul šis laiškas bus tos knygos viršelis. Tikiuosi skaitydama laišką nenuobodžiausi.

Gyvenu pačiame gražiausiame pasaulio kampelyje. Taip sakydama tikrai neperdedu, juk ši žemė – Dievo. Pasak legendos, kai Dievas dalijo žemę pasaulio tautoms, visi žmonės būriavosi eilėse, stumdėsi ir ginčijosi, kad gautų kuo geresnę vietą. Tik gruzinai sėdėjo už stalo, puotavo ir dainavo. Kai visos žemės buvo išsidalintos, Dievas pamatė gruzinus, likusius be vietos po saule, ir paklausė, ką jie veikė, kol kiti pasaulį dalijosi. „Mes kėlėme tostą už Tave, Dieve“, - atsakė šie. Dievas susijaudino tai išgirdęs ir pačią gražiausią vietą, kurią buvo pasilikęs sau, perleido gruzinams.

Iki šiol gyvename kerinčio grožio šalyje, besiglaudžiančioje tarp Juodosios jūros bangų ir Kaukazo kalnyno viršūnių. Kaukazo kalnai saugo daug paslapčių. Tikriausiai girdėjai, kaip Antikos laikais bebaimis pusdievis Prometėjas pavogė iš dievų šventąją ugnį ir nunešė ją žmonėms. Už tai buvo nubaustas rūsčių dievų, nukryžiuotas ant plikų Kaukazo uolų ir sudraskytas nuožmiųjų erelių. O didingasis Kazbekas! Rūstusis kalnas savo snieguotą karūną mėgsta debesyse slėpti nuo žmonių akių. Šaltą ir giedrą naktį ant Kazbeko pečių krinta tūkstančiai ryškių žvaigždžių – sakoma, kad tada pildomos slapčiausios kaukazičių svajonės. O kur dar siauri kanjonai, vingrūs upokšniai, giliausias pasaulyje urvas, miestai uolose...

Labai, labai spalvinga šalis, mano drauge. Čia susiformavo unikali kultūra.

Mes mylime savo kalbą. Tai viena iš seniausių kalbų pasaulyje, priklausanti kartvelų kalbų šeimai, turinti atskirą alfabetą – vieną iš keturiolikos esančių pasaulyje. Unikalūs gruzinų kalbos rašmenys Tau gali pasirodyti tokie pat paslaptingi kaip ir senovės Egipto hieroglifai. Kalbame mes garsiai, kad mūsų balsas nepaskęstų tarp kalnų keterų, kalbame energingai, visai kaip kalnuose putojantys sraunūs upokšniai. Kalbame- lyg dainuojame.

Ak, muzika... Ji mane tiesiog užburia. Ypač dainos. Pačios gražiausios – lyrinės, a capella atliekamos. Ne mane vieną žavi plačiai išvingiuotos ilgesingos melodijos ir neįprasti sąskambiai. Gruziniškų melodijų garsai pavergia daugelį keliautojų, yra unikalūs ir vertinami visame pasaulyje. Atleisk mano nekuklumą, tačiau turiu pasigirti - 2001 metais gruzinų polifoninę muziką UNESCO komisija pripažino „nematerialiu pasaulio kultūrinio paveldo šedevru“.

Turiu šiek tiek Tau pasakyti ir apie kiną. Gruziniškas kinas pakankamai žinomas Europoje. Netgi pasaulinę šlovę pelnęs Italijos kino meistras Federiko Felini buvo Gruzijos kino mėgėjas: „Gruziniškas filmas yra visiškai unikalus fenomenas, gyvas, filosofiškas įkvepiantis, labai išmintingas, nuoširdus kaip vaikas. Jis gali mane pravirkdyti, o tai (mane pravirkdyti) nėra lengvas dalykas.“ Šie Felini žodžiai tiesiog glosto mano, kino meno gerbėjos, širdį. Tiesa, Batumyje kasmet rengiamas Tarptautinis kino festivalis – būtinai kviečiu jame apsilankyti!

Ak, taip, vos nepamiršau – teatras. Vėlgi prašysiu atleidimo už tokį savo nekuklų būdą ir pasigirsiu - šiandien Tbilisį, Gruzijos sostinę, galima drąsiai vadinti teatrų miestu, mat jame yra virš 30 veikiančių teatrininių scenų – nuo mažų jaukių salių (šešėlių, jaunimo, lėlių teatrai) iki talpių teatrų klasikos mėgėjams: maurų architektūrinio stiliaus Operos ir Baleto teatras, Rustaveli, Mardžinašvili, Tumanišvili vardo teatrai ir pan. Kai pradėdu kalbėti apie teatrą, tiesiog negaliu sustoti! Mane labiausiai žavi rankų šešėlių teatro (vienintelio pasaulyje!) spektakliai. Jie nepalieka abejingų, juos vienodai vertina ir džiaugiasi įvairaus amžiaus bei tautybės žiūrovai.

Galėčiau ilgai pasakoti ir apie kitus Gruzijos kultūros paveldo objektus: architektūrą, daile, šokius, literatūrą...Nepaisant įvairių karų bei okupacijos periodų, sugebėjome išsaugoti savitą kultūrą – ji buvo galingiausias ginklas siekiant laisvės.

Aš labai tikiuosi, jog Tu atvažiuosi į Gruziją. Mes, gruzinai, labai mylime savo svečius ir norime, kad jie išsivežtų tik geriausius prisiminimus. Mums atvykėlis – tikras palaimos ženklas. Mes paprasti, trykštantys nuoširdumu, dvasingi, svetingi, tikri optimizmo ekspertai. Tikime, kad tvirtai apsisprendę žengti europiniu keliu, iš jo neišklysimė. Viskas mūsų pačių, ypač jaunų žmonių, rankose. Mes norime keistis, todėl mokomės iš Jūsų, lietuvių. Galiu paminėti kad ir tokį pavyzdį –šių metų gegužės 22 d. Lietuvos ambasadoje Tbilisuje lankėsi

Gruzijos jaunimas, kuris dalyvavo pirmojoje Europos Tarybos Parlamentinės asamblėjos sesijos simuliacijoje. Projekte - daugiau nei 200 Gruzijos ir Kaukazo regiono studentų, kurie gilino žinias tarptautinės politikos, žmogaus teisių, lyčių lygybės, migracijos, kultūros ir švietimo srityse. Mano manymu, tai yra tiesiog puiki galimybė semtis patirties. Aš irgi bandžiau patekti tarp tų dviejų šimtų išrinktųjų, bet, deja, nepavyko...

Štai tokia mano Tėvynė - Kaukazo kalnų, unikalios kultūros ir svetingų bei geraširdžių žmonių šalis. Manau, jau laikas mums, brangi drauge, atsisveikinti. Būtinai parašyk, kaip Tau sekasi, ir nepamiršk man papasakoti apie Lietuvą - aš svajoju ten nuvykti. Linkiu didžiausios sėkmės!

Su meile iš Sakartvelo!

**Arnas Čebanauskas, 16 m.,
Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos gimnazija,
Vyr. mokytoja Danutė Balčiūnienė**

Sveikas bendraamži iš Lietuvos,

aš esu Goris ir gyvenu Gruzijoje, Potis mieste. Esu žmogus, linkęs muzikuoti. Mokausi groti trombonu ir pianinu, kartais su broliu užtraukiam ir dainą. Taip pat domiuosi istorija.

Kaip sakiau, gyvenu Potis mieste, kuris yra vakarų Gruzijoje, išsidėstęs prie Juodosios jūros kranto, Kolchidės žemumoje. Taip, tai miestas yra prie jūros, todėl vasarą labai būna smagu. Visą dieną mirkstu vandeny. Miestas labai gražus, ypač naktį. Naktį atsiveria toks gražus vaizdas. Dažnai vakarais aš ir mano draugai einam ant didžiausio kalno ir stebim visą miestą.

Vieną kartą aš su Valeriu kartu susitariau vakare nueiti ant to kalno. Valeris yra mano klasės geriausias draugas. Ten, ant kalno, pasistatėm palapines ir laukėm, kol sutems. Staiga išgirdau balsus. Buvo tamsu. Valeris jau miegojo. Aš atitraukiau palapinės užtrauktuką ir pamačiau dvi auksaplaukes merginas. Jos buvo tokios gražios, kad staigiai įlindau atgal į palapinę ir visą naktį apie jas galvojau. Kitą savaitgalį įkalbėjau Valerį vėl eiti ten pat. Valeris ir vėl neištempė visos nakties. Vidurnaktį vis dar laukiau jų. Tikėjau pamatyti, bet praėjo dvi valandos ir buvau jau beprarandęs viltį. Staiga išgirdau vėl švelnius, aukštus, ausiai mielus balsus. Šį kartą jos atsisėdo netoliese ir stebėjo miestą. Aš prikėliau Valerį ir parodžiau jam jas. Jis buvo apstulbęs ir jų tai pat nepažinojo. Abu įsidrąšinom ir nuėjom pasisveikinti. Mes su jomis pasikalbėjom. Vienos vardas buvo Koti, o kitos - Šota. Po trijų mėnesių Šota tapo mano mergina, o Koti tapo Valerio mergina. Dabar einam su draugėmis stebėti miesto grožio.

Kaip minėjau, labai domiuosi savo tėvynės istorija. Trumpai papasakosiu savo miesto istoriją. VII-VI a. pr. m. e. čia įsikūrė graikų kolonija Fasis. Paskui miestas buvo perimtas Romos kariuomenės. 1578 m. miestą užėmė Osmanų imperija. 1640 m. vakarų Gruzijos kunigaikščiai atkovojo miestą. 1723 m. jis vėl atiteko Osmanų imperijai. 1809 m. Rusija užėmė miestą, tačiau Bukarešto sutartimi turėjo jį gražinti. Po sekančio Rusijos-Turkijos karo Potis atiteko Rusijai. 1858m. gavo uosto statusą. Potyje pasirašyta preliminari sutartis dėl Gruzijos-Vokietijos sąjungos. 1921 m. kovo 14 d. miestą okupavo Tarybinė armija. 2008 m. vyko Gruzijos ir Rusijos karas, kuris palietė ir mano gimtąjį miestą. Buvo siaubinga. Mano močiutė mirė per rusų bombardavimą, kuris buvo prie pat miesto. Visi panikavo. Daug mano draugų juokaudavo, kad galėtų porą bombų numesti ir ant mūsų mokyklos, bet aš supratau, kad tai ne juokas. Tai siaubingas dalykas. Karas nėra gerai. Jis anteša tik skausmą, mirtį, nerimą, žalą ir sielvartą. Rugpjūčio 8 d. apie 5:30 valandą buvo paskelbta apie karą. Aš labai bijojau, kad mums nenutiktų, kas nors bloga. Rugpjūčio 12 d. per miestą žygiavo rusų kariuomenė. Visą dieną sėdėjau namie ir meldžiausi, kad tik viskas kuo greičiau baigtųsi. Rugpjūčiuo 12 d. viskas baigėsi. Viskas pradėjo rimti ir galiausiai grįžo į savo vėžes. Džiaugiuosi, kad dabar mano šalis yra demokratinė respublika su stipria prezidentine sistema ir centralizuotu valdymu.

Ačiū, mano drauge, kad tai skaitai. Man labai smagu, kad galiu savo nuoskaudom ir džiaugsmu pasidalinti. Norėčiau išgirsti tavo šalies istoriją ir tavo gyvenimo pasakojimą. Kiek skaičiau, Lietuva kažkada buvo užėmus vos ne visą Europą ir ji vadinosi LDK. Labai tikiuosi išgirsti atsakymą į savo laišką.

Tavo bendraamžis Goris

Aušrinė Ruzgytė, 16 m.,
Juodšilių „Šilo“ gimnazija,
Mokytoja Jolanta Gumbrevičienė

Miela Liza,

Kaip gyveni? Kaip sekasi mokslai, jodinėjimas? Ačiū už laišką, labai smagu sužinoti apie tave.

Aš gyvenu gerai, viskas yra gan įprasta. Einu į mokyklą, vėliau į šokių pamokas. Žinoma, šokių pamokos yra ir mokykloje, bet aš lankau papildomai, nes man ši veikla labai patinka. Rašei, kad Lietuvos mokyklose nėra privalomų šokių pamokų. Keista ir gaila – juk šokti taip įdomu! Tai labai pajvairina kasdienybę. Tiesa, šiuo metu beveik visuomet lyja. Man labai nepatinka toks oras. Tik nesusidaryk klaidingos nuomonės – dažnai lyja tik Vakariniėje Gruzijos dalyje, o Rytinėje atvirkščiai – gan sausa. Be to, ten žiemą yra šalčiau ir daugiau sniego (čia, kur gyvenu, jo beveik nebūna).

Minėjai, jog planuoji aplankyti Gruziją, ir man ši žinia praskaidrino visą dieną! Labai norėčiau susitikti, labai tavęs pasiilgau. O dėl lankytinų vietų nesijaudink – Gruzijoje jų yra tikrai daug. Jau dabar mintyse turiu nedidelį planelį, kur tu nuvažiuotum ir ką apžiūrėtum. Pirmiausia galėtum aplankyti didžiuosius Gruzijos miestus – sostinę Tbilisį ir Kutaisį. Mano nuomone, daugiausia lankytinų objektų yra centrinėje ir rytinėje Gruzijos dalyje. Žinau, jog tai ne pati įdomiausia ekskursijos dalis, bet vertėtų aplankyti bent kelias pilies, šventyklas ar vienuolynus. Nueitume į kokį nors renginį (beveik garantuoju, jog jame būtų šokių), kavinukę, paragautum gruziniško maisto, kuris tikrai nėra toks aštrus, kaip kalbama. Gruzijoje maistas yra labai kokybiškas, be daugelio maisto priedų, kurių gausu kitų šalių valgiuose. Ir tuomet svarbiausia ekskursijos dalis – kalnai! Dabar nežinau, kokių metų laiku atvažiuotum, bet jeigu žiemą, galėtume paslidinėti kalnuose, o kitais metų laikais – paplaukioti kalnų upėmis ir pan. Tai suteiktų nepamirštamų įspūdžių.

Taigi, Gruzija yra nuostabus kraštas mėgstantiems gamtą ir aktyvų poilsį – vaikščiojimas po kalnus, slidinėjimas, plaukimas kalnų upėmis, skanaus ir švaraus kalnų šaltinių vandens gėrimas ir t.t. Na, štai – parašiau kaip reklaminiame lankstinuke apie Gruziją. :) Džiaugiuosi, kad atvažiuosi, ir beveik garantuoju, jog tau čia labai patiks.

Lauksiu tavo laiško!

Viktorija Čekurišvili, 17 m.,
Vilniaus technologijų ir verslo profesinio mokymo centro Transporto ir verslo skyrius,
Mokytoja Donata Alkimavičiūtė

Labas, Viktorija,

Mano vardas Nino, man septyniolika metų, gyvenu Gruzijos sostinėje Tbilisyje. Aš dalyvauju mainų programoje ir nuo antro pusmečio būsiu tavo bendraklasė. Labai noriu su tavim susidraugauti. Man itin įdomu kas vyksta Lietuvoje. Kaip jūs gyvenate? Norėčiau daugiau sužinoti apie tavo mokymo centrą, tradicijas Vilniuje, nacionalinius patiekalus. Aš mėgstu gaminti, todėl, kai atvažiuosiu, pagaminsiu tau chačapuri, tai toks paplotėlis su sūriu, kuris panašus į picą. Dar labai mėgstu gaminti chinkalius ir charčo sriubą. Gal ir tu mėgsti gaminti? Be kulinarijos domiuosi pasaulio istorija, todėl man būtų įdomu daugiau sužinoti apie Lietuvos istoriją. Nežinau ar domiesi istorija, bet galiu trumpai papasakoti apie savo miestą.

Tbilisis yra daugiatautis miestas: jame gyvena daugiau nei 100 tautybių žmonių. Dauguma gyventojų gruzinai, taip pat daug rusų, armenų bei azerbaidžaniečių. Rečiau, bet Tbilisyje galima sutikti abchazų, osetinų, ukrainiečių, graikų, žydų, estų, vokiečių ir kurdų. Mano geriausia draugė yra estė, todėl ji pasakojo, kad Lietuva, kaip ir Estija, priklauso Baltijos šalių trejetukui ir šios šalys net vadinamos sesutėmis. Be gausybės skirtingų tautų gyventojų, Tbilisyje yra daug gražių vietų. Pvz.: senovės tvirtovė Narikala, iš kurios matosi visas Tbilisis, Šventosios Trejybės katedra, Kashveti stačiatikių bažnyčia Tbilisio centre. Aš domiuosi religijomis ir žinau, kad daugiau nei 85 % Tbilisio gyventojų išpažįsta įvairias krikščionybės formas, tarp kurių gausiausia yra Gruzijos stačiatikių bažnyčia. Rusijos stačiatikių bažnyčia bei Armėnų apaštališkoji bažnyčia taip pat turi gausias tikinčiųjų gretas. Liuteronai, baptistai ir keletas kitų grupių sudaro mažumą tarp krikščionių. Apie 8 % gyventojų išpažįsta islamą (daugiausiai sunitų pakraipos). Judaizmą praktikoja 2 %. Tbilisis per visą savo istoriją garsėjo religine tolerancija. Tai ypač aiškiai matoma senamiestyje, kuriame bažnyčią, mečetę ir sinagogą galima išvysti mažiau nei 500 m. atstumu viena nuo kitos.

Apie mūsų kultūrą gali susidaryti pirminį įspūdį perskaičius šią trumpą mano labai mėgstamą legendą:
„Buvo laikai kai visatą sukūręs Dievas dalino žemę pasaulio tautoms. Visi žmonės būriavosi eilėse,

stumdėsi ir ginčijosi, kad gautų kuo geresnę vietą gyventi po saule. Tik gruzinai sėdėdami už stalo puotavo ir dainavo. Kai visos žemės buvo išsidalintos Dievas pamatė gruzinus, be savo vietos likusius ir paklausė ką jie veikė kol kiti pasaulį dalinosi.

-"Mes kėlėme už Tave tostą, Dieve". Dievui patiko tie linksmi žmonės ir jam buvo gaila, kad jie liko be savo vietos pasaulyje.

Pasilikęs sau pačią gražiausią vietą žemėje, Dievas perleido ją gruzinams".

Mes labai mylim svečius ir tikiuosi, kad kada nors ir tu atvažiosi į Gruziją!

Lauksiu tavo atsakymo

Su meile

Nino.

Deividas Kabišaitis, 16 m.,

Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos gimnazija,

Vyr. mokytoja Danutė Balčiūnienė

Mano drauge iš Lietuvos,

rašo tau šešiolikmetis Tarasas iš Ukrainos. Gyvenu Krymo pusiasalyje prie Juodosios jūros Sevastopolio mieste, kuris dabar neteisėtai aneksuotas Rusijos federacijos.

Ukraina manyčiau tavo akimis tikriausiai graži šalis. Čia be galo derlingos žemės, javų derliai netręštoje žemėje tiesiog stulbinančiai užauga, čia apstu ir kalnų ir be galo didelių bei gražių ežerų, turime labai dailias pakrantes su Juodąja jūra bei Azovo jūra.

Aš niekuomet nebuvau išvykęs iš Ukrainos. Mokykla, kurioje mokausi, retai vykdo tarptautinius projektus su kitomis mokyklomis, o ir su šeima iš šalies išvažiuoti progų nėra. Neleidžia finansinė padėtis, o po neramumų Kryme mes bandome atstatyti savo namą, per neramumus jis beveik sudegė. Sykį žiūrėdamas televizorių pamačiau reklamą, joje buvo rodoma Lietuva, Gedimino pilis, sostinė Vilnius, Kryžių kalnas bei labai gražus pasirodė uostamiestis Klaipėda.

Nuoširdžiai trokštu pabendrauti su lietuviu, sužinoti kultūrinės ypatybes, madą, pamatyti patį bendravimą. Gal tu galėtum papasakoti apie savo šalį? Koks jūsų tautinis patiekalas? Kaip švenčiami pas jus naujieji metai? Ar pas jus reikia mokyklose nešioti formalius rūbus, nustatytus mokyklos, ar rengiatės laisvai?

Dažnai prisimenu senelio vakarinius pasakojimus apie Ukrainą, pamenu su kokia ugnele jis pasakodavo istorijas, kaip emociškai judėdavo pagal pasakojimą, tiesiog įsijausdavo į jį. Tad norėčiau ir aš papasakoti ištrauką iš mano senelio pasakojimo.

Kartą karalius, vardu Ukraina, užsimanė pačios skaniausios duonos karalystėje, tuomet pasiūkęs tris tarnus ir jiems pasakęs:

- Kas patieks po metų skaniausią duoną, tam leisiu vesti mano dukrą, bei įdavė po grūdų maišelį.

Gavę po maišelį du tarnai ėmė kuo greičiau sėti, o trečiasis ieškojo derlingesnės žemės, kai nusprendė ją radęs, ir jisai pasėjo. Praėjus nepilnai metams, grūdams užaugus, juos nukūlus bei sumalus - visi tarnai iškepė po įspūdingą kepalą duonos. Rytojaus dieną visi susirinkę su savo iškepta duona pas karalių. Šis uostinėjo, žiūrinėjo pirmojo tarno duoną, galiausiai paragavo, išgyrė ir tarė:

- Tokio gardumo dar niekur neragavęs.

Antrojo apžiūrėjo duoną, atsikando ir tarė:

-Tokios gražios bei tokio dieviško skonio duonos dar niekur nesu valgęs.

Na ir trečiojo tarno atėjo eilė pavaišinti karalių. Karalius, giliai įkvėpęs to gardaus kvapo, atsilaužė didelę riekę duonos ir, kai paragavo, jo veide atsirado šypsena, oda pašiorpo, akys sublizgėjo ir tarė:

- Tai dievų duona, tai Dievo kepta duona, tiesiog burnoje tirpsta.

Karalius mėgaudamasis, laužė dar ir pilna burna paklausė:

-Kokia duonos gardumo paslaptis?

Tarnas nusišypso ir tarė:

-Mano pone, tai derlingos žemės kurią atradau dėka, tokią gardžią duoną valgote.

Karalius tarė:

-Tos žemės nuo šiol mano ir įkursiu savo karalystę, pavadinimu Ukraina.

Karalius įvykdė pažadą, savo dukteriai leido tekėti už tarno, iškepusio tokią skanią duoną.

Tad nepabijokime paieškoti, gal net pavargti, kad rastume geriausią sprendimą. Todėl ir aš rašau tau laišką, nes noriu kuo daugiau sužinoti, kuo daugiau pamatyti.

Tikriausiai išdėliojau visas savo mintis. Tikiuosi supratai viską, apie ką rašiau ir apie ką svajoju. Galbūt ir tu pasidalinsi savosiomis svajonėmis ir ateities planais. Norėčiau sulaukti atsakymų į klausimus apie Lietuvą. Taip pat lauksiu tavo klausimų apie Ukrainą ir stengsiuosi išsamiai atsakyti į visus tavo klausimus.

Tavo bendraamžis iš Gruzijos

**Eimantas Landžius, 16 m.,
Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos gimnazija
Vyr. mokytoja Danutė Balčiūnienė**

Mielas bendraamži iš Lietuvos,

Tau laišką rašo šešiolikmetis Georgijus iš Ukrainos. Aš neseniai per istorijos pamoką skaičiau apie Lietuvą ir todėl sugalvojau parašyti laišką tau, bendraamžiui iš Lietuvos. Pas mus dabar labai sunki padėtis: kiekvieną dieną sproginėja bombos, sviediniai ir dar negana to – šaudomi mūsų miestelio žmonės.

Man tėvai pasakojo, kad, kai jie buvo maži vaikai, taip pat turėjo išgyventi beveik viską tą patį, ką ir aš išgyvenu dabar. Mano seneliai, net nenorėjo pasakoti, kai aš paklausiau apie jų vaikystę, nes, pasak jų, jie matė, kaip buvo žudomi jų broliai, seserys, giminės ir draugai. Jie pasakojo lyg per miglą, nes kai tai įvyko, jie buvo dar labai maži vaikai. Mano močiutė man sakė, kad kai vieną ankstyvą rytą atsikėlė ir kol ji valgė pusryčius, girdėjo, kaip pas kaimynus įsibrovė ginkluoti kareiviai, tada jos tėvai liepė jai pasislėpti spintoje, kai ji pasislėpė, išgirdo, kaip pas kaimynus nuaidėjo šūviai, tada, nors ji dar buvo vaikas, suprato kad, tie kareiviai ateis ir pas juos į namus. Ji spintoje praleido maždaug dvi valandas. Dabar neatsimena, ar kareiviai buvo atėję ar ne, ji tos savo gyvenimo vietos tiesiog neatsimena, todėl daugiau jos neklausinėju. Paprašiau ir savo senelio papasakoti, kas panašaus ir jam buvo nutikę, kai jis buvo mažas. Jis sutiko prisiminti. Pagal pasakojimą jam buvo daug žiauriau, nes matė, kaip buvo nužudytas jo brolis. Mano senelio pasakojimu, galima sakyti, jis atsimena viską, lyg tai būtų buvę vakar. Jis pasakojo, kad kai tai įvyko, jo tėvas buvo darbe, o motina – pas gyvulius. Jie namie buvo likę tik dviese su broliu, kuris buvo keliais metais vyresnis už jį. Kai atėjo kareiviai, mano senelis spėjo pasislėpti rūsyje, bet jo brolis nespėjo. Todėl pro rūsyje buvusį plyšį galėjo stebėti, kas vyksta. Staiga kareiviai jo brolį parmetė ant žemės, nes jis nepakluso jiems. Senelis išsigando ir verkė, bet tylėjo, kad tik jo nerastų. Pora minučių jis nususuko, nes jau nebegalėjo žiūrėti. Staiga jis išgirdo šūvį, pakeitusį visa jo gyvenimą. Maždaug po 20 minučių kareiviai išėjo, tada senelis išlindo iš rūsio ir pamatė savo brolį, gulintį ant žemės kraujo baloje. Toliau jis nebegalėjo pasakoti, nes jam buvo per skaudu tai dar kartą išgyventi. Aš nenorėčiau patirti to paties, ką patyrė jie. Mano tėvai, sakė kad, jiems neteko prarasti artimų žmonių, todėl nenorėčiau jų prarasti jų ir aš. Mano mama buvo sakiusi, kad jos geriausia draugė per karą prarado visą savo šeimą. Ji liko viena, ir net neturėjo kur prisiglausti. Tai va kokia ta mano senelių istorija, o tuo pačiu ir mano šalies. Tikiuosi man taip tikrai nepasikartos. Labai labai to noriu. Taip pat norėčiau, kad to nebūtų nė vienoje šalyje.

Kai aš apie tavo šalį skaičiau, tai supratau, kad dabar pas jus nebūna karo, nei tokių atsitikimų, kaip pas mus. Ten rašė apie tai, kad pas jus normali ekonominė ir politinė padėtis normali. Pasakojama, kokie gražus kraštovaizdis. Kiek girdėjau per žinias ir supratau, kad ir jums grasina karu Rusija? Tikiuosi, kad bent pas jus neatsitiktų tokie baisūs dalykai, kaip pas mus. Aš džiaugiuosi, kad bent dabar tu gali būti ramus ir nebijoti, kad bet kurią naktį pas tave gali įsibrauti į namus kareiviai ir išsivesti arba dar blogiau...

Baigdamas norėčiau palinkėti, kad pas jus niekada nevyktų karas ir panašūs dalykai, kokie dedasi pas mus. Noriu perduoti visai tavo šeimai linkėjimus. Ir vos dar nepamiršau palinkėti tau visko, kas geriausia.

Šešiolikmetis Georgijus

Mano drauge iš Lietuvos,

rašo Tau šešiolikmetė iš Gruzijos, nes vakar per pasaulio pažinimo pamokas miela porelė gruzinų tautybės senjorų, kurie didžiąją dalį savo gyvenimo gyveno Lietuvoje, papasakojo mums apie Lietuvą. Trumpai supažindino su Lietuvos istorija, kraštovaizdžiu ir, žinoma, žmonių gyvenimo būdo ypatumais. Pasirodo, lietuviai labai svetingi ir draugiški žmonės, tad galbūt ir man kada nors atsiras galimybė apsilankyti Lietuvoje, bet pirmiausiai norėčiau pakviesti Tave apsilankyti Boržomio mieste, kuris yra Gruzijoje. Tai kurortinis miestas, kuriame gyvenu aš ir mano šeima. Gyvename keturiose: aš, du mano broliai dvyniai, ir katytė, vardu BuBu.

Mūsų gyvenamoji patalpa arba būstas (jei jį galima taip pavadinti) tikrai nežiba prabanga, kaip daugelis šiame mieste esančių namų. Mano šeima daug kartų buvo perkelta iš vienos miesto pusės į kitą, tačiau niekada taip ir negavome geresnio būsto, nei turėjome prieš sudegant pirmajam. Taip. Mano tėvų nuosavas butas sudegė, su juo kartu supleškėjo ir visi mūsų turėti daiktai, rūbai ir, deja, pinigai. Tuomet labai nedaug žmonių žinojo, kas yra banko sąskaita, todėl visi sutaupytus pinigus laikė namuose, tarp darė ir mano tėvai.

Tą lemtingą dieną aš ir broliai buvome mokykloje, tėvai – darbe. Po pamokų važiuojame autobusu namo. Išlipome ir išgirdome verksmus, klyksmus ir gaisrinės sirenas. Pradėjome bėgti link namų. Pribėgę pamatėm, jog visas trijų aukštų pastatas, kuriame gyveno trys šeimos, tarp kurių ir mes, sudegęs iki pamatų. Aš apimta įniršio bėgau link jų, buvau šoke, negalėjau suprasti kas įvyko, tuomet kažkas sprogo. Tai buvo namo rūsyje įrengta katilinė. Kas nutiko po to – neprisimenu. Atsibudau ligoninės palatoj, šalia manęs buvo tėvai. Jie papasakojo man kas nutiko. Vėliau visai mūsų šeimai buvo skirta kompensacija, kurią suteikia Gruzijos vyriausybė, visoms nuo nelaimių nukentėjusioms šeimoms. Nuo tos akimirkos mes tapom priklausomi nuo JŲ (pasidomėjau, jog Tavo šalyje tokie, kaip mes vadinami socialiai remtiniais). Mano tėčiui, žinoma, ir jo šeimai, kaip dirbančiam valstybinėje institucijoje, buvo suteiktas būstas. Jis buvo, ko gero, pats baisiausias ir šlykščiausias, kokį esu kada nors mačius. Turėjau susitaikyt su ta mintimi, kad gyvenimas niekada nebebus toks, koks buvo iki tol. Maždaug po pusės metų tėvai gavo laišką, jog mes būsime išskeldinti, iš tuomet jau į gyvenamą panašaus buto. Mus perkėlė į šiek tiek geresnės išvaizdos, tačiau dvigubai mažesnį butuką. Ten pagyvenę pusmetį vėl buvom kraustomi į kitą vietą, po šešių mėnesių vėlgi teko važiuoti į kitą miesto pusę. Taip buvom „mėtomi“ šešis metus, taigi kraustytis teko dvylika kartų. O dabar jau beveik dvejus metus gyvename vienoje vietoje. Gyvenimas per tą laiką nuo gaisro ėjo tik blogyn - tėtis dėl streso darbe ir nuolatinės baimės, kada vėl reikės kraustytis, neištvėrė įtampos ir jį išstiko infarktas. Mirė staiga. Mama maždaug prieš metus mus paliko, nes sakė nebegalinti kęsti tokio gyvenimo, todėl išėina, nes žino, kad mes galim gyventi be jos ir mano, jog taip bus geriau mums visiems. Nuo to laiko mes jos nei matėm, nei girdėjom. Tikiuosi, jog ji susirado žmogų su kuriuo yra laimingesnė, nei buvo su mumis. Aš jai neįaučiu nieko – nei neapykantos, nei meilės.

Ištikrųjų manau, kad dabar mano ir brolių gyvenimas eina į gerąją pusę. Broliai susirado darbus, aš taipogi nesėdžiu vietoje. Aktyviai dalyvauju mokyklos veikloje, mokausi tik aukščiausiais pažymiais ir už tai gaunu stipendiją, kuri padeda man tenkinti savo žmogiškuosius poreikius. O po pamokų ir savaitgaliais dirbu viename iš naujų ir modernių viešbučių. Už gerą ir nuoširdų darbą gavau pažintinę kelionę po Gruziją bei apgyvendinimą viešbutyje, kuriame dirbu, todėl norėčiau pakviesti Tave susipažinti ir kartu aplankyti įvairias Gruzijos vietas. Dėl per didelio užimtumo neturiu laiko draugams, tad jų ir neturiu, todėl esant galimybei stengiuosi susitikti su nepažįstamais ar net svetimšaliais žmonėmis.

Taigi tokia ta mano trumpo gyvenimo istorija. Gaila, kad ji susiklostė taip, kaip yra dabar, tačiau visada žinau, jog savo gyvenimą kuriesi tik tu pats, ir visada gali jį arba dar labiau pabloginti, arba pagerinti. Tik pats sprendi kurį kelią pasirinksi. Aš renkuosi antrąjį variantą. O kaip Tu?

Tavo bendraamžė Tepša

2015-12-16

Mielas bendraamži iš Lietuvos,

Tau laišką rašo šešiolikmetė Šorena iš Gruzijos. Man atrodo, kad per televiziją mačiau Tavo šalį. Gruzija ir Lietuva priklauso Europai kultūrinio atžvilgiu. Tačiau labai skiriasi ir norėčiau praplėsti tavo žinių ratą šia tema. Papasakosiu tau apie savo šalį ir tikiuosi gausiu atsakymą apie tavąją.

Gal pradėsiu tuo, kad Gruzija yra Kaukazo kalnų, vyno ir svetingų bei geraširdžių žmonių šalis. Mano močiutė (iš tėčio pusės) sakydavo, kad sveikatai svarbiausia geras maistas ir aktyvi veikla. Pikantiški ir originalūs tradiciniai patiekalai įtiks tiek vegetarams, tiek mėsos mėgėjams. Viena svarbiausių gruziniškos virtuvės ypatybių – šviežių ir džiovintų prieskonių gausa, riešutai naudojami įvairiems mėsos ir daržovių patiekalams. Patiekalai čia paplitę pagal regionus, aš kilusi iš Samegrelo regiono, kur virtuvė pasižymi aštrumu, gausiu pipirų ir adžikos naudojimu. Čia mama apsigyveno ištekėjusi už tėčio, o prieš tai gyveno Kachetijoje, kur gaminami skaniausi šašlykai (gruziniškai – mtsvadi). Dažniausiai ruošiami be jokio marinato ir kepami ant sausų vynuogienojų žarijų.

Ne mažiau mums svarbus yra ir pats valgymo ritualas. Tradicinė gruziniška šventinė ar proginė vakarienė, vadinama *supra*, – tai ilgas pasisėdėjimas kartu su draugais, artimaisiais, kaimynais ar netikėtai pakviestais svečiais. Būtent čia geriausiai ir atsiskleidžia tas legendomis apipintas gruziniškas svetingumas. Tokios vakarienės metu stalas visada nukrautas patiekalais (neretai susstatytais net dviem aukštais), *tamada* (žmogus, sakantis tostus) prieš kiekvieną taurę sako tostą, o *merikipe* (žmogus, pildantis taures) rūpinasi, kad taurės visada būtų sklidinos. Jeigu *tamada* yra patyręs ir iškalbingas, vakarienė pavirs tikru spektakliu, kuomet tostai bus papildomi eilėmis, gyvenimiškais situacijomis, asmenine patirtimi, neretai folklorinėmis gruziniškais dainomis ir šokiais. Beje, progų ir švenčių ilgai laukti nereikia – be kalendorinių šventinių dienų, gruzinai susirenka *suprai* tiek asmeninių švenčių metu, tiek draugų susitikimui, tiek svečių priėmimui. Tiesa, neįprasta patiekalus užsisakyti porcijomis kiekvienam atskirai – užsisakius restorane visada atneš patiekalus ir atskirai tiek lėkščių ir įrankių, kiek yra žmonių – puikus būdas dalintis ir paragauti skirtingų patiekalų.

Kaukazo kalnuose slypi tikroji Gruzijos paslaptis. Labai mėgstu pasivaikščiojimus po kalnus. Mes su broliu dažai einame, galima sakyti, jis mane vedasi kaip suaugęs. Labai įsijaučia į savo vaidmenį ir prisiima visą atsakomybę. Dauguma atvykėlių renkasi turistinius takus, slidinėjimo trasas. Jie nežino, kiek daug praranda nepamatydami natūralios, nesukultūrintos ir turizmu nepaverstos gamtos. Tiesa, tokios mažai telikę. Mes turime savo takus, savas vietas prieglobsčiui. O prieglobsčio gali prireikti ir norint pasislėpti nuo vilkų, lokių ar kitų laukinių gyvūnų. Dėl to mama ir bijo mus išleisti, bet mano brolis stiprus, prireikus gali apsiginti pats ir mane apginti. „Reikia nepamiršti, kad mes ten tik svečiai, ten visų žvėrelių namai,“ – taip kalba tėtis, kuris kartais taip pat prisijungia prie mūsų. Nuo lokio gal tik kartą teko slėptis, paprastai mes jų nesutinkam.

Ar žinojai, kad *kachetai* gamina vieną geriausių vynu pasaulyje? Kalnuotos vietovės ir palankus klimatas vynuogynams taip ir nulėmė, kad mano vasaros prabėgo kaip tik ten. Kadaisė mano prosenelis įkūrė vyno fabriką, kurį prižiūrėjo mano senelis, dabar už tai atsakingas tėtis, o vėliau šį darbą perims brolis. Aš žinau, kad mes kartu tęsim šį iš kartos į kartą perduodamą verslą. Tai lyg mūsų šeimos etiketė. Žinau, kuriame lauke ir kokia vynuogių rūšis auga, kaip iš jų paruošti vyną, bet negalvok, kad tik tam jas auginame. Tai ne tik verslas, tai daug daugiau. Man tai šiluma, jaukumas. Kiekvienais metais negaliu sulaukti kada prisirps gražiosios vynuogės ir, žinoma, dar anksčiau laiko jas ragauju. Vieną kartą mane pričiupo brolis ir pasakė galvojęs, kad tik jis vienas taip daro.

Man visi žmonės labai įdomūs, jų kultūra, papročiai, tradicijos. Gal dėl to, kad vyno įsigyti atvyksta turistai iš viso pasaulio. Labai noriu prieiti, pakalbinti: iš kur jie atvyko, kokius įspūdžius patyrė mano šalyje ir kurias vietas aplankė. Tačiau retai jie moka gruziniškai, daugiausia kalba anglų kalba ir brolis mane jos mokina, bet dar moku mažai. Pažadėjau sau, kad išmoksiu, tada jau galėsiu drąsiai klausti, bendrauti su jais. Tau prisipažinsiu - turiu svajonę, o ji - keliauti po pasaulį: pažinti žmones, jų kultūrą. Galiausiai suprasti, kas yra tas tikrasis gyvenimas ir kaip jis nepaliaujamai verda.

Užbaigti norėčiau viena gruzinų legenda. „Kai Dievas dalijo tautoms žemes, gruzinai kaip visada sėdėjo už stalo ir puotavo. Į dalybas pavėlavo. Kai pagaliau atėjo, sužinojo, jog Dievas visas žemes jau išdalijo. Gruzinai atsiprašė Dievo ir paaiškino, jog gėrė vyną ir visus tostus sakė Jo garbei. Dievas susijaudino tai išgirdęs ir atidavė gruzinų tautai tas žemes, kurias buvo pasilikęs sau.“ Tai norėčiau Tau palinkėti džiaugtis gyvenimu ir valgyti sveiką bei gardų maistą, sakyti tostus iš visos širdies ir Dievas priglaus Tave savo žemėje.

Šešiolikmetė Šorena

Mano drauge iš Lietuvos, rašo tau šešiolikmetė iš Gruzijos. Mano vardas Natia. Tikriausiai nustebsi gavęs(-usi) šį mano laišką, nes jis gali tau pasirodyti neįprastas tuo, jog jį rašo svetimšalė mergina. Prisipažinsiu, jog esu didelė jūsų šalies gerbėja ir jau nemažai apie ją žinau, be to, baigusi mokyklą, planuoju studijuoti Lietuvoje farmaciją, todėl domiuosi ir studijų galimybėmis Lietuvoje. Galiu pasigirti, jog šiek tiek esu pramokusi lietuvių kalbą, nes jau metus lankau lietuvių kalbos paskaitas Lituanistikos centre Tbilisyje. Kadangi Lietuvoje neturiu nei giminaičių, nei pažįstamų, tai labai norėčiau susirasti draugų, su kuriais galėčiau bendrauti. Todėl šis mano laiškas bus mėginimas užmegzti ryšį su bendraamžiu iš Lietuvos. Viliuosi, kad mano laiškas nebus tau nuobodus.

Pirmiausiai pabandyčiau tau trumpai pristatyti savo šalį ir įkvėpti tau norą ją pažinti bei aplankyti. Visų šalies ypatumų ir įdomybių laiške papasakoti neįmanoma, todėl tai bus tik nedidelis bandymas susipažinti. Mano gimtoji šalis Gruzija dar vadinama saulės, vyno ir kalnų šalimi. Ji glaudžiasi tarp Juodosios jūros bangų ir Kaukazo kalnyno viršūnių. Jei sugalvotum po šią keliauti, be abejo, išvystum aplinkui stūksančius Kaukazo kalnus, jų papėdėse besiganančias avių ir karvių bandas bei saulės kaitroje sirpstančias vynuoges. Tikriausiai pamatytum pakelėse sėdinčius prekeivius, siūlančius arbūzus, prinokusius sultingus persikus, ką tik nuo medžio nuraškytus abrikosus ar slyvas. Na o atsidūręs spalvingame miesto turguje, būtum nustebintas prieskonių ir vaisių gausa bei kvapais. Gruzija – unikali šalis, o jos žmonės – išdidūs ir mylintys laisvę. Sakoma, kad gruzinai prisijaukino laiką. Gal todėl jie taip mėgsta vėluoti. Gyvendami kalnų, krioklių, tarpeklių, pievų ir egzotiškos žalumos apsuptyje gruzinai turi laiko sau ir savo mintims. Jie turi laiko sustoti ir nebelėkti, todėl niekas čia niekur neskuba, visi džiaugiasi šia diena ir šia akimirka.

Neabejoju, kad esi girdėjęs(-usi) apie nepaprastą gruzinių savybę – svetingumą. Iš tikrųjų, draugiškumas, nuoširdumas ir svetingumas yra mano tautiečių vizitinė kortelė. „Svečių atsiuntė Dievas“, – sakoma gruzino namuose, kai į duris pasibeldžia svečias. Atvykus svečiui, šeimininkas padengia ilgąjį stalą, pakviečia draugus, tostų sakytoją, ant stalo pastato „Borjomi“ ir geriausio turimo vyno. Pagelbėti šalies svečiui ir parodyti jam užstalės kultūrą gruziniui kur kas svarbiau nei būti savo darbo vietoje. Gruzinai jaučia pareigą vaišinti tiek, kad svečias nepakiltų nuo stalo. Na, o jeigu pakliūsi į vestuves, gali nebeįsivaikyti ir kokią savaitę. Jei prisėdote prie stalo, turite būti pasiruošę, kad valgymas truks ilgai, o patiekalų bus gausybė – jie bus nešami vienas po kito net ir tuomet, kai akimis aiškiai rodysite, kad jau nebetelpa. Tačiau valgyti teks, priešingu atveju, įžeisite šeimininkus. Na, o gruzinių tostai – tiesiog atskira meno sritis, tai ritualinis pasakojimas ir savotiškas bendravimo būdas. Tamada (tostų sakytojas) juos sako, laikydamasis griežtų taisyklių, vesdamas nuo vieno tosto prie kito, įpindamas į juos šeimos, meilės, taikos temas.

Negaliu nepaminėti, jog lietuviai yra ypatingi gruzinių svečiai. Ji laikomi garbės svečiais ir netgi broliais. Tokiam draugiškumui atsirasti tikriausiai turėjo įtakos per paskutinius dešimt metų susiklostę nepaprastai šilti mūsų šalių santykiai. Norėčiau kartu su tavimi jais pasidžiaugti. Gruzijos visuomenė puikiai pamena tragiškus 2008 metų įvykius, kai Rusija okupavo Pietų Osetiją ir Abchaziją. Su kuo bekalbėtum, visi prisimena drąsų jūsų tuometinio prezidento Valdo Adamkaus poziciją, kai jis važiavo ten karui įsiliepsnojus, o karo su Rusija metu tūkstančiai lietuvių išėjo į gatves, kad išreikštų paramą Gruzijai. Ir dabar Lietuva nuolat remia Gruzijos integracijos į Europos Sąjungą ir NATO siekius. Lietuva Gruzijai yra sėkmingas pavyzdys, nes sugebėjo be vidinių konfliktų, pilietinių karų ir didelių sukrėtimų atkurti savo nepriklausomybę, paliko tautų kalėjimu vadintą Sovietų Sąjungos imperiją ir integrovosi į euroatlantines struktūras. Gruzijos jaunimas netgi suinteresuotas rinktis studijas Lietuvos universitetuose. Kaip minėjau, tokių planų turiu ir aš. Gruzinais – dideli optimistai, jie tiki, kad vis tiek ateityje bus geriau, ir turi aiškią kryptį integruotis į ES ir NATO. Tiesa, Gruzijos narystės perspektyva ES ar NATO nėra aiški, tačiau viltis yra.

Tikriausiai tau būtų įdomu sužinoti, kuo „kvėpuoja“ mūsų šalies jaunimas. Manau, kad, nepaisant kultūrinių ir tautinių skirtumų, jaunimas iš esmės visur panašus, nes kiekvienam jaunam žmogui svarbu atrasti ir realizuoti save, jam rūpi muzika, sportas, meilė, kūryba. Šiandien mūsų šalis dar negali pasidžiaugti aukštu pragyvenimo lygiu bei klestėjimu. Krašte dar daug chaoso ir netvarkos. Nedžiugina ir baisi bedarbių bei didelis visuomenės skaudulys – emigracija. Ypač daug emigruoja jaunų žmonių. Kartais mane liūdina tai, kad jaunesni gruzinais nesidomi mūsų kultūra ir istorija, o žavisi viskuo, kas vakarietiška.

Galbūt esi girdėjęs(-usi) apie gruzinių paprotį vogti nuotakas ir manai, jog šis paprotys išlikęs iki mūsų dienų? Atsakysiu, jog moterų dabar Gruzijoje jau niekas nebegrobia, jos dirba, augina vaikus ir iš šalies atrodo visai patenkintos. Gruzinės merginos išteka gana anksti – vos sulaukusios aštuoniolikos ar dvidešimt

dvejų metų. Jos sulaukia iš vyrų komplimentų, pagalbos, yra gerbiamos ir mylimos, tačiau moterys pas mus vis dar vienu laipteliu žemiau už vyrus, todėl šeimoje svarbesni yra vyro, o ne moters norai. Taigi Gruzija stengiasi pasaulio akyse atrodyti vakarietiška valstybe, siekia integruotis į Europą, tačiau koją kiša sustabarėjęs požiūris į moterų bei vyrų tarpusavio santykius.

Mielas drauge, dar daug įdomių dalykų norėčiau tau papasakoti apie savo šalį ir jos žmones, tačiau šiam kartui, manau, pakaks. Būčiau labai laiminga, jei sugalvotum atsiliiepti į šį mano laišką ir papasakotum, kuo gyveni tu ir tavo šalis. Be galo lauksiu žinių iš Lietuvos.

Tavo draugė Natia

Gintarė Taravuraitė, 17 m.

Sveika Gintare,

Žinau, jog nesam labai geros pažįstamos, tačiau ne kiekvieną dieną galiu pasikalbėti su savo artimaisiais ir išsipasakoti apie įvykius, kurie mane slegia. Jiems taip pat yra sunku susitaikyti su tuo, kas vyksta mūsų šalyje. Prisiminusi vasarą ir tą laiką, kurį praleidau su tavimi Lietuvoje, nusprendžiau tau parašyti. Paatostogavusi Lietuvoje supratau, jog dar yra likę valstybių, kuriose gali jaustis saugiai, būti rami dėl savo ateities ir nieko nebijoti.

Tikriausiai jau teko girdėti apie tai, kas vyksta čia, mano šalyje- Gruzijoje. Tiesa tokia, jog visos naujienos, kurias praneša televizija, yra kiek sušvelnintos ir ne viskas yra pasakoma iki galo. Nei vienas žurnalistas, aprašantis įvykius, vykstančius Gruzijoje, nesuvokia, kaip yra sunku vietiniams gyventojams. Kiekvieną dieną gyveni baimėje, nes Gruzija- tai valstybė, kuri apsupta įvairiausių pavojų ir mirčių. Kiekviena vakarą bijai, kad ryte gali ir nebepabusti arba jog vos tik pramerkus akis gali sužinoti nemalonių naujienų apie savo artimuosius ar kitus brangius žmones. Yra per daug sunku čia gyventi ir nors tai yra mano tėvynė, kurioje aš gimiau ir maniau, jog praleisiu čia visą savo gyvenimą, tačiau visi šie įvykiai ir tas pinigų stygius privertė mane susimąstyti, ar aš tikrai noriu kurti savo ateitį čia. Įvairios mintys ir rūpesčiai neleidžia man susikaupti. Vakar apie tai kalbėjome su mama. Apie tai, jog visa šeima galėtumėme išvykti kur nors kitur, pradėti savo gyvenimą iš naujo ten, kur nereikėtų gyventi baimėje, kur išsilavinimas būtų taip pat svarbus ir kur aš galėčiau baigti mokslus, nebijodama, jog kiti mane smerks dėl to, kad palikau savo šalį, kad pabėgau iš jos tuo metu, kai tėvynei manęs reikėjo... Tačiau iš tiesų juk taip nėra- aš nesu išdavikė, tiesiog noriu gyventi taip, kaip visi šešiolikmečiai: aš tik noriu įgyti išsilavinimą, šalia turėti savo šeimą, bendrauti su draugais, linksmai leisti laisvalaikį... Gaila, kad čia yra kitaip. Mama iš dalies mane suprato, tačiau ji geriau nei bet kuris kitas žmogus pažįsta tėtį ir puikiai žino, jog jis su tuo nesutiks.

Prieš kelis mėnesius persikraustėme į naują namą Tbilisyje. Tai miestas, puošiantis visą Gruziją savo įdomia ir turtinga gamta, kalnų peizažais, istoriniais objektais, architektūra. Šiandien grįždami iš mokyklos namo, su broliu prisiminėme įvykius, kurie įvyko senajame name. Tą vakarą, kai į namus įsiveržė kaukėti vyrai ir norėjo išsivežti tėtį. Dar ir dabar mintyse girdžiu mamos klyksmą, prašymus ir maldavimus, jog jam nieko blogo nedarytų. Bet jų atsakas buvo tik daužomi ir laužomi daiktai. Pamenu, kai mudu su broliu slėpėmės tėvų kambaryje, pačiame mažiausiame kamputyje melddamiesi, jog viskas pasibaigtų laimingai ir kad niekas nenukentėtų. Sėdėjome net nenumanydami, dėl ko viskas vyksta, ir net nesuvokdami viso to priežasčių. Juk kiek žinojome, tėčio darbas nebuvo blogas ir jis nedarė nieko neleistino. Tik vėliau, praėjus kelioms savaitėms, mama papasakojo dėl ko viskas vyko. Tą dieną sužinojome, kad tėtis skolinosi iš jų pinigų, tačiau negrąžino skolos reikiamu metu, todėl jie nusprendė patys susigrąžinti tai, ką davė. Dar ir šiandien, prisiminus tą vakarą, dėkoju Dievui, kad mano tėvai nenukentėjo. Tada ir buvo ta diena, kuomet tėtis sugalvojo persikraustyti į sostinę. Nors namas ir nėra didelis, tačiau jaukus, o svarbiausia, jog taip galime daugiau laiko praleisti su tėčiu. Prieš kelis metus jo pradėtas nuosavas verslas iki dabar gana sėkmingai klostosi, nors ir nėra didelio pelno. Tačiau svarbiausia, kad didžiąją dienos dalį galime praleisti visi drauge, o tai ir yra svarbiausia. Tikriausiai taip ir geriau: nauji namai, naujos sienos bei aplinka po truputį padeda pamiršti tuos senus įvykius. Ir galbūt naujame name mums pradės klostytis gyvenimas į gerąją pusę.

Su nekantrumu lauksiu tavo atsakymo ir tikiuosi, kad galėsi man aprašyti daug šviesių ir malonių naujienų.

Tavo draugė Tamta

Labas, mano naujoji drauge Gabija!

Pirmiausia noriu Tau padėkoti už laišką, kuris mane labai nudžiugino ir sujaudino. Man smagu, kad Tau gerai sekasi, kad gyveni laisvoje ir demokratiškoje šalyje, esi laiminga. Smagu, kad mūsų valstybės – Lietuva ir Gruzija - viena su kita palaiko gražius santykius jau penki šimtai penkiasdešimt metų, o nuo 2005-ųjų metų Tavo šalis teikia manajai paramą – ji finansavo 1,5 mln. eurų vertės projektų. Ir niekas negali paaiškinti, kodėl mūsų šalys taip traukia viena kitą ir kodėl viena kita taip pasitiki.

Prisimeni, anksčiau Tau rašiau, kad gyvename kalnuose, tačiau atsitiko nelaimė – mūsų namus užgriuvo sniego ir akmenų nuošliauža, likome kaip stovime, bet džiaugėmės, kad visi esame gyvi. Nusileidome iš kalnų žemyn, dabar gyvename keli kilometrai nuo Batumio, o mūsų gyvenvietė vadinama Svajonių Miestu. Čia yra apie trys tūkstančiai namukų, mažų pašiūrių, kiekvienoje glaudžiasi po keletą gyventojų. Tokioje mažoje pašiūrėje gyvena ir didelė mūsų šeima – dešimt asmenų. Sunku pradėti viską iš naujo. Gerai, kad į mus dėmesį atkreipė ne viena vakarų valstybė, padėjo žmonėms įkurti nedideles verslo įmones. Mums labai trūksta įgūdžių šias įmones išlaikyti. Mes labai dėkingi Lietuvai, o ypač lietuvių nevyriausybinei organizacijai „Trust in Development“, kuri pasiūlė mūsų žmonėms verslumo mokymus. Gavę projektui vystomojo bendradarbiavimo lėšų iš Lietuvos užsienio reikalų ministerijos organizatoriai dalyvauti mokymuose pakvietė aktyvias, savo verslą jau pradėjusias ar norinčias jį pradėti moteris. Tuose mokymuose dalyvavo ir mano mama bei vyriausioji sesuo. Jos gautomis žiniomis, tikrai žinau, labai patenkintos: pasakojo, kad mokymuose stengiamasi suteikti labai konkrečių ir praktiškų žinių, pavyzdžiui: kaip parengti verslo planą, kaip tvarkyti mokesčius ir kt. Mano mama ir sesė moka gražiai siūti, tad, išklausiusios mokymus, jos įkūrė siuvimo įmonę. Jai vadovauja sesė, o mama dažniausiai siuva. Siūti moku ir aš, tad grįžusi iš mokyklos dažnai šoku joms į pagalbą. Darbo turime daug, vos spėjame įvykdyti užsakymus. Pinigai pas mus vadinami lariais. Šimtas larių yra trisdešimt devyni eurai. Kai pradėjome gyventi Svajonių Mieste, mūsų šeimos pajamos siekė tris šimtus penkiasdešimt larių. Vienam žmogui skiriama trisdešimt penkių larių pašalpa (13,5euro). Buvo labai sunku pragyventi, bet dabar, kai jūsų šalies pagalbos dėka įkūrėme siuvimo įmonėlę, gyvenimas kasdien gerėja.

Dalis mano šalies gyventojų išpažįsta islamą, tad moterims dalyvauti visuomeniniame gyvenime labai sunku. Gerai, kad mūsų moterys turi pavyzdį, jis taip pat iš Lietuvos. Tai Renata Skardžiūtė – Kereselidzė, kuri Gruzijoje gyvena jau ketvirtį metų ir yra nevyriausybinių organizacijos „Trust in Development“ atstovė bei politikos instituto programų vadovė. Kad gyvename geriau, esu dėkinga ir Tavo šaliai, ir asmeniškai jai. Ji ir tik ji paskatino mano šeimos moteris imtis verslo, padėjo pirmaisiais mėnesiais, kol atsistojome ant kojų.

Galiu pasidžiaugti, kad mano šeimoje visi sutaria, vyrauja taika ir ramybė, tačiau daugelyje šeimų smurtaujama. Vyrams, manau, sunkiau prisitaikyti prie pasikeitusių gyvenimo sąlygų, nedarbo. Ne paslaptis, jog kai kurie susigundo teroristinių organizacijų pinigais ir pažadais. Deja, „Islamo valstybės“ kovotojų yra ir iš Gruzijos. Tai mane ypač liūdina. Liūdina ir tai, kad mūsų šalyje gerai neveikia socialinio draudimo sistema, kad dalyje vietovių nesilaikoma kelių eismo taisyklių, o kėdėtės vaikams visai nepripažįstamos – dažnai sutiksi mašiną, kurioje ant vairuotojo kelių sėdi mažametis pyplys. Mums dar daug ką reikia išmokti, o mokytis norime iš lietuvių. Ir aš norėčiau pasimokyti iš Tavęs. Gal galėtum man kitame laiške parašyti, kaip Jūsų mokykloje veikia savivaldos organai, kokios pas jus jaunimo organizacijos, ką veikiate po pamokų. Prašau, aprašyk smulkiai, gal ir mes ką nors savo mokykloje pritaikysim.

O dabar baigiu rašyti. Siunčiu Tau ir visai Tavo šeimai linkėjimus nuo saviškių. Laukiu Tavo atsakymo. Iki susitikimo kitame laiške. O gal kada nors iš tikrųjų susitiksimė...

Giulija

**Goda Stonkutė, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Mielas drauge iš Lietuvos,

rašo Tau šešiolikmetis iš Gruzijos. Mano vardas Gurgen ir rašau Tau, nes noriu padėkoti už drabužius, kuriuos paaukojai, ir slaptą laišką, kurį radau juose. Tame laiške mane labai sužavėjo Tavo pasakojimas apie Lietuvą, jos istorinę praeitį, tradicijas ir labai norėčiau dar daugiau apie ją sužinoti.

Jau praėjo 7 metai, o žaizdos po karo su Rusija vis dar neužgijo. Aš ir mano šeima labai daug netekome dėl visų šių įvykių. Nors turbūt ir girdėjai daug istorijų apie karą, vykusį Gruzijoje, bet aš noriu papasakoti savo istoriją.

Viskas prasidėjo 2008m. gražią rugpjūčio dieną. Aš ir mano šeima: tėtis Agris, mama Ratchina ir mažasis broliukas Širik, sėdėjome namuose ir valgėme pietus, kai išgirdome vieną, poto kitą, poto dar ir dar kitą sprogimą. Labai išsigandome. Nežinojome, ką daryti. Tėtis mus visus apkabino ir mes visi pradėjome melstis, kad visa tai greičiau baigtųsi. Sprogimai baigėsi, bet nesėkmės ne. Po kelių akimirų, kai sprogimų nebesigirdėjo, į mūsų namus įsiveržė kareiviai ir išvarė mus iš jų. Jie neleido pasiimti jokių daiktų, dokumentų ir pinigų, o ką jau kalbėti apie maistą ir drabužius. Mus tiesiogine to žodžio prasme išmetė į gatvę. Mes likome visiškai be nieko. Vaikščiodavom su suplyšusiais, vos kūną uždengiančiais drabužiais, valgydavome, kas papuldavo. Mes slapstydavomės, gyvendavom kitų žmonių apleistuose namuose. Kovodavom dėl išlikimo su kitais nelaimėliais. Tu net neįsivaizduoji, ką kiti gali padaryti, kad išgyventų. Aš pats padariau tokių dalykų, dėl kurių tikrai nesididžiuoju. Kiekvieną dieną gyvendavom su didžiule baime. Kartais pagalvodavau, kad būtų lengviau tiesiog mirti. Tikrai būdavo labai skaudu pagalvoti, kiek praradome. Kalbu ne vien apie materialius dalykus. Netekau giminių, draugų ir mylimos merginos.

Karas baigėsi, bet mūsų šalis vis dar liko nualinta ir nuniokota. Skaudūs prisiminimai apie tai, kaip mes neturėjome kur gyventi, apie tai, kaip neturėjome ko valgyti, apie tai, kaip neturėjome ko apsirengti, išliko. Nors čia vis dar bandomas įžiebti karas, mūsų padėtis taisyti. Jūsų šalis labai padeda mums atsistoti ant kojų. Mes sulaukėme maisto, drabužių ir medikamentų siuntų iš Lietuvos. Dėl to labai dėkoju Jūsų šaliai. Nors ji ir nedidelė, nors ir ne tokia ekonomiškai stipri kaip kitos, bet vis tiek stengiasi padėti kitoms šalims. Jūsų aukas aš be galo vertinu ir iki gyvenimo galo būsiu dėkingas Lietuvai.

Tomai, dar kartą ačiū už pagalbą ir laišką. Nekantriai laikiu atsakymo.

Gruzija, Tbilisis,

Tau labai dėkingas

Gurgen Mergošvili

**Gabrielis Kochanas, 15 m.
Vilniaus Žemynos gimnazija
Mokytoja Violeta Babiedienė**

Labas, mielas drauge iš Lietuvos, rašo tau šešiolikmetis Šota iš Gruzijos.

Man 16 metų ir aš gyvenu labai gražioje šalyje - Gruzijoje, jos sostinėje Tbilisyje. Aš norėčiau pakviesti Tave aplankyti mano šalį, pasigrožėti gamta, architektūra ir susipažinti su jos gyventojais. Gruzija yra labai svetinga šalis. Gruzija – Kaukazo kalnų, vyno ir svetingų bei geraširdžių žmonių šalis. Gruzijoje apstu visko: siera prisotintų ir iš žemės trykstančių mineralinių vandenų, alpinistų ir slidininkų pamėgtų snieguotų kalnų, iki šių dienų vienuolių prižiūrimų ir šimtmečių istoriją menančių gruzinų stačiatikių bažnyčių, pagal specifines senovės tradicijas gaminamo vyno, niekur nematytos architektūros statinių, atradimais žavinčių ir gamta kerinčių parkų, sotaus ir lietuvių gomuriui neįprastai malonaus maisto ir nepaprastai svetingų vietos žmonių.

Galima įvardinti daug priežasčių, kodėl ši šalis būtų Tau įdomi, ir manau, tikrai patiktų. Pagrindinė

priežastis – joje yra tai, ko galbūt nėra Lietuvoje - snieguotų kalnų, šiltos jūros ir subtropinių miškų žalumos, daugiabalsių vienuolių giesmių kalnų vienuolynuose, akademijos griuvėsių, kur dėstė Šota Rustavelis, gruzinų poetas ir literatas, pusdykumių peizažų, ir, svarbiausia, šilto ir tikro bendravimo. Esu tikras, kad gražių vaizdų galima rasti ir Europoje, bet tokios nuoširdžios šilumos - ne.

Noriu pakviesti Tave pas save į svečius. Geriausias susisiekimas lėktuvais, nes automobiliu keliauti daug kebliau - dėl problemų su maištinga Gruzijos Abchazijos provincija tiesiausio sausumos kelio nėra. Aš ir mano šeima lauksim Tave atvystant. Aš būsiu Tavo gidu, aprodysiu gražiausias vietas ir papasakosiu jų istoriją.

Gruzija nedaug didesnė už Lietuvą, bet geografinės sąlygos ir klimatas jvairesnis, todėl norėčiau pasakyti, kad į tai reikia atkreipti dėmesį, jei nori komfortiškos temperatūros. Pavyzdžiui, Vakarų Gruzija - tai Juodosios jūros pakrantė, kur subtropikai, šiltas ir drėgnas klimatas. Per Naujuosius metus gali būti ir +20°C. Geriausias laikas pasimėgauti jūros malonumais - rugsėjis. Galybė vaisių ir šilta jūra. Rugpjūčio mėnesį Jums, lietuviams, gali būti per karšta, be to, suvažiuoja pusė Armėnijos atostogauti. Birželio ir liepos mėnesiais vanduo mums pakankamai šiltas, bet turistai galvoja kitaip. Pakrantės restoranėliai atsidaro apie liepos vidurį. Jei nori nuvažiuoti į kalnus - Svanetiją, Kchevsuretiją, Tušetį, tai turėk omeny, kad Svanetija pasiekiami beveik visada, kitos kalnų vietovės - tik vasarą. Geriausias laikas - liepa, rugpjūtis ir rugsėjo pirma pusė. Kitu laiku gali būti vėsoka. Miestuose liepa ir rugpjūtis smagiems pasivaikščiojimams ne pats geriausias laikas - per karšta. Taigi patarčiau Tau atvažiuoti pas mus pavasarį ar ankstyvą rudenį.

Taip pat norėčiau paaiškinti, kad Gruzijos pinigais labiau „seka“ dolerį negu eurą. Kartais gerai, kartais nelabai. Mes, gruzinai, skaičiuojam lariais, todėl patogiau jais ir atsiskaityti. Keisti pinigus galėsi bankomatuose. Miestuose jų rasi be problemų, tik žinok, kad dauguma bankomatų gali išduoti pinigus lariais, eurais ar doleriais. Atsiskaityti kreditine kortele pas mus visai nepopuliaru.

Noriu Tave patikinti, kad Gruzijoje keliauti tikrai saugu. Pas mus svečias yra labai gerbiamas. Lietuviai ypatingai gerbiami. Nuskriausti svečių gali tik degradavęs žmogus. Jei tuo metu esi kažkieno svečias, t.y. tiesiog pas kažką atvykęs, šeimnininkas jaučia moralinę atsakomybę už Tavo saugumą. Norint nakvoti palapinėse šalia kaimų, protinga prašyti leidimo ir patarimo greta esančios sodybos šeimnininko. Jis bus atsakingas už Tavo saugumą. Jei Jus kas nors nuskriaus, nuskriaus ir šeimnininką, nes Jūs jo svečiai. Ir ne tik jį, bet visą jo giminę. Būdami jo svečiu, tampate visos giminės svečiu. Ypač šių tradicijų laikomasi kalnų rajonuose.

Guzinai yra ne tik svetingi, bet ir labai geri šeimnininkai. Tu paragausi įvairių gruziniškų patiekalų. Girdėjau, kad lietuviai įsitikinę, jog gruzinai valgo tik šašlykus. Bet tai tikrai ne taip. Šašlykus daug skaniau ruošia armėnai, o Gruzijoje užsisakęs šį patiekalą Tu tikriausiai nusivilsi. Gruziniška virtuvė - gausybė įvairių šviežių žolelių ant stalo, troškintos ir kitaip ruoštos mėsos, šviežių sūrių. Kai mes ruošiam patiekalus, naudojame labai daug įvairių žolelių ir riešutų. Ne tik mano šeimoje, bet ir kitur mano, kad patiekalų turi būti daug: kuo daugiau lėkščių - tuo stalas turtingesnis. Visi įsideda ir ragauja patiekalus patys. Esu tikras, kad gruziniška virtuvė yra unikali, manau, kad lietuviai analogiškų patiekalų neturi. Siūlyčiau Tau paragauti sacivi (įprastai ruošiamas tik per šventes), chinkali, lobio, čachochbili, odžachuri, keptą paršiuką, čakapuli, chačapuri, džondžoli ir daug kitų patiekalų. O lauktuvių savo šeimai parveši garsaus gruziniško vyno ir čiurčhelos – dešrelių, pagamintų iš riešutų, aplietų vynuogių sirupu.

Noriu pasakyti, kad mano tauta labai draugiška ir svetinga. Guzinai bendrauja labai lengvai. Jie susipažįsta ir susiranda draugų labai greitai. Būsi nustebintas, kad visai nepažįstami žmonės kavinėje gali Tau atsiųsti vyno ąsotį ar vaisių arba pasikviesti Tave į namus. Svečias prie stalo - garbė namams.

Žinau, kad Lietuva supranta mano šalį, laiko ją labai artima sese ir yra pasirengusi padėti bei dalytis tuo, ką turi, palaikyti visur, kur tik įmanoma tarptautinėje erdvėje. Mūsų šalys nori pabrėžti Lietuvos ir Gruzijos piliečių, kurie myli savo šalių laisvę ir puoselėja demokratines vertybes, vienybę. Gruzija ir Lietuva yra labai artimos. Kalniečiai yra išdidūs žmonės, gal todėl, kad jie pasaulį mato iš aukštai, vaikšto bedugnių kraštais, yra drąsūs ir nepriklausomi. Bet ir lietuviai yra nepriklausomi ir drąsūs. Gruzinų tauta džiaugiasi turėdama tokią draugę ir labai vertina šią draugystę, jaučia palaikymą iš Lietuvos pusės.

Apie Lietuvą skaičiau internete. Radau daug informacijos ir supratau, kad nors Lietuva yra palyginti nedidelė šalis, bet joje galima daug pamatyti ir aplankyti. Žinau, kad Tu gyveni Lietuvos sostinėje Vilniuje, bet ir kiti šalies miestai ir miesteliai yra unikalūs ir savaip įdomūs, išskirtini. Kiekviename jų galėčiau pamatyti vertingų kultūros ir architektūros paminklų, muziejų, parkų. Bet labiausiai aš norėčiau pasigrožėti nuostabaus grožio gamta, ežerais ir upėmis. Taip pat labai norėčiau pamatyti Baltijos jūros pakrantę, nes girdėjau, kad tai viena gražiausių vietų visoje Europoje. Mane vilioja žalsvos spalvos jūra ir norėtusi paliesti baltą smulkų paplūdimio smėlį. Taip pat norėčiau susipažinti su europietiška virtuve ir, be abejo, paragauti lietuvių tradicinių valgių - cepelinų, blynų, šaltibarščių, ruginės duonos. Neabejoju, kad valgiai man patiks.

Tu man esi įdomus, aš noriu su Tavim susidraugauti, pažinti Tave kaip asmenybę. Norėčiau pažinti ir Tavo šalį bei Tavo šalies papročius.

Galiu dar daug ką pasakyti ir parašyti apie savo šalį, bet tai bus tik žodžiai. Tiesiog man čia gera. Ir aš

noriu pasidalinti šituo gerumu, šiluma bei svetingumu ir su Tavim. Visi, kas nors kartą apsilankė Gruzijoje, vėl svajoja sugrįžti čia. Tikiuosi, kad ir Tu pamėgsi mano šalį.

Pagarbiai,
tavo draugas Šota

Miglė Būdaitė, 16 m.,
Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos gimnazija,
Vyr. mokytoja Danutė Balčiūnienė

Mano drauge iš Lietuvos,

rašo tau šį laišką šešiolikmetė iš Gruzijos, norėdama sužinoti apie Lietuvą ir norėdama susirasti draugų ir už savo šalies ribų. Mano vardas Aita. Gyvenu Batumi mieste. Tai miestas ant paties Juodosios jūros kranto, pietvakarių Gruzijoje. Mano namai visai netoli Nurigeli ežero. Aš mokausi vidurinėje mokykloje EURO 2000.

Mano mokykla, EURO 2000, yra kalbų mokykla. Joje mes mokomės keturias kalbas: gruzinų, vokiečių, rusų ir anglų. Mokykloje yra tvarka, o kalbų mokymas itin griežtas. Kalbas mokomės ne tik per tos kalbos pamokas, bet ir per kitas, tokias kaip: matematiką, biologiją ar istoriją. Man patinka mokytis kalbų. Taip gali labiau pažinti kitų šalių kultūrą, papročius, sužinoti daugiau apie tos tautos žmones. Taip pat mėgstu dainuoti ir šokti. Ypač mėgstu tautinius Gruzijos šokius. O koki tavo pomėgiai?

Gruzija tavo akimis tikriausiai graži šalis. Čia daug kalnų, kurių dažną šlaitą puošia šimtmečius stovintys vienuolynai. Tiek turistai tiek vietiniai gyventojai mėgsta lankytis Mocameto vienuolyne, kuris tikima pildo žmonių norus. Nemažai čia ir katedrų, kurios gali pasigirti unikalia architektūra bei senovinėm mozaikom. Pati įstabiausia - Bagrati katedra pastatyta dar vienuoliktam amžiuje. Ši šventykla ilgą laiką buvo kultūrinis ir politinis šalies centras. Joje išlikusios ne tik senovinės mozaikos, bet ir tradiciniai meistrų rankomis pagaminti raižiniai. Gal tave sudomins ir tai, kad šioje šventykloje buvo karūnuotas vienas garsiausių Gruzijos karalių Davidas Statytojas. Šiandieną šis istorinis paminklas įtrauktas į UNESCO saugomų objektų sąrašą. Taip pat čia yra daug sraunių upių, vynuogynų bei žmonės linkę priimti lietuvius kaip savus, bet aš manau, kad vienodas kraštovaizdis ir klimatas atsibosta. Gyventi čia, Batumi mieste, yra pakankamai nuobodu... Visuomet karštas subtropinis klimatas, Juodosios jūros pakrantė ir krovininiai bei žvejybiniai laivai. Rutina, kurią sunku pajvairinti, nes pramogų nėra labai daug, o ir jaunimas čia mažai kuo domisi. Tačiau Batumis jau keičia savo veidą ir pramogų bei vietų kur būtų galima su draugais praleisti laisvalaikį vis daugėja. Čia kyla nauji pastatai, skulptūros, vis labiau verda naktinis gyvenimas, siūloma daugiau kultūrinių renginių, bet jaunimas dar nepriprato prie didelių ir pribloškiančių naujovių, todėl vis dar pasyviai dalyvauja tiek kultūriniuose, tiek pramoginiuose renginiuose.

Aš niekuomet nebuvau išvykusi iš Gruzijos. Mokykla, kurioje mokausi retai vykdo tarptautinius projektus su kitomis mokyklomis, o ir su šeima iš šalies išvažiuoti progų nėra. Tačiau jei turėčiau galimybę keliauti pirmiausia aplankyčiau Lietuvą. Tiek daug apie ją girdėjau. Manau, kad Lietuva labai įdomi šalis, ne tik savo papročiais ar istorija, kuri taip pat šiek tiek siejas ir su Gruzijos likimu bei dabartine padėtimi, bet ir kraštovaizdžiu, kalba, klimato kaita, daug žinančiais ir daug pamenančiais vyresnio amžiaus žmonėmis bei labai draugišku ir viskuo besidominčiu jaunimu.

Apie Lietuvą norėčiau sužinoti ir iš paties lietuvių. Ką galėtum papasakoti apie Lietuvos padėtį Europoje? Nors Gruzija priklauso Azijai mes, Gruziniai, savo šalį vadiname Europos balkonu. Taigi man įdomu ne tik vidinis Lietuvos gyvenimas. Bet jei grįžtant prie jo - kur Lietuvoje jaunimas gali leisti laiką? Ar noriai ir aktyviai jaunimas dalyvauja Lietuvos kultūriniuose bei pramoginiuose renginiuose?

Gruzijoje mes turime daug legendų... Viena jų, man labiausiai patinkanti, yra apie Gruzijos atsiradimą. Legendoje Dievas dalino žemes, tuo metu gruzinai puotavo... Kai galiausiai gruzinai pavėlavę nuėjo pas Dievą visos žemės jau buvo išdalintos. Tuomet Dievas jų paklausė kodėl jie pavėlavo, o gruzinai atsakė, jog jie puotavo ir kėlė tostus už Dievą... Dievui patiko jų atsakymas ir jis tarė:

- Aš buvau sau pasilikęs vienintelį rojus kampilį žemėje, bet atsidėkodamas jums už tostus atiduosiu jį. Nuo šiol ten bus Gruzija.

Nors Gruzija yra labai turtinga šalis: iškasenom, kraštovaizdžiu, religija ir klimatas yra šiltas bei palankus vynuogynam ir arbatmedžių plantacijom, man vis viena norisi aplankyti ir kitas šalis, apie jas sužinoti ir pamatyti savomis akimis.

Galbūt Lietuvoje yra legenda apie Lietuvos atsiradimą? O galbūt tu taip pat turi savo mėgiamiausią legendą?

Tikriausiai išdėliojau visas savo mintis. Tikiuosi supratai viską apie ką rašiau ir apie ką svajoju. Galbūt ir tu pasidalinsi savosiomis svajonėmis ir ateities planais. Norėčiau sulaukti atsakymų į klausimus apie Lietuvą. Taip pat lauksiu tavo klausimų apie Gruziją ir stengsiuosi išsamiai atsakyti į visus tavo klausimus.

Tavo bendraamžė Aita iš Gruzijos

**Paulius Meškys, 13 metų,
Klaipėdos Litorinos mokykla,
Mokytoja Sigita Koroliovė**

Labas, mielas drauge!

Šiandien per televiziją žiūrėjau Eurolygos krepšinio rungtynes tarp Lietuvos „Žalgirio“ ir Turkijos „Pinar Karsiyaka“ klubų, kurias net 22 taškų skirtumu laimėjo tavo šalies atstovai. Džiaugdamasis lietuvių pergale, mintimis grįžau į 2011 metus.

Šiltą tų metų rugsėjį tėvas mane atsivežė į Klaipėdą. Mūsų laukė įspūdžių ir aistros kupina savaitė, nes mes atvykome palaikyti savo šalies krepšininkų. Gerai atsimenu tą dieną, kai vieną „Švyturio“ arenos sektorių užpildė mūsų šalies baltų su raudonais kryžiais vėliavų jūra. Dar geriau atsimenu į tą jūrą įsiliejusį mažų vaikų būrelį, kurie baugščiai žiūrėjo į tamsiaplaukių rudakių vyrų minią. Manęs tarp tokių augalotų sirgalių jie nepastebėjo. Atsimenu, truputį sunerimau pagalvojęs, kaip tie mažyliai išters mūsų keliamą triukšmą, nes gerai žinojau, kaip mūsų šalis palaiko savo žaidėjus. Po kelių minučių pamačiau, kaip jie pasisukę į savo mokytoją įnirtingai mojuoja rankomis ir atidžiai stebi jos lūpas. O tada išgirdau savo tėvą sakant, kad mūsų sektoriuje sėdi kurti vaikai. Prisipažinsiu, iki tol nebuvau sutikęs nė vieno kurčiojo, todėl rungtynių pradžioje žiūrėjau į jus, o ne į aikštę.

Tačiau vėliau rungtynės įtraukė mane. Tik pirmo kėlinio pabaigoje supratau, kad mažieji žiūrovai aistringai palaiko mūsų komandą. Jūsų vaikiškos neapsimestinės emocijos sujaudino visą mūsų delegaciją. Mes matėme, kaip mokytoja vis paragindavo jus, padaršindavo po kiekvieno sėkmingo mūsų šalies metimo.

Man tuo metu buvo tik dvylika metų, todėl ir džiaugiausi, ir stebėjausi tokiu nuoširdžiu nepažįstamų vaikų palaikymu. Tokie jausmai užplūdo ne mane vieną, į kurčius mažyliams mano tėtis ir jo draugai žiūrėjo... su ašaromis akyse.

– Kas yra, tėveli, – sunerimęs paklausiau per pertrauką.

– Sūnau, – apkabinęs mane paaiškino tėvas, – šitie vaikai yra gyvas įrodymas, kaip atsidavusiai palaiko mus Lietuva sunkiame kelyje kuriant demokratišką valstybę, siekiant tapti Europos valstybių nare.

Tada nelabai supratau tėvo žodžius, tačiau man užteko paaiškinimo ir žinojimo, kad mūsų šalys yra draugės. Grįžę po pertraukos mes pasidalinome su jumis suvenyrais, savo šalies tautine atributika, kad galėtume kartu sirgti už įnirtingai kovojančius krepšininkus.

Dabar aš žinau ir suprantu žymiai daugiau, todėl dažnai mintimis sugrįžtu į tuos metus, kada pirmą kartą aplankiau tavo šalį ir pajutau jos nuoširdumą. Įdomu, ar tu prisimeni tuos laikus? Aš esu įsitikinęs, kad tu kaip ir aš jų neužmiršai. Tačiau dėl visa ko pridėdu nuotrauką, kurią mes padarėme „Švyturio“ arenos kieme po nelengvos, bet saldžios pergalės. Ar atpažįsti save, baltapūki berniuk!

Per tuos metus mums taip ir nepavyko patekti į Europos Sąjungą, netapome mes ir NATO nariais, nes Vakarų šalys griežtai baudžia už bet kokį demokratijos pažeidimą. Tačiau aš esu dėkingas, kad jūs nuo

mūsų nenusisukote. Jūs, skirtingai nei dauguma kitų ES šalių, užėmėte kitokią poziciją ir užtariate mus visais, kartais ir neteisingais, gyvenimo momentais: jūs palaikote mūsų kovą už teritorinį vientisumą, tėviškai pabarę remiate mūsų pastangas siekiant ES ir NATO narystės. Ir net Eurovizijos dainų konkurse mes nuolat jaučiame jūsų draugišką petį ir begalinį atsidavimą.

Ačiū tau ir tavo šaliai, mažasis berniuk!

Tavo šešiolikmetis draugas

**Raminta Merkytė, 13 m.,
Panevėžio „Žemynos“ progimnazija
mokytoja metodininkė Dalia Liorančienė**

Gamardžioba (labas!)

Pirmiausia laiške noriu papasakoti apie savo gimtosios šalies, Gruzijos, grožį. Anot liaudies legendos, kai Dievas tautoms dalijo žemes, gruzinai pavėlavo, nes puotavo. Atėję pas Dievą išgirdo, kad nebeliko laisvos žemės. Gruzinai pasiteisino, kad gėrė Jo garbei, ir pakvietė Dievą į puotą. Dievas puikiai praleido laiką ir nusprendė jiems atiduoti žemę, kurią buvo pasilikęs sau. Ir išties, Gruzija – dieviška šalis! Šiaurinę Gruzijos dalį užima Didžiojo Kaukazo kalnai, kurių viršūnės iškilusios 4 500–5 000 metrų virš jūros lygio. Didžiojo Kaukazo kalnų grandinėje aptikta apie 500 urvų. Tarp Mažojo ir Didžiojo Kaukazo kalnų plyti trikampio formos Kolchidės lyguma, kurios pagrindas nukreiptas į Juodąją jūrą, o rytinėje dalyje yra įgriuva, kur teka upė Kura. Argonautai ten ieškojo aukso vilnos. Viena didžiausių upių – Rionis, teka Kolchidės įgriuvos apatinėje dalyje. Vakarinėje Kaukazo kalnų dalyje gyvena kubaninis ožys (iš jo ragų žmonės geria vyną). Gruzijoje gausu mineralinių išteklių: naftos, anglių, durpių, rūdų, vario. Tačiau vertingiausi šalies gamtiniai išteklių yra mineralinio vandens šaltiniai ir šiltosios versmės. Prie jų įsikūrė 50 kurortinių miestų. Populiariausi – Batumis, Tbilisis, Kutaisis, Boržomis ir Cchaltubas. Būtinai siūlau pasisvečiuoti: tikrai būsi nustebintas gruzinų vaišingumu. „Svečias mūsų namuose – Dievo siųstas, todėl jam atiduodame viską, ką turime geriausia“, – teigia savo svetingumu ir rūpesčiu pasitinkantys svečius gruzinai.

Lietuvą ir Gruziją sieja ne tik ilgametės draugystės saitai, bet ir bendros problemos: emigracija, sudėtinga geografinė padėtis, energetinės nepriklausomybės nuo Rusijos siekiai, neprognozuojami kaimynai. Lietuvoje gyvena daug studentų iš Gruzijos ir visi džiaugiasi lietuvių svetingumu. Geri santykiai tarp lietuvių ir gruzinų jau beveik tapo legenda. Abipusė simpatija sieja ne tik valstybes, bet ir žmones. Lietuva gali didžiuotis tuo, kad Gruzijoje laikoma viena svarbiausių sąjungininkių. Suartino laisvės siekis. Kalbant apie Gruzijos ekonomiką, tai mes be perstojo judame į priekį ir darome pažangą. Ir svarbiausia, kad šis procesas nėra sustojęs nuo 2004 metų iki šios dienos, net finansų krizės metu. Blogiausi Gruzijai buvo 2009 metai, nes tada vyko Rusijos karinė agresija. Kalbant apie eilinius gruzinus, būtina pabrėžti jų atsidavimą savo kraštui, gilų patriotizmą ir tikėjimą. Galbūt todėl Gruzijoje nėra tiek emigravusių į kitas šalis.

Mano gimtinė gali didžiuotis, jog iki minimumo sumažino korupciją tarp pareigūnų. Dar prezidentas Saachašvilis pakeitė visus aukštus teisėtvarkos valdininkus. Rezultatas toks: pagal kriminalinių nusikaltimų skaičių ir išaiškinimą šiandien esame šalia Skandinavijos. Tai ne mano, o užsienio organizacijų ir ekspertų nuomonė. Faktai tokie: Gruzijoje beveik nėra neišaiškintų nusikaltimų. Mes nerakiname namų ir mašinų, paliekame jose daiktus ir dėl to nesirūpiname. Pagaliau geriausias rodiklis yra žmonių pasitikėjimas. Gruzijoje labiausiai pasitikima Bažnyčia, o policija yra antroje vietoje... Svarbiausia, kad per trumpą laiką pavyko pakeisti žmonių mąstymą. Prieš pat Naujuosius metus Gruzijoje vyko toks eksperimentas: keliose gatvėse buvo pastatytos vaizdo kameros, o patrulinės policijos uniformomis buvo perrengti keli mažiau žinomi aktoriai - jie stabdė pro šalį važiuojančius automobilius ir reikalavo kyšio už neva padarytą pažeidimą. Visa tai rodė tiesioginiame eteryje. Iš daugiau nei 300 sustabdytų automobilių kyšį bandė duoti tik vienas vairuotojas ir tai paaiškėjo, kad jis armėnas... Tuo tarpu absoliuti dauguma žmonių tuos netikrus policininkus visaip gėdijo ir skundėsi 022 numeriu tai pačiai policijai, sakydami: „Mes visi taip palaikėme reformą, o jūs jau vėl imate kyšius...“

Kadangi Gruzijos pašonėje yra piktas ir agresyvus kaimynas- Rusija, tai pagrindinis mano šalies žmonių siekis yra tapti NATO nare. Čikagos viršūnių susitikime sąjungininkai sveikino Gruziją su pasiekta pažanga einant tuo keliu. Taip pat reikia paminėti, kad Čikagos viršūnių susitikime sąjungininkai dar kartą paragino Rusiją pasitraukti iš okupuotų Gruzijos regionų. Taip, 20 procentų mūsų teritorijos yra okupuota, tačiau ką mes matome toje teritorijoje? Ten jau nieko nėra, tik Rusijos karinės bazės, kuriose rusų kareiviai vaikšto savo purviniais batais - apdriskę, nuskurę, alkani... Ten vyksta siaubingi dalykai ir visas pasaulis tai mato. Rusijos

pajėgos yra mūsų žemėje, tad nuolat jaučiama grėsmė saugumui. Okupuotose teritorijose Rusija šiandien mėgina įtvirtinti tikrą valstybės sieną. Gruzija reikalauja, kad Rusija išvestų pajėgas iš okupuotų teritorijų. Užtuot tai dariusi, Rusija išilgai okupacinės linijos stato spygliuotos vielos užtvarys. Tai dramatiškai veikia vietos žmonių gyvenimą – spygliuota viela nusidriekia per jų dirbamus laukus, per jų namus. Maža to, Rusijos pajėgos, nors ir labai lėtai, vis dar stumia okupacinę ribą tolyn į Gruzijos teritoriją. Nuo karo veiksmų pabaigos ji pasistūmėjo vidutiniškai apie 150 metrų. Tie patys mūsų broliai abchazai ir osetinai nori gyventi santarvėje ir ne blogiau, nei gyvename mes. Jiems mes rodome teigiamą pavyzdį, juo labiau, kad Gruzija yra aiškiai pareiškusi, jog jokių karų daugiau nebus.

Didelė pažanga daroma ir kelyje į Europos Sąjungą. Retas kuris gruzinas nenorėtų, kad Gruzija taptų Europos sąjungos nare. Gruzijoje politikai iš tiesų net negali svarstyti kokio nors kitokio pasirinkimo. 80 procentų gruzinų pasisako už integraciją į ES ir NATO. Šiuo atžvilgiu Gruzija Kaukazo regione yra unikali. Bet kuri vyriausybė, sumanusi pasukti kitu užsienio politikos kursu, nesulauktų žmonių pritarimo. Mano tėvynėje jau yra įvestas bevizis režimas su Europos Sąjungos valstybėmis. Žinoma, mūsų laukia dar daug darbo, kurį tęsime vadovaudamiesi ES rekomendacijomis. Darome tai ne vien tam, kad atitiktume kriterijus, siekdami kol kas tolimo tikslo – narystės ES. Reformų procesas yra priemonė mūsų šaliai siekti pažangos. Čia labai svarbi Lietuvos parama. Jūsų šalis yra viena svarbiausių Gruzijos sąjungininkių, remiančių jos integraciją į Europą. Lietuvos paramą jaučiame ne tik dabar – jautėme ją visus 20 nepriklausomybės metų.

Gražius ir bičiuliškus gruzinų ir lietuvių santykius turbūt geriausiai iliustravo Europos krepšinio čempionatas. Tada buvo surengta didžiulė draugystės šventė. Mes norėjome padėkoti lietuvių tautai už tą milžinišką pagalbą mums, antra vertus, norėjome parodyti ir savo kultūrą. Beje, pagal gruzinų studentų srautą į kitas šalis Lietuva yra svarbiausia, o tai yra puikių mūsų tautų santykių rodiklis. Taip pat labai glaudžiai bendradarbiaujame ir kultūros srityje, ypač kinematografijoje. Žinoma, plėtojami ir verslo ryšiai. Mes čia prekiaujame mineraliniais vandenimis, vynu, lietuviai Gruzijoje sparčiai plėtoja kompiuterines technologijas, prekybos tinklus...

Gruzija istoriškai yra viena iš tolerantiškiausių, humaniškiausių ir labai branginančių šeimos tradicijas šalių pasaulyje, ir mūsų visuomenė tuo džiaugiasi ir didžiuojasi. Mūsų šalyje keletu šimtų metrų atstumu viena nuo kitos amžių amžius greta stovi cerkvė, sinagoga ir mečetė. Gruzijoje visada mokėjo gerbti kitas religijas, jau nekalbant apie pagarbą svečiui. Vienas tik žydų pavyzdys ką reiškia: ši sena tauta netgi naujosios istorijos laikais visur buvo ujamą ir engiamą ta ar kita forma, įskaitant ir Europos šalis; vienintelė šalis, kur nieko panašaus nebuvo – Gruzija. Mūsų žemėje šimtmečius draugiškai gyveno įvairių tautybių ir tikėjimo žmonės. Noriu Tave, Mano drauge, patikinti, kad šiandien mūsų šalyje yra didžiulis Bažnyčios autoritetas ir jis neleidžia nukrypti nuo doros kelio. „Tikėjimas – iš sąžinės ir vilties, ir šiame pasirinkime kiekvienas yra laisvas ir neliečiamas“, – tai mūsų didžio rašytojo ir visuomenės veikėjo Iljos Čavčavadzės žodžiai, ir gruzinai visada gyveno remdamiesi šiais žodžiais. Mūsų kultūra, kuri dar iki Kristaus padovanojo žmonijai vyną ir soras, Amiraną – Prometėją, Medėjos mediciną, ir žinojimą, kaip pagrobti aukso vilną, visada pasisako už aukštą moralę ir toleranciją. Kaip žmonijos moralės stuburu laikomi dešimt Mozės priesakų, taip Gruzijoje yra branginamos šeimos tradicijos.

Gruzija, kaip ir Lietuva, yra maža šalis, neturinti didelio svorio tarptautinėje politikoje. Tačiau gyvename XXI amžiuje, ir, tik palaikomos tarptautinės bendruomenės, galime tikėtis ekonominio suklestėjimo.

Lauksiu Tavo laiško.

Nahvamdis (viso gero!)

Tavo bičiulė iš Gruzijos Tamara

**Raminta Lazauskaitė, 16 m.,
Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos gimnazija
Vyr. mokytoja Danutė Balčiūnienė**

Mano drauge Raminta iš Lietuvos,

nors mes bendraujame dar labai neseniai ir tik laiškais, tačiau kuo toliau, tuo labiau aš noriu susipažinti su tavimi, tavo šeima ir noriu daugiau sužinoti apie šalį, kurioje tu gyveni.

Paskutiniame savo laiške prašei papasakoti apie mano gimtinę – Gruziją. Gruzija – tai spalvinga, išskirtinių garsų ir skonių šalis. Čia gyvena daugiau kaip 4 milijonai įvairių tautybių gyventojų. Gruzija ribojasi su

Rusija, Turkija, Armėnija ir Azerbaidėanu. Ji yra panaėsaus dydėio kaip Lietuva, tik truputį didesnė. Gruzijos ekonomikos pagrindas – turizmas, citrusinių vaisių, arbatos, vynuogių auginimas, mangano ir vario kasyba. Gruzija neturi savo gamtinių išteklių, todėl yra priklausoma nuo kaimyninių ėalių - Rusijos, Azerbaidėano. Du trečdalius Gruzijos teritorijos sudaro Kaukazo kalnai, kurių aukėčiausia virėšūnė Šchara siekia 5068,8 metrus virėš jūros lygio, likusią teritoriją sudaro neaukėsti kalnagūbriai, žemumos, kurias raizgo keletas didelių upių, tekančių tai į vakarus, tai į rytus – į Kaspijos jūrą. Aė gyvenu Kaukazo kalnų apsuptyje, tarp Europos ir Azijos, Juodosios jūros pakrantėje. Geriausias Juodosios pakrantės krantas yra Ureki miestelyje, kuris, dėl didelio populiarumo ir gydančio smėlio atlieka panaėšią funkciją kaip Palanga Lietuvoje.

Gruzija irgi buvo prijungta prie Tarybų Sąjungos, o 1991 metais pasiskelbė nepriklausoma valstybe. Daėnai mano ėalies santykiai su Pietų Osetija paaėtrėja, ir man tai nepatinka, nes tuomet vyksta karas, o per jį žūsta daug žmonių, bombarduojami miestai, sugriaunama nepataisomai senoji architektūra. Dingsta ėalies paveldas, sumaėžės turistų skaičius.

Noriu tau papasakoti, kaip buvo įkurta Gruzijos sostinė Tbilisis. Pasak legendos, V amėziuje Gruzijos karalius Vakhtangas I Gorgasalis medėžiojo labai miėkingoje teritorijoje (netoli senosios sostinės – Mtskhetos), dabartinėje Tbilisio teritorijoje. Medėžiojo jis su sakalu, kuris pagavęs ar suėeidęs fazaną, kartu su juo nukrito į karėtas sieros versmes ir... išvirė. Karalius priblokėtas šio įvykio nusprendė iškirsti miėskus ir pastatyti miestą. Tbilisio pavadinimas kilo iš gruzinų kalbos žodėio, kuris reiėkia šilta. Šiuo metu toje vietoje pastatytas paminklas ir įkurtas pirčių kompleksas. Galima apsilankyti vieėsojoje ar privačioje pirtyje.

Tbilisyje minima derliaus nuėmimo šventė. Tūkstančiai žmonių užtvindo Tbilisio gatves per kasmetinę dvi dienas trunkančią derliaus nuėmimo šventę. Vienas svarbiausių šventės renginių – vynuogių spaudimo kojomis ceremonija. Vynuogių spaudimo ceremonija tarsi išreiėkiamas noras, kad kiti metai būtų geri – būtent, šito po ėalį ištikusių nesėkmių, tikimės mes. Žinoma, šventės nebūtų šventės, jei jose nebūtų šokama. Mano ėalyje šokiai yra skirstomi pagal kilmės regionus bei jų atskleidžiamą turinį, kuris atspindi kasdienį gyvenimą ir dirbamus darbus ar šventinius bei kitus ritualus.

Tikiuosi buvo įdomu suėinoti apie mano ėalį – Gruziją - ir jos sostinės įkūrimo legendą, papročius. Dabar tu man papasakok, kaip tau sekasi, taip pat apie savo ėalį - Lietuvą, jos gamtą, jos istoriją, kaip įsikūrė sostinė.

Tikiuosi greitai sulaukti tavo laiėsko. Linkiu graėžių ŠVENČIŲ :) :)

2015-12-12

Tavo bendraamžė draugė Tamara

Rasvita Kazakevičiūtė

Dauge iš Lietuvos,

Aė esu mergaitė vardu Eka iš Tibilisio, man šeėiolika metų. Nuo pat maėzens aė domiuosi Lietuva, galbūt todėl ir pradėjau mokytiė šios kalbos. Lietuva man asocijuojasi su žaliais miėskais, ežerais apsuptais berėžų, graėiąja Žemaitija, kurios krantus skalauja Baltijos jūra. Daug domėjausi Jūsų ėalimi ir nusprendėžiau, kad man nepakanka žinių, kurias randu internete. Todėl nusprendėžiau rasti susiraėšinėjimo draugą arba draugę, kad galėčiau aiėškiau suprasti Lietuvos gyventojų kultūrą, vertybes ir tradicijas. Mainais norėčiau papasakoti apie savo tėvynę ir jos gyventojus Tau.

Man be galo patinka Gruzijos gamta pradedant augalais ir baigiant klimatu. Mūsų ėalies pavirėsius yra nelygus. Net dvi trečiąsias ėalies teritorijos sudaro Kaukazo kalnai. Čia vyrauja subtropinis ir drėgnas klimatas su dosniu kritulių kiekiu. Bet mes dėl to nesiskundėžiame, nes be lietaus mūsų valstybėje būtų neapsakomai karėta ir sausa. Dėl šių prieėasčių mano tėvynėje augmenija pakankamai gausi. Čia auga kaukaziniai rododendrai, buksmedėžiai, kėniai, gausu alpinių pievų ir plačialapių lipikų miėškų, kuriuose medėžiai ir krūmai visuomet žali. Gruzija garsėja ir plėėriųjų paukėčių gausa: barzdotaisiais, kilniaisiais ir juodaisiais grifais, kilniaisiais ereliais. Kai kuriose ėalies dalyse aptinkama fazanų. Miėškuose įmanoma sutikti rudųjų lokių, laukinių šernų ir lūėių.

Kaukazo kalnuose, kur nuo kalnų virėšūnių sniegas niekada neiėstirpsta, galima užsiimti žiemos sportu. Bene kiekvieną pusmetį mano šeima keliauja į Gruzijos žiemos sporto sostinę – Bakurianį. Ten galima gerai praleisti laiką, pasimėgauti gamta ir išbandyti savo sportines galimybes slidinėjimo trąsose. Dar viena man miela lankytna vieta – Katschi kolona. Tai yra vienas įdomiausių istorinių paminklų – apie keturiasdeėimt

metrų aukščio kalkakmenio uola, vienišai stypsanti kalvotų apylinkių apsuptyje. Uolos viršuje stovi nedidelė bažnytėlė. Tiesa, archeologai teigia, jog jos pirmtakė buvo kur kas didesnė. Tiems, kurie nori pasiekti mažąją bažnytėlę turi kopti metalinėmis kopėčiomis. Tai atodo pakankamai pavojinga, bet aštrių pojūčių mėgėjams tai puikus būdas įrodyti savo drąsą. Taip pat Gruzijoje mes turime ir jaukų uostamiestį prie Juodosios jūros — Batumj. Šis miestas vienas moderniausių mūsų šalyje. Jame yra nuostabus botanikos parkas, kuris gali pakerėti kiekvieną savo augalų gausa ir grožiu, įspūdingas šokantis fontanas ir septynių kilometrų Batumio bulvaras, kuriame mes su šeima vaikštinėjame kai atostogaujame. Ten įsikūręs, mano broliuko Georgio, labai mėgstamas delfinariumas. Kiekvieną vasarą mes aplankome Butamj ir visas lankytinas vietas jame.

Labai dažnai kalbama, jog iš Gruzijos kilę žmonės yra labai temperamentingi. Spėjama, kad mūsų atšiaury, užsispyrusį charakterį suformavo kalnai. Mes kalbame garsiai, veržliai, visai kaip kalnuose putojantys sraunūs upokšniai. Moterys čia nuolankios, ant jų pečių gula visa namų priežiūros našta. Todėl mamos, tetos ir močiutės pas mus yra be galo gerbiamos ir mylimos. Dar vienas išskirtinis mūsų bruožas — svetingumas. Svečiui mes dovanojame dėmesį ir pagarbą. Taip pat labai ryškus dosnumo bruožas. Tačiau nepaisant didelės pagarbos svečiui, šeimos nariai niekada nelieka nepamiršti. Juk šeima yra didžiausia vertybė. Karšto temperamento dėka dažnai supykstame vieni ant kitų, pasakome daug nemalonių dalykų, bet greitai susitaikome ir mylime vienas kitą dar stipriau nei iki tol.

Taigi, trumpai pristačiau Tau savo šalį. Tikiuosi, kad pirmoji kelionė po Gruziją Tau patiko ir mes tapsime draugais. Aš tikiu, kad Lietuva taip pat yra puiki šalis. Man būtų malonu ją pažinti, aplankyti, galbūt net mokytis joje. Papasakok man, kokia tavo gimtinė ir kaip tu jautiesi joje gyvendama (-as). Esu įsitikinusi, kad Lietuva turi daug lankytinų vietų ir įdomią istoriją. Su nekantrumu lauksiu Tavo laiško.

Su pagarba,

Eka

Šarūnas Katukevičius
Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija

Sveikas, Arūnai,

man patiko tavo laiškas apie Lietuvos istoriją, jos kultūrą ir tradicijas. Aš taip pat norėčiau tave supažindinti su savo gimtine — Gruzija, kurioje gyvenu jau daugybę metų. Perskaitęs laišką turbūt pastebėsi ne tik daug skirtumų tarp Gruzijos ir Lietuvos, bet ir atrasi nemažai panašumų. Aš labai norėčiau pamatyti tavo gimtinės gamtos grožį, susipažinti daugiau su šalies tradicijomis. Manau, Gruzija tave irgi sužavės savo išskirtiniais papročiais, kultūra ir įdomia istorija.

Mano šalis garsėja ypatingomis tradicijomis, kurios neįprastos kitose šalyse. Aš būdamas mažas daug kartų dalyvavau įvairiose suprose (taip vadinami pobūviai ir užstalė Gruzijoje), kuriose vienas žmogus prieš gerdamas vyną visiems sako originalius tostus. Tostai būdavo įvairiausi: už tėvynę, už vaikus, už motinas, už šeimas. Vieną kartą per mano vyresniojo brolio vestuves, aš savo tėčio paklausiau, kodėl mūsų šalies vyrai, prieš gerdami vyną, visada pasako tostą? Jis papasakojo, jog jeigu gruzinas, nepasakęs tosto, geria vyną, vadinasi, tas gėrimas yra užterštas ir bjauraus skonio. Be to, tėtis pridūrė, jog tai labai sena ir gruziniams gerai žinoma tradicija, kurios nevalia laužyti. Turbūt, Arūnai, pastebėjai, jog Gruzija visada garsėjo vaišingumu ir tostų sakymu. Tai tik keli bruožai, kuriais pasižymi manoji gimtinė.

Gruzijos istorija, mano manymu, yra tokia pati išskirtinė, kaip ir bet kurios kitos pasaulio šalies. Mūsų šalis ilgą laiką priklausė galingajai Bizantijos imperijai. Žlugus Bizantijai, mes tapome Osmanų imperijos dalimi. Žlugus Osmanų imperijai, įėjome į Persijos sudėtį, o dar vėliau — į Rusijos. Gruzija paskelbė nepriklausomybę 1918 metų gegužės 26 dieną. Tačiau po trejų metų mes vėl netekome savo laisvės ir buvome prijungti prie Tarybų Sąjungos. Devintajame dešimtmetyje mūsų šalis nusprendė siekti laisvės ir gruziniai sukūrė stiprų nepriklausomybės judėjimą. Mūsų tikslas buvo pasiektas — 1991 metų balandžio 9 dieną atkūrėme Nepriklausomybę. Galima manyti, kad Gruzija, nors ir priklausė kitoms šalims, tačiau savo tikslą pasiekė — rezultatus galime pastebėti jau ir šiandien.

Gruzija išsiskiria ne tik savo istorija ir tradicijomis, bet ir kultūra. Jeigu, Arūnai, tavęs papraščiau apibūdinti, kuo Gruzija išsiskiria, manau, nedvejojamas atsakytum, jog tai būtų vynas, šašlykai ir tostai. Mes visada išsiskiriame tuo, jog svečius sutiksime taip, kad apie mus liktų tik patys geriausi prisiminimai. Svečius visada pasodinsime geriausioje vietoje, maistas bus patiektas geriausiuose induose, o vaišinsime tik pačiais gardžiausiais patiekalais ir gėrimais. Man pačiam neteko girdėti, jog svečiai būtų mus pavadinę šykštuoliais atskurdžiais. Jeigu mūsų namuose yra svečias, vadinasi, svarbiausias — tik jis. Būtų malonu, kad ir tu, Arūnai,

kada nors atvyktum į Gruziją, kad ir pats patirtum mūsų svetingumą.

Taigi, Gruzija, nors ir nelabai dabar žinoma šalis, tačiau tikrai ypatinga savo kalnų grožiu, žmonių būdu. Gruziniai visada garsėjo savomis vaišėmis, gebėjimu būti aktyviais įvairiose šventėse. Manosios gimtinės istorija parodo mūsų ryžtą siekti tikslo, užsispyrimą. Tačiau svečias Gruzijoje bus sutinkamas kaip savas, jam visada bus smagu ir tikrai neturės jokių priekaištų dėl svetingumo. Aš tikiuosi, jog šis laiškas, Arūnai, tave sudomino ir paskatins norą daugiau domėtis mano šalimi. Norėčiau, jog tu papasakotum apie Lietuvos tradicinius valgius, nes girdėjau, kad pas jus yra išskirtiniai valgiai, kurių neparagausi niekur kitur. Lauksiu tavo atsakymo!

Giorgi

**Vaida Čivaitė, 17 m.,
Molėtų gimnazija
Mokytoja Daiva Sičiūnienė**

Mano drauge iš Lietuvos, rašo tau šešiolikmetė iš Gruzijos...

Ką įsivaizduoji išgirdusi pasakymą „juokų ir avienos šašlykų šalis“? Ar ne žodis „Gruzija“ sukasi galvoje ar ant liežuvio galo?

Kaukazo kalnų apsupta, vyno, tostų, nuoširdaus svetingumo šalis ir jos geraširdžiai ir labai temperamentingi žmonės, nuoširdžiai mylintys kažin kur esančią Lietuvą ir lietuvius. Gruzija – tai unikalių garsų, spalvų, judesio, formų ir skonių šalis.

Mes save vadiname kartvelais, o savo šalį – Sakartvelo. Pavadinimas kilęs iš centrinės karalystės – Kartlijos. Įprastą vardą „Gruzija“ mums atnešė rusų pirkliai. Anglų kalboje šalis žinoma kaip „Georgia“ (pagal globėją šv. Jurgį). Tbilisis yra Gruzijos sostinė, o taip pat ir didžiausias šalies miestas, kuriame gyvena apie 1,5 mln. gyventojų. V a. miestą įkūrė Gruzijos karalius Vachtangas I Gorgasalis. Skaičiuojama, jog Tbilisis buvo sugriautas ir atstatytas apie 30 kartų. Lankomiausios vietos yra Narikala tvirtovė, Šv. Mykolo bažnyčia, Ančiskati bažnyčia (seniausia išlikusi Tbilisio bažnyčia) bei Sioni katedra.

Žinoma ir tai, kad šalį daug kartų okupavo įvairios tautos. Tuomet buvo uždaryti vienuolynai, turtingos vienuolynų bibliotekos sudegintos. „Aukso amžių“ šalis išgyveno valdant karalienei Tamarai. Jos valdymo metais Gruzija buvo stipriausia ir didžiausia. Laikotarpis, valdant karalienei Tamarai (XIIa.-XIIIa.), vadinamas Gruzijos Renesansu.

Po „Rožių revoliucijos“ 2003 m. Gruzija tvirtai pasirinko vakarietišką kursą. 2008 m. rugpjūčio 8-ąją prasidėjo Rusijos – Gruzijos karas, pareikalavęs daug beprasmių aukų. Tuomet Lietuvoje kilo audringos Gruzijos, kaip jaunos, demokratiškos valstybės, palaikymo akcijos. Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus karo metu atskrido į Gruziją ir palaikė šalį. Gruziniai tai žino, todėl lietuvius labai gerbia. Visa šalis yra dėkinga Lietuvai už jos teikiamą pagalbą, lydint į Europos Sąjungą ir NATO. Lietuvos dėka Tbilisio pediatrijos ligoninei nupirkta speciali gydymo įranga, kuri gelbėja neišnešiotus naujagimius nuo aklumo. Tik šios aparatūros dėka dabar mato ir mano jaunesnis broliukas. Drauge su kitais – tokio pat likimo vaikais – mano broliukas ir aš tariame jums, lietuviai, ačiū už suteiktą naują gyvenimą. Privalau paminėti, jog mes taip pat dėkingi ir už jau penktą kartą atsiųstą labai reikiamą humanitarinę pagalbą. Taip pat dėkoju už atnaujintas visoje šalyje bibliotekas, sutvarkytą miestelių viešąją erdvę. Iš tiesų, padedant Vakarų valstybėms, Gruzija gan greitai atsigauna ir žvelgia į ateitį besivystančios šalies akimis.

Mes turime trumpą legendą: buvo laikai, kai visatą sukūręs Dievas dalino žemę pasaulio tautoms. Visi žmonės būriavosi eilėse, stumdėsi ir ginčijosi, kad gautų kuo geresnę vietą gyventi po saule. Tik gruziniai sėdėdami už stalo puotavo ir dainavo. Kai visos žemės buvo išdalintos, Dievas pamatė gruzinus, be savo vietos likusius, ir paklausė, ką jie veikė, kol kiti pasaulį dalinosi. Šie nedvejodami atsakė: „Mes kėlėme už Tave tostą, Dieve““. Dievui patiko tie linksni žmonės ir jam buvo gaila, kad jie liko be savo vietos pasaulyje. Pasilikęs sau pačią gražiausią vietą žemėje, Dievas padovanojo ją gruzinams.

Todėl nenuostabu, jog švenčiausia mums vieta – užstalė, o kiekvienas svečias – Dievo dovana. Mes, gruziniai, juokaujame, kad mūsų užstalės kultūra ir filosofija remiasi trimis pagrindiniais ramsčiais: degtine, vynu ir šašlykais. Tad kiekvienoje šeimoje yra bent vienas vyndarys. Virtuvė be tradicinių šašlykų išsiskiria ir kitais įdomiais patiekalais: kačiapuri, khinkali, češi. Sakoma, kad kiekvienas gruziniškas patiekalas – tai jį pagaminusio šefo eilėraštis.

Mes neturime savų gamtinių išteklių, todėl esame priklausomi nuo kaimyninių šalių: Rusijos,

Azerbaidžano. Šalies ekonomikos pagrindas – turizmas (kurortai, esantys prie Juodosios jūros), citrusinių vaisių, arbatos bei vynuogių auginimas, mangano ir vario kasyba.

Apie moterų gyvenimą Kaukaze didžioji lietuvių dalis tikriausiai žino iš senojo filmo „Kaukazo belaisvė“, kuriame pasakojami šauniojo Šuriko nuotykių grobiant, o paskui – vaduojant, žavingą merginą. Laikai pasikeitė, Gruzija stengiasi pasaulio akyse atrodyti vakarietiška valstybe....

Mano šalyje nekeliama ranka prieš vaiką, nes tėvai vadovaujasi patarle: „Jeigu tu baudi savo vaiką, tai esi kvailys“. Mums žinojimas brangesnis už pinigus, aštresnis už kardą, galingesnis už patranką.

Dar noriu pasakyti, jog mums labai svarbi yra liaudies muzika ir šokiai. Aikštėse net vyksta savotiškos varžytuvės - susirenkame, grojame liaudies instrumentais ir varžomės, kas geriau sušoks liaudies šokius. Mano šalyje mokėti liaudies šokius yra prestižas, o ne gėda. Mes linksminamės supindami modernumą su tradicine kultūra. Senosios kartos liaudies dainų atlikėjas Hamlet Gonašvili dievinamas iki šių dienų. Taip pat labai mylima Nino Katamadze – džiazo atlikėja. Vyresnės kartos dainininkai, tokie kaip Tamar Gverciteli, Vakhtang Kikabidze, Lietuvos žmonėms yra gerai žinomi. Nors esame tituluočiausių šalių šachmatų sporto elite, bet populiariausios sporto šakos – futbolas, krepšinis, regbis, imtynės, ledo ritulys ir sunkioji atletika.

Tad turbūt pritariu, jog mano šalis pasižymi įspūdingu kraštovaizdžiu bei unikalia virtuve, o mes esame patys maloniausi ir svetingiausi žmonės visoje planetoje. Atvyk į svečius, ir pati tuo įsitikinsi.

Nuoširdžiai – Jūsų Susanna

Moldova lygybė pagarba
demokratija istatymo viršenybė
teisingumas žmogaus teisėm
pilietišės visuomenės
išitraukimas partnerystė
aisvė politinis dialogas

Mielas drauge,

labas, kaip sekasi? Dėkoju tau už laišką, buvo labai smagu sulaukti iš tavęs žinių po tokio ilgo laiko. Man buvo labai įdomu išgirsti apie tavo gyvenimą ir tavo gimtąjį kraštą.

Savo laiške minėjai, kad nori daugiau sužinoti apie mano Tėvynę Moldovą ir apie mano gyvenimą joje. Taigi rašau šį laišką, kad papasakočiau tau apie tai. Minėjai, kad tau mokykloje sekasi nekaip, na, o man klojasi visai neblogai, nors mokytis tenka labai daug ir sunkiai. Juk ne veltui fizikas Albertas Einšteinas sakė: „Mokslas nebuvo ir niekuomet nebus užbaigta knyga. Kiekvienas svarbus laimėjimas iškelia naujų klausimų, o visokia raida ilgainiui susiduria su naujais, kaskart didesniais sunkumais.“ Taigi manau, kad mokslas yra labai svarbu, nors mokytis tenka visą gyvenimą. Mes turėtume būti kaip Johano Volfango Gėtės filosofinė dramos veikėjas Faustas - visą savo gyvenimą siekti žinių ir mokslo. Ateityje planuoju persikelti gyventi į sostinę Kišiniovą ir studijuoti Moldovos Mokslų Akademijoje. Sostinę pasirinkau dėl kelių priežasčių, visų pirma todėl, kad manau, jog tai vienas nuostabiausių miestų visoje Moldovoje. Antra priežastis – Kišiniovas yra visai netoli nuo mano gimtojo miesto Krikovo, vos 15 kilometrų. Taip neturėsiu palikti savo šeimos ir draugų.

Na, o kalbant apie laisvalaikį, tai savo laisvą laiką neretai praleidžiu padėdama savo tėčiui, jis – vyndarys. Juk būtent Krikove yra žymiausi vyno rūšiai, kuriuose yra saugoma daugiau kaip 100 vynu kolekcijų iš geriausių vynuogių veislių, išaugintų centrinėje Moldavijoje. Šalia šių vynu rūšių yra ežeras, kur mes su draugais praleidom smagiausias savo vasaras. Moldovos vasaros nepanašios į Lietuvos - karštos ir nedaug kritulių. Kai buvau mažytė, vasara mes su broliu neretai praleisdavome lakstydami po vynuogių arba kukurūzų laukus. Ak, kaip būdavo nuostabu: nuo ryto iki sutemų leisdavome laiką kartu, o dabar džiaugiuosi, jei bent kelias valandas kartu pabūnam. Suprantama, abu esame labai užsiėmę ir sunku rasti laiko linksmybėms. Turbūt dar negirdėjai džiugiųjų žinių, kad mano brolis pagaliau pateko į futbolo jaunimo rinktinę. Nuostabą kelia tai, kaip taip ilgai siektas jo tikslas pagaliu buvo įgyvendintas! Labai džiaugiuosi už jį ir tikiu, jog jam ir toliau gerai seksis šioje sporto šakoje. Futbolas Moldovoje yra labai populiarus, tai galėtume palyginti su krepšiniu Lietuvoje.

Na, kad jau pradėjau kalbėti apie savo šeimą, tai norėčiau paminėti, kad mano mama susirado naują darbą sostinėje, todėl kiekvieną dieną važinėja ten autobusu su mano sesute, kuri visai neseniai pradėjo ten lankyti Vorničeni vaikų darželį. Įdomu tai, kad būtent Lietuva prisidėjo prie šio darželio renovavimo. Su Lietuvos parama buvo atlikti darželio infrastruktūros atnaujinimo darbai, parengtas vaikų ir jų tėvėlių sveiko gyvenimo būdo skatinimui skirtas veiksmų planas. Nuostabą kelia tai, kaip mūsų šalys gerai sutaria. Džiugu, kad atsiranda tokių valstybių, kurios padeda viena kitai. Manau, kad mes turėtume Lietuvai pasakyti ačiū už tai, kiek ji prisidėjo prie mūsų šalies vystymosi ir tobulėjimo. 2006 metais pradėtas bendradarbiavimas maisto ir veterinarijos srityje, taip pat didelis dėmesys skirtas Lietuvos ir Moldovos muitinių tarnybų bendravimui. 2006-2014 m. teikta techninė pagalba kuriant muitinės kontrolės metodologiją. 2014 m. Lietuvos ambasada Kišiniove didelį dėmesį skiria našlaičių, vaikų iš socialiai remtinių šeimų problemoms, vaikų teisių gynimo klausimams ir jaunimo pilietiškumo ugdymui.

Minėjai, kad nori daugiau išgirsti apie Moldovos kraštovaizdį ir gamtą. Manau, kad to žodžiais neapsakysi, tu turi tai išvysti savo akimis. Moldovos aplankymą tu turėtum įsirašyti į „būtina atlikti“ sąrašą. Bet kadangi labai norėjai, kad aprašyčiau Moldovos gamtą, pasistengsiu tai padaryti kaip įmanoma geriau. Tikriausiai turėčiau pradėti nuo to, kad Moldovos kraštovaizdis yra labai pakeistas žmogaus. Kadangi Moldova yra stepių ir miškastepių zonoje, taip pat tai lygumų šalis, čia vyrauja labai derlingos žemės. Žinoma, tai neliko nepastebėta žmogaus, taigi čia plyti kukurūzų, saulėgrąžų, vynuogių ir kviečių laukai. Moldova mažytė valstybė, dvigubai mažesnė negu Lietuva. Tiesioginio priėjimo prie jokios jūros neturime, todėl šiek tiek pavydžiu to, kad tavo gimtojo miesto krantus skalauja Baltijos jūra. Moldova tarsi apsupta dviejų už ją daug didesnių valstybių. Iš vakarų Rumunija ir iš rytų Ukraina. Nuostabą kelia tai, kad Rumuniją ir Moldovą skiria vienas iš Dunojaus įtakų – Prutas. Tai tarsi gyvenimo srovė, skirianti du skirtingus pasaulius su skirtingomis kultūromis ir skirtingais papročiais.

Įdomu tai, kad Moldovoje išliko keletas labai keistų ir kartu svarbių istorinių vietų, pavyzdžiui, Tipovos vienuolynas. Tai vienas seniausių vienuolynų Moldovoje, jame yra net 18 atskirų patalpų, išskaptuotų tiesiog uoloje. Šalio šio vienuolyno teka Tipovo upė, į kurią krenta kelios dešimtys krioklių. Manau, nuostabesnio vaizdo nesu regėjusi, tu privalai aplankyti šį vienuolyną. Tipovas nėra vienintelis išlikęs pastatas uoloje. Orcheiul Vechi – tai priešistorinių gyvenviečių kompleksas uoloje. Manoma, kad ten žmonės gyveno

prieš dešimt tūkstančių metų. Taigi nors Moldovos kraštovaizdis yra labai pakeistas žmogaus, manau, kad tai labai graži ir istoriniu požiūriu įdomi valstybė.

Apie savo šalį galėčiau pasakoti be galo, bet šį kartą tiek. Jei tave sudomino mano kraštas, parašyk, aš dar daugiau papasakosiu. Tik norėčiau paklausti tavęs, kaip laikosi tavo šeima. Perduok jiems linkėjimus. Tikiuosi, greit tave pamatysiu, gal po šio laiško nuspręsi aplankyti Moldovą?

Laimingai!

Su meile,

Marija

**Emilija Vilčinskaitė, 14 metų,
Kėdainių kalbų mokykla
Mokytoja Agnė Milašienė**

Essay 'Looking-for'

Receiving a letter from a complete stranger might be weird but real. When nothing is sure, everything is possible. This isn't some kind of a joke or phony. I just really want to find someone who would listen to me and understand. I do believe that uncertainty and mystery make people feel scared but on the other hand they are the energies of life. So if you could sacrifice some of your time reading my story, I'd be very thankful.

To start with, my name is Natya and I'm a sixteen-year-old teenager. I live in a small village Sîngerei in Moldova together with my mom, sister and a sick brother. My father left us when I was 4 years old. He left my poor mother alone in this economically depressed town. Despite the fact, that she had to take care of 3 kids, she was also unemployed. While she was looking for a job, I stayed at home and did all the chores to help my mom. It was a hard period for both – my mum and me. You can imagine my life – a depressed mum, a sick brother, lack of food, no studies, no money...nothing. I am not a slave of money but I do agree with an American humorist Leo Rosten's point that 'money can't buy happiness but neither can poverty'. In the evenings we both were tired and exhausted. Yet we never felt sad or stressed. I guess we just loved the idea of taking care of each other. We were happy because we all were together. Until one day, that changed everything forever...

One day my mom came back not desperate and tired as always, but with a big smile in her face. She grabbed me in her arms, squeezed tightly and said that she finally got the job! I was so excited. First thought that I came into my mind was the total change for the better. In vain hope, you couldn't believe how stupid I was! You know, in Moldova, there is a horrible thing called slavery. The women are tricked and put into this "business". They get abused and are forced to feel violence. Sadly, my mom became one of the victims. She always came back home late, often with scars and other injuries. Not only she but also other women, small girls and even I were made to experience that horrifying nightmare. The worst thing is that nobody can help them or maybe those who can do something to protect the bloodsuckers. The government of Moldova is thoroughly hiding this fact, because that's just a great minus for a not-firm government.

So, what am I crying or looking for? I know Lithuania is one of the ES countries that could, and I think would help us. Believe me that none of those girls ever wanted to become part of this slavery. Now I am an active member of the project "Prevention of child sexual abuse and sexual exploitation in Central and Eastern Europe". My aim is to announce that sexual exploitation is a real threat. I am concerned about the number of sexual abuse cases registered in my own and nearby schools in recent years. I will ask everyone responsible for women and children's rights protection to be more energetic in preventing and combating this problem. I do believe that you share the same idea and join me in this campaign.

I believe in your kindness and understanding. To my mind every person deserves equal rights, equal opportunities, equal dignity without abuse, violence, discrimination.

**Karolina Jakubauskaitė, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Sveika, Jurgita!

Vakar mano mokykloje buvo ypatinga diena. Pagaliau gavome taip ilgai lauktas Kalėdų dovanas iš Lietuvos! Mums buvo įteikti gintaro vėriniai ir atvirukai, kuriuos jūs, Lietuvos moksleiviai, patys sukūrėte. Nuo mažų dienų iki šiol aš vis dar domiuosi Lietuva, jos unikalia kultūra bei papročiais. Taip pat žaviuosi jūsų žymiąja plaukike – Rūta Meilutyte. Nors būdama maža ji neteko mamos, vis tiek nepasidavė, siekė savo tikslų skatinama tėčio ir dar labai jauna pelnė didžiulę pagarbą sau ir Lietuvai. Daug įkvėpimo mūsų šaliai suteikia jūsų įvykdyti žygdarbiai, jūsų ryžtas ir ištvermė siekiant nepriklausomybės. 1991 m. didvyriškai dėl Lietuvos pasiaukoję lietuviai įrodė, kokia nepaprasta tauta jūs esate. Visuomet norėjau aplankyti Lietuvą, ji man atrodo be galo graži. Atviruke radusi tavo sveikinimą nutariau padėkoti ir papasakoti šiek tiek daugiau apie savo gimtąją šalį – Moldovą.

Visų pirma norėčiau prisistatyti – aš esu Anastasia Hagi, man 16 metų ir gyvenu Kišiniove. Nors tai mūsų šalies sostinė, ji nėra turtinga, tačiau čia galima aplankyti nemažai įdomių vietų. Vieni iš įdomiausių objektų – Katedra ir šalia jos esanti Triumfo arka. Taip pat labai smagu pasivaikščioti po alėją „Moldovos valdovai“, kurioje pamatysi paminklus iškiliausioms asmenybėms Moldovos istorijoje. Daugelis mano draugų svajoja išvykti iš Moldovos gyventi į Italiją, Portugaliją, tačiau aš esu ištikima savo šaliai ir manau, kad čia yra mano vieta. Visuomet randu įdomių užsiėmimų Kišiniove, lankau tautinių šokių būrelį, padedu senyvo amžiaus žmonėms.

Daug mano pažįstamų ruošiasi emigruoti svetur, ieškoti geresnio gyvenimo kitose šalyse. Aš juos puikiai suprantu, nes pragyvenimo lygis Moldovoje yra žemas, algos menkos, o kainos - nemažos. Taip pat jaunimui nėra didelės veiklos pasiūlos – nors Moldova paskelbė nepriklausomybę 1991 m., ji vis dar transformuojasi iš sovietinės valstybės į europietišką, šiuolaikinę. Didelė žmonių dalis Moldovoje nusiteikusi provakarietiškai, tačiau vis dar yra palaikančių Rytus. Mūsų valdžioje dar egzistuoja prorusiškų politinių jėgų, stabdančių teigiamus pokyčius, šalyje klesti korupcija. Taigi, ši lėtai besikeičianti situacija ir verčia žmones vykti į kitas šalis, ieškoti gero gyvenimo ten, o ne Moldovoje.

Tikriausiai žinai, jog Moldova nuo 2007 m. siekia tapti Europos Sąjungos nare. Tai mums sunkiai sekasi, nes, kaip minėjau, susidariusi prasta ekonominė situacija bei dalies mūsų tautiečių suvokimas lėtai keičiasi. Tačiau daug pagalbos mums suteikia Lietuva tiek integruojantis į Europos Sąjungą, tiek kitose srityse. Domėjausi, kaip Lietuva teikia Moldovai techninę pagalbą mitybų, veterinarijos ir fitosanitarijos srityse, skatina demokratinę pilietinę visuomenės raidą. Tai padeda mūsų šalies gyventojams suvokti, kad jie yra moldavai ir kad mes esame nepriklausoma valstybė, o ne kažkada nuo kitos šalies atskirta teritorija. Net viena ketvirtadalis žmonių mūsų šalyje šneka rusiškai, o ir visi kiti moldavai puikiai moka rusų kalbą. Šalyje vyrauja dvikalbystė.

Tačiau aš manau, kad mes pasieksime savo tikslą – įstosime į Europos Sąjungą, tapsime modernia, visiems - o svarbiausia mums patiems – patrauklia valstybe, ir žmonės norės ją aplankyti, pamatyti, kokie iš tiesų šilti ir malonūs mes esame, jie supras, kad mūsų kultūra tokia pat įdomi kaip ir kitų šalių, o noro mus pažinti netemdys tokia kaip dabartinė Moldovos situacija.

Laukiu tavo atsakymo,

Anastasia

**Domantas Sodaitis, 16 m.,
Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija,
Mokytojas Antanas Jurčys**

Belcas, 2015 m. gruodžio 10 d.

Labas, Jonai,

dėkoju tau už laišką, kuriame papasakojai apie savo šalį, miestą, mokyklinį gyvenimą ir laisvalaikį. Mane labai sudomino tavo šalis ir gyvenimas Lietuvoje. Tikiuosi, kad man pasiseks ją aplankyti. Ir aš norėčiau papasakoti tau apie save ir savo gyvenimą.

Savo laiške pasakojai apie Lietuvą, lankytinas vietas jos didžiuosiuose miestuose. Jūsų sostinę Vilnių

mačiau nuotraukose internete. Šio didmiesčio senamiestis, architektūra, Gedimino bokštas, Bernardinų sodas mane tiesiog sužavėjo. Laukiu nesulaukiu, kada galėsiu aplankyti Nidą, ypač joje esančią Parnidžio kopą. Taip pat norėčiau aplankyti Trakus, šio miesto pilį, statytą Kęstučio ir Vytauto Didžiojo. Reklaminiame leidinyje apie Lietuvą mačiau Lajų taką Anykščiuose, turbūt vaizdas iš ten yra tiesiog stulbinantis. Man tai būtų labai įdomi patirtis, nes tokio dalyko mano šalyje ar aplink ją nėra. Mes taip pat esame labai dėkingi tavo šaliai, ji bando pasakyti, kad Moldova turi visas galimybes transformuotis iš posovietinės valstybės į modernią, europietišką, nors yra ir nedidelė šalis. Pastaraisiais metais buvo vykdoma daug projektų. „Youth Governin Institute of the Republic of Moldova“ asociacijos tikslas – stiprinti teigiamą jaunimo nuomonę apie Europos Sąjungą ir informuoti jaunos žmonės apie ES demokratijos dvasią, principus ir naudą. Stengiamasi ištaisyti didelės korupcijos problemas, kai iš trijų bankų be pėdsakų pradingo milijardai.

O dabar šiek tiek apie šalį apskritai. Moldavijos plotas beveik du kartus mažesnis už Lietuvos, o gyventojų skaičius labai panašus. Mano gimtosios šalies sostinė – Kišiniovas. Tai miestas, įkurtas XV a. pradžioje, kai buvo pastatytas vienuolynas. Daugelį metų šis miestas patyrė Osmanų imperijos ir Rusijos okupacijas (1511-1812-1918m.). Mūsų sostinė suskirstyta į penkis regionus: Centrą, Bujukanį, Botaniką, Ryškanį ir Čiokaną. Kišiniovas – Centro regione. Jame yra daug ir labai gražių objektų: ortodoksų katedra su varpine, triumfo arka, paminklas šv. Stefanui Didžiajam ir dar daugiau. Dar vienas, aplankymo vertas miestas – Soroka. Keliaudami į jį, iškart pamatysite Padėkos žvakę, stovinčią ant kalno. Naktį ji šviečia – rodo kelią į miestą. Miestas įsikūręs prie pat sienos su Ukraina. Nuo kalno matyti, kaip šias dvi valstybes skiria upė Dniestras. Dar vienas Moldavijos teritorijoje regionas yra Padniestrė, tačiau realiai nepriklauso moldavams. Nuo XVIII a. pabaigos šią teritoriją buvo užėmę rusai. Dėl to atsirado tautinis margumynas. Regione dominuoja moldavai, gausu rusų, ukrainiečių. Žlungant Sovietų Sąjungai Moldavija pareiškė norą prisijungti prie Rumunijos, tačiau Padniestrės rajone atsirado priešprieša. 1992-aisiais, panaudojusi klastą ir jėgą, Rusija užėmė ten veikusias Moldovos institucijas. Prasidėjus beveik pilietiniam karui, Rusija pasiskelbė taikdare ir įvedė savo kariuomenę, kuri iki dabar neleidžia apibrėžti Padniestrės statuso. Tai tukdo Moldovai integruotis į europietišką gyvenimą.

Aš gyvenu Belcyje - dar kitaip vadinamu „Šiaurine sostine“. Tai yra trečiasis pagal dydį miestas Moldovoje. Ateityje planuoju stoti į Aleko Russo universitetą. Jame yra trys fakultetai. Pirmajame dėstomos visos studijos, susijusios su nekilnojamu turtu ir ekonomika. Antrasis fakultetas yra edukologijos, psichologijos ir menų, o trečiasis - teisės ir socialinių mokslų.

Mano mieste yra įsikūrę du futbolo klubai. Esu girdėjęs, kad krepšinis yra lietuvių kraujyje. O mūsų kraujyje – futbolas. Tai yra nacionalinis Moldavijos sportas. Priklausau futbolo komandai, esu jauniausias iš visų, tačiau treneris sako, jog esu labai perspektyvus gynėjas. Kartais svajoju, kad esu geriausias šalies futbolininkas ir atstovauju savo miesto komandai „FC Olimpia“.

Klausei apie mokyklą... Mokykloje sekasi taip pat gerai, kaip ir sporte, dėl to sunku pasirinkti, su kuo sieti savo ateitį – su sportu ar mokslu? Galbūt tu man padėsi apsispręsti. Vakarų dažnai praleidžiu mieste su savo draugais ir draugėmis. Nors kartu einame į mokyklą, tačiau mums to neužtenka. Jeigu norime pajvairinti savo laisvalaikį, einame į kino teatrą, mėgstamą italų piceriją, vietinę ir labai populiarią skanėstų kepyklėlę, teatrą ar koncertus, įvairias parodas. Savaitgaliais mėgstu nustebinti draugus arba tėvus savo kulinariniais sugebėjimais. Tačiau nesu tikras, ar jiems iš tikro patinka mano gaminti patiekalai ir desertai, ar jie tiesiog nenori manęs įžeisti. Labai domiuosi biologija – gyvybe mumyse ir aplink. Dėl šio savo pomėgio dar norėčiau aplankyti jūsų šalies Botanikos sodą, esantį Lietuvos širdyje – Kaune.

Deja, turiu baigti savo laišką, nes manęs laukia draugai, su kuriais turime eiti žiūrėti naujo filmo premjeros. Tikiuosi, jog dar parašysi apie save ir papasakosi man kuo daugiau naujienų iš Lietuvos!

Borisas

**Andrius Deimantavičius, 17 metų,
Alytaus profesinio rengimo centras
Mokytoja Rasa Ščiučkienė**

Labas, Andriau,

ačiū už Tavo laišką, kurį gavau prieš kelias savaites, tačiau atsakyti prisėdau tik dabar. Šiuo metu turiu nemažai darbo- tenka padėti seneliui vynuogių ūkyje. Kai nuimame vynuogių derlių ir nukrenta paskutiniai lapai, tenka viską sutvarkyti žiemai. Na, tai ne toks jau lengvas darbas kaip gali pasirodyti, tačiau taip užsidirbau šiek tiek lėjų. Kaip tik naujiems futbolo bateliams! Tiesa, kaip tau sekasi? Kaip gyvena tavo šeima? Ar jau įsigijai tą naująjį motociklą? Atsiųsk fotografiją. Tikiuosi, mokslai nenukentėjo dėl tos paslaptingos šviesiaplaukės, kurią minėjai laiške? Na, vienaip ar kitaip tuoj atostogos.

Kaip tik praėjusią savaitę rašėme anglų kalbos kontrolinį darbą. Nustebau išvydęs puikų įvertinimą. Labai tuo džiaugiuosi, nes manau, kad tai padės tėčiui Igoriui apsispęsti leisti man vykti kartu su draugais į kasmetinį Kahulo mieste vykstantį festivalį „Draugų vardai“. Todėl dabar labai stengiuosi- padedu tėvams, stengiuosi gerai mokytis. Na, bet lieka laiko futbolą pažaišti. Turim su draugais patys įsirengę stadioną. Kaip norėčiau, kad tu jį pamatytum! Kitą kartą reikės atsiųsti nuotrauką. Apskritai sportas man patinka. Po pamokų pirmadieniais ir ketvirtadieniais einu į tranta treniruotes- tėtis sako, jog visi Moldovos vyrai turi išmanyti šį meną.

Džiaugiuosi savo gyvenimu, turiu sveikus ir mylinčius tėvus, išmintingą senelį, daug gerų draugų ne tik šalia, bet ir daugelyje tolimų pasaulio šalių. Stengiuosi būti doru ir geru Moldovos piliečiu. Esu moldavas ir tuo didžiuojuosi. Myliu savo kraštą. Žinai, politika manęs, kaip turbūt ir daugelio jaunų žmonių, nelabai domina, tačiau man beprotiškai patinka kuo daugiau sužinoti apie pasaulį, apie tokius pat jaunus žmones kaip aš. Mane labai domina, kaip jie gyvena, apie ką galvoja, kokią muziką klauso, kas jiems labiausiai rūpi...Aš manau, kad nelabai svarbu tai, jog aš gyvenu Padniestrėje, nedideliame Moldovos miestelyje, o Tu- Lietuvoje, kurią aš įsivaizduoju kaip nuostabų neapbrėptų lygumų kraštą. Mes –jauni žmonės, kuriems skirtingi kraštai, kalbos, tradicijos, papročiai, kitokia kultūra traukia, nes tai skirtingi keliai pažinti pasaulį, sužinoti daugybę įdomių, naujų dalykų. Juk kuo daugiau pažįsti, žinai, moki, tuo turtingesnis esi. O kaip Tau atrodo? Nesuprantu tų žmonių, kurie randa priešasčių atsiriboti ar net kenkti kitiems, kurių išvaizda, pažiūros, tikėjimas yra kitokie. Mane labai jaudina paskutiniai įvykiai pasaulyje, nors mano šalis yra ir nuošalyje nuo jų. Todėl manau, kad būtent jauni žmonės, tokie kaip tu ir aš, yra atsakingi už pasaulio ateitį. Gal tau bus ir juokingi šie mano žodžiai, bet pasaulis dabar tapo toks mažas- šiandien aš Moldovoje, o rytoj- gal net ir Lietuvoje! Aš tikrai rimtai! O įsivaizduokim, kaip būtų smagu, jeigu tu atvyktum! Pirmiausia tau parodyčiau Padniestrės miestelį. Ne, čia nepamatysi pasaulio stebuklo, tačiau pats įsitikinsi, koks jis gražus. Na, dar galėsime pažaišti futbolą. Įsivaizduoju, kaip mano draugams būtų įdomu pažaišti su lietuviu! Be abejo, būtinai supažindinčiau su tikrų vyrų menu- tranta, o kur dar senelio vynuogynas... Rudenį galėtume spausti sultis tradiciniu būdu- patikėk, būtų smagu... Gaila, turiu bėgti į tranta treniruotę - jau vėluoju kelias minutes. Iki! Labai lauksiu Tavo atsakymo.

Tavo draugas Vladas

**Aušrinė Packevičiūtė, 16 m.,
Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija
Mokytojas Antanas Jurčys**

2015-12-17

Keušenis

Sveikutis, Henrikai!

Labai džiaugiuosi, kad galiu ir vėl su tavimi bendrauti. Patikėk, kiekvieną kartą, rašydama tau laišką, mąstau apie man suteiktą galimybę pažinti kitoje šalyje gyvenantį jaunuolį. Susirašinėjame jau gana ilgą laiką, bet aš vis dar su nekantrumu laikiu kiekvieno tavo laiško. Buvo labai įdomu sužinoti, kaip jūs, lietuviai, gyvenate, mokotės, leidžiate laiką ir bendraujate. Mane ypač sudomino pastarasis tavo, Henrikai, laiškas, kuriame pasakojai apie savo šalies išskirtinumą, kraštovaizdį ir papročius. Panorau ir aš tave supažindinti su savo tautos tradicijomis ir padėtimi pasaulio bendruomenėje.

Moldovos sudėtis ir istorinė praeitis yra panaši į Lietuvos. Dar visai neseniai, tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt metais, mes išsivadavome iš Sovietų Sąjungos ir tapome nepriklausoma valstybe. Kaip ir jūs. Tuo metu Moldovoje įsitvirtino parlamentinė demokratija ir šalį ėmė valdyti prezidentas. Dabar, prabėgus daugiau nei dvidešimčiai metų, mūsų šalyje gyvena beveik trys milijonai gyventojų, kurių daugumą sudaro moldavai. Džiaugiuosi, kad esu viena iš jų. Kai man rašei, kad pas jus yra panašus skaičius gyventojų kaip ir mano šalyje, pasidomėjau, kur yra didesnis plotas. Ir žinai ką? Ogi sužinojau, kad Moldovoje žmonės gyvena du kartus tankiau nei tavo Lietuvoje. Dar pasidomėjau ir mano šalies bandymais tapti europietiška valstybe bei Lietuvos suteikta parama Moldovijai. Lietuvių pagalba integruotis į europietišką visuomenę mane labai sužavėjo. Turbūt moldavai ateityje taip pat kam nors padės. Taigi mūsų šalys yra panašios ir kartu labai skirtingos.

Visai neseniai rašei, kad kraštovaizdis pas jus yra itin puoselėjamas. Ir nuotraukos, kurias įdėjai į voką, puikiai tai atspindėjo. Būčiau labai laiminga, jei galėčiau tave aplankyti ir tas žalias pievas bei miškus pamatyti savo akimis. Mano dėmesį itin patraukė nuotraukoje matomas arimas. Kokias kultūras auginate?

Galbūt kaip ir mes užsiimate kukurūzų, saulėgrąžų, kviečių, tabako ar net vynuogių auginimu? Toje pačioje nuotraukoje mačiau ir juodai baltą gyvulį. Paskaičiusi keletą enciklopedijų straipsnių, supratau, kad tai karvė. Neįtikėtina! Mano šalyje tokių vaizdų nepamatytum. Moldovai tokia gyvulininkyste beveik neužsiima. Tiesą sakant, net nežinau kodėl. O ir kraštovaizdis mano gimtinėje ne toks įspūdingas kaip Lietuvoje...

Žinai, mane labai sužavėjo tavo šalies kalba. Kai klausiau lietuvių pasakų internete, net sutrikau. Atrodė, lyg dainas girdėčiau. O kai daugiau pasidomėjau, supratau, kad lietuvių kalba yra dar ir labai sunki. Kiek ten taisyklių... Mano gimtoji kalba taip pat nėra lengva. Turbūt esi girdėjęs apie rumunų kalbą? Ji mano gimtoji. Neretai sutinku žmonių, kurie kalba moldavų kalba. Ji skiriasi nuo rumunų, nes yra užrašyta kirilicos rašmenimis, o manoji – lotyniškais. Nepaisant to, mano šalies kalba yra išskirtinė ir graži. Visai kaip lietuvių.

Labai nustebau, kai parašei, jog lietuvių nacionalinis sportas yra krepšinis. Moldavijoje šiai sporto šakai yra skiriamas itin menkas dėmesys. Mūsų nacionalinis sportas yra tranta. Tai imtynių rūšis. Turbūt nesi apie ją net girdėjęs. Bet galiu lažintis, kad nemažai žinai apie futbolą. Ši sporto šaka Moldavijoje yra pati populiariausia. Neretai ir pati jį žaidžiu. Žinoma, man nelabai sekasi, bet visada labai gerai praleidžiu laiką. Manau, tai svarbiau nei žaisti tai, kas vadinama nacionaliniu sportu, bet tau nepatinka.

Kultūra Moldovoje taip pat nėra labai ypatinga. Mūsų religija yra stačiatikybė, o jūsų – katalikybė, todėl ir kai kurios šventės skiriasi. Labai keista, bet šiais metais ir mes, ir jūs, lietuviai, Velykas švęsime vienu metu. Taip nutinka retai. Labai daug švenčių yra likę nuo Sovietų Sąjungos laikų. Man tai nepatinka, bet nieko negaliu padaryti.

Kaip jau supratai, mūsų šalys yra labai panašios ir kartu labai skirtingos. Tikiuosi, kad tau Moldova, jos istorija, tradicijos ir kultūra bus tokios pat artimos ir įdomios. Kaip man Lietuvos. Labai džiaugiuosi, kad turiu draugą, su kuriuo galiu pasidalinti savo pamąstymais. Nekantraudama lauksiu tavo laiško. Iki.

Leova

**Benas Liekis, 16 m.,
Jono Pauliaus II gimnazija,
Mokytoja Ramunė Andrulienė**

Moldavija tikrai verta dėmesio šalis

Sveikas, Vytautai!

Dėkoju tau už atsiųstą laišką, buvo labai įdomu sužinoti apie tavo keliones ir patirtus įspūdžius tropikų kraštuose. Man taip pat labai džiugu, kad kita tavo kelionė bus į Moldaviją ir norėtum sužinot apie ją daugiau. Nors ši šalis ir turi nemažai neigiamų stereotipų, bet čia nėra viskas taip blogai, kaip dauguma įsivaizduoja, o aplankyti mano gimtinę tikrai yra verta ir tai sakau ne todėl, kad aš čia gimiau ir užaugau. Ji yra gerai žinoma dėl savo nuostabių plynų, kalnų kontrasto, istorijos, kultūros, svetingų žmonių, vyno ir galybės kitų dalykų, puiki vieta susikaupimui, meditacijai bei apmąstymui.

Moldavija yra puiki vieta atostogoms... Čia gali rasti ir seniausią ažuolą, kuriam virš 600 metų, taip pat virš 40 parkų, kuriuose yra įvairiausių iš viso pasaulio egzotinių augalų, kvapą užgniaužiančių urvų, uolų, tvirtovių. Žmonės, mano nuomone, čia yra ypač svetingi ir malonūs, nepaisant jokių stereotipų, o gamta tiesiog pasakiška.

Tu privalai paragauti Moldaviško vyno, nes Moldavija garsėja savo vyndaryste, ypatingomis vyninėmis. Viena iš jų yra Milesti Mici, ji yra įrengta 80 metrų po žeme, požeminių rūsių bendras ilgis net 200 kilometrų, taip pat čia laikoma virš 2 milijonų vyno butelių. Tai užfiksuota ir pasaulio Gineso rekordų knygoje, net jeigu ir vynai tavęs nedomina, privalai aplankyti šią vyninę vien dėl jos įspūdingų mastų arba kaip architektūros šedevrą.

Kviečiu, mielas drauge, kuo greičiau paviešėti mano šalyje, esu įsitikinęs, jog tau ši kelionė paliks didžiulį įspūdį ir būsi patenkintas pažinęs Moldaviją. Jeigu visgi vyksi į Krikovos miestą, būtinai pranešk man, galėsi aplankyti mane, mielai aprodysiu savo mėgstamiausias vietas ir turiningai praleistume laiką.

Tavo draugas Benas

**Paula Putriuvaitytė, 18 m.,
Klaipėdos Baltijos gimnazija
Mokytojas Vytautas Staugas**

Mano drauge iš Lietuvos,

tau rašo šešiolikmetė Nicoleta iš Moldovos. Šiuo metu su mama ir dviem jaunesniais broliais esame apsistoję Gagaūzijos srityje. Iš pasakojimų žinau, kad kažkada šio regiono kraštovaizdis su saulės nutviekstais vynuogynais ir žaliais kalnais primindavo taikų rojaus kampelį, tačiau šiuo metu šis regionas visai nepanašus į tą, apie kurį buvau girdėjusi. Gagaūzijos gamta ir architektūra skursta, žmonės gyvena labai vargingai. Prieš kelerius metus gyvenome pačioje Moldovos širdyje – Kišniove, kuriame lankiau privačią QSI mokyklą, dalyvavau užklausinėje veikloje bei lankiau baletu pamokas. Per įvairias šventes ar festivalius mes rengdavome pasirodymus Marijos Biesau operos ir baletu teatre, esančiame pačiame miesto centre. Turėjau begalę svajonių, tikslų bei norų, bet galiausiai visi jie žlugo, kai Padniestrėje prasidėjo karinis konfliktas.

Daugelis žmonių minėto karinio konflikto metu ėmė skursti, pradėjo protestuoti prieš vyriausybę, nes jų gyvenimo sąlygos pasidarė nežmoniškos. Gyventojų atžvilgiu prasidėjo spekuliatyviniai išsivalvojimai ir tai žmones pastūmėjo emigruoti į kitas šalis. Šis konfliktas įvyko, kai nepripažinta valstybė, esanti kairiajame Dniestro krante, paskelbė Padniestrės Moldavijos Respublikos nepriklausomybę. Užsienio valstybių nepripažinta Padniestrė tapo autoritarine respublika, jai didelę įtaką daro Rusijos Federacija. Šiame regione dabar galima lengviau susišnekėti rusiškai nei gimtąja rumunų kalba. Man tai buvo nauja, kai mokykloje buvo pradėta skirti daugiau dėmesio rusų kalbai nei gimtajai. Žiniasklaidoje teigiama, jog Padniestrės „valdžia“ turi tvirtą argumentą savo kuriamos valstybės nepriklausomam egzistavimui paremti: Moldovos Respublika, kaip ir Lietuva, pasisako už Ribentropo-Molotovo pakto pripažinimą negaliojančiu. Jei valdžia skubiai nesiims veiksmų išorės pagalbai atkurti, šalis patirs rimtą ekonomikos suirutę. Tačiau jie nesupranta, kad skleisdami propagandą griaua ne tik savo, bet ir visos Moldovos žmonių gyvenimus.

Tokie politiniai žaidimai įtvirtins ne tik totalitarizmą, bet ir paliks žmones visiškai skurde. Šiuo metu tai vargingiausia Europos šalis, kur žmonės net gerdami vandenį rizikuoja užsikrėsti ar net mirti. Žmonių šuliniai buvo užteršti nitratais, kurie sukelia mirtinas ligas. Mano nuomone, jūsų šalis sugebėtų mums ištiesti pagalbos ranką, nes jums šiuo metu trūksta darbo jėgos. Ateityje dėl blogėjančios demografinės situacijos jos gali trūkti dar labiau, todėl mūsų šalies gyventojai Lietuvai gali būti netgi ekonomiškai naudingi. Tai būtų abipusė nauda abiem šalims.

Tikiuosi, kad dar sulauksiu tokios dienos, kai Gagaūzija, kur dabar esame apsistoję, vėl klestės, saulės nutvieksti vynuogynai vilios žmones iš viso pasaulio, tiek jauni, tiek jau garbingo amžiaus sulaukę žmonės ims šypsotis. Žinau, kad jūsų, lietuvių, kelias į tokią nepriklausomybę, kokią turite dabar, taip pat buvo sunkus. Viliuosi, kad pasidalijimas jūsų patirtimi ir bet kokia pagalba mums padės vėl tapti vieninga ir pasiturinčia šalimi.

**Paulina Židulytė, 16 m.,
Adolfo Šapokos gimnazija,
Mokytoja Gritana Tūzienė**

Mano drauge iš Lietuvos,

lygiai prieš dešimt dienų pašto dėžutėje radau man adresuotą laišką. Balto voko lytėjimas delne iš pradžių privertė dilgtelėti pirštų galiukus, paskui nugara perbėgo šurpuliai, o pilve pajutau jaudulio uraganą. Ir nors mano suvalgomo maisto asortimentas menkesnis už benamiui tiekiamus labdarinius pietus, Tavo laišką akimis rijau taip godžiai, kaip iki šiol nesu žiūrėjusi į jokią patiekalą. Kad ir penktą kartą iš eilės beskaitant tavo mintis, pilvas nesiliovė gurgęs, mano pasaulėžiūra, pasaulėjauta, žinių ištroškęs protas ir jausmų bei emocijų besiilginti siela tapo pamaitinti, pagaliau aprūpinti ir atsikratę diegiančio nepilnavertiškumo, kraują stingdančio vakuumo.

Tavasis laiškas spinduliavo asmeninėmis detalėmis, gyvenimo būdu ir jo sąlygomis, turbūt dėl to jaučiu įsipareigojimą tave informuoti tokiais pat individualumu ir paslapčių kupiniais... Miela drauge, aš gyvenu Tipovos miestelyje, mažame gyvenamųjų namų rajone, kur visą dieną gaubia keliolikos krioklių įspūdingai ramus gaudimas - lyg mažas, minimaliausių balų žemės drebėjimas sielai. Visai netoli nuo mūsų gyvenamosios vietos stūkso bene vienas seniausių vienuolynų, šalimais teka krioklius suryjanti upė, o ties horizonto riba mums kiekvieną dieną mojuoja nesibaigiantys kalnai, vėjų blaškomi miškai, lietumi sotinamos

grios. Nors gamta čia tokia įkvepianti, nesibaigiančiai žavi ir skvarbiai paslaptinga, buitinės sąlygos, anaipol, nėra prabangios. Vandentiekio sistema bei elektros tiekimas ypač apgailėtini, šioje apylinkėje nevažinėja autobusai, tad susisiekimas su miestu itin komplikuotas.

Rytai kartu su dviem vyresniais broliais iki artimiausios autobusų stotelės kulniuojame apie šešis kilometrus. Dievinu važinėjimąsi, todėl artėjant atostogoms visuomet šiek tiek nuliūstu – žinojimas, jog porą savaitių neteksiu galimybės regėti šviesos greičiu besimainančių, kintančių, susiliejančių, hipnotizuojančių pakelės vaizdų, paskendusį ramioje, magiškoje, abipus greitkelio suvešėjusioje augmenijoje. Man patinka stebėti – patinka, kai šeštą valandą ryto anapus lango šmėžuoja tik tamsūs medžių siluetai, kurie mainosi, išsiliedami lyg dvasios, ir tik horizonto toliuose bandanti prasibrauti ryto aušra blausiai apšviečia mano brolio strazdanotą nosį, manose rankose kietai suspaustas apiplyšusias knygas. Patinka ir tada, kai popiet, pasibaigus pamokoms, važiuojame atgal – mane žavi, kaip skirtingai atrodo tie patys daiktai, tas pats kraštovaizdis, priklausantis nuo kintančių saulės pozicijų.

Ir mokykloje man patinka – daugelis vaikų skundžiasi per dideliu krūviu, sako, kad daug ko nesupranta (o gal nesistengia suprasti), nemato naudos ir sėdasi į savo suolus sukandę dantis, skaičiuodami minutes iki skambučio nuaidėjimo... O aš mėgaujuosi valandomis, tekančiomis mokyklos teritorijoje, man gera klausytis mokytojų aiškinimo, bendrauti su kitais, radus beprotiškai įdomią knygą tūnoti gerą valandą bibliotekoje, stengtis įsiklausyti ir suprasti, pastebėti ir įsidėmėti, stengtis save motyvuoti ir svajoti...

Pas mus, Moldovoje, skurdas žengia koja kojoni su prabanga. Sostinė lyg perskelta – viena pusė pilna išsilavinusių, pinigais aptekusių žmonių, ir kita pusė – monotoniškai žingsniuojanti su duonos kriaušle rankoj link savo namų, visai netoli penkių žvaigždučių viešbučio išsikėrusio lūšnyno. Ir ši dviejų skirtingų pusių kasdieninė, buitinė, nesiliaujanti trintis jau nieko nebestulbina – niekas nesistebi, neskeryčioja rankomis, nepavydi turtingiems ir nepašiepia vargšų. Taip ir manęs nebestebina didžuliai it Grįžulo Ratai žmonijos socialinės padėties kontrastai. Visgi, manau, kiekvienam derėtų būti ypatingai dėkingam – ne paviršutiniškai. Kasryt, pramerkus blakstienomis užsodintus akių vokus, pažvelgiu į lubas, iš kurių visuomet varva vanduo ant mano kruopščiai sudėliotų knygų, ir užtikrintai nusišypsau pasauliui.

Aš labai džiaugiuosi tavimi, miela drauge! Man džiugu, jog dar yra žmonių, kurie, nors ir gyvena patogumų apsuptyje, sugeba dėkoti ir vertinti tai, ką turi, kas jiems yra duota, kurių neapakina technologijos, pinigai, stereotipai ar žmonių neapykanta vienas kitam. Mano drauge, tu savyje brandini ypatingai intelektualią, užjaučiančią ir išmintingą asmenybę!

Linkiu tau didžiausios sėkmės Lietuvoje, o aš kantriai lauksiu antro sielą glostančio laiško nuo Tavęs!

2015 m. gruodis

Moldova

Eleonora

solidarumas
teisingumas ^{istatymo}
_{viršenybė}

Ukraina lygybė ^{pagarba}
_{solidarumas}

laisvė politinis dialogas

demokratija žmogaus teisės
pilielinės visuomenės
įsitraukimas partnerystė

Luhanks

Mielas drauge,

Ačiū už tavo nuoširdų laišką. Buvo gera skaityti ir žinoti, kad tu su savo šeima esate sveiki ir laimingi. Šiuo metu man yra labai sunkus metas, kuris išmokė mane vertinti šiuos dalykus, nes bet kurią minutę tai galiu prarasti.

Tikriausiai jau girdėjai – situacija mano gimtinėje Ukrainoje yra gana sudėtinga. Rusijos agresija vis dar nesibaigia. Žmonės daug kuo yra nepatenkinti. Kartais atrodo, kad šalyje visuotinė sumaištis ir panika. Turėjome išleisti daug savo vyrų į baisiuosius karo laukus. Dalis iš jų grįžta labai sužeisti, kiti visai negrįžta. Daugelis šeimų liko be namų ar neturi iš ko pragyventi. Emocijos užplūsta kiekvieną: vieni verkia, kiti rėkia, kiti į nevirtį puola. Dažnai su tavimi kalbėdavom apie tokius dalykus istorijoje, bet niekada netikėjau, kad tai gali nutikti būtent man, mano tėviškei, kad tai gali vykti tiesiai prieš mano akis. Niekados negalvojau, kad pasiilgsiu tos ramios monotonijos, kai kasdien būdavo namai, mokykla, būrelis, namai. Dabar žinau, ką jautė E. M. Remarko knygoje „Vakarų fronte nieko naujo“ aprašytas jaunasis kareivis. Neviltis, nežinia ir baimė. Visą tai pažinau vos per kelias savaites. Dabar nebeįsivaizduoju, kas manęs laukia. Gal liksiu be pastogės, gal prarasiu mylimus žmones, gal pagaliau būsiu išgelbėta. Labiausiai pykstu, nes neturiu atsakymų. Nežinau, kodėl tai vyksta, ir nežinau, kada tai baigsis. Jaučiuosi sumišusi ir pasiklydusi, kaip visi ukrainiečiai dabar.

Šiuo metu stengiuosi praleisti kuo daugiau laiko su šeima ir padėti žmonėms. Tapau savanore. Padedu sužeistiesiems netoliese esančioje ligoninėje. Kadangi esu dar tik šešiolikmetė ir neturiu daug patirties, galiu tik tvarstyti, prižiūrėti ir budėti. Iš tikrųjų, tapau laimingesnė. Niekada negalvojau, jog tiesiog padėdama žmonėms galiu pasijausti taip gerai (siūlyčiau ir tau išbandyti savanorystę). Kadangi turiu nuolatos bendrauti su pacientais, sužinojau daug įdomių dalykų. Mums padeda daug valstybių, tarp jų ir Lietuva. Kalbėdama su ligoniu, kurį turiu prižiūrėti, sužinojau, jog po kelių savaitių keliaus į vieną iš Lietuvos sanatorijų, kad galėčiau greičiau atsigauti. Pasirodo, kad daug žmonių, kurie buvo sužeisti mūšio lauke, yra vežami į Lietuvą gydytis. Sulaukėm iš Lietuvos ir daug daktarų, seselių, kitų specialistų. Gera buvo girdėti, kad net tokia nedidelė šalis kaip Lietuva stengiasi mums padėti. Net gražu žiūrėti, kaip vienai valstybei patekus į nelaimę, kitos atskuba padėti. Tada iš tiesų pasijaučiu mylima. Tuo metu realybė neatrodo tokia baisi. Gal pagaliau viskas grįš į savo vietas... Gal galėsiu grįžti prie savo mokslų. Neseniai sužinojau, kad daug mano draugų išvažiavo į Lietuvą. Girdėjau – bus sukurta klasė tik ukrainiečių vaikams. Galėjau ir aš vykti su savo draugais, bet nusprendžiau pasilikti čia. Jaučiu – manęs čia reikia labiau. Taip pat nenoriu palikti šeimos. Labiausiai jaudinuosi dėl savo sesės. Ji turės vykti studijuoti. Tikiuosi, kad ji gaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės stipendiją, kuri yra skiriama gabiems Ukrainos studentams studijuoti Lietuvos universitetuose bakalauro, magistro, doktorantūros studijose. Mano sesė tikrai to nusipelnė, ji daug mokėsi, dirbo ir stengėsi. Tikiuosi, kad vieną dieną ji sugrįš ir prisidės prie mūsų tėvynės atkūrimo. Tada mes tikrai atsidėkosime visoms šalims, kurios mums padėjo.

Deja, man jau laikas baigti, dar turiu padėti mamai ruošti vakarienę. Džiaugiuosi, kad tau viskas gerai. Taip pat esu labai dėkinga už Lietuvos žmonių paramą. Ir, aišku, dėkoju tau, kad išklausai mano išgyvenimų. Visados nekantriai laikiu tavo atsakymo.

Tavo draugė Kalyna

**Aistė Ogulevičiūtė, 16 m.,
Kauno Jono Pauliaus II gimnazija,
Ramunė Andriulienė**

Sveika, Austėja!

Rodos, tik trys mėnesiai prabėgo nuo paskutinio mūsų pokalbio, o aš jau spėjau tavęs išsiilgti. Kaip tu laikais? Kas naujo? Štai aš sužinojau įdomių naujienų, patyriau įvairių naujovių, kurios gerokai papurtė mano gyvenimą. Jomis trūkt plyš ir nekantrauju pasidalinti šiame laiške.

Šiuo metu mūsų gyvenimo kokybės kreivė pamažu vis labiau stabilizuojasi, o gal netgi kyla aukštyn. Sakydama „mūsų“ turiu omeny ne tik save ir savo šeimą, bet ir daugelį bendraklasių, draugų bei visos

Ukrainos bendruomenės jaunimą. Kiekviena diena po truputį darosi vis panašesnė į normalią, tau turbūt įprastą kasdienybę. Mes ir vėl grįžtame prie mokyklinio ritmo ir kuo toliau, tuoliau įnykstame į mokslus. Žinoma, kartais dar girdisi tolimi šūviai, tačiau jie jau nėra tokie kurtinančiai baisūs. Viena iš naujovių yra ir pačios pamokos. Mūsų pedagogai buvo išvykę į Lietuvą susitikti su jūsų jaunuimais ir įvertinti lietuvių patirtį švietimo srityje. Jie domėjosi, kokios yra jaunosios kartos demokratinės vertybės ir kaip jos ugdomos Lietuvoje. Todėl aktyvumas, reiškiant savo poziciją svarbiais klausimais bei sprendžiant savo bendruomenės problemas, pasitikėjimas savimi ir savarankiškumas organizuoti veiklą sakė bus bandomas perteikti ir mums, jauniems ukrainiečiams.

Negana to, sulaukėme jūsų mums siųstų piešinių. Iš pradžių galvojau, jog tai bus menkavertės darželinukų terlionės. Tačiau kai pamačiau visus tuos darbus, aš tiesiog apstulbau- jie visi buvo be galo kūrybiški ir mano akiai tikrai patrauklūs. Pavyzdžiui, man labai patiko piešinys, kuriame du Ukrainos ir Lietuvos vėliavomis pasipuošę paukščiai skrenda link saulės. Ne ką mažiau nustebau, kada atradau ir tavo kūrinį. Taip, taip, būtent tavo. Ir žinai, buvai tikra melagė, sakydama, jog nemoki gražiai piešti. Įdomiausia tai, jog, atrodo, piešiniai – tai tik keli lapai ir dažai, bet tokie paprasti dalykai sugeba optimistiškai nuteikti ir įpūsti vienybės, paramos ugnį į sušalusias širdis. Taigi tokiais smulkiais laipteliais ir statoma mano kasdienybė į šviesesnį rytojų. Rytojų, kuris su kitų pagalba, tampa vis artimesnis bei ranka vis labiau pasiekiamas.

O dabar nuklyskime į labiau džiuginančias akimirkas. Viena iš jų – didžiosios metų šventės. Juk Kalėdos ateina į kiekvieno namus, kad ir kokie jie bebūtų. Todėl jų laukiame ir mes, na bent aš asmeniškai tai tikrai. Štai vakar tvarkėmės klasę, mokytoja sakė, kad kitą kartą puošime eglę. Žinoma, kartais dėl visų patirtų sunkumų nėra lengva ruošti šventėms, bet mūsų bendruomenė vis tiek bando rasti šviesesnę akimirką bei patikėti tuo kalėdiniu stebuklu. Be to, vienas iš smagesnių dalykų, kurį sužinojau visai neseniai, tai sukurtas „Mainų taryba“. Tikras Kalėdų stebuklas, kad ji ketina remti ir finansuoti Lietuvos ir Ukrainos jaunimo mainus, taip pat įvairius projektus, renginius, susitikimus bei kitas iniciatyvas. Galbūt vieną gražią dieną man pavyktų tapti tų mainų dalyve ir atvykti pas tave į Lietuvą. Ak, tai būtų neįtikėtina! Galėčiau savo akimis išvysti tai, apie ką tu pasakodavai savo laiškuose: didingą Trakų pilį, sostinę Vilnių, ir ypač šventąsias vietas – Kryžių kalną ir Šiluvą. Esu įsitikinusi, kad tiek Lietuvos, tiek ir Ukrainos jaunimas turėtų daug ko vieni iš kitų pasimokyti, todėl geresnės galimybės bendradarbiauti, dalintis gerosiomis patirtimis bus naudingos abiejų šalių jaunuoliams. Galų gale kas čia žino, gal taip pavyktų ateityje ir užsilikti kitoje šalyje. Ypač tai būtų aktualu pasineriant į studentišką gyvenimą. Taip, žinau, ką pasakysi: esant šešiolikos, dar anksti galvoti apie studijas. Bet vis dėlto man aiški ateitis yra svarbi, ne veltui prirašiau ją prie džiuginančių akimirkų. Ir ne man vienai. Kai sužinojome, jog Lietuva šiomet ypatingą dėmesį skirs Ukrainos jaunuolių studijoms, visi apsidžiaugėme. Gauti paramą toje šalyje, kuri jau vien dabar daugiausia prisideda prie bendradarbiavimo su mūsų piliečiais, būtų tiesiog tobula artėjanti Kalėdų dovana. Apskritai visas šis laikotarpis su savo dovanojamomis galimybėmis teikia palaimą bei viltį, jog net ir tamsiausiam tunelyje įmanoma pamatyti šviesą.

Austėja, atsisveikindama noriu pasakyti, kad esu išties labai dėkinga trims dalykams: pirma - tai šiam lapui, kuriam pavyko neapsunkti nuo mano minčių ir jas sutalpinti, antra- tavo tėvynei Lietuvai, kuri įvairiai prisidėjo prie mums taip reikalingos paramos, trečia- tai žinoma, tau, kad sugebi nuolat mane išklaudyti. Neapsakomai laikiu tavo atsakymo, tavo minčių ir galbūt kažkada ateinančio mūsų susitikimo.

Su meile!

Sofija

**Akvilė Brusokaitė, 16 m.,
Alytaus Jotvingių gimnazija,
Mokytoja Vita Jurčienė**

Artemivskas,

Ukraina

Mano drauge iš Lietuvos,

tau rašo šešiolikmetė iš Ukrainos. Mano vardas yra Liudmila, kitaip mane gali vadinti Liuda. Man yra labai malonu su tavimi susipažinti. Kaip laikaisi? Noriu tau daug ką papasakoti apie savo tėvynę ir joje esančius nuostabius dalykus.

Aš noriu tau papasakoti apie savo kasdieninį gyvenimą. Aš gyvenu Artemivske. Tai yra gan didelis miestas

rytų Ukrainoje. Mano mieste yra apie aštuoniasdešimt tūkstančių gyventojų. Mano mieste yra kasama akmenų druska. Netgi yra kalnakasybos mokykla. Be šios mokyklos, yra ir keletas vidurinių mokyklų. Į vieną iš jų einu ir aš. Mano gyvenimas buvo toks kaip tavo – kiekvieną dieną eidavau į mokyklą, susitikdavau su draugais, buvau paprasta paauglė. Bet žinoma, viskas pasikeitė, kai pasikeitė padėtis Ukrainoje. Tikriausiai girdėjai, kad Ukrainoje neramu. Nors gyvenome nuolatinėje įtampoje, sutruko mūsų gyvenimo ritmą, bet aš neleidau tam manęs pakeisti. Į viską šiame gyvenime stengiuosi įžvelgti kažką malonaus ir teigiamo kiekvienoje situacijoje. Gyventi nuolatinėje baimėje ir bijoti visko, kas tave suka, nebuvo pagrindinis mūsų šeimos ir mano tikslas. Bet rašau ne tam, kad aš kažkam pasiskųščiau, kaip man yra blogai. Juk aš nenoriu sugadinti tau nuotaikos!

Aš turiu labai daug pomėgių, bet vienas iš jų yra mano mėgstamiausias – fotografija. Labai mėgstu fotografuoti gamtą, ypač mėgstu fotografuoti jūrą. Juk ten įmanoma visko tiek pamatyti! Kylant saulei, vanduo nusidažo įvairiausiomis spalvomis. Bet vakare, kai leidžiasi saulė, spalvų paletė yra tiesiog nuostabi! Tiek daug įvairiausių raudonos, geltonos, oranžinės spalvos atspalvių tiesiog atima žadą. Kiekvieną vasarą su šeima važiuojame prie Azovo jūros. Todėl labai laikiu vasaros atostogų. Ši jūra tiesiog mane įtraukia į savo bangas, ir nuneša į tolimiausias gelmes, kur įvairiausios spalvos, žuvis, vandens lašuose atsispindinti saulės šviesa sužadina maloniausius jausmus. Dar labai mėgstu fotografuoti kalnus. Ypač žiemą, kai jie būna pabalę nuo žerintio balto sniego ir atrodo, kad žiema niekada nesibaigs. Kadangi turime daug giminių, kurie gyvena netoli Karpatų kalnų, dažnai juos aplankome. Kartais dėdė Igoris mane vedasi į žygį, nes jis yra patyręs alpinistas. Jis pažįsta Karpatų kalnus kaip savo penkis pirštus! Todėl, kiekvieno žygio metu jis mane nuveda į vis kitokią vietą, kurioje atsiveria neišpasakyto grožio panorama. Dažnai sustojame ir nutylame, mes tiesiog negalime kalbėti. Viskas, ką mes girdime yra vėjas ir mano fotoaparato skleidžiami garsai, kurių aidas keliauja per visus kalnus. Be fotografijos, labai mėgstu piešti. Tikriausiai tai lėmė mano meilę fotografijai. Bet žinoma, greičiau yra nufotografuoti, negu tapyti įvairius peizažus.

Labai domiuosi savo gimtojo krašto praeitimi. Ar esi girdėjusi apie Chotyno tvirtovę, kuri yra laikoma vienu iš septynių Ukrainos stebuklų? Ji buvo pastatyta devintame amžiuje. Ji yra Dniestro upės vingyje. Jos paskirtis buvo saugoti kelius tarp Kijevo, Podolės ir Moldavijos kunigaikštysčių. Nors joje lankiausi tik vieną kartą, bet ten praleidau visą dieną. Vien jos vidinis kiemas turi įvairiausių paslapčių, kurių net ir geriausias archeologas neras. Žinoma, aš nežinau, ar tos paslaptys iš tiesų gyvuoja šioje pilyje, nes apie ją yra žinoma gan daug, bet tegu šios senovės paslaptys išlieka mums nežinomos. Manau, kad jos yra paslaptys ne dėl paprastos priežasties – nieks neturi jų žinoti. Bet kartais pagalvoju, kad būtų smagu, kad šio tvirtovės sienos galėtų kalbėti. Jos galėtų papasakoti per šimtmečius susikaupusias istorijas apie galingus valdovus, apie buvusius mūšius, didelėse menėse vykusius pokylius, gražiausiais damų sukneles. Bet, tai lieka tik mano svajonės. Užaugusi, svajonu tapti archeologe. Noriu keliauti po įvairiausias šalis, dalyvauti ekspedicijose, atskleisti kokią nors senovės paslaptį. Žinoma, su savimi visuomet turėčiau fotoaparata, kad galėčiau užfiksuoti visus savo patiriamus nuotykius. Gal kada išleisiu knygą, apie neišpasakyto grožio vietas, įvairiausias senovės pilies, atskleisiu nežinomas paslaptis?

Kaip matai, mano gyvenimas, nepaisant įvairiausių nesklandumų ir kliūčių yra pripildytas svajonių, nepaprastų vaizdų, istorijų. Labai laikiu tavo laiško. Gal mes esame labai panašūs? Todėl, mielas drauge iš Lietuvos, negaliu sulaukti, kada paimsiu į rankas tavo laišką, ir sužinosiu daug svarbių dalykų apie tavo gimtąją Lietuvą ir, žinoma, apie tave.

Su meile,

Tavo draugė iš Ukrainos, Liudmila.

**Akvilė Sadkauskaitė,
VšĮ Elektrėnų profesinio mokymo centras,
Mokytoja Asta Jokšienė**

Labas, mieloji Akvile,

Aš tau rašau galbūt paskutinį laišką, nes nežinia, kokios aplinkybės susiklostys Ukrainoje. Galbūt daugiau mes niekada nebesusitiksimė ... Tikriausiai tu jau žinai, kokia situacija yra Kryme. Man baisu, nes kiekvieną dieną nežinau, ko tikėtis, atrodo, kad kiekviena minutė yra paskutinė...

Savo gimtadienio rytą, pribėgusi prie lango, išgirdau, kaip pradėjo aidėti šūviai, griaudėti sprogimai, švilpti kulkos. Buvau pasimetusi, nežinojau, kas vyksta, viskas vyko taip greitai... Tankai suko ratus aplink miestą, kariškiai su dideliais automatais šaudė į žmones, kraujas tik liejosi ir liejosi... Tuo metu žuvo ir mano brangusis Tėvelis, jis buvo išėjęs nupirkti man gėlyčių gimtadienio proga. Grįžęs iš parduotuvės, sustojo prie mūsų namo, rankose laikydamas pačių gražiausių gėlyčių puokštę, nusišypsojo pamatęs mane, žiūrinčią pro

langą, ir tada jo krūtinę persmeigė dvi kulkos... Tai buvo skaudžiausia akimirka mano gyvenime. Negalėjau ramiai kvėpuoti, kiekvienu įkvėpimu, rodos, oro įkvėpdavau vis mažiau ir mažiau, kol galiausiai man aptemo akyse ir kritau ant grindų. Nežinau, kiek laiko aš taip gulėjau, tik atsimenu, kad kai pramerčiau akis, mama buvo mane apkabinusi ir jos skruostais riedėjo ašaros. Girdėjau, kaip ji tarė šiuos žodžius: „ Prašau, nepalik vienos, nežinau, ar mes su tavo tėčiu išgyventume be tavęs, aš tave be galo myliu, prabusk“. Ir tada supratau, kad mama dar nieko nežino, ji dar nežino, kad brangusis tėtukas žuvo mano akyse... Neįsivaizdavau, kaip reikės jai tai pasakyti. Aš jaučiau kaltę, nes jeigu ne mano gimtadienis, jis būtų niekur anksti ryte neišėjęs, mes būtume kartu pusryčiaavę ir jis dabar būtų gyvas. Pasakyti mamai buvo be galo sunku, bet turėjau tai padaryti, neturėjau kitos išeities.

Kai po šios skaudžios žinios mama truputį nusiramino, pradėjome galvoti, ką reikės daryti. Mes likome keturiose: aš, mano mama ir du maži broliukai. Labiausiai man buvo baisu dėl jų: jie labai maži, dar nebuvo pasirengę tokiems dideliems gyvenimo iššūkiams. Galiausiai nutarėme bėgti, nes kovoti prieš kariškius buvo beprasmiška, mes buvome bejėgiai. Tad susirinkę svarbiausius daiktus slapta išėjome iš namų. Bet viskas nebuvo taip gerai, kaip tikėjomės. Vos tik spėjome nueiti nuo namo nemažą atstumą, už nugaros nuaidėjo sprogimas. Jo galinga banga bloškė mus tolyn į gatvę, kuria nesustodami riedėjo tankai. Sprogimo ir triukšmo apsvaigintos net nepastebėjome pro šalį važiuojančio tanko, kurio šarvai užkabino ir sunkiai sužeidė mažametį broliuką. Pamačiusi, kas atsitiko, pajaučiau, kaip visas kūnas sustingo, aš negalėjau pajudėti iš vietos. Jausmas buvo toks, lyg tūkstančiai aštrių peilių būtų susmeigti man į kūną... Tai buvo siaubinga... baisu...žiauru...

Nežinau, kaip visa tai ištersime ir ar iš viso įmanoma tokį siaubą, skausmą, brangių žmonių ir namų netektį išverti? Man be galo sunku... Šiuo metu su mama ir broliukais apsigyvenome Krymo užmiestyje, pas senelį. Mamą vis raginu tikėti, kad viskas bus gerai, čia mes saugūs, bet pati jaučiu begalinį skausmą ir baimę. Bijau prarasti savo šeimą. Tėčio netektis man buvo nepakeliama, nes būtent jis buvo tas žmogus, kuris visada mane palaikydavo, buvo šalia manęs, kai to reikėjo labiausiai, visada patardavo, padėdavo. Prie tėčio visada galėjau būti savimi ir kartu daug ko iš jo išmokau...Bet privalau išlikti stipri vien dėl mamos. Mano mamytės sveikata labai pablogėjo, ji jau seniai turi neišgydomą širdies ligą. Jai negalima nervintis ir nerimauti. Bijau, labai bijau, kad jai nieko blogo neatsitiktų. Juk mano broliukai labai maži. Kaip jie užaugš be mamos... Kiekvieną vakarą, prieš užmigdama, žiūriu pro langą ir galvoju apie rytojų... O kas bus, jeigu tai buvo diena, kai paskutinį kartą mačiau dienos šviesą, savo brangiąją mamytę, broliukus ir senelį? Tokios mintys mane labai baugina. Aš labai bijau, nežinau, kaip viską ištersiu, kaip padėsiu mamytei, kaip aš ją palaikysiu sunkiom akimirkom, kurių dar tikrai bus. Juk aš pati esu dar vaikas- vos šešiolikos sulaukusi paauglė...

Tai labai neteisinga: mano brangiausias tėtukas žuvo, dar visai mažas broliukas buvo sunkiai sužeistas dėl valstybių nesutarimų. Ar tai teisinga? Mes juk nesame kalti... Kiek daug žmonių žuvo, kiek daug artimųjų kenčia nepakeliamą skausmą... Nebežinau, ką daryti, kaip man padėti savo šeimai... Laimei, bėgdama iš namų, spėjau pagriebti septynerius metus kauptas savo santaupas. Mes galėtume nuvykti iki oro uosto ir išskristi į kitą šalį. Bet kur mums skristi? Neturim, pas ką... Kad ir kas nutiktų, noriu tavęs atsiprašyti. Galbūt esu tave įskaudinusi, galbūt ne visada buvau labai gera draugė. Labai atsiprašau. Atleisk už viską. Ir ačiū tau už tai, kad sutikau tave šiame gyvenime. Tu esi pati geriausia ir nuoširdžiausia draugė visame pasaulyje. Noriu, kad žinotum, kokia tu man svarbi. Sakau tau šiuos žodžius dėl to, kad nesu įsitikinusi, jog dar turėsiu kada nors galimybę tau tai pasakyti... Viliuosi, kad dar susitikime... Jei pavyks man ir mano šeimai išgyventi...

Su didžiausia meile, tavo draugė

**Akvilė Narbutaitė, 17 m.,
Panevėžio r. Raguvos gimnazija,
Mokytoja Violeta Žudienė**

Mano drauge iš Lietuvos,

rašo Tau šešiolikmetė iš Ukrainos. Mokykloje gavau užduotį parengti pristatymą apie pasirinktos šalies istorines įžomybes. Ilgai svarsčiusi pasirinkau Lietuvą. Man bus kur kas maloniau dirbti žinant, kokia Lietuva nuostabi šalis ir kokio palaikymo iš jūsų sulaukiame dabar, mums tokiu sunkiu metu. Žinojau, kad mano žinių bagažą gali papildyti ir susirašinėjimo draugas ar draugė iš pasirinktos šalies. Man labai pasisekė, kad interneto platybėse radau Tave, kuri, kaip supratau, neabejinga savo valstybės istorijai, ir viliuosi, jog man pagelbėsi.

Pradėjusi labiau gilintis į Lietuvos istoriją sužinojau, kiek garbingų bei didingų žmonių vaikščiojo Tavo šalies žeme... Tačiau, kad ir kaip būtų keista, iš tokios galybės išsirinkti sunku nebuvo. Labiausiai mane sužavėjo

plati Radvilų giminė...

Mano akimis, vienas iškiliausių Radvilų giminės atstovų yra Radvila Rudasis. Apie jį garsus dainius Jonas Radvanas net kūrė – herojinį epą „Radviliada“ – sukūręs. Plačiau pasidomėjus, mane sudomino Radvilo Rudojo strategiškumas, ryžtas, dosnumas, principingumas ir tai, jog jis buvo nepaperkamas. Svarbiausia – perskaičiau – jis stengėsi „būti geras iš vidaus, o ne išore toks atrodyti“. Visas šias savybes pademonstravo Ulos mūšyje, kuomet, patruliuavęs su nedideliu kariuomenės būriu, panaudojo karinę gudrybę prieš pasidalijusius maskvėnus. Kiek iškalbos meno reikėjo pademonstruoti, kad mažesniosios maskvėnų kariuomenės dalies vadui įteigtų, jog jokių rimtesnių priešininko pajėgų pastarojo kelyje nėra. Taigi, Maskvos kariai, pavargę po žygio dienos, pamiškėje, prie Ulos upės ramiai besiruošdami nakvynei buvo „užgriūti“ Radvilo Rudojo bei sunkiosios kavalerijos. Mūšis baigėsi visišku maskvėnų sutriuškinimu, ir tai buvo didžiausia Radvilos Rudojo kaip karvedžio pergalė. Aš tikrai nesu už karą, žudynes, tačiau kai perskaičiau, kad šiam vadui aukščiau už viską buvo tėvynės interesai, kad karas vyko tik dėl taikos, supratau, už kokius nuopelnus buvo vertinami praeities karžygiai ir kodėl jie buvo laikomi didvyriais.

Taip pat man įstrigo epizodas iš kito Radvilų palikuonio Jonušo Radvilos gyvenimo. Pasirodo, jo mūšio keliai vedė per Ukrainą. 1649 m. Jonušas Radvila sumušė kazokus prie Lojovo, 1651 m. perėjo LDK ir Lenkijos sieną ir užėmė Kijevą. Ši pergalė jam buvo labai svarbi. Vos tik tai sužinojau, likau apstulbusi iš nuostabos. Kad ir kokiais sumetimais, bet vienas iš jų buvo čia, Ukrainoje! Nors ir nederėtų džiūgauti, žinant, kad jis veikė prieš mano tautiečius, bet man žmogaus noras stiprinti savo valstybę kelia pasigėrėjimą. Kilo klausimas: galbūt Radvilų ir daugiau yra buvę Ukrainoje? Būtinai pasidomėsiu.

Skaičiau ir apie Radvilą Našlaitėlį. Labiausiai jį vertinu už Vilniaus universiteto spaustuvės įkūrimą. Aišku, pasididžiuosiu, kad tame universitete mokėsi žymus ukrainietis Tarasas Ševčenka.

Mane, Ukrainos pilietę, visa Radvilų giminė nustebino tokiais faktais, kad viena giminė garsi karaliene Barbora, kardinolu Jurgiu Radvila, pasižymėjusiais karvedžiais, politikais, diplomatais, ministrais. Iš giminės iškilo 1 karalienė, 1 kardinolas, 37 vaivados, 22 ministrai (kancleriai, maršalkos, etmonai, išdininkai), 3 vyskupai ir daugybė kitų žemesnių pareigūnų. Radvilos vieninteliai buvo tituluojami Šventosios Romos imperijos kunigaikščiais. Radvilos buvo turtingiausia ano meto didikų giminė, dvarus skaičiavusi tūkstančiais, išlaikiusi atskirą kariuomenę, kartais pajėgesnę už viso krašto. Žinau, kad Radvilų palikimą ir šiandien esate išlaikę. Radau informacijos apie išlikusius dvarus ir juose saugomas kultūros vertybes. Jei atvyksiu į Lietuvą, norėsiu aplankyti.

Įvertinusi visą turimą informaciją supratau, kad dar reikėtų medžiagos apie Radvilų giminės moteris. Galbūt galėčiau parinkti mano pristatymui daugiau medžiagos? Apie vyrus informacijos apstu, o štai apie jų žmonas, seseris bei mamas jos per mažai. Būčiau be galo dėkinga, jei neatsisakytum paieškoti knygos ar kitų šaltinių savo mokyklos ar miesto bibliotekoje. Pasistengsiu skolinga nelikti – pasikviesiu Tave į svečius ir aprodysiu savo šalies įžymybes.

Turbūt ne kiekvienas bendraamžis suprastų, kad susirašinėjame kultūros tema. Gal kai kas ir pasijuoks? Tegu... Tiek įsigilinusį į mokytojo pateiktą užduotį tikrai tikiuosi gero įvertinimo. Tai praktiškoji šio laiško dalis. Tačiau svarbesnė kita: kai bendrausime, geriau pažinsime vieni kitus, tikrai galėsime tikėtis daugiau pagarbos, partnerystės ir, pasimokę iš gyvenimo mokytojos istorijos, išvengsime konfliktų ar net karų. Tikiu: kultūra, domėjimasis kitais išgelbės pasaulį.

Ruslana

**Algirdas Benetis, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Luhanskas, Ukraina

Laba diena, Vytautai,

mano vardas – Michailas. Man šešiolika metų. Aš gyvenau nuosavame name su tėvais ir broliu Ukrainoje, Luhanske. Miestas, įkurtas 1785 metais, yra netoli Rusijos sienos. Jame gyveno daugiau nei 440 tūkstančių gyventojų. Tačiau, kai Rusija užpuolė mus, miestas buvo subombarduotas. Žuvo daug žmonių. Apšaudyti gyvenamieji namai. Priešų tanko paleistas sviedinys taip pat susprogdino ir mano namą.

Likome be pastogės, tačiau džiaugiamės, kad gyvi. Taip pat Luhansko srityje susprogdintas tiltas per Šiaurės Doneco upę. Per apšaudymą nukentėjo vienas pieno kombinatas, begalė gyvenamųjų namų. Apšaudyti ir labai nukentėjo visi pramoniniai objektai, mokyklos, vaikų darželiai, parduotuvės. Žmonės neteko namų, sugadintas vandentiekis, nutrauktos elektros linijos. Susprogdinta turgavietė atėmė Luhansko gyventojams paskutinę progą sąžiningai užsidirbti. Miesto gyventojams trūksta būtiniausių maisto produktų, gyvenamo ploto. Gražios mūsų miesto gatvės virto griuvėsiais. Gyventojai dažniausiai dienas praleidžia slėptuvėse, baisu išeiti į gatves. Mano šeima įsikūrė palapinėje, šiek tiek toliau už miesto, nes užmiestyje lengviau galima įsigyti maisto produktų, geriamojo vandens.

Noriu tau pasakyti, kad Luhansko miesto gyventojai džiaugiasi, kad Lietuva solidarizuojasi su Ukraina. Labiausiai man įsiminė Lietuvos prezidentės Dalios Grybauskaitės raginimas, jog Rusijos agresijos akivaizdoje Ukrainai gyvybiškai svarbu atsikratyti ekonominės priklausomybės nuo Rusijos, perorientuoti savo prekybos kryptis į Vakarus ir sėkmingai integruotis į Europos bei pasaulio ekonominę erdvę. Jūsų šalies vadovės teigimu, kryptingas Europos Sąjungos ir Ukrainos Laisvosios prekybos sutarties, kuri įsigalios nuo 2016 m. sausio 1 dienos, įgyvendinimas padės modernizuoti Ukrainos ekonomiką, sudarys Ukrainai galimybes perimti pačią geriausią europinio verslo patirtį, priartinti šios valstybės teisės aktus prie ES normų ir standartų. Tai paskatins užsienio investicijas ir atvers naujas rinkas. Man tai yra didžiausias gyvenimo siekis.

Turbūt tu supratai, kad aš dabar negaliu lankyti mokyklos. Mano mokykla – susprogdinta. Aš su automatu rankose kartu su kitais kovotojais už Luhansko laisvę kasdien saugau mūsų gyventojų ramybę. Tačiau priešų lėktuvų antskrydžiai nuolat kelia mirtiną pavojų mums visiems, bet gyventojai iš čia nesitraukia ir stengiasi toliau, kiek įmanoma, gyventi savo įprastą gyvenimą.

Vytautai, norėčiau tave pakviesti atvykti pas mane į svečius, tačiau negaliu nurodyti tikslaus adreso, nes jo dabar nėra. Pati gyvenvietė apsupta karių, įrengti patikros postai, laukai užminuoti, įrengtos minosvaidžių pozicijos, o kaimelio gatvėse ir kiemuose sprogsta atskrieję sviediniai. Kiekvieną minutę mirtis žvelgia Luhansko gyventojams į akis. Manau, kad šiuo metu tu neišdrįstum aplankyti manęs, kovotojo už Luhansko laisvę. Kai gyvybei gresia pavojus, supranti, kaip viskas reliatyvu, net valandos įvykių negali suplanuoti. Žaviuosi jūsų šalimi, nes ten yra ramu, niekas nešaudo, ir tuo, kad jūs jau esate Europos Sąjungoje, kuri atvėrė jums vartus į pasaulį. Džiaugiuosi, kad tu kiekvieną dieną gali lankyti mokyklą, semtis naujų žinių, ruoštis įgyti išsvajotą profesiją. Tau nereikia kęsti šalčio, bado ir kiekvieną minutę išgyventi pavojų gyvybei.

Aš ir mano šeima džiaugiamės, kad Lietuva ir Ukraina – artimos šalys. Mūsų žmonės vienija stipri draugystė ir laisvės dvasia. Vertiname Lietuvos siekį, kad Ukraina taptų Europos Sąjungos nare.

Vytautai, siunčiu nuoširdžiausius linkėjimus tavo šeimai. Sėkmės! Kurk ir įgyvendink savo idėjas laisvoje šalyje, Lietuvoje.

Lauksiu tavo laiško.

Pagarbiai,

Michailas

**Augustas Kunc, 15 m.,
Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija,
Mokytojas Antanas Jurčys**

Dnepropetrovskas

Sveikas, Augustai,

Ačiū tau už laišką, su malonumu jį perskaičiau ir sumaniau iškart atsakyti. Kaip sekasi? Ar konfliktas su tėvais išsisprendė? Čia, Dnepropetrovske, nuo mano paskutinio parašyto laiško daug neįvyko, bet vis tiek yra ką papasakoti.

Kaip žinai, aš esu didelis futbolo gerbėjas ir mano mėgstamiausia komanda yra Dnepropetrovsko „Dnipro“. Prieš savaitę stebėjau jų varžybas su Trondheimo „Rosenborg“, kurios vyko neseniai pastatytoje Dnipro arenoje, joje taip pat vyko 2010 metų pasaulio futbolo čempionato grupės etapo varžybos. Mano ir visų sirgalių džiaugsmui 3:0 laimėjo „Dnipro“. Tai buvo labai įdomus mačas, per paskutines minutes priešininkai turėjo daug šansų įspirti įvartį, bet jiems nepavyko. Futbolą su draugais žaidžiame kiekvieną savaitgalį. Jis čia labai populiarus, dauguma mano draugų kartu su manimi lanko futbolo treniruotes, jos vyksta 5 kartus per

savaite ir aš niekada jų nepraleidžiu. Mano svajonė – tapti profesionaliu futbolininku ir žaisti Kijevo „Dinamo“ klube.

Turbūt girdėjai, kokia situacija šiuo metu yra Ukrainos rytuose. Miestas, kuriame aš gyvenu, yra nelabai toli nuo Donecko, bet pas mus kol kas viskas ramu. Dauguma žmonių nerimauja, kad karo frontas neatslinktų iki mūsų, bet aš manau, kad taip neatsitiks. Kai man sueis 18 metų, stosis į kariuomenę savanoriu. Esu įsitikinęs, kad reikia ginti savo šalį ir kovoti su priešu. Gaila, kad mes turime tokį agresyvų, praeityje užstrigusį kaimyną. To nepakeisi, bet užtat Ukraina, Lietuva ir kitos valstybės, kurios yra potencialiame Rusijos pavojuje, turėtų kuo glaudžiau bendradarbiauti ir stengtis padėti viena kitai. Jeigu būsime tinkamai pasiruošę, noras mus puliti greitai sumažės.

Mano tėvų požiūris toks pats. Visi manome, kad Ukrainai reikia kuo greičiau įstoti į NATO ir į Europos Sąjungą. Tai tikrai padės mūsų šaliai atsigauti ir sustiprėti. Aišku, taip nusiteikę ne visi gyventojai, beveik penktadalis Dnepropetrovske yra rusai, o ir ne visi ukrainiečiai to nori. Tam didelę įtaką daro rusiška propaganda. Gegužės mėnesį prezidentas Petro Porošenka pasirašė įstatymą, draudžiantį komunistinę propagandą, todėl mūsų miestas turės būti pervadintas (jis buvo pavadintas Grigorijaus Petrovskio garbei, o tas Petrovskis buvo vienas iš žmonių, kaltų dėl 1932-1933m. sukulto bado). Koks bus naujas miesto pavadinimas, dar nebuvo paskelbta.

Vienas iš mano hobių, apie kurį tau dar nepasakojau, yra žvejyba. Prieš kelias savaites žvejojau miesto pakraštyje esančiame ežerėlyje, bet ta diena nebuvo labai sėkminga. Dabar laukiu, kol užšals Dniepro upė ir bus galima kirsti eketes. Tokia žvejyba man patinka labiausiai. Astronomijos irgi neužmiršau, prieš kelias dienas stebėjau meteorų lietu. Meteorų lietus buvo intensyvus ir gausus, tikiuosi – ir tu nepraleidai.

Norėčiau, kad atvažiuotum į svečius, aprodyčiau tau Dnepropetrovską, čia yra daug įdomių vietų ir pastatų, papasakočiau plačiau apie miestą. Galėtumei aplankyti per kurias nors atostogas arba galime palaukti vasaros. Kitame laiške papasakok, kaip tau sekasi, kuo pastaruoju metu užsiimi ir ką planuoji veikti ateityje. Laukiu tavo atsakymo.

Lik sveikas,

Glebas

**Austėja Vaitkutė, 14 m.,
Radviliškio Lizdeikos gimnazija
Mokytoja metodininkė Sandra Karenauskienė,**

Ukraina

Sveika, drauge iš Lietuvos,

Šiandien, kai pasaulį vienas paskui kitą stebina įvairiausi teroro aktai, nutariau parašyti laišką tau, mano drauge. Turbūt jums, gyvenantiems laisvoje ir nepriklausomoje šalyje, net sunku įsivaizduoti, kaip jaučiamės mes. Tie, kurie kas rytą išgyvena siaubingą nežinią, kas šiandien įvyks, ar sugrįš į namus tėtis, ar mūsų namai nebus suniokoti ir ar šiandien turėsime, kur permiegoti... Tie, kurie ėmėme visko bijoti, nepasitikėti ir saugotis kiekvieno garso... Nors man jau šešiolika, bet bijau likti viena... Tad nutariau papasakoti tau, miela drauge, ką turėjau anksčiau ir ko netekau, kai valdžios vyrai kažko susipyko...

Aš esu šešiolikmetė iš Ukrainos. Mano vardas Nikoleta, vaikystę praleidau Kryme. Nuostabiame gamtos kampelyje Alūštoje gyvenome su tėvais ir močiute. Tačiau prieš porą metų tėtis gavo darbo pasiūlymą ir mūsų šeima persikėlė į Kijevą... Kryme liko tik mano mylima močiutė. Pirmiausia papasakosiu, kokia laiminga buvo mano vaikystė. Kol tėvai būdavo darbe, aš likdavau su močiute. Ir ko tik mes neprisigalvodavome! Ypač vasarą, kai Krymą užplūsdavo poilsiautojai. Man ypač patikdavo prekiauti: prisiskinu įvairiausių vaisių į krepšelį, atsisėdu prie vartelių ir visiems poilsiautojams siūlau nusipirkti. Dar labai mėgdavau keliauti, kartais tiesiog eidavome dviese Juodosios jūros pakrante, o kartais nuvažiuodavome ir į kitus miestelius ar net sostinę. Tiesa, per istorijos pamokas, pamenu, kalbėjome apie Lietuvą, nes praeityje jūsų kunigaikštis Vytautas su kariauna girdė savo arklius Juodojoje jūroje. O ar tu daug žinai apie Krymą? Tikriausiai tik statistiką ir dabarties siaubingus įvykius...

Tai truputėlį papasakosiu. Krymo autonominė respublika įkurta 1991 m., jos sostinė -

Simferopolis. Mūsų kraštą skalauja net dvi jūros: Azovo jūra šiaurės rytuose ir Juodoji jūra vakaruose, pietuose bei pietryčiuose. 2007 m. metais čia gyveno 1 994 300 gyventojų. Krymas – poilsiautojų ypač mėgstamas kraštas ne tik dėl jūrų, bet ir dėl šilto klimato ir vaisių gausybės. Nors mūsų šalis ne kartą praeityje buvo užkariauta ir stipresniųjų valdyta, bet, kaip sako mano mama, skaudžiausia, kad dabar vyksta siaubingi dalykai ir kenčia dėl to visi - ir dideli, ir maži... Iki krizės 2014 m. turėjome kuo puikuotis: Krymo sostinė žinoma savo įžymybėmis ir architektūros paminklais. Mieste yra paminklai A. Suvorovui, Didžiojo Tėvynės karo herojams, kultūros ir meno veikėjams, taip pat ir memorialas 1944 m. stalininės deportacijos aukoms. Miesto išsilaisvinimo iš fašistinės Vokietijos okupacijos garbei ant postamento pastatytas tarybinis tankas T-24. Be to, iš architektūros paminklų galima išskirti nedidelius kunigaikščio M. Voroncovo, rūmus, kurie stovi Taurijos nacionalinio universiteto botanikos sode. O pats seniausias Simferopolio pastatas – Kebib-Džami mečetė. Gaila, bet apleisti griūva Skitų Neapolio griuvėsiai, menantys didžią praeitį... Mano mėgstamiausia lankytina vieta yra nuostabusis Ai-Petri kalnas, pakilus ant šio kalno atsiveria pakrantės vaizdas. Aš visada pakildavau į kalno viršūnę lynu ir stebėdavau gamtą, gėrėdavausi pasakiškais vaizdais, stebėdavau visa, kas juda. Kaip miela prisiminti tuos laikus! Gaila, nežinau, kas dabar yra Simferopolyje, galbūt viskas apleista ir išdraskyta. Kartais net džiaugiuosi, kad močiutė nesulaukė 2014 m. krizės. Jai būtų ypač sunku matyti šitaip niokojamą mylimą kraštą.

Nors man dar tik šešiolika, nesuprantu, kodėl prasidėjo tie kraupūs įvykiai. Juk pralieta tiek daug kraujo, sunaikinta tiek daug vertybių... Nejaugi negalima ginčų išspręsti taikiai? Girdėjau suaugusius kalbant, kad Rusija okupavo Krymą dėl to, kad Ukraina norėjo tapti NATO nare. Kaip buvo baisu! Gatvės pasrūvusios krauju, sprogdinami namai, žudomi žmonės...

Niekada anksčiau nieko tokio žiauraus nebuvau mačiusi. Mano tėvai, norėdami mus apsaugoti, vos tik prasidėjo kruvinosios žudynės, išvežė mane ir brolių pas giminaičius kaime, kuo toliau nuo t7 baisių įvykių. Tačiau, patikėk, čia gyventi nėra kiek lengviau. Kas kartą, kai išgirstu lėktuvų gausmą, susigūžiu, o naktimis vis šokinėju iš miego, kai susapnuoju košmarą...

Tikiuosi, kad ši nesantaika greitai pasibaigs ir galėsiu grįžti į savo gimtuosius namus, gyventi su savo šeima. Tikiu, kad greitai laimingai gyvensime, aš galėsiu eiti į savo mėgstamą mokyklą ir susitikti su draugais, kurių labai pasiilgau... Miela drauge iš Lietuvos, didžiukis, kad gyveni nepriklausomoje šalyje ir vertink viską, ką turi dabar, nes niekada nežinai, kas tave gali užklupti kitą dieną. Mokykla, kurioje dabar mokausi, bendradarbiauja su jūsų miestu ir vasarą keli mokiniai lankėsi Radviliškyje vasaros stovykloje. Būtent Anos pasakojimas apie tave mane paskatino parašyti tau laišką, nes, pasak Anos, tu esi labai draugiška ir protinga mergaitė, besidominti istorija. Noriu, kad žinotum ir kitiems pasakytum, kaip sunku mums, kai šalyje vyksta tokie neramumai.

Lik sveika, miela drauge iš Lietuvos! Galbūt kitą vasarą ir aš atvažiuosiu į stovyklą Lietuvoje. Laukiu tavo laiško ir tikiuosi, dar ne kartą padiskutuosime apie istoriją.

Su meile – Nikoleta

**Aušrinė Pociūtė, 17 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja – Jūratė Galinauskienė**

Brangusis drauge iš Lietuvos,

rašo tau šešiolikmetis ukrainietis. Turbūt Tau įdomu, kodėl gi būtent šiandien ir būtent tau nusprendžiau parašyti laišką. Mūsų šalies vadovai ne kartą kreipėsi į pasaulio bendruomenę, prašydami paramos Ukrainai. Tikriausiai nėra nė vieno žmogaus, kurį būtų aplenkusios naujienos apie čia vykusius įvykius, baisius Rusijos išpuolius prieš visiškai niekuo dėtus žmones. Nors aš dar visai jaunas ir šių įvykių metu mane tėvai išsiuntė iš šalies dėl mano saugumo, tačiau šiandien iš savo jau ligos patalpe gulinčio senelio išgirdau šiuos žodžius: „Vaikeli, kad ir kokie žiaurūs ir neteisingi žmonės atrodytų tavo šalies piliečiams, atsimink, lietuviai – mūsų broliai, kurie mus parems ir palaikys tiek varge, tiek džiaugsme.“ Aš, giliai sujaudintas šių senelio žodžių, pasidomėjau Jūsų šalimi ir supratau, ką norėjo pasakyti senelis. Lietuva – maža, bet drąsi, nebijanti reikšti savo nuomonę pasaulinio masto klausimais šalis, kurioje būrėsi piliečių iniciatyvinės grupės, organizavusios maisto davinių ir pirmosios pagalbos priemonių siuntimą į Ukrainą, rėmusi ir palaikiusi visais būdais Ukrainą.

Na, bet visų pirma norėčiau tau prisistatyti – esu Petro Dobkinas. Gyvenu Donecke su savo šeima: mylima ir gerbiama mama, kuri dirba nuosavame knygyne viršvalandžius, turi išlaikyti šeimą, kadangi tėvas, kuris buvo suluošintas per Rusijos išpuolį mano mieste, nebegali atsikelti iš lovos. Taip pat turiu vyresnį brolių, kuris man tarsi autoritetas. Jis, kai mūsų šeimai buvo labai sunkūs laikai ir negalėjome sau leisti brangaus mokslo ir studijų, sugebėjo pats užsidirbti pakankamai pinigų mokslams, dabar gyvena užsienyje su savo šeima ir mus paremia, nors tai labai nepatinka mano mamai, kuri tikina, kad jai visai nesunku ir ji negalinti imti pinigų iš sūnaus. Na, bet jis mato tikrąją situaciją ir toliau mums padeda... Šiaip mano miestas visuomet judrus, daugybė žmonių, tikriausiai taip būtų galima apibūdinti ir Tavąjį Vilnių. Tačiau šie du miestai tikrai skiriasi vienu dalyku – Doneckas dar visai neseniai buvo paliestas tragiškų įvykių, kurių padariniai dar iki dabar matomi žmonių sielose.

Štai dabar sėdžiu savo mokyklos bibliotekoje, apsuptas knygų ir mokinių, atrodytu, kad labai ramu ir saugu, tačiau aš žinau, kas pradeda suktis jaunų žmonių galvose išgirdus kvailai numestą berniuko fejerverką, kuris sprogo su didžiuliu garsu prie mokyklos langų, ar miesto pavojaus sireną, kuri buvo paleista profilaktinio patikrinimo sumetimais. Tuometiniai įvykiai labai palietė kiekvieną žmogų Ukrainoje asmeniškai. Jie tapo atsargesni, budresni, nebetiki ta apgaulinga ramybe, kuri dabar tvyro mieste, nes žino, kaip greit gali viskas apsisversti aukštyn kojomis. Donecką šiuo metu kontroliuoja separatistai – vietiniai gyventojai, norintys atsiskirti nuo Ukrainos. Šiems žmonėms padeda vadinami Rusijos „savanoriai“, nors iš tikrųjų jie yra Rusijos armijos kariai. Dažnai sėdint pamokose mūsų ausis pasiekia susišaudymo garsai. Suaugusieji mums neteikia daug ir detalių žinių apie tai, kas ten vyksta, kadangi, jų nuomone, tai mus gali labai pažeisti psichologiškai. Tačiau jie nežino, kad štai šalia manęs sėdinti mergaitė, tikriausiai vienu ar dviem metais už mane jaunesnė, jau turi savo gyvenimo tikslą ir svajonę – sulaukusi pilnametystės tapti kare savanore ir ginti, padėti Ukrainai ne tik savo maldomis ir tikėjimu, bet ir realiais veiksmais. O, kad tu žinotum, kiek mano klasėje vaikų tapo našlaičiais per Ukrainoje vykusius susišaudymus. Tačiau aš tikrai galėčiau teigti, kad tokios nelaimės subrandina žmones. Seniau kai kurie mano bendraklasiai, buvę padaužos ir peštukai, kuriems mokslai buvo paskutinėje vietoje, o tėvų žodis nieko nereiškė, tik praradę savo tėvą ir motiną suprato, kad visgi tėvai visada būna teisūs. Dabar šie vaikai nebeklaidžioja naktinėmis Donecko gatvėmis, nebesikabinėja prie jaunesnių ir nebepraleidžia pamokų. Vienas iš jų man kažkada buvo prasitaręs: „Žinai, Petro, aš subrendau. Stengiuosi būti geras ne vien dėl savęs, tačiau ir dėl šviesaus savo tėvų atminimo.“ Berašydamas šiuos žodžius atsiminiau labai populiarių Gėtės kūrinį „Faustas“. Juk vaizduojama jauna, naivi mergaitė vardu Margarita, kurią subrandino ir privertė į pasaulį pažvelgti kitomis akimis užgriuvusios nelaimės. Net ir pikčiausiam savo priešui nelinkėčiau patirti to, ką patyrė Ukrainos piliečiai.

Na, bet kad ir kaip bebūtų, šiuo metu viskas teka įprasta gyvenimo vaga. Suaugusieji eina į darbus, vaikai ir paaugliai į mokyklas, linksmynasi, leidžia savo laisvalaikį su draugais. Aš ir mano draugai atradome naują pomėgį – groti bandūra. Viskas prasidėjo, kaiėjome iš treniruotės ir išgirdome centrinėje Donecko gatvėje grojantį kazoką. Priėjome paklausti šios neįprastos išvaizdos vyro, kas gi tai per instrumentas. Jis nustebusiomis akimis atsisukęs paklausė: „Vaikai, ar jūs vietiniai?“ Mes sumišę palinksėjome galvomis, o jis dar labiau nustebęs sako: „Nors esate vietiniai, tačiau savo tradicinio šalies instrumento neatpažįstate?“ Mes susigėdę padėkojome už atsakymą ir greitai žingsniu nuėjome. Po šio įvykio grojimas bandūra tapo mus vienijančiu hobiu.

Ukrainoje tarp jaunimo labai mėgstamas sportas. Mūsų šalyje pagal populiarumą pirmoje vietoje futbolas, antroje krepšinis, trečioje ledo ritulys. Na, o Lietuva, tikrai žinau, yra krepšinio šalis. Nesu praleidęs nei vieno Lietuvos ir Ukrainos krepšinio varžybų. Tiesą pasakius, kai žaidžia šios dvi šalys, mums tai tampa dideliu įvykiu!

Taigi, mielas drauge, savo laišką norėčiau užbaigti išreikšdamas begalinį dėkingumą ir prielankumą Tavo šaliai – Lietuvai. Jūs maža, tačiau labai stipri ir vieninga šalis, kuri supranta, kad tokia nelaimė kaip karas gali paliesti bet kurią valstybę, nesvarbu, ji didelė ar maža. Iš visos širdies linkiu, kad tiek dabartinei, tiek ir ateinančioms Jūsų kartoms netektų patirti tokio siaubo, kurį patyrė ukrainiečiai. Žinokite, kad Ukraina ir jos piliečiai visada bus Jūsų pusėje ir palaikys. Melskitės ne tik už mus, tačiau ir už visą pasaulį, kuriame tikrai trūksta ramybės ir taikos. Telaimina Tave Dievas, Lietuvi.

Tavo šaliai dėkingas

Petro Dobkinas

Doneckas

Dominyka Jeremičiūtė, 16 m.,
Alytaus Jotvingių gimnazija,
Mokytoja Vita Jurčienė,

Ukraina,

Labas, Onute,

Prieš dvi dienas gavusi tavo laišką labai apsidžiaugiau ir suskubau atsakyti! Tavo laiškas mane labai nustebino, nemaniau, kad ir tavo šeima taip aktyviai dalyvauja įvairiuose paramos renginiuose. Jau seniai buvau girdėjusi ką nors apie tave, vis laukiau, kada parašysi. Netgi buvau išsigandusi, kad tau kas nors atsitiko.

Man labai patiko tavo pasakojimas apie Lietuvą. Labai norėčiau joje apsilankyti! Rašei, kad jūsų tradiciniai patiekalai yra cepelinai, kugelis, vėdarai. Išbandžiau tavo atsiustą cepelinų receptą. Man nelabai pavyko juos pagaminti, tačiau skonis patiko. O tu esi ragavusi tradicinių ukrainietišκών patiekalų? Man labai patinka „knydli“ (pyragaičiai, pagaminti iš bulvių tešlos su slyvų įdaru). Mes juos verdame, o vėliau patiekiame su tirpintu sviestu. Labai skanu!!! Būtinai kada nors turi jų paragauti.

Taip pat minėjai, kad Lietuva yra valstybė donorė. Labai nustebau tai sužinojusi! Nedaug tokių mažų valstybių kaip Lietuva tam ryžtasi. Esu labai sužavėta lietuvių teikiama pagalba, parama Ukrainos žmonėms. Lietuva netgi pasiryžusi priimti pas save pabėgėlius, tai bent! Juk dauguma nedidelių šalių to atsisako. Nesitikėjau, kad Lietuva yra tokia tolerantiška. Turbūt visos šalys turėtų imti pavyzdį! Ypač Rusija, kuri dabar vykdo agresyvią užsienio politiką. Man baisu pagalvojus, kaip kenčia visa mano tauta, kiek žuvusiųjų...

Per daug turbūt rašau apie Ukrainą. O kaip tau sekasi? Ar jau pradėjai ruošti Kalėdoms? Kur švęsi Naujuosius metus? Rašei, kad dalyvausi latvių rengiamame žiemos žygyje „Baltasis Vilkas“. Būtinai parašyk, kaip ten sekėsi! Esant tokiai padėčiai Ukrainoje skautų veikla yra kiek varžoma ir man nepavyks į tą žygį atvykti, kad ir kaip norėčiau. Girdėjau, kad šiais metais vyks „Intercamp 2016“. Dalyvausi? Mes juk šioje stovykloje prieš dvejus metus susipažinome! Ar tu gali patikėti, kad mes jau du metus esame pažįstamos??? Tai taip nuostabu turėti draugų skautų iš kitų šalių!

Gegužės pabaigoje turėčiau išvykti į Ameriką. Mano tėvai nori kuo greičiau išvykti. Ten gyvena mano senelė, apie kurią tau esu nemažai pasakojusi anksčiau. Ji labai nerimauja, kad Ukrainoje vis dar vyksta tokie siaubingi dalykai. Jos nuomone, Rusija yra neprognozuojama ir vis ragina mus atsikraustyti kuo greičiau pas ją. Prisipažinsiu, aš to nenoriu. Man labai sunku susipažinti su naujais žmonėmis, kurių niekada anksčiau nesu mačiusi. Ten neturėsiu draugų. Be to bus labai sunku mokytis anglų kalba visus dalykus. Man anksčiau nėra tekę bendrauti su žmonėmis, kurių gimtoji kalba yra anglų. Nerimauju ir dėl brolio, juk jam dar tik devyneri. Manau, broliui bus sunkiau nei man.

Perduok tėvams linkėjimus nuo manęs! Aš jūsų visų labai pasiilgau. Ypač tavęs, mano miela drauge. Labai liūdna, kad dabar nėra mums galimybės susitikti, bet tikiuosi, dar bus progų. Žinau, kad šį laišką gausi tik po Kalėdų, todėl iš anksto sveikinu su Šv. Kalėdom! Daug gerų dovanų ir jaukių bei ramių švenčių su šeima! Lauksiu tavo laiškėlio. Tikiuosi, jog šį kartą parašysi greičiau ir man neteks jaudintis!

Labai labai pasiilgau!!!!

Tania

Dominykas Linkevičius, 16 m.,
Alytaus Jotvingių gimnazija,
Mokytoja Vita Jurčienė

Kijevas,
Ukraina

Mielas Dariau,

labai dėkoju už tavo nuoširdų laišką, kurį, beje, visai neseniai gavau, nors ir išsiuntei prieš kelias savaites. Iš tikrųjų aš nežinau, koks tu žmogus, bet perskaitęs tavo laišką supratau, kad tokių žmonių kaip tu šiam pasaulyje trūksta.

Kaip jau žinai, aš gyvenau Donecko mieste. Tai miestas šalies rytuose. Ukrainoje šis miestas yra vienas iš didžiausių, jame gyvena apie milijoną žmonių! Tai išties nemenkas skaičius, nors didžiąją miesto gyventojų dalį sudaro rusai, ukrainiečių šiame regione yra mažiau. Šis miestas buvo klestintis: turėjo nemažai aukštųjų mokyklų, keletą futbolo komandų. Nesakau, kad dabar toks nėra, tiesiog jis labai nukentėjo po konflikto, kilusio tarp ukrainiečių ir prorusiškai nusiteikusių kraštiečių.. Be to, Doneckas yra sunkiosios pramonės miestas, ypač anglies pramonės. Vasaros šiame mieste yra šiltos, o žiemos vėsios, negalėčiau jų įvardinti kaip šaltų. Kažkada šio miesto pavadinimas buvo visai kitoks – Juzovka. Juzovka nebuvo didelis miestas, turėjo vos keliasdešimt tūkstančių gyventojų. Bet po Antrojo pasaulinio karo buvo visiškai sugriautas ir atstatytas kaip naujas miestas – Doneckas. Doneckas dėl to, kad šiame mieste teka Donecko upė. Be to, visai neseniai sužinojau, kad mūsų gimtasis miestas bendradarbiauja su Vilniumi. Tai yra išties malonu, žinant, kad tu pats esi iš to krašto.

Turbūt girdėjai apie visai neseniai vykusius neramumus Ukrainoje. Aš netekau savo mažosios sesutės Alisos. Sunku man prisiminti tas liūdnas dienas, kai visai nekalti žmonės žuvo. Tada net negalėjai savo namuose būti ramiai, nes vis kamavo baimės. Po mūsų Alisos žūties tos baimės pradėjo dar labiau slėgti mane ir mano šeimą. Pamenu, kaip nieko nenučiuokdami vaikščiojome po miestą ir staiga... Net ranka nekyla apie tai rašyti. Juk dar visai neseniai glosčiau jos mažą galvytę... Ak, labai sunku apie tai rašyti, o tuo labiau kalbėti. Niekam nelinkėčiau to patirti, net savo didžiausiems priešams. Mes išėjome pasivaikščioti, bet visai šalia sprogo bomba... Nekenčiu tų, kurie dėl valdžios troškimo, teritorijų plėtros visa tai daro. Bet aš ne toks kaip jie, aš nelinkiu jiems patirti to, ką patyriau aš. Aš netrokštu keršto, gal dėl to, kad mane nuo pat mažumės mokė daryti tik gerus darbus, neatimti gyvybės nekaltiems žmonėms, nes ne tu ją suteikei, ir nelinkėti blogo net tiems, kurie kažką blogo padarė tau. Aš gerbiu žmones tokius kaip tu, tavo tautiečius ir visus kitus, kurie padeda, užjaučia, kas kaip gali: kas laiškus rašo, kas aukoja, kas atvyksta pagelbėti rizikuodamas net savo gyvybe. Tokiems žmonėms bus atsilyginta geru, nėra nepastebėtų geradarių, kurie padeda sunkiomis akimirkomis.

Laimei, dabar mes esame toli nuo to miesto, nuo to regiono. Viską palikome ir išvykome pas giminaičius, kurie mus mielai priėmė. Mes bandome visa tai pamiršti, palikti praeityje ir gyventi šia diena, nors mums tai sunkiai sekasi. Šiuo metu gyvenu Kijeve – tai Ukrainos sostinė. Kijevas yra stambus pramonės centras. Taip pat šis miestas yra vienas iš seniausių ir gražiausių miestų Europoje. Čia mes jaučiamės saugūs, nebejaučiame baimės.

Mes labai pasiilgome savo Alisos, dažnai aplankome ją mintimis. Jai dar buvo visas gyvenimas prieš akis. Tikimės, kad daugiau nebebus nekaltų aukų. Bet aišku, savanaudžiai, siekiantys savo tikslų, nežiūri į kitus kaip į sau lygius ir šluoja nuo žemės paviršiaus visus, kurie tik pasimaišo.

Manau, pats laikas tai sustabdyti, ir mes geradarių padedami įstengsim tai padaryti! Ačiū, kad esate šalis donorė, kuri padeda bėdos ištiktiesiems, ir žinau, kad kai prireiks pagalbos jums, mes patys pirmieji atskubėsime ir padėsime kuo tik galėsime. Labai lauksiu tavo atsakymo ir dar kartą labai dėkoju už tavo užjaučiantį laišką!

Dimitrijus

Labas drauge,

Rašau Tau šį laišką, nes noriu pasikviesti pas save į svečius, į Ukrainą. Bet pirma norėčiau sužinoti, kaip sekasi Tau. Kaip mokslai? Neužpuolė dar koks gripas?

Turbūt, jau girdėjai apie situaciją Ukrainoje, bet, manau, tai nesutrukdytų man aprodyti miestą, kuriame aš gyvenu.

Žinai, kad aš gimiau Ukrainoje, tačiau mano tėvai išvyko mokytis ir dirbti į Lietuvą- nagrinėti Lietuvos patirtį diegiant demokratines vertybes. Politinei situacijai Ukrainoje pasikeitus, mano šeima nusprendė grįžti.

Kai išskridau iš Lietuvos, labai bijojau naujos šalies, naujų pažinčių, aplinkos. Maniau, negalėsiu adaptuotis prie naujovių, man viskas čia buvo svetima ir nepalyginama su Lietuva. Sunku buvo priprasti, nemokėjau nei ukrainietišškai, nei rusiškai, nežinojau kaip bendrauti, bet laikui bėgant viskas pasitaisė, ir atsistojo į savo vėžias. Ukrainiečiai labai nuoširdūs ir draugiški, stengėsi man padėti. Kiekvieną dieną mano klasės draugai stengdavosi mane pralinksinti. Dabar man labai juokinga prisiminti, kaip mes bendraudavome pradžioje... Tačiau begalinis noras suprasti vieniems kitus mums padėdavospręsti kasdienes problemas. Mūsų istorijos mokytoja pavadino tai "tolerancija", o mes vadiname tai "draugyste". Mes – tai mano nauji draugai. Ypatingai gerai sutariu su Oksana. Tai toks pat įprastas ukrainietiškas vardas, kaip mūsų Rasa. Oksana labai graži – išraiškingų tamsių akių, rusvų skruostų ilgakasė. Jos pagalba sužinojau daug įdomių dalykų.

Dabar gyvenu Kijeve. Tai Ukrainos sostinė. Šis miestas labai ypatingas, gražus, gili jo istorija. Jai tau kas nors tau sakys, kad klimatas beveik nekuo nesiskiria nuo Lietuvos – netikėk! Žiemą čia šalčiau, daugiau sniego, o vasaros karštesnės ir sausesnės. Dabar, man čia labai patinka gyventi, susiradau naujų draugų, lankau daug įvairių popamokinių užsiėmimų, taigi nelabai turėjau laiko Tau parašyti nors trumpą laiškutį. Štai todėl noriu iškart po tiek nebendravimo laiko, pasikviesti pas save, aprodyti dėmesio vertą miestą, praleisti smagiai laiką.

Kai atvykau į Kijevą, pradėjau gyventi, domėtis miesto istorija. Tu nepatikėsi koks šis miestas senas, turtingas ir begalo gražus! Kijevas vienas seniausių Rytų Europos miestų. Pirmą vietą kurią aplankiau ir likau sužavėta iki žado netekimo tai – Sofijos soboras. UNESCO pasaulio paveldo objektas, vienas svarbiausių ir seniausių soborų pasaulyje. Sobore saugomos didžiausias pasaulyje autentiškų mozaikų ir freskų rinkinys, sieninių raštų fragmentai. Čia tai bent pastatas, kiek visko išsaugota! Ypatingai buvo įdomu, kad Sofija- yra išminties simbolis. Žinai, ukrainiečiai – krikščionys, kaip ir mes, bet jų dauguma ne katalikai, o stačiatikiai, dar ne visai supratau, kame skirtumas, tačiau žinau, kad Kalėdas jie švenčia sausio septintą, o Kūčių vakarą eina į bažnyčią beveik visai nakčiai. Tai gi žiemos atostogos čia įprastai prasideda gruodžio 27-28, o baigiasi sausio 11-12.

Jei ieškotum informacijos apie Kijevą, perskaitytum, kad jame yra 18 aukštųjų mokyklų, daugybė licėjų, gimnazijų, mokyklų ir kitų švietimo įstaigų. Taip pat 27 muziejai ir 25 teatrai. Kijevas – turtingas ir išsimokslinęs miestas. Tačiau šitie skaičiai tau neperduotų šio miesto grožio taip, kaip aš jį matau. Kai eini prie Dniepro Andriejaus nusileidimu(nors visą laiką kili, kažkodėl jį taip vadina!) ir staiga tau atsiveria begalinė vandens platuma, o ausyse skamba ukrainietiškos dainos... Žinai, ukrainiečiai daug dainuoja – labai melodingai. Ypač man patinka viena daina "Mėnesėta naktis", pati dar nesuprantu visko, bet Oksana man išvertė, kad vaikinai kalbina mylimąją išeiti su juo į pasimatymą ir vadina ją švelniais vardais. Pati išmokau trupučiuką kitos dainos – linksmos: kai vaikinai skundžiasi, kad jį panelė apgaudinėja kiekvieną savaitės dieną – vis skiria pasimatymą ir neateina:

Pasakei, septintą dieną eisime į šokį vieną;

Atėjau – tavęs nėra-

Apgavai – pamelavai!

Nestebėtina, kad ukrainiečių literatūra tokia poetiška. Per pamokas mes nagrinėjame poetus – Tarasą Ševčenką, Lesią Ukrainką, B. Lepską. Kaip buvo malonu mano širdžiai išgirsti brangios Lietuvos vardą – Tarasas Ševčenka kelis metus gyveno Vilniuje, o aš net nežinojau!

Aišku, turiu papasakoti, ką galėsi paragauti čia, Kijeve. Maistas kitoks, negu mūsų. Iki atvykimo čia žinojau tik Kijevo kotletą, o dabar paragavau tikrų ukrainietiškų barščių, kurie, anot Oksanos mamos, turi būti tokie tiršti, kad šaukštas juose nekrįstų, ir tokie ugningi, kad burną liepsnotų! O valgyti juos reikia su "galuškėmis" arba "pampuškėmis" – tokie virtinukai su česnakais, beje virtiniai čia, kaip mums cepelinai, be jų nepapietausi, ypač mėgsta storulius su vyšniomis, o dar yra kai kas panašaus į mūsų žemaitukus – "kartoplianiki". Žodžiu, alkana neliktum!

Žinoma, gali pasakyti, kad dabar tau baisu būtų atvykti pas mane – po Krymo, Maidano įvykių... Tačiau žinok, gyvenimas tęsiasi, juk jo negalima atidėti arba tiesiog likti nuošalyje, kai sprędžiasi tavo šalies likimas, pasirenkamas jos ateities kelias – apie tai kalba žmonės ir... gyvena toliau: kuria, atstato, kas buvo sugriauta, mokosi išsakyti savo nuomonę, saugo savo tradicijas ir puoselėja savo kalbą.

Esu labai laiminga, jog čia gyvenu, bet aišku pasiilgstu Lietuvos, kurioje visi mano tikri draugai, gerai žinomos vietos, miestai. Bet dabar gyvenimo tikrai nesiskundžiu. Tikiuosi Tau patiko trumpas supažindinimas su miestu kuriame aš gyvenu, ir tikrai norėsi pas mane atvykti ir viską pamatyti savo akimis..

Lauksiu Tavo atsakymo, ir kuo greičiau.

Tavo draugė Erika.

**Giedrius Narmontas, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Labas, Giedriau, mano drauge iš Lietuvos,

Tau rašo Vadimas, šešiolikmetis iš Ukrainos. Šiuo metu esu Vilniuje, gyvenu lietuvių šeimoje. Neseniai sužinojau iš Jurgitos, pas kurią gyvenu, tavo elektroninį paštą ir nusprendžiau tau parašyti. Ji daug pasakoja apie tave, sakė, kad esi jos pusbrolis ir tau, kaip ir man, yra šešiolika metų, mėgsti krepšinį, kaip ir aš.

Aš su dar šešiolika paauglių atvažiavau į Lietuvą iš Donecko srities į Lietuvos Vaikų ir Jaunimo centrą. Čia mus apgyvendino lietuvių šeimose. Oi, kaip gražu pas jus! Aš jau lankau mokyklą, susiradau naujų draugų. Pamačiau daug miestų, dalyvavau daugybėje ekskursijų.

Tau turbūt įdomu, kaip aš čia atsidūriau. Trumpai apie save. Mano namai Donecke yra susprogdinti, nebeturiu mamos. Tai labai skaudu. Kartą grįžęs iš mokyklos neberadau nei savo namų, nei mamos. Mano tėtis, kaip ir dauguma Ukrainos vyrų, kariauja, o aš labai džiaugiuosi, kad atvykau būtent į Lietuvą.

Daug žinau apie tavo tėvynę, kuri taip pat buvo okupuota daugiau kaip penkiasdešimt metų. Skaičiau, kad 1990 metų kovo 11 dieną buvo pasirašytas Lietuvos Nepriklausomybės aktas ir kad taip Lietuva atsiskyrė nuo Sovietų Sąjungos. Taip pat skaičiau apie 1991 metų Sausio 13 dieną – Laisvės gynėjų dieną, kai Lietuvos piliečiai pasipriešino okupantams. Užjaučiu, kad tą dieną žuvo 14 žmonių. Tačiau dabar galiu pasidžiaugti, kad Lietuva yra laisva, įstojusi į Europos Sąjungą bei į NATO.

Dar noriu papasakoti, kokia situacija buvo Ukrainoje, tiksliau, Donecko srityje, iki tol, kol išvykau į Lietuvą. Ten mačiau daug tankų, žinau, kad dauguma kelių yra užminuota. Savo akimis mačiau, kaip prorusiški separatistai apšaudė troleibusą. Tada žuvo aštuoni nekalti žmonės, tarp kurių buvo ir keli mano bendraklasiai. Tiesiog Ukrainoje vyksta oficialiai nepaskelbtas karas su Rusija. Kad ir kaip būtų gaila, mano šalis artimiausiu metu neįstos nei į Europos Sąjungą, nei į NATO. Net šturpu pagalvoti, kad Ukraina taip ir liks Rusijos įtakos zonoje.

Aš, kaip ir dauguma Ukrainos jaunimo, norime gyventi ramiai ir taikoje. Esame paklaikę nuo vaizdų – sugriautų miestų, žmonių, likusių be gyvenamosios vietos, graudžių verksmų ir išmėtytų, susprogdintų kūnų. Kiek girdėjau, jau dabar Ukrainoje yra apie 10 tūkstančių žuvusių žmonių. Žiauru, kai taip kenčia civiliai žmonės, luošinami jų gyvenimai. Rusai tiesiog be gailės niokoja mūsų šalį.

Labai norėčiau padėkoti Lietuvai už palaikymą. Jūsų Caritas atveža daiktų, rūbų ir kitų būtinų maisto produktų. Lietuviai aukoja lėšas nuo karo nukentėjusiems ukrainiečiams, kad šie išgyventų. Juk jų namai susprogdinti, jie gyvena palapinėse. Man dar pasisekė, kad aš dabar gyvenu Lietuvoje, nuostabioje šeimoje. Turiu naujų draugų. Tikiuosi, kad ir tu tapsi mano draugu ir kad kada nors susitiksime. Parašyk man, lauksiu!

Įdomu, kaip tau sekasi žaisti krepšinį, kokia jūsų komanda?

Vadimas

Mano drauge iš Lietuvos,

esu Saša. Man šešiolika metų. Mokausi dešimtoje miestelio licėjaus klasėje. Mano sesutei Mašai dvylika metų. Ji mokosi tame pačiame licėjyje bei muzikos mokykloje, lanko muzikos mokyklos ansamblį. Motina dirba maisto prekių parduotuvėje pardavėja.

Aš, kaip ir dauguma miestelio vaikų, esu pametęs galvą dėl futbolo – futbolą žaidžiame per kūno kultūros pamokas, dalyvaujame beveik kiekvieną savaitę vykstančiose futbolo varžybose tarp miestelių ir kaimų. Dar man labai patinka istorija - gal todėl noriu susipažinti su bendraamžiais iš Lietuvos, juk mūsų žemės XIV-ame amžiuje buvo prijungtos prie LDK, o lietuviai buvo ir yra mums artimi. Mano motinos draugė Anuška (Onutė), atitekėjusi lietuvaite, visų labai gerbiama. Ji - tikra šventinių saldėsių meistrė. Nuo vaikystės ji mus stebina iš cukrinio glajaus padarytomis kaip gyvomis gulbėmis, kaštonais, viščiukais, braškėmis, žirnių ankštimis... – tai ne mūsų ragaišiai, papuošti tik šermukšnio uogų keke. O kokie jos pasakojimai! Ji papasakojo apie lietuvių „dainuojančią“ revoliuciją ir 1991 sausio 13-ąją, apie Lietuvos pokario (po 1945 m.) įvykius, primenančius dabartinius mūsų praradimus, heroizmą ir nerimą, tautiečių vienybę ir susipriešinimą.

Negerai dabar mano gimtinėje – nebeskamba dainos, net cerkvėje žmonės įsitempę. Dar, atrodo, visai neseniai mūsų miestelyje vyko festivalis, kuriame dalyvavo saviveiklininkai iš Luhansko, Donecko – visi draugavo, šypsojosi ir niekas negalėjo net pagalvoti, kad tapsime priešais. Kijevo ir Maskvos stačiatikių cerkvės visada toleravo viena kitą. Po „oranžinės“ revoliucijos įsitemė į dalies tautiečių širdis nirtulys ir neapykanta rusams ir šiandien stačiatikiai nesaugūs net savo cerkvėse – kalba, kad tai ten, tai ten aktyvistai įsiveržė į cerkvę, kad popą akmenimis apmėtė, o mūsų vieną giminaitį palaidojo neįprastai - popas sulaužė nusistovėjusias apeigas ir apsuko karstą, kryžių įsmeigė gale kojų. Visi tylėjo, bet buvo nustėrę, sukrėsti.

Bijau dėl savo motinos – pasiligojo, kai du savo brolius išleido į karą (reikia sakyti – į antiteroristinę operaciją (ATO), bet ten pats tikriausias karas – nėra gal pas mus nė vienos šeimos, kuri nebūtų išleidusi į šį karą artimųjų). Vieną dėdę sunkiai sužeidė, o kito žmona buvo nėščia ir vos neprarado kūdikio. Dabar blokados aktyvistai neleidžia atkurti elektros tiekimo Krymo pusiasalio didžiąjai daliai – bijau, kad vėl neplykstelėtų naujas karo židinys. Norėčiau daugiau taikos, supratimo, norėčiau, kad nebūtų laužomi Minsko susitarimai, juk laikas taip greitai bėga... ir tada mane irgi mobilizuos į kariuomenę. Kas bus su mano mama ir sesute?

Dabar mano pagalba gynėjams tik simbolinė: licėjyje piešiame, rašome laiškus, padedame savanoriams (valantiorams) surinkti dovanų kariams, minime revoliucijos metines (kūrėme ir skaitėme eilėraščius didvyriams, įrengėme atminimo stendą, karpėme neužmirštuoles, išdėliojome iš žvakučių kryžių). Stengiuosi sąžiningai mokytis, sportuoti, dalyvauti visuose licėjaus renginiuose (tautinio kostiumo dienoje, susitikimuose su dvasininkais, kariais, specialistais), padedu savo šeimai. Kai žuvo iš mūsų miestelio karys, atdarą karstą vežė gatvėmis ir visur aplinkui klūpėjo minios žmonių – klūpėjau ir aš su draugais. Jutau, kad ne tik aš – visi - su ginklu rankose dabar pat stotume ginti Tėvynę.

Netektis vienija. Kokie taurūs, orūs tada buvo visų veidai. O kokie visi būna gražūs, kai vakare prieš Kalėdas po pamaldų dar neišsiskirsto ir gieda prie eglutės miestelio aikštėje, o po to giedodami būreliais traukia į savo kaimus. O kokie tautiniai drabužiai, siuvinėti marškiniai (višivankos)! – jais su pasididžiavimu mūsų kraštų žmonės visada vilki švenčių metu, net radoje. Visi nuoširdžiai džiaugiamės kito laime (vienos mūsų giminaitės vestuvėse buvo visas kaimas – 600 žmonių!). Kai kariai kreipiasi į mus pagalbos – žmonės duoda jiems viską iš širdies (šalmus, batus, pirštines, maistą... - viską). Sunku, kai žinai, kad šių susitelkimo valandų ramybė yra tokia trapi.

Sunku ir dėl pabėgėlių (jų mūsų vakarinėje šalies dalyje daugiau nei 80000!). Mes neturime giminių Rytuose, o kitos šeimos priėmė į savo butus atbėgusius gimines be nieko – be turto, pinigų, išsigandusius, pasiligojusius. Draugo senelis (diedusia) liko karo zonoje – sako: „Geriau žūsiu, bet nesitrauksiu iš namų, ir gana“. Draugas ir jo šeima dėl to labai pergyvena, dažnai nesulaukia iš senelio jokios žinutės. Kiti pabėgėliai apgyvendinti bendrabučiuose, nuomoja butus. Jie gavo vienkartinę išmoką, stengiasi susirasti darbo – ir susiranda, bet jaučiasi negerai, o ir mums slogu, kad negalime pakeisti jų gyvenimų. Lvovo apskrities Javolovsko rajono žmonės parūpino Boroščių kaime sklypų ir ten įsikūrė 53 pabėgėliai, kurie atsidėkodami taiso aplinkinius kelius. Stengiasi visi dalintis viskuo, ką turi, bet nedaug čia žmonės turi. Kai palyginau maisto prekių kainas, jos labai panašios kaip Lietuvoje, o atlyginimai maži. Pavyzdžiui, vidutinė mokytojo su stažu alga – 2000 gryvenų (apie 200 dolerių). 10 % miestelio biudžeto skiriama nukentėjusių nuo ATO šeimų rėmimui, o 2016 metų šalies biudžete maždaug 100 milijardų gryvenų numatyta skirti karo reikmėms, dar šėliojanti korupcija... Daug tautiečių uždarbėja svetur. Taigi vargas – mano šalies paprastų žmonių nuolatinis palydovas.

Trokštu nugyventi savo gyvenimą gimtiniėje. Trokštu taikos, ramybės, teisingumo. Tikiu, kad galėsiu siekti savo tikslų ir svajonių ir nebematysiu besikankinančių mamų ir sesių, kad vargas kada nors pasitrauks iš mūsų namų, o tėvai galės užtikrinti saugų ir gražų gyvenimą savo vaikams. Ką galiu, padarysiu viską, kad mano šalies vardas neišnyktų iš žemėlapio, o tautiečiai gyventų orūs, laisvi, laimingi.

Tikiuosi sulaukti atsakymo, juk taip noriu Jūsų palaikymo ir supratimo. Sėkmės Jums.

Aleksandras
Solotvino miestelis
Bogorodčkinio rajonas
(Prieškarpatė)

Greta Gerulytė, 16 m.
Griškabūdžio gimnazija,
Mokytoja Jolanta Laurinaitienė

Brangi mano drauge Gintare,

gavau įdomų Tavo laišką, todėl skubu rašyti atsakymą. Skaitydama Tavo laišką, įsivaizdavau tobulą pasaulį: žaidžiančius laimingus vaikus, kažkur skubančius besišypsančius ar net juoku netveriančius žmones. Kaip norėčiau, kad tokius vaizdus galėčiau matyti ne tik vaizduotėje... Norėčiau juos išvysti realiame gyvenime, savo gimtojoje šalyje Ukrainoje. Labai smagu skaityti ir žinoti, kad Tau ir Tavo šaliai viskas gerai, kad esate laimingi ir gyvenate saugiai. Mano tėvynei dabar nelengvas metasi. Turbūt girdėjai, kad mūsų šalis kariauja (tokios patirties nelinkėčiau niekam), tačiau ir tokioje situacijoje mes, jaunimas, mokame džiaugtis gyvenimu.

Pradėsiu nuo Tavo prašymo papasakoti apie žmonių nuotaiką ir požiūrį į politinę situaciją. Nežinau, ar Tau viskas bus aišku, bet pabandysiu. Jau nuo 2013 m. lapkričio 21 d. Ukrainoje vyko protestai prieš Europos Sąjungos asociacijos sutarties pasirašymo nutraukimą, korupciją ir nedarbo problemas bei už Ukrainos eurointegraciją. Tai buvo bene didžiausio masto protesto akcija Ukrainoje. Susibūrė daug žmonių, kurie mąsto ir galvoja taip pat, skandavo šūkius, keikė politikus. Kam to reikia? Taip, yra žmonių, kurie kalba, koks vienas ar kitas politikas blogas, kad jis nieko nedaro, tik „atiminėja“ iš žmonių pinigus ir gyvena kaip „Dievo ausy.“ Bet kam reikalingi protestai? Juk mes turime remti Radoje dirbančius asmenis, suteikti jiems dar daugiau vilties ir paramos, kad padarytų taip, kad šalyje gyventi būtų gera. Bet kaip jie mums galės padėti, jei mes patys esame nusiteikę prieš juos? Jie neturės kuo pasitikėti ir dėl ko stengtis. Jei mes juos smerksime, jie nesisitengs, nuleis rankas ir nekurs ateities planų geriasniam gyvenimui. Mes turime būti tas „variklis“, kuris juos stumtų į priekį ir palaikytų. Žinoma, žmonės vienijasi ir puiku, jog atrasti bendraminčių. Bet ar teisingiems tikslams jie vienijasi? Padėtį šalyje turi gerinti ne tik žmonės, kurie valstybę, bet ir šalies gyventojai. Juk Ukrainai šiuo metu ne pats geriausias metas, todėl vienas kitam turime padėti kiek galėdami.

Visai neseniai mano šalį užpuolė Rusija. Prasidėjo karas... Iki šiol nesijaučiu labai saugi ir užtikrinta šeimos saugumu. Manau, daugelis Ukrainoje gyvenančių taip jaučiasi. Vietiniai žmonės gana skirtingai reagavo į tokius pokyčius, netikėtumą, skirtingai išbuvo su savo nerimu. Vieni kalba apie tai, akivaizdžiai rodo savo baimę, o kiti slepia, neparodo savo jausmų, „užsideda šarvus“ ir nerodo savo nerimo ir silpnumo. Aš prisipažįstu, kad bijau, esu baimės pilna šešiolikmetė ir nematau reikalo slėptis už „šarvų.“ Jau tiek mačiau ir patyriau, kad kartais pamirštu, kaip atrodo gražus, šviesus ir džiaugsmą keliantis gyvenimas. Dažnai pagalvoju, kodėl tautos negali sugyventi taikiai. Kam bauginti žmones ir lieti kraują? Esame apdovanoti kalba, tai kodėl gi nesusitarus žodžiais? Ar būtina griebtis ginklų? Mes norime gražiai nugyventi mums skirtą laiką Žemėje. Juk gyvename tik vieną kartą. Tavo šalis Lietuva su kitomis šalimis nekariauja, todėl retkarčiais pagalvoju „Kodėl Rusija kariauja su mano šalimi?“ Ir, žinoma, pykstu ant viso pasaulio, kad gražiausią savo laiką turiu skirti mąstymui apie sudėtingus dalykus, kurių pati niekaip negaliu pakeisti. Žinoma, visos žmonių sukurtos sistemos (administracinės, pramoninės, karinės ir kt.) tarnauja kiekviena savo nustatytam tikslui. Visi žmonės siekia savo specifinių tikslų. Na, bet ar kariauti tikrai būtina? Juk žmonės mokosi vieni iš kitų. Tai ar tik blogio jie vienas iš kito išmoko? Bet turiu vilties ir tikiu tuo, kad pasaulyje nėra nieko, kas būtų nepataisoma. Netgi stovėdamas laikrodžiu dukart per parą rodo teisingą laiką.

Šiaip ar taip gyvenimas tęsiasi, ir nemanyk, kad aš ir mano draugai vien tik liūdime dėl karo ir analizuojame politiką. Anaipol. Mokykloje pamokos vyksta kaip ir vykę, o mokytojai net negalvoja rašyti geresnių pažymių, taigi mokausi kaip pašėlus, nes noriu įstoti į universitetą, juk liko tik pora metų iki mokyklos baigimo egzaminų, o jų aš bijau nė kiek ne mažiau nei Tu. Sakei, kad nekaip parašei matematikos kontrolinį, būtų visai įdomu

pamatyti, kokius uždavinius sprendžiat, galbūt galėčiau Tau padėti, nes matematika man sekasi neblogai. Be to, daug laiko praleidžiu naršydama internete. Pasidomiu ir Lietuvos gyvenimu, tačiau man, kaip ir Tau, kur kas įdomiau viską išgirsti iš pirmų lūpų. Nepamenu, ar sakiau, kad pas mus informacija dažnai blokuojama, o nuo prorusiškos propagandos kartais pradeda pykinti. Ir dar. Vakar buvau kine. Žiūrėjau Tavo rekomenduotą naujausią filmą apie Džeimsą Bondą. Tikrai geras! O filme buvau su kai kuo, bet apie jį papasakosiu kitame laiške. Man rodos, kad įsimylėjau :). Jei miršti iš smalsumo, panaršyk mano facebook' o profilį.

Žinai, sakoma, kad esama dviejų Pasaulių: realaus ir mūsų įsivaizduojamojo. Šiuo metu norėčiau gyventi savo įsivaizduojamame, niekieno netrikdomame Pasaulyje.

Linkiu, drauge, kad tikėtum kiekvienu savo žingsniu, jį žengtum drąsiai ir be abejonių. Vertink paprastus dalykus, nes jie yra ypatingiausi. Taip bandau elgtis ir aš.

Tavo draugė Greta

**Greta Šlimaitė, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja- Jūratė Galinauskienė**

Ukraina, Debalcevas

Miela drauge iš Lietuvos,

tau rašo šešiolikmetė iš Ukrainos. Rašau tau šį laišką, norėdama daugiau apie save papasakoti ir padėkoti tau ir tavo šeimai už dosnią paramą, kurią iš jūsų gavome. Knygos, kurias mums atsiuntėte apie Lietuvą, mus labai nudžiugino ir leido daugiau sužinoti apie jūsų kraštą. Labiausiai man patiko Vytauto Landsbergio knyga „Kaltė ir atpirkimas“ apie Sausio 13-ąją. Buvo įdomu sužinoti susirėmimo priežastis bei peripetijas, sužinoti, kaip kritinę akimirką elgėsi žmonės, tai suteikia vilties, jog kažkada ir pas mus bus viskas gerai ir galbūt vieną rytą nereikės galvoti: „O kas bus šiandien?“ Tikiu, kad Sausio 13-osios įvykiai tau padės suprasti, kaip tokiomis akimirkomis jaučiasi žmonės Ukrainoje.

Taigi, norėčiau tau prisistatyti ir papasakoti apie save ir savo šeimą, savo kasdienybę ir pomėgius. Aš esu Polina, man 16 metų, kaip jau žinai, gyvenu Ukrainoje, Debalceve (Donecko srities miestas, įsikūręs srities rytuose). Gyvenu su šeima: mama, sese ir trimis broliais. Turbūt tau kilo klausimas, kodėl nepaminėjau savo tėčio... Ši istorija man labai skauda, nenoriu per daug išsiplėsti pasakodama apie tai, kas mane skaudina. Tai nutiko prieš du mėnesius, kai mano tėtis išėjęs į darbą, daugiau nebegrįžo, nes pakliuvo į separatistų rankas visai ne laiku ir ne vietoje, todėl buvo tiesiog sušaudytas. Apie tai mums pranešė mūsų gerai pažįstama moteris, dar dabar prisimenu tą momentą, kai išgirdau jos žodžius, kad mano tėčio nebėra. Širdį persmelkė begalinis skausmas ir apėmė didelė neviltis, reikėjo gero mėnesio, kad suprasčiau, jog mano tėčio nebėra. Per šį laikų laikotarpį labai norisi bent trumpam užsimiršti apie visas nelaimes, išstikusias mus, todėl stengiuosi užsiimti mėgstama veikla. Baseinas- tai užsiėmimas, kuris man suteikia antrą kvėpavimą, užsiėmimas, kuris padeda pamiršti viską, kas sukasi aplink mane, nesvarbu, ar tai gera ar bloga. Labai noriu, kad ir tu papasakotum daugiau apie savo šeimą, pomėgius, taip pat norėčiau sužinoti ką Lietuvoje veikia jaunimas.

Paskutiniame laiške manęs prašei papasakoti, kaip Ukrainoje gyvena žmonės, ką jie veikia. Labai gaila, bet negaliu papasakoti daug gero, dabartinė padėtis labai bloga. Žmonės neturi namų, vandens, elektros, o kai kurie net kur palaidoti savo artimųjų. Daugumai ryte, vos pramerkus akis, pirma mintis šovusi į galvą būna „Ar aš šiandien turėsiu ką valgyti?“ Taip gyvenu ir aš. Mūsų šeima nebeturi namų, po to, kai iš pabūklo buvo paleista raketa. Raketa nukrito netoli mūsų namų, tačiau nesprogo. Nuo baisaus garso išdužo visi namo langai. Turbūt neverta nei pasakoti, kaip tuo metu mes su šeima jautėmės, visi tiesiog verkė iš baimės, prisiglaudę prie sienos ėmė melstis, kad tik liktume gyvi, kad viskas kuo greičiau baigtųsi. Po šios dienos nusprendėme nebelikti savo namuose, tai per daug pavojinga, nors kadaise namai atrodė vienintelė ir pati saugiausia tvirtovė, dabar teko išeiti ieškoti, kur prisiglausti. Esu labai dėkinga savanorei, kuri mums padėjo palikti teritoriją ir padėjo surasti prieglaudą, kurioje jaučiamės kur kas saugiau.

Norėčiau gyventi tokioje šalyje kaip Lietuva, čia žmonės atrodo laimingi ir ramūs, tai šalis, kuria tautiečiai turėtų didžiuotis. Mane nustebino Lietuvos teikiama parama Ukrainai, parama, kurią mūsų kraštui jūs suteikiate, reiškia labai daug. Jūs priimate nukentėjusius per konfliktą karius, aprūpinate juos reikalinga apranga, perteikiate savo karines žinias. Neseniai girdėjau istoriją apie mūsų mieste sužeistą karį. Į karį, kuris

buvo sužeistas prie Donecko vykusiame mūšyje, pataikė patrankos sviedinys. Iš septynių karių liko gyvi tik du, vienas iš jų neteko kojos, po kojos blauzdos amputacijos Ukrainoje buvo atvežtas į Vilnių, o vėliau į Palangos reabilitacijos ligoninę. Karys pasakojo, kaip maloniai nustebintas buvo gavęs šitokią profesionalią pagalbą ir kaip norėtų, jog Ukrainoje būtų tokia medicina. Smagu, kad Lietuva nepamiršta ir jaunimo, leidžiate jiems atlikti darbinę praktiką Lietuvos aukštųjų technologijų ir kitose įmonėse. Jūsų savanoriai nepamiršta mūsų, atsiunčia maisto ir taip reikalingų rūbų. Esu be galo dėkinga jūsų šaliai už rūpestį.

Taigi, užteks kalbėti apie mano sunkumus. Labai noriu, kad papasakotum, kaip tau ir tavo šeimai sekasi. Perduok nuo manęs linkėjimus. Šiame laiške tiek, lauksiu tavo atsakymo.

Tavo draugė

Polina

**Greta Venskutė, 16 m.,
Adolfo Ramansuko-Vanago gimnazija,
Mokytojas Antanas Jurčys**

Černivcai

Sveika, Greta,

Neseniai užsiminei, kad norėtumei sužinoti, kaip aš pats vertinu savo šalį. Ką gi, pasistengsiu supažindinti tave su savo šalimi. Prieš dvidešimt penkerius metus ukrainiečiai į lietuvių kovą už laisvę žvelgė kaip į pavyzdį. Po dvidešimt penkerių metų mūsų šalis vėl stoji petys į petį Rusijos agresijos akivaizdoje. Turim būti vieningi. Mes džiaugiamės iš Lietuvos gaunamu palaikymu – jis svarbus mūsų šaliai. Į jūsų šalį mes vėl galime žvelgti kaip į pavyzdį. Lietuva – maža šalis, tačiau užtardama Ukrainą tvirtai pasisakė prieš didžiosios Rusijos karinius veiksmus. Mums tai labai svarbu.

Karas Dombase prasidėjo 2014 m. kovo mėnesį, kai po Krymo okupacijos separatistinis ir antivyriausybiniis judėjimas persimetė į Ukrainos rytus. Karas kilo tarp Ukrainos ginkluotųjų pajėgų ir prorusiškųjų separatistų. Per metus (iki 2015m. kovo mėn.) žuvo daugiau kaip 6 tūkstančiai žmonių, tarp jų yra ir vaikai. Šis metas buvo sunkus mūsų šaliai. Dauguma Ukrainos gyventojų stoji ginti savo šalies kaip tikri patriotai. Bet taip pat nemažai žmonių pabėgo iš šalies, dalis jų atvyko į Lietuvą. Mes dėkingi Lietuvai už palaikymą. Mūsų šalį Ukrainą rėmė ir daugelis kitų šalių, bet tik Lietuva ir jos gyventojai nuolat palaiko ukrainiečių ryžtą toliau kovoti už savo šalį. Lietuva – maža šalis, bet joje gyvena daug labai gerų žmonių. Jūs neatsukote nugaros mūsų šaliai. Atvirkščiai – padėjote. Į savo gydymo įstaigas priėmėte daug kare sužeistųjų, gydėte ir slaugėte juos. Jūs daugeliui ukrainiečių suteikėte laikinąją pastogę. Mes visada būsimė jums dėkingi.

Iki karo mūsų šalis buvo kaip ir visos kitos posovietinės šalys. Gatvėse galėjai sutikti draugiškai nusiteikusių žmonių, negailinčių pagalbos ar patarimų. Mūsų žmonės draugiški ne tik mums, ukrainiečiams, bet ir iš kitų šalių atvykusiems žmonėms. Tada, iš šalies žiūrint, ukrainiečiai atrodė laimingi žmonės. Gatvėje, darbe, namuose, restorane ar daugumoje kitų vietų buvo galima sutikti daug besišypsančių ir savo šypsena žavinčių žmonių. Net ir begalę problemų turintys ar visai nepažįstami žmonės vieni kitiems šypsojosi. Žmonių draugiškumas šildydavo net ir šalčiausią žiemą. O vasarą išėjęs į kiemą galėjai įkvėpti nuostabaus, nektaru varvančio sirinio klemalio kvapo. Šį augalą augino daugelis Ukrainos gyventojų, todėl jų kvapas vasarą tvyrojo ore. Saldus medaus kvapas paliesdavo kiekvieną praeivį. Jo buvo neįmanoma neužuosti, jis primindavo visas nuostabias gyvenimo akimirkas ir vertė vertė šypsotis visus. Deja, prasidėjęs karas daug ką pakeitė. Dabar mūsų šalyje daug liūdnyų, nusiminusių, sužlugdytų žmonių, bet jų draugiškumas nepasikeitęs. Tiesa, daug ukrainiečių prarado šeimas, artimus žmones, tėvus, vaikus, namus ir viską, kas jiems brangu. Bet nepaisant visko jie ir dabar vis dar kupini draugiškumo.

Konfliktas su Rusija ir jos remiamais separatistais pakeitė net Ukrainos gamtą. Ore nebesijaučia saldaus sirinio klemalio kvapo. Vietoje jo galima užuosti tik bjaurų mirties ir parako kvapą. Visos gatvės, visi pastatai, žmonės, visas oras tiesiog persismelkė tuo kvapu. Dabar ne vienoje Rytų Ukrainos miesto gatvėje vietoj palaimingo žmonių juoko girdimi tik širdį veriantys šūviai. Net jiems nutilus, jų nemalonus garsas tarsi spengia ausyse. Spalvota Ukrainos gamta ir jos miestų gatvės pasikeitė – daug tik juodos ir baltos spalvos... Rodos, visą šalį apgaubė purvinas mirties rūkas.

Susižavėjau Lietuva. Mane žavi lietuvių ryžtas ir pasitikėjimas. Žavi Lietuvos gyventojai, jų draugiškumas ir gerumas. Taip pat žavi Lietuvos gamta, jos žaluma ir begalė ežerų. Norėčiau paviešėti jūsų šalyje ir tikiuosi,

kad tu, mano drauge, būsi mano gidu ir aprodysi man gražiausias Lietuvos vietas.

Iki kito susisiekiimo. Lauksiu tavo laiško.

Vera.

Gustas, Mensevičius, 16 m.
Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago Gimnazija,
Mokytojas Antanas Jurčys

Kijevas

Labas, Gustai,

Ačiū Tau už nuostabų laišką, kuriame papasakojai apie vieną iš trijų Baltijos šalių – savo gimtinę Lietuvą. Jis man išties patiko. Nemaniau, kad pasauly yra tokia valstybė, kuri skiria tiek daug dėmesio aplinkosaugai. Be to, didžiausią įspūdį man paliko Tavo pasakojimas apie garbingą Lietuvos istorinę praeitį. Sunku patikėti, jog viduramžiais pati didžiausia Europos valstybė buvo Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė, kuriai net ir mano gimtoji Ukraina priklausė! Kadangi apie Tavo gimtinę jau nemažai žinau, skubu papasakoti apie savo šalį - Ukrainą.

Paradoksas tai ar ne, bet noriu pabrėžti, kad Ukraina yra pati didžiausia Europos valstybė. Čia gyvena daugiau kaip keturiasdešimt milijonų gyventojų. Mieliausias mano širdžiai yra gimtasis miestas Kijevas, todėl apie jį norėčiau papasakoti plačiau. Tai ir Ukrainos sostinė, ir didžiausias milijoninis miestas šalies šiaurėje. Įsivaizduoji, Kijevas buvo pirmasis Rusijos imperijos miestas, kuriame buvo atidarytas tramvajų tinklas! Argi tai ne šaunu? Ar žinai, jog atvykstančių į šį miestą svečių patogumui pastatyti du oro uostai, 3 metro linijos, net 46 maršrutais kursuoja autobusai, todėl gana lengvai galima pakeliauti po visus Kijevo rajonus, aplankyti geriausius muziejus, kurių čia net 27. Mano manymu, tai pats gražiausias Europos miestas. Kad Tu pamatytum tuos pasakiško grožio maldos namus. Raibsta akys nuo didingumo ir puošnumo. Pamatęs turėsi su manim sutikti, jog Kijevo architektūra tikrai verta pasaulio pripažinimo. Didžiuojuosi ne tik gimtuoju miestu, bet ir savo valstybe. Juk Ukraina padarė didelį ekonomikos šuolį. Kadangi Ukrainoje yra ir naftos, ir dujų, ir akmens anglies bei geležies rūdos, išvystėme sunkiosios pramonės, energetikos bei transporto šakas. Negaliu nepasigirti tuo, kad mano šalis turi didžiausius mangano ir titano klodus, o pagal geležies rūdos išteklius užima trečią vietą pasaulyje. Kaip tik todėl prieš dešimtmetį Ukraina labai susidomėjo užsienio valstybės. Įsivaizduok: tiesioginės užsienio investicijos 2005 metais buvo 4 kartus didesnės nei 2004. Tai labai sveikintina, nes Ukraina tapo atvira pasauliui. Aš labai džiaugiuosi, jog esu šios didžios ir įtakingos valstybės pilietis.

Kaip matai, savo istorine praeitimi, kultūra Ukraina irgi gana įspūdinga, kaip ir Tavo Lietuva. Deja, ne viskas yra taip gražu, kaip iš pirmo žvilgsnio atrodo. Ukrainoje klesti korupcija, bet tai tik lašas jūroje palyginti su tuo, kiek prarandame kovodami su Rusija. Tai turbūt pats sunkiausias laikotarpis Ukrainai per visą 21 amžių. Tikriausiai žinai, jog karas prasidėjo 2014 metų pavasario vidury Donbaso regione. Rašei, jog ir per Lietuvos televiziją rodė kraupią medžiagą, kaip Ukrainoje „Žalieji žmogeliukai“ žudo nekaltus civilius. Taip, visi mes gyvename baimėje, nes kiekvieną dieną čia vyksta susišaudymai ir sprogdinimai. Niekas nenori sugrįžti į Rusijos sudėtį. Kaunamės iš paskutiniųjų dėl laisvės. Net maži mano šalies vaikai šiandien mąsto, kad užaugę eis kovoti už Ukrainą. Geriau taps „patrankų mėsa“, nei sutiks būti pavergti – taip atsitiko jų tėvams, seneliams. Ukrainiečiai, ir taip nualinti ilgus dešimtmečius trukusių badų bei nelaisvės, privalo būti išgirsti! Jei pasaulis greitai metu nepadės mums, tokia valstybė kaip Ukraina gali būti pamiršta. Juk nebus šalies, jei nebus tautos. Todėl esu dėkingas visoms valstybėms, kurios mums padeda ir remia šiuo sunkiu laikotarpiu. Žinoma, už paramą pirmiausia nuoširdžiai dėkoju ir Tavo šaliai Lietuvai, ir Tavo tautiečiams. Viliuosi, jog greitai metu bus padaryti būtini sprendimai ir mano tėvynė bus išgelbėta nuo katastrofos.

Atleisk, mielas Gustai, jog šį kartą nieko neparašiau apie savo asmeninį gyvenimą. Tiesiog dabar gyvename kupiname baimės ir įtampos pasaulyje, daugiau rūpi savos šalies ateitis. Net mokykloje neliko įprastų pokštų ir jaučiame, kad įvykiai Ukrainoje pakeitė mus. Kai kurie mano bendraklasiai jau skausmingai mąsto apie žuvusius giminaičius. Esame priversti suaugti ir mąstyti apie tai, kad mums bus lemta kurti ateities Ukrainą. Smagu, kad turiu tave, tolimą, bet suprantantį draugą, kuriam galiu išsakyti savo išgyvenimus ir jausmus. Tikiu, kad atvykęs į mano Ukrainą, pamatysi tik gerąją jos pusę, žavėsies puikia architektūra,

bendrausi su mano nuoširdžiais tautiečiais. Tokio susitikimo, manau, labai trokštame abu.

Nekantriai laikiu Tavo atsakymo!

Maksimas

Ieva Grinevičiūtė

Mieloji Ieva!

Taip gera skaityti... Taip ilgu, taip jauku, taip kvepia... Glaudžiu prie širdies tavąjį laišką. Nejmanoma nusakyti, ką jaučiu... Svarbiausia, kad kažkam vis dar rūpiu ir kad man pavyko gauti tavąjį laišką!

Net neįsivaizduoji, ką aš paaukočiau, kad tik galėčiau su tavimi keistis vietomis: gyventi Lietuvoje, kur šiuo metu ramu ir saugu, kur galima ramiai vaikščioti gatvėmis ir kažkam iš šeimos narių išėjus iš namų, nesibaiminti, kad jis gali niekada ir negrįžti.

Pastaruoju metu atrodo, lyg aš ir mano šeima būtume visiškai apleisti. Nors iš tikrųjų taip ir yra. Mes tarsi kokie kirminai gyvename po žeme jau ne pirmą dieną – glaudžiamės Petrovskio kultūros rūmų rūsyje. Tėvai džiaugiasi, kad mes bent jau kol kas esame saugūs ir turime prieglobstį, tačiau tiek aš, tiek mano jaunesnieji brolis ir sesė jau pasiilgome savo draugų ir laisvės. Ne tik laivės, bet ir paprasčiausio gryno oro ir saulės šviesos. Tamsiame rūsyje vienintelis šviesulys yra nedidelis šviestuvėlis, skleidžiantis blašią šviesą... Saulės šviesa galėtų patekti per mažyčius langelius, tačiau netgi šie yra uždengti smėlio maišais.

Jaučiuosi kaip kokia nusikaltėlė. Tarytum šitame rūsyje būčiau įkalinta už savo pačios nuodėmes. Nežinau, už ką Dievas baudžia mus. Kuo gi nusikalto tie maži penkiamečiai, tokie, kaip mano brolis, sesė ar jų draugai? Jie dar net rašyti nemoka, o ką jau kalbėti apie nuodėmes, už kurias juos Visagalis galėtų bausti?

Mano brolis Ivanas į lauką išleidžiamas vos penkioms minutėms pasišildyti saulytėje – dėl bombardavimo tėvai baiminasi jį išleisti žaisti laukan. Anot mamos, tai per daug pavojinga. Niekada nežinau, kas gali nutikti. Ivanui vos šešeri, tačiau jis jau susitaikė su karo negandomis. Vaikas jau sugeba iš garso atskirti raketą ir sviedinius pagal tai, kaip jie trenkiasi į žemę. Argi tai teisinga? Taip neturėtų būti. Tokio amžiaus vaikai turėtų žaisti ir gyventi nerūpestingą gyvenimą, o ne domėtis ginklais ir galvoti apie karą.

Žinau, kad Donecko požemiuose glaudžiasi daugiau nei tūkstantis vaikų. Tarp jų yra ir mano draugai bei bendraklasiai, kurių jau ilgą laiką nemačiau ir nieko apie juos negirdėjau. Net nežinau, ar jie sveiki, gyvi ir apskritai - kur tiksliai slepiasi. Taip pat yra ir su mano brolio ir sesės draugais, tokiais pat mažais vaikais, kaip ir pats Ivanas su Jekaterina, kurie dabar turėtų džiaugtis vaikyste. Man dėl jų labiausiai apmaudu. Juk jų gyvenimas dar net prasidėti nespėjo. Nemanau, kad tokia patirtis jiems išeis į gera, jie neprisimins vaikystės kaip paties gražiausio gyvenimo tarpsnio...

Ilgiauosi ne tik dienos šviesos ir savo draugų, bet ir pačios artimiausios man draugės – muzikos. Labai liūdna ir niūru be jos, tarytum gyvenimas išvis būtų netekęs prasmės. Gali atimti iš manęs viską – laisvę, namus, bet be muzikos man širdy tuščia. Labiausiai skauda, kai mano smuikas, dar visai nesenai taip mylėtas ir vis dar mylimas, stovi kampe, apsitraukęs storu dulkių sluoksniu. Tėvai man neleidžia griežti rūsyje. Bijo. O jeigu kas išgirs? Aš viską kuo puikiausiai suprantu. Viskas tik dėl mūsų pačių saugumo. Bet man taip skaudu! Kartais pasiimu senas ir apdulkėjusias Balio Dvariono elegijos „Prie ežerėlio“ natas ir tyliai sau po nosimi niūniuoju, prisimindama, kaip nuostabiai šis kūrinys skamba...

Vis dar nesuprantu, kodėl suaugę žmonės taip elgiasi. Kažko nepasidalinę – valdžios, pinigų ar žemių – kentėti verčia kitus, visiškai nekaltus žmones. Nei aš, nei mano brolis, nei sesė, nei mama su tėčiu nesame kalti! Tad kodėl turime gyventi po žeme, negalėdami nė trumpam iškišti nosies laukan? Dėl to aš imu galvoti, kad tie suaugusieji – kaip maži vaikai. Dėl savo pykčių verčia kentėti kitus! Panašiai kaip darželyje susipykusios mažos mergaitės bėga pas auklėtoją, kad ši išspręstų jų ginčą. Taip ir dabar. Tik tai kur kas baisiau nei vaikiški ginčai. Šitie pykčiai daužo svajones ir gyvenimus. Kaip antai: mes, jauni žmonės, negalime mokytis ir tobulėti, siekti to, apie ką svajojame. Labai bijau, kad jeigu šitas pragaras niekada nesibaigs, tiek mano, tiek visos mano šeimos, tiek visų mano draugų svajonės nueis perniek – mes negalėsime eiti į mokyklą, vėliau studijuoti ir pasiekti kažko daugiau, kažko, apie ką visą gyvenimą svajojome. Ivanas, mano brolis, svajoja būti lakūnu. Jis,

kol dar mūsų šalyje buvo ramu, žiūrėdavo į dangų ir sakydavo:

- Kai aš būsiu didelis kaip tėtis, aš pakilsiu ten, kur Dievulis, ir jums su mama pamojuosiu iš savo piloto kabinos.

O Jekaterina labai nori dainuoti, ji tik tai ir tedaro. Tyliai tylutėliai... Ji menišką prigimtį, visi sakė, kad meilę muzikai paveldėjo iš sesers - manęs. Kai aš įstojau į konservatoriją, ji džiūgavo ne ką mažiau nei aš:

- Kai aš užaugsiu, išmoksiu labai gražiai dainuoti ir mes visada koncertuosime kartu.

O kas bus dabar? Ar brolis bus lakūnas, ar sesuo bus dainininkė? Ar aš būsiu smuikininkė? Ir apskritai, ar karas baigsis? Šie klausimai neapleidžia mano galvos. O jeigu į juos visus atsakymas yra „NE“? Aš kasdien meldžiuosi, kad taip nebūtų, kad vieną dieną prabudusi sužinočiau, kad tas siaubas baigėsi ir viskas vėl yra taip, kaip buvo anksčiau...

Viliuosi, kad niekada nepatirsi to, ką aš jaučiu. Tik tavo pačios labai. Linkiu Tau sėkmės ir stipriai apkabinu!

Nuoširdžiai,

Tavo draugė Anastasija iš Ukrainos

**Indrė Vainauskaitė, 14 m.,
Vilniaus karaliaus Mindaugo mokykla,
Mokytoja Virginija Lazdauskienė**

Mano drauge iš Lietuvos,

šiuo metu aš, keturiolikmetė ukrainietė, rašau iš Ukrainos, Donecko srities, labai sunkiu gyvenimo laikotarpiu. Karas čia vyksta jau nuo 2014 metų vasario pabaigos. Esu be galo sukrėsta, išsigandusi ir jaučiuosi nesaugi dėl to, kas dedasi pastaruosiu metu. Todėl norėčiau Tau išsipasakoti, išlieti jausmus, pasidalyti žiniomis, mintimis ir išgyvenimais. Gyvenimas Ukrainoje ne toks kaip anksčiau: vaizdai kraupūs, liūdni, gąsdinantys, žmonių veiduose išnyko šypsenos, džiaugsmas. Aplinkui matau baimę, nerimą. Žmonės kiekvieną dieną kovoja už teisę laisvai pasakyti ir būti suprastiems. Nors padėtis sunki, aš manau, kad mes vis dar turime neprarasti vilties, jog kada nors visa tai pasibaigs, ir taika bei meilė užlies mūsų suakmenėjusias širdis.

Kai prasidėjo karas, su tėčiu, mama ir jaunesniu broliu gyvenau Donecko centre. Buvau mokykloje tuo metu, kai išgirdau sprogstančias minas ir prasidėjusius apšaudymus. Visus mokinius evakavo iš mokyklos. Sprogimams apsimus, buvome saugiai pargabenti namo. O tenai manęs laukė pati baisiausia žinia, kuri sukrėtė daug labiau nei visos dienos įvykiai. Per šį išpuolį nukentėjo mano tėtis. Jis buvo labai sunkiai sužeistas ir, deja, neišgyveno. Visa šeima pasijautė nesaugiai kaip niekada.

Po tų nutikimų buvo uždarytos visos mokyklos ir viešos įstaigos. Mama, broliukas ir aš slėpėmės namuose, bet staiga vieną dieną buvome priversti palikti ir namus. Padėtis tapo pernelyg nesaugi, o vaizdai lauke vis labiau sukrėsdavo. Nuo to laiko iki šiol, jau devynis mėnesius, gyvename požeminiame bunkeryje. Jis gan šaltas, ankštas ir kuklus, tačiau kol tiekama elektra, galime pasišviesti ir naudotis virykle maistui ruošti. Į mokyklą neinu, dieną bunkeryje prižiūriu broliuką, kol mama užsiima savanoriška veikla netoli esančioje prieglaudoje. Per šiuos įvykius mama prarado darbą, o kadangi atsirado labai daug sužeistų žmonių, ji nutarė jiems padėti. Nukenčia ir žūsta ne tik suaugusieji, bet ir vargšai vaikai. Kai kurie dėl saugumo net atskirti nuo savo šeimų. Tai išties liūdina, bet po tokių įvykių dar labiau žmonės pradeda vertinti, gerbti, tausoti tai, ką turime, dar smarkiau mylėti tuos, kurie šalia mūsų.

Daug baisaus nutiko, bet tuo viskas nesibaigė. Greitai prasidėjo protestai, ginkluotas separatistų sukilimas. Nukentėjo dar daugiau nekaltų žmonių. Šis karas pareikalavo daugiau nei devynių tūkstančių žmonių gyvybių. Nors gyvename po žeme, vis tiek girdime sprogstančių bombų garsus. Bombos, sviediniai – tai bejausmiai žudymo įrankiai. Jie nuniokojo gyvenamuosius namus, viešojo transporto stoteles ir kitus pastatus. Kiekviena minutė – tai lyg baimės ir nerimo kupinas košmaras. Tokį košmarą patiria tūkstančiai nekaltų vaikų, bejėgių senelių, viltį praradusių šeimų. Aš nežinau, kiek dar tai tęsis, bet, nepaisant visko, nesiliauju galvoti apie taiką ir demokratišką šalies ateitį. Savo viltimi siekiu apgaubti kuo daugiau nusivylusių žmonių. Niekada gyvenime taip stipriai nieko netroškau kaip taikos ir ramybės.

Kartais viskas atrodo blogai, beprasmiškai ir beviltiškai, bet juk mes ne vieni. Aš kuo puikiau žinau, kad

daug gerų širdžių nori mums padėti ir pagelbėti kuo gali. Kiekvienoje sunkioje situacijoje yra nors menkiausias spindulėlis vilties ir gėrio. Nors artėja atšiauri žiema, neturim beveik jokių daiktų, šiltų drabužių, būtinausių namų ūkio reikmenų ir tvirtos pastogės, tikim, kad yra žmonių, kurie visomis jėgomis nori mums tą suteikti. Žinau, kad daug tokių nuostabių žmonių gyvena Lietuvoje. Matau, kaip jie atsiunčia šeimoms būtinausių daiktų ir suteikia didelę paramą. Taip pat girdėjau, kad Lietuvoje gydomi ir reabilituojami sužeisti Ukrainos kariai. Tu net neįsivaizduoji, mano miela drauge, kaip už tai mes Jums dėkingi. Menkiausias geras darbas tokioje situacijoje gali atnešti daug laimės, džiaugsmo ir – svarbiausia – vilties. Visada, kai ištinka nelaimė, turime būti vieningi ir stiprūs. O Jūs, lietuviai, kaip tik tokie ir esate. Ačiū visai Lietuvai, kad padedat: gydot, atsiunčiat medikamentų, drabužių, daiktų, teikiat visokeriopą paramą. Ačiū, kad priimat ir mus, vaikus, mokot, lavinat, leidžiate nors trumpam pamiršti šio beprasmiško karo baisumus. Juk visos durys vienu metu niekada neužsiveria - jūs tai įrodėt. Mūsų gyvenimas tapo nors kiek lengvesnis, nes, ištikus bėdai, žmonės susiburia ir tampa vieningi kaip vienas stiprus kumštis. Tikiuosi, kad kada nors mes galėsime Jums atsidėkoti už pagalbą ir palaikymą sunkiu metu. O kaip norėčiau kada nors aplankyti Jūsų nuostabią šalį, tikrą mano Tėvynės draugę, ir padėką perduoti pati. Labai noriu atvykti ne bėgdama nuo karo, o iš taikios šalies. Tikiu, kad mano troškimas išsipildys...

Tau dėkinga draugė Indrė

**Ineta Kaževaitė, 16 m., 10a klasė,
Alytaus Jotvingių gimnazija,
Mokytoja Vita Jurčienė**

Romodan,

Ukraina

Miela Karolina,

aš esu Nastia iš Ukrainos. Man malonu, jog internete radau tavo kontaktinius duomenis. Visada malonu susirašinėti su žmogumi iš kitos šalies, o Lietuva nėra taip ir toli nuo Ukrainos. Apie tavo šalį esu girdėjusi labai daug. Ypač dievinu jūsų šalies gamtą, o žmonės atrodo visai malonūs. Bet dabar ne apie tai. Pirmiausia norėčiau prisistatyti pati ir papasakoti tau apie savo šalį. Taigi kaip jau žinai - aš esu Nastia Fedotova. Man 16 metų. Gimiau ir augau nedideliame miestelyje Romodan, pietų Ukrainoje. Turiu brolių Kostią ir seserį Verą. Mano mama dirba mokytoja pradinėje mokykloje, o tėtis - stalius. Gyvename nedideliame name, bet nesiskundžiame, nes esame laimingi.

Su savo seserimi dažnai pasikalbame apie dalykus, susijusius su mūsų šalies ekonomine padėtimi. Nors šalies padėtis yra labai prasta – ji kone bankrutuoja, bet kartu negalime neatkreipti dėmesio ir į šalies užsienio politiką. Mums, kaip ir kiekvienam Ukrainos piliečiui, svarbi mūsų šalis. Apie mano šalį gali žinoti iš to, kad čia įvyko didžioji Černobylio atominės elektrinės avarija. Mano senelė irgi nukentėjo, nes tuo metu lankėsi Pripetėje pas draugę. 1986m. buvo sunkūs. Iš Černobylio buvo evakuota daug žmonių. Dar daugiau mirė. Po šios avarijos nuodingos dujos pasiekė pusę Europos. Labiausiai nukentėjome nuo okupacijos Kryme. Šie dalykai skaudžiai paveikė ne tik mano šeimą, bet ir visus krašto žmones. Internetinėje svetainėje Facebook mačiau palaikymo žodžius Ukrainos žmonėms. Kitataučiai buvo užsidėję Ukrainos respublikos vėliavą ant savo Facebook profilio nuotraukų. Taip žinojome, jog pasaulyje nesame vieni. Žmonės iš kitų šalių buvo su mumis. Labiausiai visus sukrėsdavo taikių gyventojų žūtys. Tėvai neleido eiti mums niekur iš namų. Mama mus mokė namuose, niekur nepaleisdavo iš akių. Labai bijojome prarasti vienas kitą. Iki šiandien vis dar esame sukrėsti. Šią Krymo okupaciją galėčiau susieti su Lietuva, nes ir jūs esate tai patyrę, išgyvenę. Be to, ne vienas Ukrainos karys buvo išgydytas Lietuvoje. Esu labai dėkinga jūsų šaliai. Man vis dar nesuvokiama, kokią grobikišką užsienio politiką vykdo Rusija.

Bet atleisk, per daug užsikalbėjau apie tai. Norėčiau apsilankyti Lietuvoje dėl gamtos. Aišku, Ukrainos gamta irgi be galo graži, bet Lietuvos miškai ir laukai tokie žali. Jei kada atvyktum į Ukrainą, galiu pasiūlyti aplankyti tikrai gražių vietų, netgi galėčiau tau jas aprodyti. Pavyzdžiui, Kijevo- Pečioros Lavros vienuolynas. Šis vienuolynas yra pirmasis, kuris buvo pastatytas Rusijoje. Vienuolyno kriptose yra palaidoti vienuoliai (tai gan šiurpu). O pats vienuolynas yra saugomas UNESCO. Be galo graži vieta yra Aukso Vartai netoli Krymo. Tai pasakiško grožio Juodojoje jūroje iškilusi uola. Bet gaila, mes negalėtume jį aplankyti dėl taip susiklosčiusios šalies padėties. Aišku, jei mėgsti pavojingas vietas, galėtume trumpai apsilankyti Pripetėje. Į patį Černobylių žmonės neįleidžiami, nes ten per daug radiacijos. Net pačioje Pripetėje vietomis pavojinga žmogaus sveikatai ir netgi gyvybei. Taip pat siūlau tau atvykti ir pas mane. Aprodychiau nors ir mažo, bet gražaus miestelio aplinką. Čia tikrai yra gražių vietelių. Jei tau patinka istorija arba dievini dailę, verta apsilankyti Llove. Mūsų pagrindinė religija - stačiatikybė, tad Llove gausu architektūrinių bažnyčių bei nuostabi Katedra.

Net nežinau, ką daugiau tau papasakoti. Iš tikrųjų man įdomiausia, kuo tu užsiimi ir kas tau patinka?

Galbūt atrastume panašumų. Pavyzdžiui, aš dievinu neformalaus ugdymo būrelius bei savanorystę. Su mama padėjome gydyti sužeistus miestelio žmones. Džiaugiasi už tai, jog galėjau kam nors padėti.

Bet laikas man jau atsisveikinti. Buvo malonu kam nors išsipasakoti. Susirašinėju jau ne su vienu žmogumi ir jis arba ji būna vis iš kitos šalies. Daug sužinojau apie tas šalis. O dabar nekantriai lauksiu tavo laiško apie Lietuvą. Kokia ji? Taip pat papasakok apie save, savo pomėgius, ką mėgsti veikti laisvalaikiu. Lauksiu tavo laiško.

Šilčiausi linkėjimai,

Nastia

**Kotryna Duonielaitė, 16 m.
Palangos senoji gimnazija
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Ternopolis

Mielas drauge iš Lietuvos,

tau rašo šešiolikmetis iš Ukrainos. Ačiū Tau už siuntinį, kurį gavau Kalėdų proga. Jame buvę daiktai labai pagelbėjo man ir mano šeimai. Sakydamas padėjo turiu omeny, kad padėjo prisiminti šių švenčių prasmę, paremti tuos, kuriems to reikia, skleisti meilę, pradžiuginti kitus. Ar ir tau šios šventės simbolizuoja tą patį? Norėčiau su tavimi pasidalinti tuo, ką turiu aš. Gera istorija ir nuoširdžia padėka Tau ir Tavo šaliai. Patogiai įsitaisyk.

Esu vienturitis vaikas šeimoje. Bet tai nereiškia, kad nuo vaikystės buvau lepinamas. Gyvenome name, užmiesty. Lankiau mokyklą netoliese esančiame mieste su savo geriausia drauge Julia. Nebuvau pirmas klasėje. Užtat Julia buvo. Ji visada man padėdavo ar paaiškino, jei ko nesuprasdavau. Nuo pat vaikystės mes būdavome neišskiriama komanda. Aš nutrūkgalvis berniukas, o ji lyg pavasarinis vėjelis, visada šilta, rami. Kiek šunybių esu prikretęs, o ji manęs niekada neišduodavo. Atsimenu, kai, būdamas trylikos, pamačiau jos spindinčias, energingas akis, vėjo suveltus plaukus, pasakiau, kad myliu ją ir kad mes niekada neišsiskirsime. Dabar tai man atrodo tušti pažadai, nes Julios jau penkis mėnesius nebėra šalia. Žuvus jos tėvui, jai ir jos mamai buvo pasiūlyta keliauti į Lietuvą mokytis vieneriems mokslo metams. Ten saugiau, todėl Julia galės mokytis nieko nebijodama, ir pasieks geresnių rezultatų ateityje. Su trisdešimčia vaikų ji išvyko. Mano geriausia draugė ir tikroji meilė išvyko. Be jos čia jaučiuosi vienišas. Na, bet negaliu būti savanaudis, taip pat labai džiaugiuosi dėl jos, juk ji dabar saugi ir dar apsupta nuostabių žmonių.

Dabar gyvename pas senelius, čia saugiau ir ramiau. Buvome evakuoti iš savo gyvenamosios vietovės. Mano mama medicinos sesutė, tad pastaruojau metu retai ją matau. Didžiuojuosi savo mama, juk ji yra ta moteris, kuri gelbėja vyrų gyvybes. Ne bet kokių, o patriotų vyrų, kurie kovoja už laisvą savo tėvynę. Be jūsų šalies siunčiamų medikamentų nebūtume tiek daug jaunų vyrų sugrąžinę į gyvenimą. Mama sakė, kad dalis sužeistųjų skraidinami į Lietuvą ir gydomi ten. Gal jūs ir nedidelė tauta, bet su milžiniška, pulsuojančia širdimi.

Mano tėtis kareivis, kovotojas. Jau senokai buvau jį sutikęs. Grįžtą porą kartų per metus. Turėtum jį pamatyti, jis tikriausiai stipriausias ir barzdočiausias vyras, kokį esi matęs. Kai jis grįžta, pasakoja įvairiausias karo istorijas, o lauktuvių parveža po knygą, liepia perskaityti iki kito grįžimo. Aš žaviuosi jo drąsa. Jis yra tikro vyro pavyzdys. Kiekvieną kartą išvykdamas jis pasako „iki pasimatymo“, nes jis žino, kad sugrįš pas mus. Jis mūsų nepaliktų. Karštojoje zonoje daugybė reikalingų pragyventi daiktų yra atsiunčiama iš kitų šalių, ne išimtis ir Lietuva. Drabužiai, peiliukai, žibintuvėliai ar net šokoladas. Pasirodo, tai vienas iš mėgstamiausių kariškių gaunamų daiktų, ypač mano tėčio. Žinau, kad jis visuomet grįžta, bet kiekvieną naktį meldžiu visus žmones mylinčio Dievo jį apsaugoti nuo blogybių, su kuriomis jis susiduria kasdien.

Jūs maža, jauna ir pakankamai stipri šalis. Bet svarbiausia su didele širdimi. Esate mums pavyzdys. Į jus mes norime lygiuotis. Ne krauju, o vieningumu, stiprybe bei protu atgavote nepriklausomybę. Sunkiai atsikovojote tai, kas priklausė jums. Sunku dabar ir mums, bet mes nepasiduosime, kol yra tų, kurie mus remia, kurie palaiko ir supranta, kurie rodo mums pavyzdį. Kovosime už tai, kad mūsų vaikai galėtų gyventi tokioje šalyje, kaip jūsų. Draugą nelaimėje pažinsi, byloja patarlė. Padėka Lietuvai dega kiekvieno ukrainiečio širdyje.

Su meile

Tavo draugas Andrėjus

Kijevas

Miela Kristina,

ačiū už laišką! Jis labai įdomus, netgi privertė mane nusišypsoti tokioje niūrioje kasdienybėje. Atsiprašau, kad tiek laiko neatsakiau. Žinau, kad tu jaudinai dėl manęs, bet man viskas gerai – aš sveika ir gyva. O priežastis, kodėl jau keletą savaitių neatrašiau, yra labai paprasta – aš neturėjau progos to padaryti, juk supranti, kokioje įtampoje gyvenu. O kaip tu gyveni? Kas naujo mokykloje? Kaip laikosi tavo tėvai? Kaip sekėsi broliui pristatymas apie Ukrainą, ar mano pasakojimas jam buvo naudingas? Tu buvai minėjusi, kad nori sužinot apie buvusią ir esamą padėtį Ukrainoje, todėl šiame laiške aš išpildysiu tavo norą ir papasakosiu apie čia verdantį gyvenimą.

Mano gimtoji šalis Ukraina - didžiausia Europos valstybė, išsidėsčiusi Rytų Europoje, neskaitant Rusijos. Nors tokioje didžiulėje teritorijoje gyvena keturiasdešimt penki milijonai gyventojų, tačiau ryškesnių nesutarimų ar karų čia anksčiau nebuvo. Prieš keletą metų ukrainiečius būčiau galėjęs apibūdinti tik kaip labai draugiškus, supratingus, geraširdžius žmones, kurie padeda vieni kitiems. Jie nėra susirūpinę, nesibaimina dėl kažko, nesijaudina dėl kiekvienos valandos, minutės. Puikiai pamenu tuomet buvusią kasdienybę. Ji buvo tarsi eilinio europiečio. Jokių kareivių riksmų, moterų klyksmų, vaikų verkimų, šūvių aidų ar nesibaigiančių raudų dėl vyrų, kritusių karo lauke. Manau, kad tu pati jausdavai, su kokiu užsidegimu ir kaip gerai nusiteikusi rašydavau tau laiškus. Jie buvo persmelkti pozityvumo: dalindavau įvairiausius patarimus, siūsdavau linksmas, juokingas nuotraukas, kurios, tikiuosi, priversdavo nusišypsoti, pakeldavo ūpą. Tik pamanyk, kaip būdavo gera: atsikeli ryte, be jokios baimės išeiini pasivaikščioti po gražiąsias Ukrainos sostinės Kijevo gatves, pasikalbi su praeiviais, pasipasakoji, mokaisi mokykloje, bendrauji su bendraamžiais, pertraukų metu juokauji, daliniesi įspūdžiais, po mokyklos eini sportuoti, ten vėl kiti, bet ne mažiau laimingi žmonės, galų gale grįžti namo ir šypsodamasi užmiegi... Niekada nebūčiau pagalvojusi, kad toks nuostabus gyvenimas yra laikinas.

Dabar viskas neatpažįstamai pasikeitė. Mano kasdienybė nei per nago juodymą nepanaši į buvusią prieš tai. Sėdžiu bunkeryje, čia slepiuosi nuo priešų ir rašau tau laišką... mąstau... Staiga išgirstu trankų sprogimą ir baisų klyksmą. Kas dabar? Nejaugi tai dar vienas priešų puolimas? Nejaugi jie vėl viską griaua, naikina? O dar tas riksmas... Kieno jis? Galbūt moters, kuri pamatė mirštantį artimą žmogų, ar galbūt tai paprasto ukrainiečio klyksmas, maldaujantis taip trūkstamo geriamo vandens? Stengiuosi užgniaužti tokias baises, bet kaip bebūtų gaila, realias mintis, tačiau, žvelgiant į žmones aplink mane, tai padaryti yra labai sudėtinga. Nėra abejingų gyventojų mūsų šalyje, manau, tokių nebūtų ir Lietuvoje ir bet kurioje kitoje valstybėje, pamačius vaikus, kurie yra priversti slėptis ir gyventi bunkeruose, namų rūsiuose. Nors man dar tik šešiolika metų, aš šią situaciją puikiai suprantu. Man labai skaudu dėl mūsų mažųjų ukrainiečių. Jų vaikystė sugadinta: jie nežaidžia kaip normalūs vaikai su lėlėmis ar mašinomis. Jie yra paveikti dabartinės situacijos: jie gali atskirti naudojamą karo artileriją pagal jos garsą. Dabar kiekvienas pilietis gyvena baimėje, į viską reaguoja su didžiuliu nerimu ir susirūpinimu. Visi atsisveikinimai, nesvarbu, ar einant miegot, ar prieš išeinant kažkur, gali būti lemtingi ir paskutiniai. Todėl kiekvienas žodis, akimirka yra vertinama labiau nei įprastai. Sakoma, jog viltis miršta paskutinė, todėl aš vis dar tikiuosi, kad viena rytą, pramerkusi akis, suprasiu, jog tai buvo tik labai baisus košmaras, kuris pagaliau baigėsi ir aš vėl galėsiu matyti judrias miestų gatves, žaidimų aikštes, pilnas linksmi klykaujančių vaikų, bei laimingus, besišypsančius žmones, kurie pagaliau gyvena be baimės. Tu net neišsivaizduoji, kaip aš viso to norėčiau. Net rašydama apie tai, pasineriu į saldžias fantazijas, iš kurių nesinori grįžti į karčią realybę.

Labai gaila, bet turiu baigti, nes nenoriu paveikti nei tavęs, nei savęs tokia neigiamų emocijų gausa – juk tu gyveni daug linksmesnį gyvenimą! Tiesą sakant, aš galėčiau pasakoti ir pasakoti. Labai pasiilgau tavęs, tavo šeimos ir Lietuvos! Perduok jiems linkėjimus ir po šiltą šiltą mano apkabinimą. Tikiuosi, visi neramumai, šios juodos dienos Ukrainoje greit baigsis, vėl sugrįš seni, jau labai pasiilgti laikai ir mes pagaliau ir vėl galėsime susitikti. Parašyk man kuo greičiau ir kuo daugiau, aš noriu viską žinoti!

Vita S.

**Augustas Juozaitis, 16 m.
Kauno Jono Pauliaus II gimnazija
Mokytoja Ramunė Andriulienė**

Labas Karoli,

Ačiū už tavo laišką. Džiugu girdėti, kad kažkur pasaulyje dar yra ramu, Panašu, kad jau metus nebežinau kas yra ramybė. Praeiti metai buvo tikra emocinė karusėlė. Niekada nemaniau, kad šių laikų pasaulyje rami naktis bus pats didžiausias ir brangiausias turtas. Tu turbūt neįsivaizduoji, kaip baimė dėl artimųjų gali taip sukaustyti kūną ir sielą. Atrodo, kad bemiegės naktys jau tapo rutina.

Tikriausiai nepasakojau, kaip viskas prasidėjo. Rodos ta diena prasidėjo kaip ir visos kitos – atsikėliau, apsirausiau, apsirengiau, pavalgiau ir išėjau į mokyklą. Net nepagalvojau, kad man grįžus viskas bus pasisukę 180 laipsnių kampu. Gal ketvirtos pamokos metu išgirdome kaukiančias kaip vilkus sirenas, ir iš pradžių pagalvojau kad tai tik pratybos, vykstančios kas keletą mėnesių, tačiau tai nebuvo pratybos. Neilgai trukus išgirdome sprogimą. Garsas buvo kurtinantis. Jaučiau kaip manyje kilo panika, tačiau pirma mintis galvoje buvo ne mano gyvybė, o tėvų saugumas. Mokykloje kilo suirutė, mus visus suvarė į sporto salę. Sprogimai dar aidėjo gerą valandą, bandžiau skambinti tėvam, tačiau jie nekėlė. Tai tik dar labiau pakurstė mano baimę. Sprogimams nutilus dar valandą prabuvome salėje, drąsindami ir guosdami kitus. Vos tik mus išleido iš salės, iš karto pasileidau bėgti namo, net nepasiėmęs daiktų. Grįžęs namo radau tėvus sveikus, tačiau be galo išsigandusius. Neramumai truko dar savaitę, kol mes neapsikentėme ir nusprendėme palikti namus.

Nusprendėme keliauti į sostinę, tačiau ir ten nesijautėme saugūs. Didėjanti agresija ir žuvusių žmonių skaičius mus persekiojo visur kur ėjome. Pirmus tris mėnesius Kijeve teko miegoti gatvėse, arba glaustis pas kitas šeimas, tačiau kiekvieną rytą pabudavome su skaudžiu klausimu – kur eiti toliau? Nebeskyrėme savaitgalių nuo darbo dienų. Nešventėme švenčių, išskyrus Ukrainos Nepriklausomybės dieną, kurią Kijevo gyventojai taip karštai, kad man tai šiek tiek sugrąžino vilties, jog mūsų šaliai dar ne viskas prarasta. Kasdien mus pasiekdavo žinios apie sužeistus arba mirusius draugus bei artimuosius Kryme. Šis košmaras tesėsi iki tol, kol vasaros pabaigoje sutikome Aną turguje. Ši kilni moteris pasiūlė mums kambarį savo bute. Atrodo, kad niekad nejaučiau tokio dėkingumo jokiam žmogui. Iš pradžių padėjome jai namų ruošos darbuose, bet kai tėtis gavo darbą, galėjome susimokėti ir nuomą.

Dabar gyvenimas rodosi vėl įgauna spalvų. Turime stogą virš galvos, turime maisto, ir pagaliau galiu vėl miegoti naktimis, nors kartais vis dar susapnuoju košmarus apie patirtą siaubą. Vėl pradėjau lankyti mokyklą, susiradau keletą draugų. Jie taip pat buvo pasibaisėję mano istorija ir stengėsi mane pralinksminėti. Išties, galiu pagaliau išties jaustis laimingas, kai esu šalia jų, pasaulis nebeatrodo toks pilkas ir niūrus. Praeitą trečiadienį pavyko susisiekti su senu draugu iš Krymo, jam taip pat pavyko pabėgti, jis dabar gyvena Lucke. Deja, iš jo išgirdau ir siaubingų naujienų – jo tėvas, kuris buvo taip pat geras mūsų šeimos draugas, kai viskas prasidėjo buvo pakirstas kareivio kulkos ir greitai mirė. Tačiau atrodo, kad ir Valerijaus gyvenimas taisosi. Pagaliau atėjo dienos, kai aš vėl laikiu rytojaus ir gyvenu be baimės, kad aš, arba mano tėvai galime taip ir užmigę nepabusti.

Linkėjimai, Augustas

**Matas Jaselis, 15 m.
Vilniaus Žemynos gimnazija
Mokytoja Violeta Babiedienė**

Mano drauge iš Lietuvos, rašo tau šešiolikmetis iš Ukrainos.

Mano vardas Pyteris. Norėčiau susipažinti su Tavimi ir sužinoti daugiau apie Tavo gimtinę, todėl nusprendžiau parašyti laišką. Kaip žinai, mano šalyje kyla karas. Kadangi už lango girdisi ginklų šūviai, negaliu išeiti į lauką pasikalbėti ar susitikti su draugais. Taigi, noriu pabandyti papasakoti viską, ką man teko patirti. Gyvenau nerūpestingą gyvenimą ir staigūs pokyčiai jį netikėtai pakeitė.

Gimiau nedideliame kaimelyje Ukrainoje. Mano tėvai buvo nelabai turtingi žmonės. Tėvas sunkiai dirbo, mama prižiūrėjo vaikus ir namus. Aš turiu dvejais metais jaunesnę seserį ir brolių, kuris vyresnis už mane

metais. Tame kaimelyje nebuvo daug žmonių, tad daug laiko praleisdavome kartu. Viena vasaros dieną, kai žaidėme lauke, tėvas sukviėtė mus prie seno medinio stalo. Jo balsas buvo rimtas. Kiek išsigandę priėjome prie jo. Mažoji sesutė sugriebė ir suspaudė mano ranką. Mes galvojome, kad tėvas mus auklės dėl netinkamo elgesio ar neatliktų darbų, tačiau jis pasakė, kad gavo darbo pasiūlymą iš seno vaikystės draugo. Jo idėja buvo tokia, kad mes savo mažą namelį iškeistume į jo butą, esantį Donecke. Be to, dar ir darbą tėtis gautų. Pinigai mūsų šeimai tikrai pravestų, tad net nedvejodami tėvai liepė susikrauti daiktus ir ruoštis į kelionę. Jau kitą rytą sėdome į automobilį ir pajudėjome Donecko link. Už lango greit besikeičiantys vaizdai sukėlė prisiminimus apie prabėgusias dienas, tad net ašara nuriedėjo per skruostą...

Kelionė buvo ilga, taigi daug miegojau. Mane pažadino tik sesuo, kuri labai apsidžiaugė pamačiusi miesto ženklą. Keista buvo matyti ne mažas kaimo trobas, o daugiabučius. Net nepastebėjau, kaip automobilis sustojo ir tėtis pasakė, jog tai mūsų namai.

Mama šypsodamasi pasakė, kad mūsų trijų išdykėlių rytoj laukia mokykla. Mes džiaugiamės, bet ir jaudinomės, nes mums buvo neįprasta būti vaikų apsuptyje. Aštuntą valandą ryto jau sėdėjau mokykliniame suolo. Prieš mane sėdėjo mergaitė, kuri man pasirodė labai drovi, nes net nepakėlė akių į mane... Pasibaigus pamokoms mane pasitiko mama. Eidamas namo papasakojau apie savo dieną. Jai nepatiko, kad gavau keletą pastabų iš mokytojos, bet ji ir džiaugėsi, kad man mokykla patiko.

Praėjo jau mėnuo po to, kai persikraustėme gyventi. Kai tėvas gavo atlyginimą, mes nuvažiavome pasižvalgyti po Donecką. Pats įsimintiniausias objektas man buvo didžiulis prekybos centras. Jis priminė didelę modernią pilį. Tiek daug įspūdžių dar neteko patirti. Gal kai Tu, mano drauge, atvyksi manęs aplankyti, mes galėsime nuvažiuoti kartu?

Kitą dieną mokykloje mergaitės, kuri sėdėjo prieš mane, nebuvo. Mokytoja pranešė, kad dėl teroristinio išpuolio jų šeimai teko palikti namus, tad ji lankys kitą mokyklą. Man pasidarė labai liūdna...

Tą dieną televizoriaus kanalai mirgėjo žiniomis apie aukas ir kraujo klanus, Rusijos grasinimus nutraukti dujų tiekimą Ukrainai, keliamą pavojų aplinkosaugai, Krymo elektros tinklų krizę. Buvo baisu. Padėčiai pablogėjus mama leido neiti kelias dienas į mokyklą. Grįžo tėtis namo, tačiau jo veide nebebuvo šypsenos. Jis priėjo prie mamos ir pasakė, kad jį kviečia ginti tėvynę, nes prasidėjo karas. Mama pradėjo verkti. Bandžiau ją paguosti. Tėvas priėjo prie manęs ir davė savo laikrodį sakydamas, kad kurį laiką aš turėsiu būti mamos ramstis. Suspaudžiau laikrodį ir atsiveikinau su tėčiu...

Praėjo kelios savaitės. Dienos be tėčio pasidarė niūrios ir pilkos. Jau artėjo Kalėdos, tačiau namuose nebuvo džiaugsmo. Kartą mama pasakė, kad mes keliamės gyventi į saugesnę vietą. Nespėjome net daiktų susidėti, kai gatvėje jau mūsų laukė autobusas. Jis buvo pilnas žmonių. Atvažiavę pamatėme, kad saugi vieta nebuvo akiai miela. Kad Tau būtų lengviau įsivaizduoti, ji priminė kalėjimą... Tolumoje pasigirdo šūviai ir mes subėgome į patalpas. Mano širdis plakė lyg pasiutusį. Aš buvau labai išsigandęs...

Vėliau gavome laišką. Jį perskaitė tik mama ir su ašaromis akyse pasakė, kad tėtis jau niekada nebegrįš... Vos tramdžiau ašaras... Atisėdau ant lovos... Brolis uždėjo ranką man ant peties, taip norėdamas paguosti. Prisiminimui liko tik tėčio laikrodis...

Tad, mano nepažįstamasis drauge, žinau, jog Tavo šalis labai padeda mano tėvynei. Noriu padėkoti Lietuvos gyventojams už nuoširdumą ir palaikymą sunkiomis akimirkomis. Taip pat savo mokyklos bibliotekoje radau knygą „Neregėta Lietuva“. Ją vartydamas ir sužinojau daugiau apie Tavo gimtąjį kraštą. Gal galėtum papasakoti daugiau apie savo gimtąjį miestą ir šalį? Laukiu Tavo atsakymo.

Pyteris

Paulina Putnaitė, 15 m.
Vilniaus Žemynos gimnazija
Mokytoja Violeta Babiedienė

Mano drauge iš Lietuvos, rašo tau šešiolikmetė Olena iš Ukrainos.

Nebeneriu jau tylėti, užtenka... Noriu, kad visi, visas pasaulis sužinotų, kas dedasi ir kaip sunku tai išverti man, mano šeimai ir aplink mane esantiems žmonėms. Nors esu tik paauglė ir galbūt daug ko nesuprantu, tačiau puikiai žinau, jog tai, kas vyksta ir ką aš matau kiekvieną dieną, ilgiau tęstis nebegali...

Esu Olena, man šešiolika metų ir gyvenu rytinėje Ukrainos dalyje, Donecke. Taip, ten, kur dabar gyvenantys žmonės jau kurį laiką jaučia baimę ir prievartą. Šiandien aš jums noriu papasakoti, kaip aš gyvenu pastaruosius metus.

Visas pragaras prasidėjo balandžio mėnesį, aš tikrai nebijau to pavadinti pragaru, nes tokio žiaurumo ir pykčio, manau, žemėje nėra. Nors ir kaip man sunku kalbėti, bet vis dažniau susimąstau, kodėl viskas vyksta, ko norima pasiekti kankinant, žudant žmones ir naudojant prievartą. Argi mes nepasimokome iš istorijos, jog šlovė ir begalinės valdžios troškimas nieko gero neatneš? Kas nukenčia vykstant karams? Ogi paprasti žmonės, kurie tik nori gyventi ramų gyvenimą, jausti šilumą ir meilę...

Gyvenu su mama, dviem broliais ir seneliais. Deja, jau du mėnesiai kaip nebeturiu tėčio... Neturiu dėl to, jog žmonės, apsimetantys gerais ir tik gero norinčiais mūsų šaliai, įeinantį iš darbo, nušovė, mat pasirodė įtartinas. Labai sunku gyventi, kai prarandi mylimą žmogų, atrodo, jog nėra net prasmės egzistuoti, nes be to žmogaus gyvenimas taps beprasmis... Tačiau dabar supratau, jog turiu kovoti dėl šeimos, nes tai yra daug svarbiau už visus materialius dalykus, ir prižadu, jog neleisiu niekam prie mano šeimos prisitarti ir nuskriausti.

Kiekvieną dieną girdisi spogimai, jau keli mėnesiai normaliai nemiegojau, nes bijau, bijau, jog įsiverš kažkas į mūsų namus, bijau, jog nuskriaus kažkurį iš mūsų... Jau keli mėnesiai, kaip nevalgiau vaisių ar kitokių saldumynų, kurie anksčiau buvo kasdienybė. Prieš metus aš net nebūčiau pagalvojusi, jog gali išaušti diena, kada mes valgysim tik kruopas... O štai ši diena atėjo ir nežinia, kada pasibaigs. Tiesa sakant, aš net nelaukiu kitos dienos, nes ta diena bus vėl kupina kraujo ir pagiežos. Jau seniai ramiai vaikščiojau po miestą, o anksčiau man taip patikdavo vakariniai pasivaikščiojimai su šeima, bet, deja, šio pomėgio teko atsisakyti ne todėl, jog trūksta pinigų ar laiko, o todėl, jog palikęs namus gali į juos net nesugrįžti... Aš jau nekalbu apie kino teatrus ar spektaklius, susitikimus su draugais, kuriuos taip mėgau... Visų šių pomėgių, malonumų teko atsisakyti dėl vieno žmogaus, kuriam visiškai nesvarbūs yra kiti, jam rūpi tik absoliuti valdžia ir šlovė, kurią jis nori pasiekti liedamas nekaltų žmonių kraują.

Kasdienybė čia yra pilka, niūri, atrodo, jog net saulė nuo mūsų nosisuko, kuri anksčiau kiekvieną dieną šviesdavo ir lepindavo savo šiltais spindulėliais.

Tiesa sakant, nebeturiu taip gyventi... Pavargau, nusibodo. Anksčiau kūriau planus, kuo norėčiau būti užaugęs, dabar galvoju tik apie ateinančią dieną ir kaip ją išgyventi... Pasiilgau tų šiltų vakarų su šeima prie židinio su arbatos puodeliu ir nesibaigiančiom įvairiosiom istorijom, juoku, žaidimais. Tačiau dabar taip nėra... Kiekvienas galvoja apie siaubą keliančius dalykus, ateinantį siaubingą rytą ir kartu ateinančią nežinią... Kas anksčiau mums buvo kasdienybė, dabar yra sunkiai pasiekiamą prabangą... Sunku tai, jog visi žmonės pasikeitė, tapo niūrūs, uždari... Juokas ir džiaugsmas pasidarė svetimas, tai yra labai skaudu... Pasiilgau aš tos ramybės ir harmonijos, kuri kažkada vyravo mano aplinkoje. Tiesą sakant, niekad būčiau pagalvojęs, kad tokie dalykai gali dėtis ir šiais laikais, XXI amžiuje, tačiau supratau, jog gali būti net baisiau... Skaudžiausia, jog ne tik mums, kurie išgyvena tokius dalykus, skauda, tačiau dar labiau skauda mūsų Žemei, jai dar sunkiau yra iškęsti visus šiuos kivirčius ir karus... Skaudu ir jai matyti upeliais tekančių nekaltų žmonių kraują. Skaudu...

Tačiau ne visur taip yra... Girdėjau, jog pas Tave, Lietuvoje, visiškai kitaip.. Neaidi sprogimai ir šūviai, nematyti kiekvieną dieną uniformuotų vyrų, gyvenate ramybėje ir nebijote išeiti, nejučiate nuolatinės baimės. Pasiilgau ir aš tokio gyvenimo ir senų laikų, nes anksčiau taip buvo ir pas mus... Manau, mūsų kraštas negreit atsigaus po tokių šurpių įvykių. Manau, jog turi džiaugtis, mano drauge, jog gyveni krašte, kuriame taip gera ir ramu gyventi. Visi laimingi ir sutaria, nes net pikčiausiam priešui nelinkėčiau išgyventi to, ką patiriu aš kiekvieną dieną...

Norėčiau atvykti į Lietuvą, tačiau dar labiau rizikuočiau savo gyvybe... Na, bet tikiu, jog kažkada atvyksiu pas Tave ir mes susipažinsime realybėje ir tapsime dar geresnėmis draugėmis. Supažindinsi mane su savo šalies kultūra, papročiais, girdėjau apie tokią nuostabią mugę, kaip Kaziuko mugę, labai norėčiau joje pabuvoti ir įsigyti įvairiausių rankdarbių, taip pat labai norėčiau dalyvauti Joninių šventėje, man labai patiko, kai pasakojai apie šią šventę. Taip pat išragautume Tavo šalyje populiariausius patiekalus. Apkeliautume gražiausias Lietuvos vietas, labiausiai norėčiau aplankyti Baltijos jūrą, o ypač Nidos miestą, nes, kiek girdėjau ir mačiau nuotraukose, tai pasakiško grožio gamtos kampelis. Taip pat norėčiau nuvykti į Lietuvos sostinę Vilnių, pasivaikščioti senamiesčiu, aplankyti Katedrą, Gedimino pilį ar Valdovų rūmus. Manau, patirtume įvairiausių nuotykių ir pamirštume visus sunkumus bei patirtas nuoskaudas. Tikiu, jog ir Tu galėsi kada nors atvykti aplankyti mano šalį ir susipažinti su manosios šalies kultūra. Ir visus skaudžius įvykius tik prisiminsim iš istorijos vadovėlių, bylojančių apie šį sunkų laikotarpį.

Taip pat žinau, jog Lietuva yra Europos Sąjungos narė, kuri aktyviai remia Ukrainą ne tik maistu ar drabužiais, kurie mums šiuo metu labai reikalingi, tačiau ir karinėmis pajėgomis. Nebijote mums padėti, nors ir labai skaudžios pasekmės gali laukti ir jūsų, tai labai daug reiškia. Ačiū jums už drąsą, pasiaukojimą ir ryžtą. Jeigu ne jūsų parama, daugelis į įvykių sukūrį pakliuvusių žmonių būtų tikrai neišgyvenę. Jūsų dėka suprantame, jog šiame pasaulyje mes dar vis kažkam rūpime ir esame svarbūs. Smagu, jog esate tokie tolerantiški ir priimate mano tautiečius į savo šalį, labai norėčiau ir aš atvykti su šeima, tačiau, kaip ir sakiau, rizikuočiau gyvybe, taip pat mūsų šeimai trūktų lėšų, dėl to negalime atvykti... Skaudu, bet nieko negaliu pakeisti...

Tačiau tikiuosi, jog anksčiau ar vėliau mes visi tapsim supratingesni ir labiau vertinsime viską, ką

mums Dievas suteiktė. Ir tikrai tikiu, jog išauš diena, kai nebevyks karai ir visi nesutarimai bus sprendžiami civilizuotai, kad sumažės mūsų pasaulyje savanaudžių ir dažniau sustosime padėti bėdos ištiktiems. Tikiu, kad ir mūsų krašte vėl švies saulė kaip ir anksčiau. Tikiu žmonija ir jos meile aplinkiniams.

Ačiū Tau, kad praskaidrinsi man niūrias ir sunkias dienas savo laiškais. Nors aš Tavęs nepažįstu, tačiau tikiu, jog tapsi man vienu iš svarbiausių žmonių. Tikiuosi, jog mes viena kitą suprasime ir tapsime geromis draugėmis.

Tavo draugė Olena

**Jokūbas Maziliauskas, 15 m.
Vilniaus Žemynos gimnazija
Mokytoja Violeta Babiedienė**

Mano drauge iš Lietuvos, rašo tau šešiolikmetis Ruslanas iš Ukrainos.

Sveikas, mano drauge iš Lietuvos, mano vardas Ruslanas, man šešiolika metų, gyvenu Ukrainos sostinėje Kijeve. Aš rašau tau šį laišką, nes noriu papasakoti apie savo šeimą ir kas šiuo metu vyksta Ukrainoje, ką išgyvena paprasti žmonės. Lietuva ir jos žmonės labai palaiko mūsų norą gyventi nepriklausomoje Europos valstybėje, priima sužeistus karius, vaikus iš regionų, kuriuose vyksta karas. Jūsų dėka šie vaikai turi galimybę vėl pabūti paprastais vaikais, kurie mėgsta žaisti, svajoti ir juoktis. Šią galimybę iš jų atėmė karas.

Man Jūsų šalis – laisvės simbolis. Istorijos pamokose sužinojau, kad prieš 25 metus Jūs atgavote nepriklausomybę. Sužinojau, kad kelias į nepriklausomybę buvo sunkus ir ilgas, pareikalavęs aukų. Todėl manau, kad Jūs tikrai suprasite mano šalies siekį būti laisva ir nepriklausoma šalimi. Iš anksto noriu padėkoti, kad surasi kelias minutes šitam laiškui perskaityti ir tikiuosi sulaukti atsakymo, nes labai noriu turėti draugų, gyvenančių Lietuvoje. Gal kada net galėtume susitikti.

Šiuo metu gyvenu su mama, nes tėtis po Maidano įvykių su savanoriais kovoja už šalies laisvę ir nepriklausomybę.

Miestas, kuriame aš gyvenu, gali pasigirti savo turtinga istorija, architektūra, gražia gamta. Daug turistų atvažiuodavo pasigrožėti miesto sostine, jos muziejais ir paminklais. Po Maidano įvykių Kijevas tarsi nustojo kvėpuoti, gatvės ištuštėjusios, sumažėjo turistų. Gyvenimas nestovi vietoje. Žmonės eina į darbą, aš - į mokyklą, susitinku su draugais. Truputį pasigirsiu - klasėje aš pirmūnas. Man labiausiai sekasi biologija, todėl ateityje žadu studijuoti biologiją arba mediciną. Dažnai po pamokų su draugais einame pasivaikščioti po miestą. Vaikščiodami mes diskutuojame įvairiausiomis temomis ir dažnai aptariame Maidano įvykius, kaip jie pakeitė mūsų ir mūsų artimųjų gyvenimus. Lankau baseiną, po pamokų dažnai skubu į treniruotes. Vakarų dažniausiai leidžiu namuose su mama, nes ji dabar jaučiasi vieniša ir labai nerimauja dėl tėčio. Dėl jo labai nerimauju ir aš. Norėčiau būti vyresnis ir kartu su tėčiu ginti savo šalį, noriu, kad ji būtų laisva ir nepriklausoma nuo didžiosios valstybės.

Nors Kijeve mes nesusiduriame su kariniais veiksmais, bet su dideliu susirūpinimu sekame įvykius Rytų ir Pietų Ukrainoje, Donecko ir Luhansko regionuose, kur ginkluoti kariai be skiriamųjų ženklų apsupo miestus. Nuolat vyksta susišaudymai, trūksta maisto ir vandens, žūsta civiliai žmonės.

Kaip galima jaustis gerai, kai tavo valstybė plėšoma į gabalus? Krymo pusiasalis jau prijungtas prie Rusijos. Koks bus kitas regionas?

Dabar aš žinau, kokia vertybė yra taika. Kai mano senelis sakydavo, kad didžiausia vertybė yra taikus dangus virš galvos, aš nesuvokiau, kaip tai svarbu. Dabar šis žodis įgijo kitokią prasmę.

Atsisveikinu ir tikiuosi sulaukti greito atsakymo.

Ruslanas

Mano drauge Lietuве,

Rašo tau šešiolikmetė iš Ukrainos. Net neabejoju, kad pastaraisiais metais dažnai girdi mano šalies pavadinimą. Televizija, radijas, internetas, rodos, kaskart paastrėjus ar atslūgus įtampai nusidažo kaip šiaurės pašvaistė: sušvinta itin ryškiai ir vėl tyliai apstemta. Taip nušviečiama padėtis mano Tėvynėje. Tiksliau – *karo* padėtis... Tačiau ne apie karą, ne apie politiką šįkart noriu Tau parašyti... Aš noriu pakalbėti apie *savo*, o ne šalies gyvenimą ir likimą.

Kaip jau minėjau, mūsų šalį krečia baisūs kariniai neramumai (nors, tiesą sakant, net man, gyvenančiai įvykių sūkuryje, sunku patikėti, kad tai vyksta šiandien, moderniam XXI a.)... Taip, Luhansko ir Donecko sritys – tai kraujuojanti ir niekaip neužgyjanti Ukrainos žaizda. Taip, aš TIKRAI tai suprantu, juo labiau, kad Zaporožę, kurioje gyvenu, nuo jų skiria tik plona permatoma gija, kuriai trūkus kraujas išsilietų ir užtvindytų dar didesnę dalį mano mylimos šalies. Nors jaučiama įtampa, tačiau drąsa ir viltis sklinda iš bene kiekvieno ukrainiečio akių. Kada girdžiu savo tėvus kalbant apie nepaprastą situaciją, jaučiu jų tvirtą ryžtą nepasiduoti ir ginti savo ir visų tautiečių laisvę iki paskutinio atodūžio, manyje užverda karštas ukrainietiškas kraujas. Tuomet pagalvoju: „Atsilaikėm karo, bado, skurdo metu. Atsilaikysim ir dabar!“ Tačiau, atslūgus emocijoms, vėl užplūsta kitokios mintys – juk *mes* nekariaujame. Mano tėvai, mano draugai, galų gale ir didžiulė Ukrainos dalis nekariauja. Aš nekariauju... Aš mokausi, lankau būrelius, susitinku su draugais ir gyvenu kaip ir šimtai milijonų kitų paauglių. Pagalvoju apie kitas tautas, šalis, ten gyvenančius žmones – londoniečius, romiečius, vilniečius... Ir tuomet visam pasauliui noriu sušukti: „Aš čia! Aš gyva ir egzistuoju ne vien kaip juodo karo debesies užtemdytos šalies pilietė!“ Aš taip pat, kaip dauguma mano bendraamžių, noriu negalvoti vien tik apie padėtį savo šalyje, noriu koja kojon žengti su visu pasauliu bei jo naujovėmis ir tobulėti visapusiškai kaip pilnateisė Europos pilietė. Taip, suprantu, jog nesu Europos Sąjungos narė, tačiau nenustoju svajoti ir tikėtis, kad kada nors būsiu. O to juk niekas uždrausti negali!

Žinau, jog esu svajotoja, tačiau kuris šešiolikmetis nė kiek nenorėjo pakeisti pasaulio? Juo labiau, kad neretai su draugais apie tai diskutuojame. Kokie būsimė po dešimties, dvidešimties metų? Kokia bus Ukraina? Ar pasivysime nuolat modernėjantį pasaulį vis greitėjant gyvenimo tempui?.. Kartais išeiname į mieta, vaikštinėjame po senas gatveles ir, žaisdami lyg vaikai, aptarinėjame įvairias Zaporožės erdves: štai čia galima įrengti parkelį jaunimui, o ten – vandens atrakcionų parką, kiek toliau matyti kelios vietos, puikiai tinkančios kino teatrui, o štai ten, baigę studijas, būtinai įkursime didžiulį prekybos ir pramogų centrą su madingiausių drabužių parduotuvėmis ir geriausiomis picerijomis!.. Ir kartais man atrodo, kad jaučiu sovietinių laikų dvelksmą, ir mano laisvai, jaunatviško maksimalizmo kupinai sielai darosi ankšta ir nebėra kuo kvėpuoti. Nesuprask klaidingai: aš, kaip ir mano draugai, myliu savo miestą, tačiau negaliu nepastebėti, kad daugelyje sričių jį tobulinti reikia daug sparčiau negu galima įsivaizduoti, tad, baigusi universitetą, planuoju atnaujinti Zaporožę: diegti mieste naujoves, kurti jaunimui mielą atmosferą ir priartinti gyventojus prie europietiškos pažangos. O iki to dar daug laiko, kurį noriu tinkamai išnaudoti.

Manau, jog šis laiškas Tau geriau leis suprasti ne vien visos mūsų (arba panašaus likimo) tautos, bet ir atskiros jos dalies – tokių jaunų žmonių kaip aš – gyvenimą. Šį laišką rašau siekdama ne vien išsipasakoti, bet ir norėdama surasti būdų, kaip sušvelninti situaciją, pagerinti žmonių santykius, panaikinti skaudžius dalykus. Rašau Tau, nes žinau, kaip Jūsų tauta palaiko mus. Rašau žinodama, kad Jūsų tautai teko atsakingas išbandymas apsisprendžiant dėl Nepriklausomybės atkūrimo, dar sunkesnis ir skaudesnis – ją apginant lemtingąjį Sausį 1991 – aisiais... Rašau, nes tikiu, kad bendraujantis ir bendradarbiaujantis jaunimas gali labai daug. Tikiu, jog kartu galime griauti nusistovėjusias stereotipines „sienas“, skiriančias mūsų kultūras. Aš labai norėčiau apsilankyti Jūsų šalyje, prisiliesti prie jos garbingos istorinės praeities, kultūrinio gyvenimo, giliau pažinti lietuviškas tradicijas ir papročius. Juo labiau, kad Lietuva yra Europos geografinis centras, o Vilnius per amžius garsėja kaip svetingas ir įvairiatautis miestas. Tikiu, jog pabuvusi Jūsų šalyje pasisemčiau naujų, man dar neatrastų, žinių ir patirties, kurias galėčiau taikyti ir savo krašte. Aišku, mainų programos tarp Lietuvos ir Ukrainos nevykdomos, kaip ir moksleivių ekskursijos į šias šalis, tačiau pabandyti galima, tiesa?

Kiekvienas esame *savo* tautos dalis, kiekvienam *savas* likimas, tačiau yra dalykų, kurie vienija visas tautas, visas karštai plakančias širdis – tai Meilė gimtajam kraštui, siekis jį padaryti gražesnį, geresnį, sukurti ramią ir jaukią šalį, kurioje galėtume laimingai gyventi mes, oriai sentų mūsų tėvai, džiugiai krykštautų mūsų vaikai... Manau, kad būdami vieningi ir bendradarbiaudami, nors esame skirtingo kraujo ir kalbame kiekvienas savo kalba, galėtume pasiekti bendrą tikslą - sukurtume pasaulį be smurto, baimės, keršto, pykčio ir kvailių intrigų... O kas, jei ne mes, jauni ir entuziastingi, galėtumėte padaryti geriausiai? Būtų įdomu sužinoti, ką apie tai manai Tu, mano drauge gintaro šalyje. Galbūt Tau kilo naujų gražių idėjų, kaip išspręsti painų Ukrainos

klausimą? Norėčiau, kad parašytum man apie savo kasdienybę, mintis, svajones, siekius, papasakotum apie draugus, jų šiandienos rūpesčius ir džiaugsmus, kad galėčiau pajusti jaunatvišką nerimastingą dvasią, kuria gyvenate Lietuvoje. Aš su nekantrumu lauksiu Tavo atsakymo, nes man labai svarbu žinoti, kad gyvenimas tęsiasi, kad Laisvė egzistuoja visai netoli nuo Ukrainos, kad ji visai čia pat, ranka pasiekiamo, tik reikia tikėti, siekti, nenuleisti rankų ir neprarasti Vilties. Juk laukti liko tiek nedaug, tiesa?

Mergaitė iš Ukrainos

**Lina Bogdanova, 16 m.
Juodšilių „Šilo“ gimnazija;
Mokytoja Jolanta Gumbrevičienė**

Sveika, mano sena vaikystės drauge!

Tikriausiai jau nebeprisimeni, kaip atrodau, o gal jau net pamiršai, kas aš tokia? Pamenu, prieš keletą metų mes kartu žaidėm smėlio dėžėj, mūsų tėvai puikiai sutarė, mes visą vaikystę praleidom kartu, ir kaip pamirši šitokią draugę kaip tu! Tėvai tarėsi mus kartu leisti į pirmą klasę, svajojau kartu su tavim pasipuošusi mokykline uniforma žengt pirmus žingsnius pro mokyklos duris. Bet įvyko netikėtas dalykas, dėl kurio mano tėvai išvyko kartu pasiėmę mane į Ukrainą.

Tą dieną aš iki šiol prisimenu. Tėvai kaip visad tuo pačiu metu mane pasiimdavo iš darželio. Tai buvo paskutinis kartas, kai aš tave mačiau. Atėję namo, tėvai liepė man krauti daiktus ir pasakė, jog važiuojam į Ukrainą senelių aplankyti. Tuo metu aš nesupratau, kodėl tėvai dedasi visus daiktus, kažkaip neatkreipiau į tai dėmesio ir buvau labai nustebusi, nes tai buvo mano pirmas skrydis lėktuvu į Ukrainą. Aš niekad nebuvo pas senelius, nežinojau, kaip jie gyvena, kokia jų kultūra, mane net žavėjo, kad aš skrisiu pirmą kartą į svetimą šalį. Laukiau tos dienos. Tada aš buvau laiminga. Tuo metu, kai atskridom į Kijevą, man atrodė, kad tai ne ką prastesnis miestas už Vilnių. Tik po tiek metų suprantu, kad gimtųjų namų, gimtosios šalies niekas nepakeis.

Ukraina žymiai didesnė valstybė už Lietuvą. Šios dvi šalys turi gražią gamtą, parkus, didelius miestus, bet Ukrainoje miestai žymiai didesni negu Lietuvoje, nes Lietuva maža šalis, kurioje vyrauja ramybė, taika, nevyksta karai ir gyvena ramūs ir geri žmonės. Dauguma Lietuvos piliečių, o ypač jaunų žmonių iškeliauja iš gimtosios šalies ieškoti geresnio gyvenimo kitose šalyse. Mano nuomonė būtų tokia, kad reikia šitaip elgtis, nes vėliau vis tiek pasiilgsi ir atkeliausi atgal į gimtuosius kraštus, tik jau su naujom idėjom, pasiryžęs dirbti tėvynės labui.

Anksčiau Ukrainoje buvo gera gyvent, lengvai pritapau prie bendraamžių, nes mokėjau rusų kalbą ir šiek tiek ukrainiečių. Mokyklos neblogos, mokytojai geri, kalbą išmokau greitai, nes aplik visi kalbėjo su manim ukrainietiška.

Man labai patiko tradiciniai ukrainiečių šokiai. Pamenu, kai būdamos mažos šokom, išsidirbinėjom ir iki šiol aš mėgstu šokti, tai pasirinkau mokykloje tradicinių šokių būrelį. Mes šokam geriausiai visoje Ukrainoje. Net naujasis mūsų šalies prezidentas atvyko mus pagirti ir įteikt mums padėkos raštus, jog šokame ir skatiname vieningumą, skleidžiame tik gerą nuotaiką.

Tikriausiai visam pasauliui jau žinoma, kad 2013 m. lapkričio mėnesį prasidėjo Euromaidano protestai, kai prezidentas Viktoras Janukovičius atsisakė pasirašyti asociacijos sutartį su Europos Sąjunga ir pasirinko stiprinti santykius su Rusija. Dalis ukrainiečių išėjo į gatves pareikšti paramos dėl stipresnių santykių su Europa. Vėliau Euromaidanas tapo protestų ir pilietinių neramumų, kurių metu pradėta reikalauti prezidento Janukovičiaus ir jo vyriausybės atsistatydinimo, banga. 2014 m. sausio 16 d. smurtas pradėjo dar labiau plisti, kai vyriausybė patvirtino antimitinginius įstatymus. Vasario 18–20 d. antivyriausybiniai demonstrantai Kijevo centre užėmė administracinius pastatus, įskaitant Teisingumo ministeriją. Tuo metu tėvai neleido savo vaikų į mokyklas, buvo labai baisu išeiti į gatvę, nusipirkti maisto, nes už kiekvieno kampo galėjai laukti bombos, šūvio arba netikėto spyrio. Po šių įvykių 98 žmonės žuvo, apie 15 tūkstančių sužeista ir apie 100 dingo be žinios. Buvo labai baisu! Po kruvinių protestų parlamento nariai paskelbė, kad prezidentas negali atlikti savo pareigų ir naudodamiesi šalies konstitucija paskelbė naujo prezidento rinkimų datą. Rinkimus laimėjo Petro Porošenka, bet tai nenuramino šalies ir į šalį įsiveržė rusų armija. Tai buvo siaubingas mano gyvenimo laikotarpis ir dabar nėra labai ramu Kijeve iki šios dienos, nes Ukraina bando atgauti Krymą iš Rusijos, bet neišeina ir daugelis žmonių badauja, neturi elektros, juos gelbėja tik ūkis ir nežinia, kada pasibaigs šis baises košmaras šioje šalyje. Mes su tėvais keliausim į šiaurės Ukrainą, kad pasistengtume išgyventi kaip nors šiuos baises metus.

Anksčiau Ukrainoje buvo labai stipri ekonomika, bet dabar po visų šių įvykių per tris šių metų ketvirčius šalyje mažiau nei prieš metus pagaminta mėsos, pieno, kiaušinių. Pernai mėsos gamyba buvo padidinta, bet šaliai neužtenka ir žmonės badauja.

Taigi, kaip matai, mes esame labai sunkioje padėtyje, mūsų šalies ekonomika nusilpo, skurdus gyvenimas, bet ką jau padarysi - reikia kaip nors gyventi ir stengtis dirbti, pinigus taupyti, kad nenumirtume iš bado. Tikriausiai mano tėvai mąsto apie grįžimą į Lietuvą, bent trumpam, kad palauktume, kol viskas aprims Ukrainoje.

Lauksiu tavo laiško, papasakok, kaip gyveni, kaip laikosi tėvai ir, tikiuos, kad greitai susitiksim!

Tavo draugė Lina!

**Loreta Novogrodskytė, 14 m.
Radviliškio r. Pociūnėlių pagrindinė mokykla,
Mokytoja Roma Buivydienė**

Sveika gyva!

Mano drauge iš Lietuvos, rašo Tau keturiolikmetė iš Ukrainos. Tu manęs tikrai nepažįsti: mes nė sykio nebuvo susitikusios, nebendravome elektroniniu paštu. Bet aš vis dėlto išdrįsau Tau parašyti. Manau, Tu mane suprasi...

Esu iš vienos neramiausių mūsų šalies vietų – Donecko. Čia, mano gimtajame mieste, labai baisu. Negaliu patikėti vykstančiu tikrų tikriausiu karu. Anksčiau maniau, kad karą rodo tik filmuose arba jis vyksta kažkur toli toli. O dabar matau karo veiksmus tikrovėje! Ilgą laiką gyvenau ramiai. Dabar tai sunku įsivaizduoti. Ramybė jau seniai paliko mano namus, mano šeimą ir gimtąjį kraštą. Stebiuosi, kaip vis dar esu gyva...

Mano miestas, gražusis Doneckas, įsikūręs ant Kalmiuso upės kranto, ne kartą buvo atakuojamas. Nežinau, kaip aprašyti nežmoniškai stiprų baimės jausmą, kuris apimdavo mane ir kitus žmones, vos išgirdavome šūvių salves, sprogimų garsus. Slėptuvėje, kur būdavo tik moterys ir vaikai, nenuitildavo aimanos, garsus verksmas. Aš stengdavausi tylėti, tik niekaip negalėdavau sulaukyti ašarų, kurios riedėjo ir riedėjo skruostais. Glausdavau prie savęs septyneriais metais jaunesnę sesutę, stengdavausi užspausti jai ausis ir liepdavau užsimerkti. Užsimerkdavau ir pati, nes tada ne taip baisu būdavo. O vis dėlto būdavo labai labai baisu...

Tomis akimirkomis bandydavau įsivaizduoti, kaip elgtųsi mano mama, kaip ji mus ramintų... Mamyte, jeigu tu pirmomis karinio konflikto mūsų mieste dienomis nebūtum darbo reikalais važiavusi į Donecko Petrovskio rajoną... Jeigu tu būtum tada likusi namuose...

Atleisk, nepažįstamoji drauge, kad Tau tai rašau. Kartais labai noriu kam nors išsipasakoti. Kad ir visai nepažįstamam žmogui... Man labai sunku. Sunku, nes netekau ne tik mamos, bet ir tėčio. Vieną vakarą jis tiesiog negrįžo iš darbo namo... Ten, kur jis dirbo, įvyko nelaimė. Sprogimas! Sako, pastatus su ten buvusiais žmonėmis sugriovė BM – 21 „Grad“ salvės. Net nežinau, kas toje situacijoje kaltas, ir tai labai skaudu.

Taip ir likome mes dviese su sesute. Dabar gyvename vaikų namuose. Žinoma, skųstis negalime, nes mumis čia tikrai rūpinasi. Be to, darosi lengviau, kai šalia matome daugybę tokio pat likimo vaikų. Ir vis dėlto mums su sesute taip norėtųsi turėti artimesnių žmonių, su kuriais pasijustume kaip tikroje šeimoje.

Nepažįstamoji drauge iš Lietuvos, nors labai nedrąsu, bet savo svajone norėčiau pasidalinti su Tavimi. Mano svajonė – apsigyventi Jūsų šeimoje. Žinoma, priimti mus ar ne – tai gali nuspręsti tik Tavo tėvai, bet gal Tu su jais pakalbėtum, paprašytum... Mums visai nesvarbu, ar Tavo namai mieste, miestelyje ar kaime: juk visur gyvena žmonės. Mums labai svarbu, kad tie namai yra ramiame krašte. Mažytė Jūsų Lietuva man atrodo kaip tikras laimės kampelis neramioje mūsų planetoje.

Kodėl aš norėčiau gyventi kartu su sesute Lietuvoje? Mano tėvai daug pasakojo apie Jūsų šalį. Juk mama ir tėtis jaunystėje studijavo Vilniuje. Ne tik studijavo, bet ir daug keliavo po Lietuvą. Tai primena nuotraukų pilnas albumas. Dažnai pavartau tą albumą, paskaitau užrašus kitoje nuotraukų pusėje. Užrašai trumpi – tik datos ir vietovės: *Vilniuje, Trakuose, Kaune, Kernavėje, Palangoje, Mosėdyje, Klaipėdoje, Kėdainiuose, Paberžėje, Zarasuose, Druskininkuose*. Laimingi mama ir tėtis stovi prie bažnyčių, pilių, maudosi Baltijos

jūroje, skaidriuose ežeruose. Taip norėtusi aplankyti tas vietas, kur jie buvo nuvykę. Atrodo, susitiktume su mama ir tėčiu. Žinau, kad tai tik apgaulė, bet ji man nors kelias akimirkas leidžia pasijusti laimingesnei...

Mano nepažįstamoji drauge, kuo daugiau Tau rašau, tuo artimesnė man daraisi. Nors dabar kalbu tik aš viena, rašydama Tau laišką, bet juk Tu skaitai mano žodžius – taip mes ir bendraujame. Slapčia viliuosi, kad bandysi padėti man ir sesutei. Mama ir tėtis sakydavo, kad lietuviai nuoširdūs, geri, draugiški, užjaučiantys. Jie visada žavėjosi Jūsų tautos žmonėmis. Būtų gera su tokiais žmonėmis artimiau susipažinti.

Kartais naktimis, kai neima miegas, svajoju. Svajonių sparnai neša mane toli toli... Kaip gera būtų mokytis vienoje iš Jūsų šalies mokyklų! Kol mano gimtajame Donecke buvo ramu, kol galėjau lankyti mokyklą, nelabai norėjau sėdėti pamokose. Tiesą sakant, tada aš nevertinau mokyklos. Tik dabar suprantu, ką reiškia galimybė mokytis. Jei gyvenčiau Lietuvoje ir eičiau į mokyklą, mielai ją lankyčiau ir stropiai mokyčiausi. Pirmiausia stengčiausi kuo geriau išmokti lietuvių kalbos. Žinau, kad būtų nelengva, nes Jūsų kalba labai skiriasi nuo mano gimtosios ukrainiečių kalbos. Bet aš tikrai tikrai ją išmokčiau, nes neįsivaizduoju, kaip galėčiau gyventi Lietuvoje nemokėdama kalbėti ir rašyti lietuviškai. O juk aš svajoju ne tik mokytis gimnazijoje, ne tik baigti dvylika klasių, bet ir įstoti į senąjį Vilniaus universitetą. Labai norėčiau studijuoti tame universitete, nes ten studijavo ir mano tėvai... Baigusi studijas, manau, likčiau dirbti Lietuvoje. Bet visa tai būtų dar labai labai greitai. Kol kas iš savo svajonių pasaulio turiu sugrįžti į realybę – jau ir taip per daug įsivaiojau.

Mano nepažįstamoji bendraamžė iš Lietuvos, labai prašyčiau priimti mane ir sesutę į savo šeimą, į savo namus. Tikiuosi, išgirsi mūsų širdžių nerimą, neleisi numirti mano gražiausiai svajonei... Iki susitikimo!

Tavo draugė iš sugriauto Donecko

**Lukas Vėželis, 17 metų,
Mokytoja A. Jokšienė**

Labas Lukai.

Mano vardas Aleksandras, man šešiolika metų. Aš girdėjau apie Lietuvą – manau, jog ten nuostabu gyventi- niekas nesipyksta, nėra karų. Ukrainoje – ten, kur aš gyvenu – taip nėra. Aš gyvenu kaime, kuris toli nuo miesto, todėl esame šiek tiek saugūs su mama.

Mano tėtis žuvo per „Berkut“ kautynes. Išgyvenusieji pasakojo, kad tą dieną streikuojantys žmonės staiga išgirdo šūvius, keli krito negyvi. Tuomet prasidėjo skerdynės: snaiperiai šaudė į beginklius žmones taip, kad medikams net darbuotis nereikėjo, o žmonės slėpėsi kur galėjo – už gatvės žibintų, už mašinų, už namų kampų – tačiau negailestingos snaiperių kulkos juos pasiekdavo greičiau, nei žmonės pasislėpdavo. Mano tėtis kovojo už Tėvynę, už jos geresnę ateitį, ir žuvo garbingai. Mama ir aš buvome sukrėsti šio kraupaus įvykio, o kūno – kad ir kaip maldavome likusių gyvųjų – niekas negalėjo atnešti. Taip ir liko mūsų tėvelis gulėti toje kraupioje vietoje, mes net negalėjome jo palaidoti. Mama raudėjo – tai buvo žmogaus, netekusio šeimos aprūpintojo, brangaus žmogaus visai šeimai, rauda...

Po kelių savaičių mums paskambino sesė, kuri specialiai dėl tėvelio mirties parsiskrido iš Anglijos, ir pasakė, kad ji apsistojo Donecko oro uoste. Jai tada buvo 19 metų. Mama nuvažiavo jos pasitikti, o aš likau namie. Jaučiau, kad kažkas ne taip. Įsijungiau televizorių ir staiga išgirdau, kad Donecko oro uostas buvo šturmuotas separatistų – viduje susikovė Ukrainos kareiviai (vėliau jie buvo vadinti „kyborgais“, nes jie kovėsi prieš didelę separatistų grupę, o pačių ukrainiečių karių buvo tik keletas) ir kuopa taip vadinamų teroristų. Aš pagalvojau: „Dieve mano! Juk ten mano sesė su mama! Kaip jos jaučiasi? Ar jos gyvos?“. Ir tuomet – mane smaugia ašaros, kai prisimenu šį įvykį – ekrane pamačiau sesės kūną – į ją pataikė teroristo kulka, atskriejusi nuo sienos. Kliudė pačią širdį. O mama prisikvėpavo nuodingų dujų, kai sprogo bomba ir įgriuvo stogas. Aš pravirkau – negalėjau suvaldyti emocijų. Aš tiesiogine to žodžio prasme raudėjau, nesuprasdamas ir sau sakydamas: „Kodėl mes? Kodėl? Ką mes tokio blogo esame padarę, kad nusipelnėme tokios nelaimės?“ Mano sesė man buvo brangiausia – tik ji žinojo, kas dedasi užsienyje, nes tik ji turėjo galimybę išvažiuoti į pasaulį. Daugiau neturiu savo užtarėjos, savo brangiausios sesės – ji visuomet mane užstodavo nuo patyčių, papasakodavo apie užsienio naujienas, padėdavo mokytis. Man teko vykti į Donecko oro uostą atsiimti sesės kūno, rūpintis laidojimo reikalais bei lankyti ligoninėje mamą. Sesę palaidojau netoli mūsų namų esančioje pievoje – ji mėgdavo ten būti... Teliko tik mama - aš be jos daugiau nieko neturiu. Mama - pats brangiausias man žmogus šiame pasaulyje. Stengiuosi jai padėti žolelių arbatomis, bet jokio poveikio nėra. Mums baisu, nes neseniai buvo nutrauktas elektros tiekimas, nėra nei šviesos, nei šilumos, O Rusija grasina Ukrainai ekonomine blokada, kad nutrauks dujų tiekimą - tuomet neturėsime nieko. Apokalipsė! Aš nežinau ką daryti.

Mes su mama labai išsigandę, todėl aš nutariau parašyti šį laišką tau, lietuvi, kad susimąstytum ir pradėtum vertinti, ką turi. Privalai susimąstyti, jog ateis tokie laikai, kai kils baisus karas, žmonės praras viską, ką turėjo.

Mes buvome nuskriausti likimo, lygiai taip pat gali atsitikti visiems kitiems. Tikiuosi, kad per ateinantį laiką padėtis mūsų šalyje pagerės ir tuomet viskas bus taip, kaip seniau – niekas nekariaus, visi bus laimingi ir linksmi. Ir kad mano mama pasveiks – to irgi labai tikiuosi. Tada galėsiu jus pakviesti į svečius, parodyti, kokia graži yra mūsų gamta. Gerai pagalvok, lietuvi, ką turi ir brangink tai, nes bet kada gali ateiti tokia diena, kai prarasi viską. Tuomet jau nieko nesusigrąžinsi, nes bus per vėlu.

Aleksandras

**Karolina Vainauskaitė, 19 m.,
Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centras,
Danutė Gavenauskienė**

Mano mielas drauge iš Lietuvos, rašo tau šešiolikmetė iš Ukrainos Čerkasų srities, gimtojo Kanivo miesto. Istorijos kryžkelėse mūsų tautos išgyveno panašų likimą. Tavo tauta prieš 25 metus pirmoji žengė į laisvę, o mano tėvams rūpėjo, kad tik jums pavyktų. Jie išmoko jūsų laisvės pamokas. Todėl mes gimėme laisvoje šalyse. Tačiau šiandien tavo šalis taiki ir stipri, o mano krašte neramu, todėl šis laiškas - mano vilties šauksmas į Lietuvą.

Mano mielas drauge, tikriausiai pritarai, kad tik visiškai abejingas kitam, gali paminti žmogaus svarbiausią troškimą būti laisvam ir nepriklausomam. Net feodalizmo epochoje, tokioje žiaurioje nehumaniškoje tikrovėje, buvo žmonių, gerbiančių kito žmogaus laisvę. Štai XIX amžiaus viduryje baudžiauninkas Tarasas Ševčenka. Paverstas pono tarnu, neturintis teisės į savarankiškumą 1829-1831 m. Lietuvos Vilniaus universiteto Dailės fakultete išdrįsta mokytis piešti. Už šį pomėgį jį nubaudžia - beteisai negali ugdyti savo talento. Tarasas Ševčenka kartu su kitais baudžiauninkais basas pėsčiomis varomas iš Lietuvos sostinės Vilniaus į Peterburgą. Peterburgo inteligentai atkreipia dėmesį į jo meninę prigimtį ir bando jį išpirkti iš baudžios. Ponas užsiprašo dešimteriopą kainą. Ne taip greitai galima buvo surinkti reikiamą sumą ir kurį laiką poetas lieka baudžiauninku. Tačiau pagaliau pinigai sumokėti ir Tarasas Ševčenka atgauna laisvę. Sidabro medaliu baigia Rusijos imperijos meno akademiją. Atsisakęs studijų užsienyje, išvaikščioja Kijevo apylinkes ir klauso ukrainiečių liaudies dainų, pasakų, rašo eiles, piešia senovės paminklus, piliakalnius, pilių griuvėsius. Kas tie žmonės ar žmogus pasirūpinęs, kad Tarasas Ševčenka būtų laisvas? Tai buvo rusų dailininkas Karlas Briulovas, ieškojęs lėšų išpirkti skriaudžiamam žmogui. Tai jo dėka iš paniekinto baudžiauninko Tarasas Ševčenka tapo ne tik ukrainiečių tautos nepriklausomybės, bet ir žmonijos kultūros simboliu. Karlo Briulovo, laisvo žmogaus gestas, brangus kiekvienam nepritriučiam prievartai ir agresijai.

Mielas drauge, kokie kilnūs yra žmonės, kuriems rūpi ne tik jų pačių, bet ir kito žmogaus laisvė! Šiuo metu mano brolis dirba lietuvių Aivaras Abromavičiaus, Ukrainos ekonomikos ministro, komandoje kaip antikorporcinės komisijos narys. Tai sunkus darbas. Ukrainos biurokratija dar stipri, oligarchai ir šešėlinis verslas klesti, nes juos palaikančių yra Radoje. Kai Aivaras Abromavičius už piktnaudžiavimą valdžia atleido valstybinės įmonės vadovą, mano brolis su savo komanda nuvyko į tą įmonę. Juos paprasčiausiai išvijo. Tai rodo, kokie esame nesaugūs savo valstybėje. Maži „karaliukai“ vis dar tūno savo „karalystėse“. Paralelinės valdžios salelės silpnina mano šalį. Ministras Aivaras Abromavičius subūrė jaunimą kovai su atgyvenusiais papročiais - papirkinėjimu, valstybės lėšų vagystėmis. Lietuviai visais laikais suprato ukrainiečius. Su mumis buvo lietuvių ir per Oranžinę Ukrainos revoliuciją. Mano brolis - tada dvylikametis paauglys - prisiminė apie lietuvių pagalbą. Iš brolio pasakojimų žinau, kad tavo tauta suprato Vasario revoliucijos įvykius Euromaidane. Žinau, kad užjauti mano brolius ir seseris Ukrainos rytuose, kur už laisvę mokama didžiulė kaina – žmogaus gyvybė. Mano brolis baigęs Odesos universitete ekonomiką, parašęs ne vieną straipsnį apie 1932–1933 metų holodomoro aukas, negalėjo likti kovos nuošalyje. Kai 2013 metų gruodį pirmą kartą žmonės išėjo į gatves protestuoti dėl nepasirašytos Europos Sąjungos sutarties, brolis buvo dar nebaigęs studijų. 2014 metų žiemą jis man pasakė: „Jei Maidanas pralaimės ir korumpuoti žmonės liks valdžioje, mes neturėsime nei įstatymų, nei valdžios, nei ateities.“ Jis prisidėjo prie Maidano kovotojų. Pasitraukus korumpuotai valdžiai, atrodė, kad Maidanas laimėjo. Tačiau tada prasidėjo Rusijos intervencija. Brolis buvo sužeistas Debalceveje, kur kovėsi kaip Nacionalinės gvardijos savanoris. Debalcevės pragare buvo sužeistas. Operavo jo peršautas kojas. O dabar rementais pasiramsčiuodamas eina į darbą, kad kurtų naująją Ukrainą.

Mielas drauge, kai tu skaitysi šį laišką, mano brolis bus grįžęs atostogų į Kanivą. Stovėdami prie Taraso Ševčenkos paminklo kalbėsime apie Lietuvą, ieškosime stiprybės prisimindami mūsų tautos laisvės golgotas ir svajosime apie naujos Ukrainos ateitį. Kova tęsiasi. Ačiū, kad esate su mumis. Šlovė Ukrainai! Šlovė mūsų didvyriams!

Pagarbiai, Alesia

**Monika Bušmaitė, 16 metų
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Mano drauge iš Lietuvos,

rašo Tau šešiolikmetė Tania iš Ukrainos. Kaip laikaisi Tu? Gi taip greitai bėga laikas. Sunku patikėti, kad prabėgo jau pusė metų nuo mano paskutinio apsilankymo Lietuvoje. Per tuos metus nebuvo nė savaitės, kai nebūčiau žiūrėjusi nuotraukų iš mano vizito Lietuvoje. Iki pat dabar negaliu atsidžiaugti, kad turėjau tokią nuostabią galimybę- gyventi labai geroje šeimoje; gyventi šalyje, kurioje einant gatve gali jaustis saugi; pamatyti tiek daug nuostabių gamtos kampelių bei parkų; susipažinti su Tavimi, Tavo šeima, bendraamžiais. Man ši viešnage buvo kaip trumpas sapnas, iš kurio nesinorėjo pabusti.

Džiaugiuosi, kad nors Jūs turite galimybę gyventi tokioje gražioje ir taikioje šalyje, kurioje nevykdomi oro antskrydžiai, negriaudėja sprogimai, nevyksta susišaudymai, nesugriautos Jūsų mokyklos, miestai, kaimai. Patikėkite, kokie Jūs esate laimingi, kad galite gyventi be įtampos dėl savo bei artimųjų saugumo, kad Jūsų tėvams ir artimiesiems nereikia dalyvauti karo veiksmuose.

O mūsų šalies kasdienybė kitokia- mes vis dar kasdien girdime, kaip šaudo. Beveik pusė mano pažįstamų vaikų tėvų- kovotojų už Ukrainos laisvę gretose. Kariauja visi, kurie nori apginti savo tėvynę, šeimą nuo tokios netikėtos agresijos. Mes netikėjome, kad po Maidano bus tokios žiaurios pasekmės. Baisu, kai matai juodus maišus su žuvusiųjų žmonių kūnais ir supranti, jog jie jau niekada neapgins savo tėvų. Baisu, kai matai ligoninėse karo suluošintus jaunos žmones ir gali tik įsivaizduoti, kaip Jiems reikės mokytis gyventi iš naujo, jau netekus rankų ar kojų.

Mano gimtajame mieste Zaporozėje šiuo metu gyvena daug pabėgėlių iš karo apimtų regionų. Šiems žmonėms organizuojama visokeriopa pagalba: maistas, drabužiai, apgyvendinimas. Aš dalyvauju šiuolaikinės choreografijos liaudies teatro kolektyvo „Feniksas“ veikloje. Mes organizuojame labdarinius koncertus ir surinktus pinigus perduodame itin skurstantiems žmonėms. Manau, kad Maidanas bei visa karo eiga pakeitė ir vaikų mąstymą, kad per pastarąjį pusmetį greičiau subrendome, pradėjome daugiau galvoti apie savo bei tėvynės ateitį. Mes tampame Ukrainos patriotais, karo atmosfera mus visus paskatina gilintis į savo šalies istoriją.

Kalėdos-stebuklų metas. Šiuo laikotarpiu pildosi pačios slapčiausios svajonės. Aš vis dar negaliu patikėti, kad po dviejų savaitių prasidės šiuolaikinės choreografijos liaudies teatro „Feniksas“ gastrolės Palangoje. Aš jau dabar esu labai laiminga už mums suteikiamą galimybę nors savaitę gyventi taikos atmosferoje, aš jau dabar matau, kaip tarp Jūsų nuoširdumo ir šypsenų aprims mano kolektyvo nariai. Mes vėl tapsime vaikais- linksmiais ir nerūpestingais.

Ačiū Jums, kad patys neturėdami tvirto ekonominio pagrindo, jaučiate pareigą padėti mums- karo nualintiems žmonėms.

Tania
Zaporozė

**Monika Krikštaponytė, 18 m.,
Ukmergės r. Taujėnų gimnazija;
Mokytoja Loreta Zdanienė**

Nepažįstamoji Monika iš Lietuvos,

Tikriausiai keista gauti laišką iš žmogaus, kurio nepažįsti, bet begalinis smalsumas privertė mane surasti drąsos, prisėsti ir parašyti Tau laišką, kad ir kaip bijojau ir abejojau. Troškimas pažinti jūsų kraštą, apie kurį pirmiausia išgirdau iš savo senelės, o dabar nuolat pasakoja mano jaunesnė sesuo, nes neseniai lankėsi Lietuvoje, nustelbė baimę rašyti nepažįstamai merginai. Pagalvojau, jog reikia tiesiog griebti šansą ir susipažinti su žmogumi iš Lietuvos, daugiau sužinoti apie jūsų draugišką valstybę ir artėti link savo svajonės, kurios kol kas neišduosiu, bet labai norėčiau, kad ji išsipildytų.

Manau, turėčiau prisistatyti ir papasakoti apie save, kad mes galėtume tapti draugėmis. Mano vardas Marina, man šešiolika metų, esu iš Ukrainos, Kamenecas Podolės miesto. Turiu seserį Juliją, kuriai dvylika metų. Tu su ja susipažinai Ukmergės miesto šventėje, kurioje ji šoko (Grįžusi namo Julija papasakojo,

kad apsikeitėte adresais.). Mano tėvas yra mokytojas, o mama administracijos darbuotoja. Dar turiu broli Danilą, kuriam devyniolika metų. Mano tėvynę draskantys nesutarimai paveikė visų ukrainiečių gyvenimą, taip pat ir mano šeimos – mano brolis buvo pašauktas į karius.

Aš labai jaudinuosi dėl savo brolio. Gal man nereikėtų apie tai pasakoti nepažįstamajai, bet labai bijau, kad jam neatsitiktų ko baisaus. Motina taip pat nerimauja, bet stengiasi raminti visą šeimą, o tėvo akyse įžvelgiu pasididžiavimą ir jaudulį. Matau pasaulį, kuris griūva, ir netgi truputėlį pavydžiu savo sesei jos vaikiškumo ir nesuvokimo. Su broliu esame artimi ir jo išvykimas mane stipriai paveikė. Daugelis nesupranta mano pacifistinių pažiūrų ir nusistatymo prieš karą, nes mano, kad už tėvynę reikia kovoti su ginklu rankose, o aš norėčiau savo šalyje taikos, apie kurią galiu tik svajoti. Kiekvienas pranešimas iš Danilo – tai laimės kruopelė. Jis vis dar gyvas. Atsiprašau, kad mūsų susipažinimo laiške rašau apie savo liūdną gyvenimo patirtį. Turėtume kalbėti apie pozityvesnius dalykus ir tiesiog melstis, jog visas pasaulis gyventų taikoje.

Aš kaip ir tu domiuosi menu. Mokausi sustiprintoje meno ir anglų kalbos mokykloje. Groju tradiciniu Ukrainos styginiu instrumentu – bandūra ir rašau trumpas istorijas. Julija minėjo, jog tu taip pat groji kelias muzikos instrumentais ir šventėje skaitei savo kūrybą. Gal kada galėtume apsikeisti savo kūriniais? Visada norėjau artimiau susipažinti su kitais rašančiais, persikelti į jų sukurtus pasaulius, kur viskas yra gražu, ramu, tylu...

Kaip minėjau, aš gyvenu Kamenecas Podolės mieste. Gal Tau bus įdomu sužinoti, jog jis įkurtas Tavo tautiečių? Aš pasidomėjau ir sužinojau, jog jis įkurtas Lietuvos kunigaikščio Algirdo laikais, bet miestą įkūrė kita LDK kunigaikščių giminė, jei neklystu, Karijotaičiai. Sužinojusi tai, supratau, kodėl mano mieste taip gerbiama Tavo tauta ir kodėl mano senelė, kurios tėvas lietuvis, apie Lietuvą kalba taip pat meiliai kaip apie gimtąją Ukrainą, netgi tėtis, progai pasitaikius, išdidžiai primena istorinius faktus, siejančius mūsų abiejų tautas. Norėčiau tau pristatyti savo miestą ir pakviesti tave jį aplankyti, kai vyks vienas iš mūsų žymesniųjų festivalių. Manau, kad kai tu atvyksi, mes pirmiausia turėtume aplankyti du vienas šalia kito esančius muziejus (meno ir istorijos), nes abi mėgstame meną. Tikriausiai norėsi pamatyti mūsų senamiestį, Podolės Kameneco tvirtovę ir Stepono Batoro bokštą. Taip, taip, jis pavadintas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio vardu.

Manau, jog didžiausią įspūdį visiems mūsų miesto svečiams palieka Šv. Petro ir Pauliaus katedra. Ji stovi miesto centre. Katedra yra didelė, erdvi, o lauke stovi minaretas, pastatytas turkų. Keista, kad prie katalikų bažnyčios stovi minaretas, bet, pasak istorijos, turkai sutiko pasitraukti iš miesto tik su sąlyga, kad liks stovėti jų minaretas. Jų reikalavimas buvo įvykdytas, bet ukrainiečiai minareto viršuje pastatė auksinę Marijos skulptūrą savo stipriam tikėjimui išreikšti. Norint įeiti reikia praeiti Palaiminimo vartus, pro kuriuos patenkama į sodą. Sodas pasakiškai gražus, kai jame pražysta visos rožės. Kiemelyje stovi dvi skulptūros – mūsų vietiniam didvyriui ir popiežiui Jonui Pauliui II atminti. Būtinai pasiimk fotoaparata! Iš sodelio atsiveria nepakartojamas miesto ir pilies vaizdas. Katedros viduje, kairėje, stovi marmurinis sarkofagas ir skulptūra, skirta atminti lenko pono dukrai. Neišduosiu istorijos apie ją, nes po to bus neįdomu. Kaip muzikantei noriu pasakyti, jog katedroje yra dideli vargonai – jų garsas tiesiog dieviškas. Labai tikiuosi, jog Tu aplankysi mane ir pamatysi savo akimis Ukrainos grožį.

Išduosiu Tau savo svajonę, kurią minėjau pradžioje. Mano svajonė – pirmiausia aplankyti Tavo tėvynę, geriau ją pažinti, o po kelerių metų galbūt studijuoti Lietuvoje. Tikiuosi, kad tu atrašysi į mano laišką, ir aš mažais žingsniukais trepsėsiu link savo tikslo. Prašau tavęs papasakoti apie save ir jūsų krašto kultūrinį gyvenimą. Julija sakė, kad Lietuvoje gražūs miškai ir ežerai, o juk gamta yra daugelio menininkų ir rašytojų įkvėpimo šaltinis. Nesvarbu, kur gyveni, žmones vienija kūryba, o įkvėpimas kaip ir draugystė atsiranda netikėtai.

Marina, šešiolikmetė iš Ukrainos

Radvilė Ručaitė
Kėdainių kalbų mokykla
Mokytoja Agnė Milašienė

‘Heart-to-heart’

I am not open to many people. I'm usually quiet and don't really like attention. So if I have chosen to write and be open with you, it means you must be very special to me.

I'm writing to you from the country I live in, Kiev, which is in Ukraine. For a start, I want to tell you about the place itself and the situation here. Ukraine is the biggest country in Europe, yet the population

is less than in Germany or France. One of the most popular traditional Ukrainian dishes is borsch – very tasty beef and meat soup that is known in almost all countries in Europe. Ukrainians have invented lots of important inventions and built the world's biggest plane. To be honest, the country is unbelievably beautiful with the variety of Ukraine's natural environment and an impressive cultural heritage.

But yet there was something wrong recently. You have probably heard about Euromaidan. It was a wave of public protests beside of wrong government's decisions. Many people were injured during these protests. Lots of Ukrainians emigrated because of these unrests. The biggest tragedies are in the past, I hope, but we'll never forget the victims of that. I am thoroughly persuaded that beautiful things should happen in my life if I distance myself from the negative. Not so long ago Kiev was a kind of peaceful city. Shining city lights in the evening, voices of happy teenagers, busy people, hustle and bustle in the streets.... I used to ride my bike in the early mornings, because I felt relaxed and happy and also it was a good workout. I liked shopping and going out with my best friend. It is a thousand pities but she died in one of the protest waves, oh, she was such a fighter. I said her not to go to that square, but she didn't listen. I miss her very much, I think about her every day. Now everything has changed. I don't cycle in the mornings, because I'm afraid of some local people, who are jobless and don't have a love of life. I'm afraid going out because the place I live in is devastated, like there are glass splinters everywhere, lots of rubbish and sad faces. I hate seeing sad faces. I don't want to feel depressed, I wish just to forget everything and move on. I won't give up because I keep my dreams alive and remember that all things are possible for those who believe.

Among the problems most actually for the youth are low personal income, low parent's take-home pay, and bad living conditions because of our current economical situation. The situation in my family isn't enviable. My mum had to look for a second job; dad works hard but earns little. It's not fair but such is life. My neighbors are extremely friendly and hospitable people and the warm and inviting atmosphere of their house always attracts their numerous friends. But facts are facts and there are four generations living in that apartment. They cannot afford to buy another apartment or a house. Even if they could manage to do it, they would be faced with other additional expenses.

Youth problems are caused not only by today's economic hardships. The worst destabilizing factor in the modern Ukrainian community is the crisis of consciousness and cultural and moral values. Nevertheless teenagers take active part in life of community. For example in Greenpeace young people learn to love their land and the world that surrounds them. This organization protests against environmental pollution, murder of all animals. Some young people work in their church organizations. Others are engaged in political parties and organizations such as: The Union of Ukrainian Youth, the Scouts,

I have to admit that strong dead-set and swinging people try to pull out all the stops. I don't surrender hope that the youth won't abandon their native towns. I do believe that future belongs to the young.

Raimund Tatol,

**Vilniaus automechanikos ir verslo mokykla,
Bukiškių skyrius**

Mano drauge iš Lietuvos,

Rašo tau šešiolikmetis iš Ukrainos. Norėčiau tau ir visai Lietuvai padėkoti už didžiulę pagalbą labai sunkiu mums metu. Per šį baisų karą mano gimtajame krašte aš labai suaugau – pradėjau daug mąstyti ir noriu su tavimi pasidalinti savo mintimis apie karą ir žmogaus orumą. Norėdami kalbėti apie žmogaus orumą, pirmiausia atsakykite sau į klausimą, kas yra karas. Vienoje senoje maldoje prašoma, kad Dievas gelbėtų nuo karo, ugnies ir maro. Tai kas jis, jei žmogus jį iškėlė į trijų nelaimių viršūnę? Ir žinau, ir nežinau, nes jame glūdi tokie prieštaravimai ir paradoksai, kad jaučiuosi lyg spręščiau lygtį su daugeliu nežinomųjų. Istorijos vadovėliai išaiškina karų priežastis, išanalizuoja pasekmes, bet pati esmė lieka atsietą nuo žmogaus. Karas suvedamas į valstybių konfliktų lygmenį, lyg valstybė nebūtų žmogaus sukurta prievartos institucija. Manau, kad šis paskutinis karalių argumentas, kaip karą pavadino vienas mokytas žmogus, nėra vien tik ginklų kalba. Karas – tai agresyvi žmogaus atmintis, tūnanti giliai pasąmonėje, įsigaužusi nuo pat žmonijos pradmenų. Kai reikėjo stipriojo teise ginti savo išlikimą, asmeninę ir rūšinę egzistenciją, kova buvo ir savisauga, ir perspektyva įsitvirtinti tarp kitų egzistencijos formų. Netgi viešpatauti ir valdyti, pajungti sau tai, kas pakludavo fizinei prievartai. Istorijoje liko garsių mūšių vardai, liko žemėlapiuose sutartiniais ženklais paženklintos jų vietos: Salaminas, Poltava, Kulikovas, Stalingradas, Borodinas, Durbė, Žalgiris ir t.t. O juk ten paklota tūkstančiai gyvybių, ten žemė sugėrė karštą kritusiųjų kraują, vėjas išnešiojo sužeistųjų aimanas ir mirštančiųjų maldas. Ar tos karo dievo aukos liudija žmogaus orumą? Ar orūs tie, kurie tas armijas įstūmė į mūšį ir suguldė jaunos žmones kaip žemės grumstelius? O dešimtys milijonų, žuvusių Antrojo pasaulinio karo metais, o jų sugriautos

šeimos, o pragarišką siaubą išgyvenę paprasti žmonės – ar jie visi kalba apie žmogaus orumą? Ne, jie gyvybės medžio žaizda, gal metams bėgant randėjanti, mažiau gelianti, pereinanti į istoriją, bet niekada neužgyjanti ir neužgysianti. Nemanau, kas sužeistas medis orus. Gal ir taip, bet jis orus tuo, kad savo randus saugo tyliai ir kantriai, apgaubdamas gyvastingomis atžalomis. Karas – baisus žmogaus egoizmas, žiauriausia forma prasiveržiantis valstybių lygmenyje. Atskiras žmogus nieko nebereiškia. Jis nebėra vertybė kaip asmuo. Žmogus tik statistinis vienetas armijos rikiuotėje, numeris žuvusiųjų suvestinėje. Žmogus su ginklu turi tik dvi paskirtis: arba paleisti kulką į tokį pat kitos armijos statistinį vienetą, arba pasitikti ir savo kūnu apglėbti jo kulką. „Gana žudynių!“ – šis šūkis turėtų skambėti visame pasaulyje. Deja, kuriamos naujos ginkluotės, steigiami vis patogesni placdarmiai, auginamos vis skaitlingesnės ir modernesnės armijos. Net kosmosas panaudojamas žvalgybai, o gal ir dar kažkam. Sakau, kažkam, bet omeny turiu vieną atsakymą – žmogui naikinti. Koks paradoksas! Žmogus nuostabiausią Dievo dovaną – gebėjimą kurti – atgręžia prieš save. Joks kitas žemės gyvūnas taip „moksliškai“ ir beatodairiškai nenaikina savo rūšies. Tai ar žmogus orus? Žmogus orus tik tada, kai kuria, kai visa, ką jis daro, skirta gyvenimui, gyvybės tęstinumui, pasaulio tobulinimui. Kažkada buvo labai populiarius, kiek ideologizuotas šūkis: „Perkalsim kalavijus į arklus!“ Gaila, kad jo skelbiamas veiksmas taip ir liko esamybe netampančiame būsimajame laike.

Turbūt ir manyje glūdi neatpažinta, neatsiskleidusi (o Dieve, kad tik neatsiskleistų) agresijos sėkla. Aš mėgstu žiūrėti veiksmo filmus, karinius trilerius, ir mano sąmonė kažkaip atstumia mintį, kad tie sprogimų pliūpsniuose, ugnies kamuoliuose žūstantieji yra žmonės, kad tykštantys raudoni lašai yra kraujas. Žinoma, tai specialieji efektai, bet jie ne pridengia, o išryškina žvėrišką žmogaus pradą – troškimą naikinti. Neteisus Makiavelis, pasakęs, kad tikslas pateisina priemones. Niekas negali būti kilniau, kaip būti žmogumi ir elgtis kaip žmogus. Ir nėra tikresnio tikslo, kaip būti žmogumi ir elgtis kaip žmogus.

Maksimas Gorkis dramoje „Dugne“ skelbė: „Žmogus – tai skamba išdidžiai“. Taip, bet kariaudami mes patys save sumenkiname, sunaikiname savo prigimtinį išdidumą, nes užsimojame prieš kitą žmogų, taip pat skambantį išdidžiai. Karas bet koku mastu, bet koku tikslu vykstantis, yra sukeliamas paties žmogaus. Niekas jo neprimeta iš šalies. Žemės drebėjimai sugriauna ištisus miestus, galingi cunamiai nušluoja salas ir pakrantes, ugnikalniai užpila gyvenvietes, bet tai yra gamtos šėlsmas, jos jėgų veikimas. Žmogus, protingiausias gamtos tvarinys, dažnai elgiasi kaip pats neprotingiausias, kirsdamas šaką, ant kurios pats sėdi. Jis skuba lopyti gamtos katastrofų padarinius, bet nemažina ginkluotės, negesina amžinai kur nors rusenančių karo židinių. Politologija ir psichologija gali išvardinti daugybę priežasčių, dėl ko įsižiebia ir įsiliepsnoja kariniai konfliktai pasauliniu mastu, bet viskas, manau, slypi pažeistoje žmogaus prigimtyje. Bandau pasitelkti metafiziką. Atsverčiu Šv. Rašto Pradžios knygą. Randu, kad kiekvieną kūrinių dieną Dievas įvertino kaip gėrį: „Ir Dievas matė, kad tai buvo gera.“ Taigi, jokiam blogiui nebuvo vietos, nebuvo ir neturėjo būti, nes ir pats žmogus buvo kaip gėris, sukurtas pagal Dievo paveikslą, t.y. gavęs galią mylėti. Būtent mylėti, būti santaikoje su Kūrėju ir visa kūrinija, o ypač su savimi, turėti dvasios ramybę, nešti į pasaulį gėrį. Kada mes pajutome karo dvasią savyje? Gal tada, kai patikėjome, jog galime būti kaip dievai? Net nežinau, kur tie pradmenys. O gal tada, kada Kainas užmušė Abelį ir per brolių dūstę į pasaulį prasiskverbė mirtis? Gudraminčiai šmaikštuoja, kad būtent ten, laukuose prie Edeno, ir įvyko pirmasis pasaulinis karas, nes žuvo ketvirtadalis žmonijos. Galbūt mūsų asmens gelmėse glūdi apsauginis mechanizmas, kuris neleidžia suvokti karo esmės, pamatyti jo pasekmių. Padirginame vaizduotę aštriais kino filmų kadrais, ramiai cituojame praeities karų faktus, smalsiai lankome kadaise klestėjusių ir sunaikintų miestų griuvėsius, klaidžiojame mirties stovyklų ir lagerių labirintais, bet iš siaubo mums nestingsta kraujas; geriausiu atveju džiaugiamės, kad čia ir dabar gyvename taikiai. Ir viliamės, kad tai, kas kažkada nutiko kažkam, manęs nepalies. O juk esame žmonijos, tos pačios, kuri nesiliauja save naikinusi, dalis. Pasibaisėję turėtume išprotėti. Gal ir gerai, kad mūsų protas nepriima to, kas pražūtinga sąmonei. Keista, kad rengiame įvairias akcijas už gyvybę, smerkiame negimusius kūdikių žudymą abortais, steigiamo gyvybės langelius, bet motinos ramiai atiduoda savo sūnus į armiją, palydi juos į „karštuosius“ pasaulio taškus kaip taikos palaikytojus. O kiek jie ten palieka žuvusių vietos gyventojų, kurie „nepalaikė“ taikos, o kiek jų patys grįžta cinkuotuose karstuose. Oriai grįžta, pridengti savo valstybės vėliava. Argi tikra yra taika, kuri palaikoma karine jėga. Sakoma, kad prievarta mylimas nebūsi, o vis dėlto prievarta brukame kitiems savo tvarką, ideologiją, religiją, gviešiamės didžiulių teritorijų, tiesime nagus į gamtos turtus. Net jei sakysime, kad gynybinis ar taikdariškas karas yra teisingas, jis vis tiek smurtas, vis tiek nukreiptas prieš žmogų. F.Šileris, didysis vokiečių dramaturgas, pasibaisėjęs pripažino: „Baisus net ir teisybė yra smurtas“.

Ne, karas nesuderinamas su žmogaus orumu, su mūsų pašaukimu būti laimingais. Ir vis dėlto sudarome sąlygas karui kilti. Kuo toliau, tuo labiau prarandame savo orumą, kasdienybėje įsukti įvairių dvasinių ir ekonominių krizių, varginami neaiškių ir nesibaigiančių, nepasotinamų troškimų. Kartais man atrodo, kad esame kaip tie vorai, kurie uždaryti stiklinėje, suėda vienas kitą. Karo bacilos mūsų dvasioje tūno kaip žnypliarankis vėžys, nuolat iškišdamas savo rudą ūsą ir tykodamas patogios progos. Ko gero, kovoti yra lengviau negu mylėti. Karui reikia jėgos, o mylėti – drąsos, nes meilė mus daro labai pažeidžiamus dvasios plotmėje. Jei įveiktume savo dvasios prieštaras, atkurtume Kūrėjo mums duotą į dieviškumą kreipiančią prigimtį. Jei užuot grūmėsi vieni su kitais ir siekė viešpatauti pajėgtume mylėti, karas liktų kaip tolimas ir nepaaiškinamas mitas. Tada žmogus tikrai skambėtų išdidžiai.

**Robertas Strakauskas, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Konsultavusi mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Sveikas, Tada Paulauskai,

mano vardas Aleksandras, esu atvykęs iš Ukrainos, man 16 metų. Beje, mes esam bendrapavardžiai, tėtis man pasakojo, kad Paulauskų pavardė populiari Lietuvoje. Mano tėtis yra lietuvių tautybės, jis gimė, augo Lietuvoje, būdamas 23 metų išvykęs stažuotis į Ukrainą ten sutiko mano mamą ir, ją pamilęs, pasiliko gyventi svetur. Iki šiol dar nei karto nesu buvęs Lietuvoje, tačiau po įvykių mano gimtinėje Lietuva suteikė mums galimybę gyventi čia ramiai ir laimingai. Mokykloje mokytoja skyrė užduotį parašyti padėkos laišką kokiam nors žmogui. O padėkoti norėčiau visiems lietuviams ir Lietuvos valstybei, žinoma, tai šiek tiek nerealu, visiems laišku neišsiuntinėsiu, tad nusprendžiau parašyti laišką visiškai nepažįstamam žmogui.

Prasidėjus kariniams veiksams mano gimtinėje teko pamatyti ir patirti labai daug nemalonių ir slegiančių įvykių. Vieną ankstyvą rytą mane pažadino sprogimų garsai, aš nespėjau net apsirengti, kaip viena iš bombų nukrito tiesiai ant mūsų namo. Lubos, sienos griuvo manęs, aš, kaip ir mano tėvai, likau prispaustas po nuolaužų krūva. Toliau tik prisimenu tai, kaip atsibudau ligoninėje šalia tėčio, o man paklausus, kur mama, tėtis sutriko ir nerado tinkamų žodžių man pranešti liūdnos žinios, tačiau to ir nereikėjo, viską pamačiau jo akyse. Širdis tą akimirką lyg plyšo pusiau, nejaučiau jokio skausmo, nors buvo lūžę 7 kaulai ir susiūtos kelios žaizdos galvoje. Palata buvo gerokai perpildyta, joje gulėjo daugybė po sprogimo sužeistų žmonių. Tą akimirką tegalėjau galvoti, kad likimas yra neteisingas, skriausdamas nekaltus žmones ir atimdamas iš manęs ir tėčio mums brangiausią žmogų.

Tėtis tik išėjęs iš ligoninės pradėjo ieškot galimybės, kaip išvykti iš Ukrainos, kadangi jis lietuvis, Lietuva mums suteikė prieglobstį. Jau po poros mėnesių po nelaimės mes sėdėjome lėktuve, kuris gabeno mus į Lietuvą. Prisimenu, jaučiau palengvėjimą, bet ir baimę, sukau galvą, kaip seksis svečioje šalyje. Tačiau atvykus čia jau pirmomis dienomis nerimas atslūgo. Visi, kuriuos teko sutikti, buvo tokie geraširdiški, mandagūs bei paslaugūs. Po daugelio mėnesių pagaliau pasijutau saugus. Netrukus pradėjau mokytis su savo likimo draugais iš Ukrainos ir gyvenimas vėl pradėjo mane džiuginti. Šiandien yra lygiai pusmetis, kaip aš jau Lietuvoje, čia turiu susiradęs nemažai draugų. Prisitaikyti man nebuvo sunku, kadangi moku gerai rusų, bei šiuo metu jau gan lengvai kalbu lietuviškai.

Lietuvoje yra gerai, tačiau dažnai prisimenu savo šalį, draugus bei artimuosius, likusius ten. Kaip tu manai, ar aš galėsiu grįžti namo? Ar tas karas dar ilgai tęsis? Ir apskritai, kodėl tokiuose šalių politiniuose žaidimuose turi nukentėti nekalti žmonės? Į paskutinį klausimą gali man neatsakyti, per tiek laiko aš pats neradau atsakymo į jį... Geriau papasakok man apie savo šeimą, gyvenimą, būtų įdomu sužinoti, koks Jūsų požiūris į mus, pabėgėlius.

Noriu iš visos širdies padėkoti tau ir visai Lietuvai už svetingumą. Čia jaučiuosi saugus. Dabar suprantu, kad visas tas pragaras, kurį teko patirti, buvo likimo siųstas išbandymas, kuris mane padarė stipresniu, gyvenimą mylinčiu žmogumi. Reikia džiaugtis kiekviena smulkmena, kiekvieną dieną turime priimti kaip dovaną. Likimas stebina, vieną dieną, atrodo, esi visko netekęs, tačiau po to supranti, kiek turi daug. Lietuvoje vienas draugas mane išmokė prieš užmiegant padėkoti Dievui už tai, kad turiu tėtį, esu sveikas, turiu rankas, kojas, galiu matyti, girdėti, užuosti ir visa kita, kas tą akimirką džiugina. Prisipažinsiu, dėkoju kasnakt, kartais net kelis kartus per dieną.

Šia mintimi norėčiau su tavimi atsisveikinti, lauksiu tavo laiško. Nesupyksiu, jei ir nesulauksiu, viliuosi tik to, kad tai, ką parašiau, palietė ne tik tavo mintis, bet ir širdį.

Su pagarba ir meile Aleksandras

**Rosita Ernistaitė, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Mielas mano drauge iš Lietuvos,

rašo Tau šešiolikmetė Ksenija iš Ukrainos. Šiandien ypatinga diena, nes gavau nedidelę dovanėlę iš Lietuvos (turbūt artėjančių šv. Kalėdų proga), tad nusprendžiau Tau parašyti bei pasidalinti savo nuotaikomis ir jspūdžiais. Gavau tai, ko turbūt man labiausiai reikėjo – spalvotų pieštukų ir tušinukų. Labai mėgstu piešti, tad šių dalykų man tikrai labai reikia. Gan senokai bepiešiau, nes neturėjau jokių priemonių, o nueiti nusipirkti – net nekilo mintis, per daug pavojinga. Bet kažkoks nepažįstamasis išgirdo mano norą ir jį išpildė, dabar vėl galėsiu pratęsti savo darbus. Tiek daug esu nupiešusi, bet gaila, kad niekas negali to pamatyti, įvertinti mano talento. Rašau Tau todėl, kad kai pamačiau, iš kur ši dovanėlė atkeliavo, labai apsidžiaugiau. Seniai buvau gavusi kokią dovanėlę, įprastai gaunu iš pažįstamų, tėvų, senelių, o dabar – iš Lietuvos! Iš šalies, kurios nepažįstu (bet esu nemažai apie ją girdėjęs), iš žmonių, kurie labai dosnūs. Apie Lietuvą esu tiek daug girdėjęs, tiek daug ji padėjo mūsų šaliai... Lietuvos savanoriai pasirūpino mūsų kariškiais, atsiuntė jiems šiltų drabužių ir avalynės, taip pat padėjo mūsų mokykloms atsitiesti. Lietuva mūsų šaliai pastaruosius metus skyrė didžiąją dalį savo humanitarinės pagalbos. Girdėjau, kad Lietuva mums geranoriškai padeda, nes pati, Jūsų žmonės nuėjo panašų kelią.

Turbūt žinai, kas vyksta mano šalyje. Kas gi gali nežinoti? Čia taip baugu, baisu net koją iškelti į gatvę, nes aplink tik aidi šūviai, sprogimų garsai, nuo kurių ausys užgula ir daugiau nieko nesigirdi. Dabar sėdžiu palėpėje, palindusi po stalu, ten, kur saugu ir ramu, rašau Tau, mielas drauge. Turbūt Tu nežinai, ką reiškia gyventi tokioje aplinkoje, kur nėra menkiausias tylos. Viskas tik aidi. Tik ir svajoju, kad kuo greičiau viskas baigtųsi, bet kai vėl pasigirsta šūviai – išsiblaško visos svajonės. O kaip tau sekasi? Kaip Lietuva besilaiko? Man taip įdomu pasidarė, kai gavau šią dovaną, taip norisi dar daugiau sužinoti apie Lietuvą. Kartais taip pagalvoju, jog norėčiau gyventi Lietuvoje, ten taip gražu, ramu ir tokia kultūringa šalis. Taip norisi atsidėkoti Lietuvai, kad pasirūpino mūsų kariais, nepamiršo įteikti ir dovanų, bet esu tokia bejėgė prieš esamus veiksmus lauke. Baisu net nosį iškišti, kad nieko nesužeistų. Nepaisant to, kad negaliu atsidėkoti realiai, tai noriu, kad bent Tu žinotum, kokia aš dėkinga Jūsų šaliai!

Kaskart, kai pradėdu svajoti apie kitokį - geresnį - gyvenimą, realybė vis užgožia visas mano svajones, kurios pamažu išnyksta ir tampa neįgyvendinamos. Taip pasiilgau tų nerūpestingų dienų, kai galėdavai kvatoti, vaikščioti, kvailioti dėl nieko nesirūpindamas. Pasiilgau to gryno oro kvapo, žolės žalumos, paukštelių čiulbesių, ko seniai neregėjau ir negirdėjau. Bet turbūt dar ilgai nei girdėsiu, nei regėsiu, bet labai tikiuos, kad padėtis pasikeis. Kiekvienas šūvis ar sprogimas vis labiau gąsdina, atrodo, tuoj apkursi nuo šių stiprių garsų, neįmanoma net su tėvais normaliai pakalbėti, nes girdisi tik šūviai, o ne tėvų balsai. Aš taip trokštu pabėgti iš šio kambario, atrodančio kaip kalėjimas, bet kai vėl pasigirsta šūviai, dingsta visi troškimai.

Vis viliuosi, kad visa tai jau greitai baigsis ir galėsiu džiaugtis kiekviena diena, kurių anksčiau nevertinau, leisdavau laiką veltui, tiems dalykams, kurie yra beprasmiški. Nekartok mano klaidų, džiaukis kiekviena diena, nes niekada nežinosi, kada būsi įkalinta viename kambaryje tarp keturių sienų ir negalėsi niekur išeiti. Kai galėsi tik pasvajoti apie įvairiausių dalykus, kurie vargu ar kada beišsipildys, ar jie bus įgyvendinami. Tikiuosi, kad su Lietuvos pagalba jau greitai mūsų šalis išlips iš šios gilios bedugnės.

Su meile Ksenija

Donbasas

**Rugilė Pužaitė, 15 m.
Jono Pauliaus II gimnazija,
Mokytoja Ramunė Andriulienė**

Mielasis drauge,

Rašau tau, nes noriu nugalėt tą slegiantį vienišumo jausmą čia, Ukrainoje. Nors tai tik iliuzija, tačiau jaučiu, kad jeigu neišsipasakosiu tau, neparašysiu ir krauju neišraižysiu mano galvoje susimaizgiusių minčių, aš prarasiu blaivų protą. Man nereikia atsakymo, aš tik noriu žinoti, jog ten kažkur, kur mano karma nenulėmė man gimt,

yra laimingi žmonės. Kad ten kažkur yra daug šeimų ir visus aplanko kalėdų stebuklas...kol kas mano stebuklas bus šis popierius bei rašiklis. Ir man to pilnai užtenka.

Šiandien tik prabudus toliau už šiūvių garsus nugirdau čiulbantį paukštelį. Jis sveikina mane kas rytą kaip ir vaikų murzinos šypsenos, ten, apačioje, spardant iš negyvo kariškio pavogta batą. Gražu. Norėčiau ir aš purvinais dantimis šypsotis pasauliui, bet turiu galvot iš ko pragyvent, sau valgyt pasidaryt, nes jau trys savaitės kaip neužuodžiu kiek prisvilusios košės kvapo rytais. Jau trys savaitės kai miegu ramiai, nes netrukdo mamos raudos už sienos. Trys savaitės kai radau ją užsidusiusią savo lovoj. Trys savaitės kai kas ryt atsimeņu jos prašviesėjusį žvilgsnį. Tada pagaliau supratau tai, apie ką rašė Francas Kafka savo apsakyme "Pataisos kolonijoje", tas autoriaus tiksliai nupasakotas "prašviesėjimo išsikamavusiame veide atspindys", kurio prieš tai jokiam veide nebuvau regėjusi. Aš pagaliau pamačiau džiaugsmo kupinas galias akis žiūrinčias tolyn. Gražu. Nors širdį spaudė - girdėdama mamos verksmą ir matydama kad ji stebi mane jausdavaus ne tokia vieniša. Tai irgi gražu buvo. Pražuvo. Nebebus.

Bet aš jau pripratau, mat labai naivu ir juokinga būtų manoj šaly išgyventi dėl netekčių. Neliūdėjau, kai tėtis išėjo ir nebegrįžo— mama sakė, kad dabar mažiau pinigų maistui reiks leisti; neverkiau, kai brolis virto rožine migla – mama sakė, kad mažiau bus dėl ko jaudintis, tad nesureikšminu ir jos pačios mirties. Viskas laikina, ir nereikšminga kaip ir aš pati - bejėgė savo valstybėje, našlaitė savam pasauliui, lašas kraujo jūroje. Nors retai apie tai pagalvoju, nes papildomoms mintims savo darbe laiko neskiriu.

Dirbdama apylinkės valgykloje praleidžiu lygiai dvylika valandų ir penkias minutes. Per tiek laiko suplaunu 500 nešvarių indų, spėju pasislėpusi už sienos suvalgyti lėkštėje esančius maisto likučius, nuvalyti 50 stalų ir nelabai švariu vandeniu išplauti valgyklos grindis. Kol visą tai darau, aš skaičiuoju sekundes. Kiekvienas vis besikeičiantis ir vėl sugrįžtantis skaičius nukreipia mano mintis. Iš tiesų nenoriu galvot apie būtį, nenoriu ieškoti prasmės gyvenime, nenoriu leisti sau suvokti kas realiai vyksta. Mielas drauge, nebegaliu nuslėpti savo baimės kiekvieną kartą einant dirbti, kiekvieną kart žvelgiant į apniokotus namus ir pamiškėse kartais besimėtančius žmonių kūnus. Vis dar turiu naivių svajonių, kad viskas bus geriau. Baisiausia – kad jomis tikiu.

Mano didžiausia viltis yra Lietuva. Į ją turėjo atvykti mano sesė, su dar 40 ukrainiečių studijuoti. Negaliu patikėti, jog mano sesuo gavo tokią galimybę. Tiesiog tirpstu iš džiaugsmo pagalvojus, kad vieną dieną aš ir ten būsiu kartu su ja ir nebereiks žiūrėt į spardomą kruviną batą rytais. Nors man labai sunku įsivaizduoti save šiltuose jaukiuose namuose, mylinčių žmonių terpėje. Tokį jausmą jutau kai buvau labai maža, dabar jo be proto ilgiuosi. Man labai įdomu kaip gi mano sesuo laikosi. Ji žadėjo parašyt vos tik atvykus...jau praėjo mėnuo. Aš vis dar laikiu. Kadanors tikrai sulauksiu.

Vėl kreipiuosi į tave, brangus drauge. Labai sunku yra „apnuoginti“ savas emocijas kažkam kitam, tačiau jaučiu palengvėjimą savo sieloje ir negaliu rasti pakankamai pakilių žodžių išreikšti padėkai už galimybę užmegzti ryšius. Didžiausi linkėjimai iš šlubuojančios Ukrainos!

**Rugilė Rinkevičiūtė, 16 m.,
Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija,
Mokytojas Antanas Jurčys**

Mielas drauge,

ačiū už tavo nuoširdų laišką. Buvo gera skaityti ir žinoti, kad tu su savo šeima esate sveiki ir laimingi. Šiuo metu man yra labai sunkus metas, kuris išmokė mane vertinti šiuos dalykus, nes bet kurią minutę tai galiu prarasti.

Tikriausiai jau girdėjai – situacija mano gimtinėje Ukrainoje yra gana sudėtinga. Rusijos agresija vis dar nesibaigia. Žmonės daug kuo yra nepatenkinti. Kartais atrodo, kad šalyje visuotinė sumaištis ir panika. Turėjome išleisti daug savo vyrų į baisiuosius karo laukus. Dalis iš jų grįžta labai sužeisti, kiti visai negrįžta. Daugelis šeimų liko be namų ar neturi iš ko pragyventi. Emocijos užplūsta kiekvieną: vieni verkia, kiti rėkia, kiti į nevirtą puola. Dažnai su tavimi kalbėdavom apie tokius dalykus istorijoje, bet niekada netikėjau, kad tai gali nutikti būtent man, mano tėviškei, kad tai gali vykti tiesiai prieš mano akis. Niekados negalvojavau, kad pasiilgsiu tos ramios monotonijos, kai kasdien būdavo namai, mokykla, būrelis, namai. Dabar žinau, ką jautė E. M. Remarko knygoje „Vakarų fronte nieko naujo“ aprašytas jaunas kareivis. Nevirtis, nežinia ir baimė. Visą tai pažinau vos per kelias savaites. Dabar nebeįsivaizduoju, kas manęs laukia. Gal liksiu be pastogės, gal prarasiu mylimus žmones, gal pagaliau būsiu išgelbėta. Labiausiai pykstu, nes neturiu atsakymų. Nežinau, kodėl tai vyksta, ir nežinau, kada tai baigsis. Jaučiuosi sumišusi ir pasiklydusi, kaip visi ukrainiečiai dabar.

Šiuo metu stengiuosi praleisti kuo daugiau laiko su šeima ir padėti žmonėms. Tapau savanore. Padedu sužeistiesiems netoliese esančioje ligoninėje. Kadangi esu dar tik šešiolikmetė ir neturiu daug patirties, galiu tik tvarstyti, prižiūrėti ir budėti. Iš tikrųjų, tapau laimingesnė. Niekada negalvojau, jog tiesiog padėdama žmonėms galiu pasijausti taip gerai (siūlyčiau ir tau išbandyti savanorystę). Kadangi turiu nuolatos bendrauti su pacientais, sužinojau daug įdomių dalykų. Mums padeda daug valstybių, tarp jų ir Lietuva. Kalbėdama su ligoniu, kurį turiu prižiūrėti, sužinojau, jog po kelių savaičių keliaus į vieną iš Lietuvos sanatorijų, kad galėčiau greičiau atsigausti. Pasirodo, kad daug žmonių, kurie buvo sužeisti mūšio lauke, yra vežami į Lietuvą gydytis. Sulaukėm iš Lietuvos ir daug daktarų, seselių, kitų specialistų. Gera buvo girdėti, kad net tokia nedidelė šalis kaip Lietuva stengiasi mums padėti. Net gražu žiūrėti, kaip vienai valstybei patekus į nelaimę, kitos atskuba padėti. Tada iš tiesų pasijaučiu mylima. Tuo metu realybė neatrodo tokia baisi. Gal pagaliau viskas grįš į savo vietas... Gal galėsiu grįžti prie savo mokslų. Neseniai sužinojau, kad daug mano draugų išvažiavo į Lietuvą. Girdėjau – bus sukurta klasė tik ukrainiečių vaikams. Galėjau ir aš vykti su savo draugais, bet nusprendžiau pasilikti čia. Jaučiu – manęs čia reikia labiau. Taip pat nenoriu palikti šeimos. Labiausiai jaudinuosi dėl savo sesės. Ji turės vykti studijuoti. Tikiuosi, kad ji gaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės stipendiją, kuri yra skiriama gabiems Ukrainos studentams studijuoti Lietuvos universitetuose bakalauro, magistro, doktorantūros studijose. Mano sesė tikrai to nusipelnė, ji daug mokėsi, dirbo ir stengėsi. Tikiuosi, kad vieną dieną ji sugrįš ir prisidės prie mūsų tėvynės atkūrimo. Tada mes tikrai atsidėkosime visoms šalims, kurios mums padėjo.

Deja, man jau laikas baigti, dar turiu padėti mamai ruošti vakarienę. Džiaugiuosi, kad tau viskas gerai. Taip pat esu labai dėkinga už Lietuvos žmonių paramą. Ir, aišku, dėkoju tau, kad išklausai mano išgyvenimų. Visados nekantriai laikiu tavo atsakymo.

Kalyna

**Samanta Zabarovskytė, 17 m.
Mokytoja Asta Jokšienė**

Miela Erika,

Žinau, kad anksčiau ar vėliau vis tiek perskaitysi šį laišką, todėl ir rašau būtent tau, savo brangiai draugei iš Lietuvos. Iš dalies labai liūdna, kad esi labai toli, ir susisiekimas su tavimi vertas nulių. Žinai, tikrai rašau iš širdies, nes labai norėčiau su tavimi pasimatyti. Vis dar turiu vilties, kad mums pasiseks greitu metu tai padaryti. Bet, manau, kad turėjau Tau parašyti šitą laišką. Bet tu žinai – nieko nėra be reikalo. Aš tiesiog prisiminiau tave. Tu visada mintimis esi šalia manęs – aš tai žinau. Todėl norėčiau paklausti, kaip tau sekasi? Kaip laikaisi? Kas naujo? Dažnai, iš tikrųjų netgi labai dažnai apie tave pagalvoju. Kad turėtum prisiminimą, kad turėtum truputį manęs. Kreipiuosi į tave dėl iškilusių rimtų problemų. Turbūt jau girdėjai. Apie jas paskelbė jau net laikraščiuose. Mano situacija labai liūdna. Nesu tokia linksma, kaip tau atrodė. Mane žlugdo, jog esu, galima sakyti, pasmerkta...

Dabar norėčiau papasakoti apie savo nelengvą situaciją. Gyvenu Ukrainoje, kur padėtis yra siaubinga, ne taip kaip pas jus Lietuvoje. Čia pas mus mažai kas turi galimybę ramiai ryte atsikelti ir, pavalgus pusryčius, daryti susiplanuotus darbus, nes pas mus vyksta karas, siaubingas karas. Mūsų šeima daug ko neteko. Mums reikėjo palikti savo būstą ir teko persikraustyti.

Tačiau ir pati situacija Kryme daugiau negu keista. Tai tik patvirtina, kad Ukrainos valdžia nėra abejinga kasdieniniam vietos gyventojų skausmui ir žada vykdyti antiteroristines operacijas, kiek tik reikės, kol nugalės prorusiškus teroristus, kurie drauge su reguliariąja Rusijos armija apiplėšinėja, prievartauja ir žudo vietos gyventojus, įsakinėja ir taip pat organizuoja įvairias provokacijas. Mes, vietiniai Krymo gyventojai, turime jiems paklusti, nes jei priešinsimės, bus dar blogiau... Jie vietos gyventojams net nepadedą kariauti su teroristais bei priešintis okupantams.

Man ir mano šeimos nariams kyla klausimas: kodėl Ukraina taip gelbėja rytų separatistus? Patys iš ten pabėgę žmonės teigia, jog Ukrainos valdžiai šios teritorijos yra svarbios strategiškai, be šių rytinių žemių Ukraina praranda sunkiąją pramonę ir apskritai didelę darbininkų klasę – darbo jėgą – angliakasių, metalo pramonę ir taip toliau. Nes juk Rytuose sukonzentruota Ukrainos metalo ir anglies pramonė. Praradę šias žemes jie paranda labai daug. Bet įdomu tai, kad Marijupolis ir Doneckas yra miestai, kuriuos pastatė ir įkūrė Rusija, tas gamyklas pastatė ir įkūrė rusai, ten gyvena ir dirba rusai. Ir pati problema yra ta, kad jie nenori dirbti Kijevui. Ir, aišku, Rusija palaiko sau lojalius separatistus. Nežinau, ar čia į temą, bet karas ten žiaurus – brolis žudo brolių, o ukrainiečiai tik “primeta” geručius. Girdėjau kelių moterų pasakojimus, kad patiems

ukrainiečiams giliai “dzin” tie žmonės- jie tuos miestus apšaudo raketomis, eina į orą darželiai, mokyklos bei gyvenamieji rajonai. Dar pasakojo taip, kad pabėgėliai bandė sprukti į Kijevą, bet ten neįmanoma buvo būti, nes tai, kad esi iš rytų, yra kaip stigma- tavęs nekiančia,- tada žmonės bėgo į Lietuvą.

Dar vienas įdomus faktas: moteris pasakojo, kad Porošenka vis nepaskelbia karo padėties šalyje, tariamai jis kaunasi su teroristais, nors ten vyksta realus karas; aukų skaičius daug didesnis nei teigiama. Ir ji sakė, kad tai yra daroma todėl, kad žmonės nebėgtų iš Ukrainos, nes kol nėra karo padėties, tol jie negali prašyti tam tikro pabėgėlių statuso užsienyje. Labai įdomus momentas: pasirodo Porošenka, kad išlaikytų populiaciją ir darbo jėgą, leidžia juos sprogdinti, bet pabėgti- nesuteikia galimybių. Ir tai tik maža dalis to, kas ten iš tiesų vyksta...

Dėl ko ukrainiečiai maldauja pagalbos iš Vakarų, ypač iš Amerikos? Nes jiems per sunku apsiginti. Europa viską žino ir žaidžia pagal aplinkybes, tad ir tenka pagalbos tikėtis iš JAV. Kryme gyvena 2,5 mln. žmonių, o kiek sužeistų, kad tu žinotum, mano drauge... Mes kažkaip turime susivienyti ir galų gale įveikti ir išspręsti šią rimtą problemą, kad būtų taika. Netrukus pradės emigruoti iš Ukrainos daug žmonių. Mano šeima irgi svajoja apie Lietuvą, nes ten ramu, yra taika, be to, gyvena draugiški žmonės. Labai prašau, suteik man ir mano šeimai pagalbą, kad galėtumėm emigruoti į Lietuvą. Ten galėtumėm išbūti kurį laiką, truputiuką pakentėti be namų, o paskui galėtumėm grįžti, kai viskas aprims... Tačiau kol kas mums tik belieka pasvajoti apie tai...

Labai prašau suteik man pagalbą. Jei pasisektų susitikti, tau papasakočiau įvairių mūsų šeimos išgyvenimų. Labai lauksiu tavo atsakymo į mano laišką.

Su meile ir laukimu,

Miglė.

Krymas

**Laura Savickaitė, 15 m.
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Sveika, Elena,

Kaip laikaisi? Koks gyvenimas Lietuvoje? Aš esu iš Ukrainos Kateryna Kolesnyk, man yra 17 metų. Mūsų mokyklos bendrauja tarpusavyje ir gavome Jūsų mokinių laiškus, taigi man teko Tavo laiškas. Labai dėkoju už dovaną – trispalvę vėliavą. Mūsų mokykloje daug kalbama apie Lietuvą, kaip Jūsų šalis padeda mums, ukrainiečiams, tokiu sunkiu laikotarpiu. Nesitikėjau per savo gyvenimą išgyventi karą, bet ką gi padarysi – visko gyvenime būna ir aš bei kiti dėkojame Lietuvai už Jūsų paramą mums, negana to, kad skiriate mums milžiniškas sumas (per 30 mlrd. eurų), bet ir palaikote ir padedate visaip, kaip įmanoma, ir už tai mes esame labai dėkingi. Tikiuosi, kad greitai viskas baigsis ir galėsiu toliau gyventi savo gyvenimą.

Taigi gyvenu gana žinomame Ukrainos mieste – Donecke. Tikrai nepavydėtina vieta gyventi. Kiekvieną dieną bijau, kad kas nors nesusaudytų ar nebombarduotų mūsų mokyklos. O kaip pas Jus? Juk Lietuvoje nevyksta nieko panašaus. Žinau, kad Jūsų šalyje visi gali laisvai viskuo dalintis, rašyti viešus straipsnius ar tiesiog išlieti savo širdį, todėl ir aš norėčiau pasidalinti su Lietuva savo istorija ir viliuosi, kad daug žmonių galės tai išgirsti.

Taigi, kaip ir sakiau, esu Kateryna Kolesnyk ir gyvenu Ukrainoje – Donecko mieste. Turiu tris jaunesnius brolius, kuriais aš viena turiu rūpintis ir išlaikyti visą šeimą. Kodėl? Mano mama išvykusi į Angliją, ten ji dirba, bet pastaruosius metus nieko iš jos negirdėjome, telieka spėlioti – kas nutiko. O tėvas? Tėvas bedarbis ir alkoholikas. Negana to, kad po mokyklos einu 5 km iki darbo – indų plovėjos ir padavėjos, bet grįžusi vėlai namo turiu kentėti tėvo pykčius, barnius ir smurtą. Dažnai į mokyklą ateinu su mėlynėmis, bandau paslėpti jas po pudra. Auklėtoja vienintelė bando man padėti, bet nieko iš to neišeina, tik apie tai sužinojęs tėvas dar stipriau prilupa mane ir mano brolius. Blogiausia, kad neturiu kam pasiguosti ir paprašyti patarimo. Neturiu aš draugų. Vienintelė mano draugė prieš metus žuvo, atsidūrė netinkamoje vietoje netinkamu laiku. Ji ėjo pro šalį, kai staiga atlėkė rusų bombos. Negaliu ramiai apie tai kalbėti. Ir ką tu manai apie tokius rusų veiksmus? Už ar prieš? Kad ir kaip bebūtų, nenoriu plėtoti tos temos, tad pereikim prie galbūt šiek tiek gražesnės temos – pakalbėkim apie meilę.

Tikriausiai žinai daug apie meilę? O gal net turi vaikina? Jei taip, tai kokie santykiai su juo? Tikriausiai galvoji, kodėl aš taip domiuosi. Tuoju papasakosiu. Turiu vaikina, jo vardas – Kirill. Jis už mane vyrenis 4 metais. Jis

turi ir darbą, ir mašiną, ir pinigų, be to, beprotiškai mane įsimylėjęs. Atrodo, nuostabu? Bet taip nėra, Kirill yra be galo pavydus. Kartą pamatė, kaip mane įsižiūrėjo nepažįstamasis (kuris nežinojo, kad turiu vaikiną), tai pasigavęs jį Kirill su draugais žiauriai primušė. Ir mane dar aprėkė, kad nedrįsčiau jo išduoti. Kirill pamišęs dėl manęs ir iki ausų įsimylėjęs, bet yra dar viena problema – aš jo nemyliu. Jis man atgrasus ir nenoriu su juo būti, bet bijau su juo skirtis, kad dar ko neiškrėstų. Aš Kirill nemyliu, aš jo, galima sakyti, nepakenčiu, aš myliu kitą – Sergey. Mes kartu dirbame kavinėje, abu plauname indus, su juo linksma ir jaučiu, kaip mums gera kartu. Tik nežinau, ar jis jaučia man tą patį. Ar aš jam patinku ne vien kaip draugė, o gal daugiau? Bijau rizikuoti Sergey ir savo saugumu palikdama Kirill. Ką darytum mano vietoje? Tikrai situacija ne iš lengvųjų.

Taigi susumuokime viską – mano šalyje vyksta velniava, turiu viena išlaikyti šeimą, mamos nėra, tėvas smurtautojas, draugių neturiu, turiu pamišėlį, maniaka vaikiną ir Sergey – žmogų, kurį myliu. Ne kokia situacija. Neslėpsiu, dažnai galvoju apie savižudybę, bet kuris kitas mano situacijoje jau būtų išprotėjęs. Aš esu ant ribos taško - taip arba ne. Dabar man kaip niekada reikia pagalbos. Bet yra ir kitas variantas – galiu už ilgai taupytus pinigus nupirkti sau ir broliams bilietus į Lietuvą ir pabėgti nuo viso šito košmaro.

Ką tu apie tai manai? Galbūt net greit aplankysime Jūsų šalį. Kas žino, visko gali būti.

Kateryna

Ugnė Stulpinaitė, 17 m.
Kauno Jono Jablonskio gimnazija
Mokytoja Ramunė Šmitienė

Doneckas,

Miela drauge iš Lietuvos,

Rašau norėdamas pasakoti Tau savo dar pakankamai trumpo, tačiau netikėtumų ir skausmobei gilių sielos randų kupiną gyvenimo istoriją.

Taigi, dar prieš dvejus metus mokiausi devintoje klasėje, gyvenau normalų paauglės gyvenimą. Mūsų šeima turėjo prabangų ir labai jaukų namą. Turėjome viską, apie ką tik įmanoma pasvajoti. Mano mama verslininkė, o tėtis karininkas, taigipajamos buvogana gausios, ir mes galėjome leisti sau tikrai daug. Taip pat turėjau ir tris vyresnius labai mylimus brolius, kurie jau seniai baigę mokyklą. Už jų visada galėdavau pasislėpti kaip už aukštos, aukštos sienos. Jie taip pat pasekė mylimo tėčio pėdomis ir tapo karininkais.

Šeimoje esu jauniausia ir turbūt labiausiai išlepinta, todėl daugelio sunkių buitinių darbų net nemokėjau dirbti. Tačiau... viena šilta pavasario diena iš pradžių buvo kaip ir visos. Mokykloje mokėmės naujas matematikos formules, svarbiausius fizikos dėsnius, o per istoriją nagrinėjome pirmojo ir antrojo pasaulinio karo etapus. Turėjome parašyti rašinį apie pirmą pasaulinį karą. Prisipažinsiu, tada neturėjau jokio supratimo, kaip žmonės jaučiasi per karą ar kaip jie išgyvena jį, todėl informacijos sėmiausi iš vadovėlio. Tačiau jei šiandien per tą pačią istorijos pamoką parašyti analogišką rašinį, turbūt, prirašyčiau daugiau nei kelis puslapius. Taigi sugrįžkime į tą lemtingą dieną. Tiesa, pamiršau paminėti, jog mes gyvename Donecke. Kai grįžau iš mokyklos, iš karto supratau, jog kažkas ne taip. Namuose buvo susirinkusi visa šeima, įjungtas radijas, televizorius ir telefonai tiesiog sprogo nuo skambučių. Pasirodo, Donecke prorusiški separatistai, be milicijos pasipriešinimo užėmę televizijos kompanijos pastatą, privertė televizijos technikus išjungti ukrainietiškus kanalus ir pradėti transliuoti Rusijos propagandinę televiziją „Rossija 24“. Supratome, kad kartojasi tai, kas įvyko Kryme. Pirmi įtarimai, kad kažkas – negerai, man kilo tuomet, kai gatvėse tiesiog padaugėjo rusų. Dažnai jie būdavo neblaivūs, nešdavosi Rusijos ar Sovietų sąjungos simbolika „papuostas“ vėliavas. Jie būriuodavosi gatvėse, dažnai net nesiorientuodavo aplinkoje, klausinėjo, kur jiems eiti – tai ženklas, kad jie buvo ką tik atvykę iš Rusijos. Vieno jų susibūrimo metu suskambo sena Sovietų sąjungos gyvavimo laikotarpiu populiari daina „Eina rusai“. Vietiniai sutriko, pradėjo sukioti pirštus prie smilkinio, kad esą jie elgiasi kvailai, bet jau buvo per vėlu juos atvesti į blaivų protą. Rusai išsitraukė ginklus. Kas vyko toliau, ne kartą buvo pasakota žiniasklaidoje, gal esi apie tai girdėjusi...

Mano tėtis ir broliai buvo iškviešti į karo lauką ginti tėvynės. Namai akimirksniu tapo tušti ir labai niūrūs. Su mama kiekvieną dieną skambindavome jiems. Netrukus pajutome, ką reiškia karas. Mieste vyravo įvairiausios nuomonės. Vieni tikėjosi, kad rusai atneš išsvajotą taiką ir ramybę, kiti liko ištikimi Ukrainos patriotai. Bijodavome išeiti į lauką, nes labai dažnai pasipildavo kulku lietus, o nuo šūvių garso nepavykdavo užmigti. Nuolatiniame baimėje gyvenome valandų valandas, savaičių savaites ir net visą amžinybę trunkančius mėnesius. O vieną labai šaltą žiemą vakarą mums paskambino tėčio draugai ir pranešė skaudžią naujieną, kad jis sužeistas ir kad medikai teikia mažai vilčių, jog išgyvens. Mus tai labai sukrėtė, tačiau gerų žmonių Tavo šalyje, Lietuvoje, dėka, mano tėtis šiandien gyvas ir visiškai sveikas. Tą patį šaltą ir tamsų vakarą jį su sraigtasparniu

atgabeno į Lietuvos ligoninę ir suteikė būtiną pirmąją pagalbą. Taip pat jam buvo skirtas gydymas, o po ligoninės sekė reabilitacijos programa, po kurios jis vėl gali laisvai vaikščioti ir tarnauti tėvynei. Kai tėtis grįžo pas mus, į savo šeimą, mums atrodė, kad blogiausia jau praeityje.

Tačiau po šios nelaimės, kuri baigėsi laimingai, sekė dar žiauresnė tragedija. Po mėnesio sužinojome - šis žiaurus ir broližudiškas karas pražudė mano mylimiausią broliuką. Mums pranešė, kad jis žuvo per apsišaudymą, kuris įvyko naktį. Ta žinia buvo pati skaudžiausia, kokia tik gali būti. Atvykę į vietą, kurioje virė tikros skerdynės, radome ir savo mylimiausią broliuką, mama susmuko prie jo kūno, o aš mintyse priekaištavau Dievui ir drauge dėkojau, kad gyvenimas padovanojo man tokį nuostabų brolių, iš kurio išmokau daug vertingų dalykų. Šią netektį mums buvo labai sunku išgyventi, tačiau dėl to pradėjome vertinti visai kitus dalykus. Milijono gyventojų mano gimtasis Doneckas dabar primena miestą vaiduoklį. Uždaryti ir užkalti ne tik modernūs biurų pastatai, bet ir „McDonalds“ restoranai. Keturiolika mokyklų ir dvi ligoninės arčiausiai oro uosto vis dar uždarytos. Dar taip neseniai Ščerbakovo parke porėlės vaikščiojo su vaikais. Dabar čia nyku. Čia pilietinis karas ir laimėtojų nebus. Mes visi gyvenom draugiškai, o dabar nebežinom, kas priešas, kas savas... Mūsų miestas niekada nebebus toks, koks buvo. Aš niekuomet nebepamatysiu daugelio veidų – jie žuvo per užpuolimus, sprogimų metu.

Negalėjau net įsivaizduoti to, kas šiuo metu vyksta mano gimtinėje. Baisiausia tai, kad artimiausi kaimynai nebesutaria, nes jų nuomonės nesutampa. Vieni dėl visų neramumų kaltina Rusiją ir Donecko liaudies respubliką, kiti mano, kad dėl visko kalta Ukraina. Asmeniškai aš manau, kad Ukraina leido konfliktui vystytis, o Rusija pradėjo tikrą karą. Mums, Ukrainos patriotams, ne visada Donecke yra saugu, tačiau vis tik kartą vadovaujami savo mokytojų surengėm savotišką meninę-patriotinę akciją „Atrask Ukrainą“ – delnus mirkėm į mėlynus ir geltonus dažus, jais tepėm miesto pavadinimą, pašėm savo piešinius, visa tai fotografavom. Tai buvoviena iš protestų prieš separatistus akcijų. Mes nieko nebijom, norim parodyti savo pilietinę poziciją. Tegu bijo tie, kurie prisidengę įvairias lozungais išdavė tėvynei! Nors dar karas nesibaigė, bet viso pasaulio diplomatų dėka, jis po truputį traukiasi. Gaila, kad mes, ukrainiečiai, negalime pasididžiuoti tokia pergale prieš rusus, kurią jūs, lietuviai, iškovojote per 1991-ųjų metų, sausio 13-ąją. Tačiau mes galime pasidžiaugti, jog mūsų tauta stengiasi ir neišsigando galingų tankų bei nuo galvos iki kojų ginkluotų taip vadinamų „žaliųjų žmogeliukų“. Mes kovojam, kad Ukraina išliktų vieninga ir nedaloma!

Savo istoriją pasakosiu vaikams ir anūkams, kaip seneliai pasakodavo man. Suprantu, kad skaitydama šį laišką, pagalvojai, jog karas tavo tautai tikrai negresia. Bet atmink - pasaulis stovi ant trečiojo pasaulinio karo ribos. Niekada negali žinoti, kas laukia rytoj. Mes taip pat manėme, kad pasaulis jau pamiršo, ką reiškia karas, tačiau nekaltai pralietas kraujas tik įrodo, kad visa tai yra dar gyva. Aš rašau Tau norėdama padėkoti per Tave visai šaliai, kuri mus palaiko nelengvoje kovoje ne tik politiniame, bet ir paprastų žmonių gyvenime. Praėjusią žiemą mus pasiekė rūbų siunta iš Lietuvos. Ir vėl artėja žiema. Aš jos nebijau, nes turiu šiltų drabužių iš Lietuvos. Mano tėtis po gydymo turi puikių draugų lietuvių. Esu dėkinga Lietuvai. Tikiu, kad taika sugrįš į mano šalį ir linkiu Tau niekada nepatirti tokių išbandymų.

Tavo bendraamžė iš šalies, kur vis dar nerimsta pabūklai

**Vaiva Laukžemytė, 17 m.,
Palangos senoji gimnazija,
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Mielas drauge!

Sveikas, kaip laikaisi? Ačiū už laišką, buvo labai smagu sulaukti iš tavęs žinių po tokio ilgo laiko. Man labai įdomu sužinoti daugiau apie tave ir tavo Tėvynę – Lietuvą.

Norėjai sužinoti daugiau apie Ukrainą, šalį, kurioje gyvenu, manau, dabar puiki proga tave su ja supažindinti. Mano šalis antra pagal dydį Europos valstybė. Ji šiaurėje ribojasi su Baltarusija, šiaurės rytuose – su Rusija, vakaruose – su Lenkija, kuri, gaila, skiria mus, kitaip tave būtų lengviau aplankyti, pietvakariuose – Moldova ir Rumunija. Šalies pajūrį pietuose skalauja Juodoji ir Azovo jūros. Prie Juodosios jūros būti dar neteko, tačiau Azovo jūrą buvau aplankiusi ne kartą, kol dar gyvenau rytinėje šalies dalyje. Beveik tris ketvirtadalius mano Tėvynės užima stepės ir plynaukštės. Šalies šiaurė apaugusi tankiais miškais. Vakaruose ir Krymo pusiasalyje palei Juodosios jūros pakrantę driekiasi kalnai. Didžiausi jų – Karpatai. Ak, kaip norėčiau juos aplankyti! Juos mačiau tik nuotraukose, kurias atnešdavo mano draugė, kiekvieną vasarą grįžusi. Manau, tave tai nustebins, bet nuo pat mažens norėjau būti alpinistė, todėl mano svajonė – įkopti į didžiausias pasaulio kalnų viršūnes. Žinau, skamba neįtikėtina, bet juk pabandyti verta.

Klausei ,kaip gyvenu. Mano gyvenimas, čia, Vinycios mieste, yra gana ramus. Gyvenu namelyje netoli Bugo upės, kur vakarais einu pasigrožėti saulėlydžiu. Namas nėra didelis, nes gyvename dviese- mama ir aš. Tikriausiai tau kyla klausimas, kodėl gyvenu su mama. Mano tėvai išsiskyre, atsitiko taip , kad aš likau su mama , o mano brolis liko su tėčiu, bet apie juos vėliau. Ten, kur aš gyvenu- Vinycios srityje - pastaruosiu metu intensyviai vystoma turizmo infrastruktūra, žmonės lanko teatrus, senus muziejus, rūmus Tulčynėje ir Nemyrive, dažnai apsilanko ir mano mieste. Beje , ar žinotai , kad Vinycia 1363 m. buvo įkurta kaip lietuvių tvirtovė? Vadinasi, mano miestas kažkada priklausė tavo protėviams -Lietuvos Didžiajai Kunigaikštystei! Jeigu kalbėtume apie mano mokslus, mokykloje man sekasi gana gerai, nors ir mokytis sunku, bet, kaip rusų rašytojas A.Gercenas yra pasakęs: „Mokslą studijuoti per maža, jį reikia pergyventi. “ Todėl manau , kad žmogus visą gyvenimą nenustoja mokytis. Baigusi mokyklą planuoju studijuoti sostinėje, seniausiame ir viename didžiausių Kijevo nacionaliniame Taraso Ševčenkos universitete- architektūrą. Pasirinkau Kijevą todėl , kad jis viena seniausių Rytų Europos sostinių. Dar vadinamas muziejumi po atviru dangumi. Pastatų architektūra ten nuostabi! Ypač Kijevo Pečorų Laura, kuris yra įtrauktas į UNESCO paveldo sąrašą. Žinau, nors Kijevas toli nuo gimtinės, bet kada nors vis tiek tenka palikti namus, o ir per atostogas galėsiu grįžti.

Kad ir koks šviesus mano Tėvynėje atrodytų gyvenimas , jis turi ir tamsiąją pusę- Rytus. Ten, Donecko mieste, ir pasiliko gyventi mano tėtis ir broliukas Adamas. Manau, girdėjai per žinias apie įvykius tuose kraštuose. Mūsų buvęs prezidentas Viktoras Janukovičius 2013 m. lapkričio 21 d. atsisakė pasirašyti asociacijos sutartį su Europos Sąjunga ir pasirinko stiprinti santykius su Rusija, dėl to ir prasidėjo Euromaidano protestai. 50 procentų mūsų šalies gyventojų sutiko su jo sprendimu, daugiausia rytinė dalis, kuri yra arčiau Rusijos, tačiau mano tėtis su broliuku, nors ir buvo prieš, nespėjo iš ten išvykti. Greitu metu pradėjo vykti įvairūs susirėmimai tarp prorusiškų ir provakarietiškų demonstrantų. Blogiausia tai, kad Rusijos kariuomenė, kuri šiuo metu yra užėmusi Krymo pussiasalį, stipriai remia prorusiškus demonstrantus savo pajėgomis. Bet kol dar situacija nepablogėjo , galiu remtis savo himno žodžiais: „Dar nežuvo Ukrainos nei šlovė, nei laisvė, / Ir mums, mielieji broliai, lemtis darsyk nusišypsos.“ ir tikėtis geriausio, kad neprasidėtų karas...

Bet, mano bičiuli! Noriu padėkoti tavo šaliai- Lietuvai- už didžiulę paramą mums sunkiu metu. Nuostabu , kad Lietuva iš šalies pagalbos gavėjos tapo šalimi donore. Nors ir buvo pasirašytas protokolas dėl Lietuvos ir Ukrainos bendradarbiavimo dvišalės prekybos, investicijų, transporto, energetikos, sveikatos ir socialinės apsaugos, informacinių technologijų, žemės ūkio ir kitose srityse, būtina paminėti, kaip po šių įvykių ji padėjo nuskriaustiems. Būdama kitoje Ukrainos pusėje su tėčiu susisiekiu tik technologijomis ar laiškais, bet sužinojau tiek daug! Kol mano tėtis buvo sužeistas per vieną iš susirėmimų, jį gydė savanoriai iš pačios Lietuvos. Taip pat mano broliukas tavo šalies krepšinio rinktinės „ Žalgirio“ pažadu su kitais 40 vaikų buvo išsiųsti apsilankyti pačioje Lietuvoje - Klaipėdos krašte. Kad tu žinotum, kaip ten jam patiko! Adamas ten susipažino su Neringos miestu, jo istorija ir kerinčia gamta. Lankėsi kūrybinėse dirbtuvėse, galerijose, etnografinėse vietovėse, Neringos miesto savivaldybėje susitiko su jos meru, viešėjo delfinariume, plaukiojo laivu, grožėjosi mariomis bei kopomis, žaidė futbolą. Kaip džiugu , kad vaikai, nukentėję nuo neramumų Rytuose , turėjo galimybę prasiblaškyti, pasijusti saugiau šalyje , kuri tiek daug jiems padėjo. Beje, ar žinotai , kad, siekiant skatinti Lietuvos ir Ukrainos jaunimo bendradarbiavimą, bus steigama Lietuvos ir Ukrainos jaunimo mainų taryba? Galbūt man pasiseks ir aš galėsiu aplankyti tave! Meluočiau, jei sakyčiau , kad nepasiilgau tėčio ir broliuko, artėja Kalėdos ir tikiuosi, kad jie turės galimybę atvykti čia pas mus į Vinycia.

Taigi džiaugiuosi turėdama galimybę su tavimi pasikalbėti apie savo gyvenimą ir tėvynę, bet dabar turiu grįžti ir padėti savo mamai. Kaip visada, lauksiu iš tavęs laiško. Perduok linkėjimus savo šeimai! Tikiuosi , kada nors bendrauti su tavimi ne paštu ir ne raštu, o akis į akį, kai susitiksime.

Su meile

Aneta

**Vilius Petraška, 15 m.,
Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija,
Mokytojas Antanas Jurčys**

Slovjanskas

Mano mielas drauge Kasparai,

Rašau tau taip greitai, nes jau spėjau pasiilgti mūsų „laiškinių“ pašnekesių. Ačiū už tavo laišką, jis buvo nuostabus. Kiekvieną kartą atidaręs pašto dėžutę tikiuosi rasti siurprizą iš Lietuvos, nes žinau, kad tu būsi kažką man atsiuntęs. Taip dažniausiai ir būna – gavau taip lauktą laišką. Perskaitęs dar kartą supratau –

tikrai pasiilgau mūsų susirašinėjimų. Vakar kaip tik mokėmės apie bendrą mūsų šalių praeitį. Ar tau nekeista pagalvoti, kad prieš šešis šimtus metų būtume kovoję po tuo pačiu herbu ir siekę to paties tikslo? Mano galva irgi neaprečia šito fakto.

Mokytojas mums pasakojo apie gerus santykius tarp lietuvių ir ukrainiečių, kurie išlikę ligi šiol. Kelis šimtus metų mus siejo bendra istorija – Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė, carinė Rusija, o vėliau (kad ir kaip liūdna) – Sovietų Sąjunga. Bet visiems keliams lemta išsiskirti ir Lietuvai pradėjo sektis labiau nei Ukrainai. Jūs įstojote į Europos Sąjungą, o mes dar ilgai palaikėme glaudžius ryšius su Rusija. Atrodo, mums nelemta pasiekti ko nors geresnio. Vos tik pasukome teisingu keliu ir pradėjome artėti prie Vakarų, viskas aplink mus sugriuvo. Kai tik atrodė, kad paseksime jūsų pėdsakais ir suartėsime su Europos Sąjunga, mūsų prezidentas iš Rusijos pasiėmė kelių milijardų vertės paskolą. Kaip dabar atsimenu tą vakarą, kai per televizorių žiūrėjau į Kijevo aikštėse susirinkusius tūkstančius žmonių. Visi jie buvo užsispyrę ir siekė vieno tikslo – suartėti su ES ir į ją įstoti. Niekas nežinojo, kas išsirutulios iš šitų įvykių. Iš pradžių Kryme atsirado „žaliųjų žmogeliukų“, o vėliau vienas mūsų šalies regionas pasiskelbė atsiskiriantis nuo šalies ir kuriantis dvi atskiras valstybes. Šalis paniro į chaosą. Viskas, rodos, įvyko akimirksniu. Bet, nors ir mūsų šalies vadovai nusisuko nuo jūsų, nuo visos Europos Sąjungos, jūs vis tiek padėjote ir padedate mums. Iki dabar prisimenu tą dieną, kai visuose interneto portaluose radau straipsnių, šūkių, antraščių, iš kurių supratau, kad yra labai daug palaikančių ukrainiečius. Net draugai (ypač lietuviai), kuriuos pažinojau tik per kompiuterinius žaidimus, mane palaikė. Mačiau, kaip kūrėsi naujos labdaros organizacijos, kurių tikslas – padėti ukrainiečiams. Tada supratau, kad mūsų šalių keliai niekada ir nebuvo išsiskyre...

Nuo tų lemtingų įvykių ukrainiečių gyvenimas labai labai pasikeitė. Manėme, kad ginklai jau sudėti ir jaudintis dėl karo nebeteks, bet klydome. Jis gali prasidėti bet kada. Pirmomis konflikto savaitėmis į netoliese esantį namą pataikė artilerijos skeveldra ir visas pastatas sugriuvo iki pamatų, todėl į lauką nė nosies nekišdavome. Pamokos vykdavo įprastai, namų darbų užduodavo tiek pat, tačiau mokytojams negalėdavome sakyti visų mokinių įprastos frazės: „Lyg neturėtume ko veikti po pamokų“, nes, iš tikrųjų, po mokyklos veiklos nebūdavo. Mieste dažnai dingdavo elektra. Tada, būdavo, sėdi namie, skaitai prie žvakės knygas – ir tiek. Tiesa, kariuomenės jau pasitraukė nuo mano miesto ir baimintis nėra ko. Šiuo metu gyvenimas po truputį grįžta į senas vėžes. Vis dažniau su draugais išeiname į lauką pažaisti krepšinio, futbolo. Vėl naktimis žaidžiame kompiuteriais ir kalbame apie viską, kas šauna į galvą. Tačiau mūsų atmintyje vis dar išliko tie baisūs vaizdai, kuriuos pamatėme per tuos kelis mėnesius. Mano požiūris į gyvenimą ir karą pasikeitė visiems laikams.

Šį kartą tiek ir tenorėjau papasakoti. Vilkimės, kad mūsų valstybės ir toliau artimai bendradarbiaus. O aš gal kada nors atvyksiu pas tave į Lietuvą. Kuo anksčiau pasibaigs tas paskelbtas-nepaskelbtas karas, tuo greičiau tai padarysiu. Tikiuosi, laiškas buvo įdomus ir neužmigai jį beskaitydamas. Perduok linkėjimus savo šeimai! Ir, žinoma, labiausiai sėkmės linkiu tau, mano drauge. Atrašyk kuo greičiau!

Arsenijus

**Viltė Mickutė, 15 metų,
Mokytoja Aušra Šeštokienė**

„Pelenų miestas“

Mielas drauge iš Lietuvos,

tikiuosi, būsi kantrus ir išklausysi tai, ką tau turiu papasakoti apie save ir šalį, kurioje gyvenu. Pradėsiu tuo, kad pažiūrėjus į žemėlapij ir dūrus pirštu į Ukrainą, o tada į Lietuvą atrodys, kad jos labai arti viena kitos, tad sunku patikėti tuo, kad taip mūsų gyvenimai skiriasi. Negaliu mūsų lyginti, nes nežinau, kas laiko dabar šį laišką, o jei ir žinočiau, niekas nepasikeistų - mes visi turime skirtingas istorijas. Norėčiau savąjį papasakoti ir Tau.

Sesuo pažadino mane penktą valandą ryto, nes jai iškrito dantukas. Ji krykštavo, nes dabar jį pakeis stipresnis ir gražesnis. Negalėjau patikėti, kokia ji nuostabi, džiaugdama tokia maža dovanėle. Gyvenant vietoje, kurios gatves puošia ne rudens lapai, bet pelenai ir nuo sienų nutrupėjęs betonas, sunku prisiminti, kokie džiaugsmi gali sukelti tokią šypseną, kokia pasipuošė jos veidas. Vis dar iki šiol bijau, kad naktį ir vėl pabusiu mamai mane kratant už peties ir šaukiant, kad eičiau apsirengti ir pasiimčiau sesę su savimi. Ar bent gali tai įsivaizduoti? Naktimis prieš akis dar kartais matau mamos įbaugintą veidą ir tėtį, stovintį prie laukinių durų bei rėkiantį į telefono ragelį. Pirmą kartą gyvenime judėjau taip greitai, juk mama kartais rytais

nesugebėdavo manęs išversti iš lovos, kad eičiau į mokyklą. Atrodė, dabar niekas nesustabdytų. Skubėjau apsirengti, jaučiausi lyg gaisrininkas, nuskambėjus pavojaus šauksmams, skubantis apsirengti ir pasiruošęs sutikti liepsnas. Tą akimirką nebijojau, gal todėl, kad nebuvo tikras, kas vyksta, ar dėl to, kad nebuvo laiko klausimams. Ir šiandien išsigąstu, kai išgirstu mamą naktį einant atsigerti vandens, atrodo, kad bet kurią akimirką ji šoks į kambarį ir pamišusiu veidu lieps bėgti. Galvoju, kad geriau būčiau bijojęs tą akimirką, kai viskas vyko, negu dabar iš lėto baimė mane estų iš vidaus. Niekad nelinkėčiau to kažkam kitam. Ir Tau.

Tikiuosi, skaitydamas nelinksi galva, kad nesi patyręs tokio sumišimo. Patikėk, nukrato didžiulis siaubas gatvėse nuaidėjus bombos sprogitumui – garsas, rodos, pasiekia ausų būgnelius. Tai primena filmuose matytus būgnininkus. Tikriausiai, esi matęs - daužosi būgnas ir, atrodo, tas garsas visą galvą užpildys. Gatvių asfaltas, kadaise išmargintas vaikų piešinėliais, ištryptas sunkių batų ir išvažinėtas mažinų. Ant žemės mėtosi savo istoriją užbaigę žaislai - lėlės. Jų akys, tokios stiklinės, man primena žmones, kuriuos aš kasdien matau. Žalios galvos, lakstančios gatvėmis, ir jų kamufliažinės striukės visai nepadeda susiliesti su mūsų apdegusių pastatų sienomis. Jie man niekada neprimins kareivėlių iš pasakų, kurias pasakodavo mama, kai buvau mažas. Tikriausiai ir tu esi girdėjęs pasaką apie alavinį kareivėlį. Kai buvau mažas, visada norėjau tapti toks, kaip jis: būti stiprus ir žavingas, mosuoti savo nuostabiuoju kardu ir apginti princesę nuo blogio. Tikėjausi, kad žalieji žmogeliukai tokie ir yra, dabar matau, kad klydau. Alavinės jų širdys ir pyktis akyse... Gal jų išdidūs veidai slepia kažką daugiau. Baimė? Kartais pasimiršta, kad mes visi esame čia žmonės. Nesvarbu, kokios jų pareigos, šoje vietoje mes visi nepritampame prie juodais dūmais nudažytų sienų ir gatvių, kuriose pilkais lyg drugelių sparnais plasnėja pelenai.

Kartais pasidaro taip sunku kvėpuoti, tada prisimenu lopšinę, kurią mama dainavo sesei. Mama turėjo nuostabų balsą ir sesuo sakydavo, kad jai užtektų padainuoti lopšinę visiems žmonėms ir pasaulis taptų gražesnis. Nors apsimečiau, kad tai netiesa, būčiau viską atidavęs, kad nerimo kupinos dienos tuo ir baigtųsi – mamos lopšine: „Miegok mano mažas, gražus berniuk,/Tyliai mėnulis žvelgia į tavo lopšį./Aš tau papasakosiu pasakėlę/Ir padainuosiu dainelę./Bet tu turi užmigti, užmerk akeles.“ Atrodo, jos balsas, apipintas liūdesio vijokliais, pasako tiek daug gražių žodžių. Tomis akimirkomis atrodo, kad viskas ir vėl gerai.

Žinai, gali atrodyti keista, kad aš, šešiolikmetis, dabar dažnai prisimenu vaikystę, pasakas, lopšinę. Taip yra todėl, kad realusis pasaulis sugriuvęs. Į tai, kas atrodo normalu: mokykla, darbas, garuojanti vakarienė, mes dabar nebeturime teisės. Tačiau tikiuosi, kad ir tu gyvenime esi išgirdęs kažką tokio nuostabaus, kad imi tikėti stebuklais. Tokiomis akimirkomis įsivaizduoju, kad visi pikti veidai, gatvėse besimėtantys žaislai ir mūsų Pelenų miestas - viskas susilieja ir išnyksta. Žalios kareivių galvos ir jų sunkūs, žemę trypiantys batai nebegąsdina. Bombų garsai, primenantys, koks keistas pasaulis, kuriame mes gyvename, rodos, neberūpi, nes yra pasakų pasaulis, mamos lopšinė. O mes dabar visi, kaip mano sesė, iškritus dantukui, tikiuosi, pradėsime šypsotis, nes jo vietą pakeis daug daug stipresnis.

šešiolikmetis iš Pelenų miesto

Viltė Raudoniūtė, 16 m.

Labas drauge iš Lietuvos. Tau rašo draugė Ana iš Ukrainos. Labai malonu, kad panorai susipažinti su tokia keistuole, kaip aš! Visuomet tikėjau, kad viena meniška siela bet koku būdu ras kitą - j save panašią.

Pirmiausia, norėčiau prisistatyti: esu Ana Ivanovna Kaplenko, gyvenu Kijeve. Man šešiolika metų, mokausi gimnazijoje, tačiau lankau ir muzikos mokyklą, kurioje siekiu įgyvendinti savo svajonę – tapti dirigente. Aš – kaip ir tu – esu muzikantė, meno žmogus ir vien dėl to, manau, ir tau, ir man bus įdomu pasidalinti savo mintimis.

Norėčiau tau pasipasakoti. Manau, kad žinai, kokia šiuo metu situacija Ukrainoje. Tačiau aš ne visai apie tai. Noriu tau išdėstyti savo, kaip menininkės, žmonių požiūrį į vienas kitą. Nors ne... Apie visą pasaulį ir nužmogėjimą, kuris mane taip slegia; apie meną, kuris vienintelis galėtų mus išgelbėti, tačiau ar leisime jam tai padaryti?..

Kaip ir minėjau, esu chorvedė. Tolimesnės ambicijos – Peterburgo Rimskio-Korsakovo konservatorija. Na, o dabar šiek tiek matematikos – prie manęs, ukrainietės, pridėk mokslą Rusijoje ir padalink Ukrainą iš Rusijos. Juk tai katastrofa! Taip galvoja mano tėvai, dėstytojai, net ir draugai... Nepaisant to, kad

mano tėveliai patys muzikuoja ir žino, kad ši konservatorija – bene kiekvieno muzikos apsėstojo svajonė. Tačiau jie net nenori apie tai girdėti. Tėvai gana radikalūs, o tai gan skaudžiai atsiliepia mano muzikiniam švietimuisi – skambinti Stravinskio preliudus jau baigiu ir pamiršti... Taip pat ir su kitais rusų kompozitoriais. Argi tai ne banalu?! Argi galima lyginti muziką ir politiką?? Et... Galbūt šiek tiek per daug kalbu apie save, tačiau šiuo metu neturiu tokio žmogaus, kuriam galėčiau išlieti emocijas iš pačių sielos gelmių... Nėra (o tiksliau – nebėra) žmogaus, kuris suvoktų, kad noriu tapti gera muzikante, įsteigti savo chorą ir jam diriguoti... Tapti tokia, kaip mano tautietė Tatjana Kaliničenko. Neseniai skaičiau jos interviu apie tai, kad muzika gali išspręsti daugybę diplomatinų klausimų. Ji teigia, kad muzika yra tarsi „tylus ginklas, kuriuo galima pataikyti tiesiai į širdį“. Argi tai ne tiesa? Šis interviu mane išties įkvėpė didiems žygiams, tačiau ką galiu aš – šešiolikmetė prieš būrį (tiksliau, visą tautą) papiktintų ir nusivylusių žmonių, kurie trokšta pagaliau ramiai miegoti naktį... Ak, kiek daug minčių ir idėjų sukasi galvoje... Net negaliu jų visų tau rišliai išsakyti, o ką jau kalbėti apie jų įgyvendinimą?..

Ar tu kartais nesijauti tarsi būtum gimusi ne toje epochoje? Aš jaučiuosi... Man toks artimas jausmas viską keisti, svajoti apie gėrį ir grožį pasaulyje... Taip, tikriausiai esu romantikė. Bet nejaugi aš tokia viena? Net negaliu paaiškinti, kaip jaučiuosi. Kartais noriu imti ir viską mesti – visas idėjas, muziką, net pakeisti savo požiūrį. Tačiau kartais, kai pas mane sugrįžta Polihimnija, noriu kurti meną, noriu groti, noriu įrodyti visam pasauliui, kad aš – ukrainietė – tvirta, nebijau iššūkių, nes viso pasaulio eilės kalba už mane, visa pasaulio muzika, tarsi fanfaros, skamba, kai aš einu pirmyn. Visos įmanomos meno formos tampa vienu dideliu spinduliu, kuris skverbiasi į širdis ir protus, priverčia verkti ir juoktis, nužudo ir vėl prikelia naujam gyvenimui, įkvepia ir atima viltį... Įrodo. Įrodo, kad mūsų tauta nusipelnė savitumo, laisvės, naujos pradžios. Net mūsų himne sakoma: „Dar nežuvo Ukrainos nei šlovė, nei laisvė, / Ir mums, mielieji broliai, lemtis darsyk nusišypsos.“ Tik ta lemtis, apie kurią M. Verbickis kalba, mano nuomone, yra menas. Tik jis vienintelis gali įkvėpti žmones didiems tikslams, gali nukreipti juos tinkama linkme, gali nustelbti pinigų blizgesį, gali pastūmėti žmones paaukoti savo asmeninę laimę dėl viso pasaulio gerovės. Tačiau ką aš, Ana Kaplenko, šešiolikmetė, galiu padaryti viso pasaulio labui? Juk tai – tik aš... Mano balso net tėvai nesiklauso.

O jei kalbėčiau atvirai, poetų, muzikų ir kitokio plauko menininkų pas mus beveik niekas nesiklauso – neva mes gyvename savo svajonių pasaulėliuose ir net nesame naudingi visuomenei. Nesu nei sociologė, nei istorikė ar dar kas, bet menininkai visais laikais ir visur buvo pagrindiniai kovos skelbėjai, tautiškumo saugotojai. Kaip gaila, kad senosios vertybės nyksta, o jų vietą užima žiniasklaidos skleidžiamas melas, korupcija. Jaučiuosi sutriuškinta, sumindyta, apspjauta, bet turėčiau už tai pasakyti ačiū, nes buvau atvesta į „tikrąjį kelią“... Tačiau aš netikiu, kad „tikrasis kelias“ yra tarpusavio kova. Ir ne tik tarp tautų, bet ir tarp brolių, seserų, mylimųjų, draugų. Kaip žmonėms įrodyti, kad tik meno taurumas gali suminkštinti širdis ir dovanoti visiems pasaulio gyventojams ramybę. Prie vieno Vokietijos operos ir baleto teatro yra išgraviruotas posakis: „Bachas davė mums Dievo žodį. Mocartas paliko Dievo juoką. Beethovenas suteikė Dievo liepsną. Dievas leido mums pačią muziką, kad galėtume kalbėti be žodžių.“ O mes vis rékiame vieni kitiems apie teisingą religiją, kur kieno teritorija ir kas turi valdyti pasaulį. Prisiminę John'o Lennon'o dainą „Imagine“ (liet. „Įsivaizduok“), galėtume daug ko pasimokyti. Juk jis sako: „Imagine if there's no religijon, / It's easy if you try. / No hell below us, / Above us only sky.“ (liet. „Įsivaizduok, kad nėra jokios religijos, / Tai nesunku, kai pabandai. / Joko pragaro po mumis, / o Virš mūsų tik dangus.“) Kišame savo įsitikinimus vieni kitiems, nors patys negebame kardinaliai pakeisti savo pasaulėžiūros. Net nenutuokiu, kur dar gali nusiristi pasaulis ir visuomenės mentalitetas. Juk net Fiodoro Dostojevskio romane „Nusikaltimas ir bausmė“ Raskolnikovas, nužudęs pasauliui nenaudingą (gal net kenkėjišką) senę dėl „didesniojo gėrio“, galų gale prisipažino įvykdęs nusikaltimą, sulaukė bausmės. Jūsų žymusis dailininkas ir kompozitorius Mikalojus Konstantinas Čiurlionis manė, kad „menas turi būti vaistas nuo žmonijos chaoso.“ Tad kodėl šių žymių ir pripažintų žmonių darbus ir mintis vertiname, remiamės jomis, kaip svariais argumentais, bet realiame gyvenime nepritaikome? Daromės paviršutiniški ir nesupratingi.

O kaip pasikeisti? Galbūt tu žinai atsakymą? Pasidalink mintimis. Man tai svarbu...

Su didžiausia pagarba

Ana Ivanovna Kaplenko

Sveika, Lukrecija!

Atsiprašau, kad taip ilgai tau neparašiau, neturėjau tam galimybės. Tu net neįsivaizduoji, kaip aš laukiau, kol galėsiu tai padaryti. Labai ačiū už išankstinę gimtadienio dovaną, molbertas nuostabus! Mama taip pat prašė tau padėkoti, sakė, jog tokios prabangos šiuo metu sau leisti nebūtume galėję. Na, situacija išties sunki, kai keliais važuoja tankai, virš galvos skrieja naikintuvai, o palei ausis kulkos. Gimtadienio proga tėvai man padovanojo naujų teptukų bei dažų. Puikiai derėjo su tavo dovana. Čia geros naujienos, tik gaila, jog už tų gerų slepiasi blogosios. Per mano gimtadienį, dvyliką valandą nakties, tėvai mane išsivedė į lauką iššauti gimtadienio fejerverkų. Nepakartojami vaizdai nušvietė padangę, tačiau mūsų laimės riksmas užgožė didžiausios baimės garsus. Gaila, kad buvau per daug laiminga gimtadieniu, taip praleisdama galimybę išgelbėti ne tik save, bet ir kitus nuo ramybės. Turbūt kyla klausimas, kodėl noriu apsisaugoti nuo ramybės... O ramybės čia apstu tik tankų patrankose, kurios sviedžia savo vidurius ir kelia tokį sąmyšį žmonių širdyse, tačiau jos ramios. Aš taip manau. Manau jos ramios, nes tai jų darbas, kasdienybė. O mano kasdienybė bijoti. Tik savo kasdienybę tądien iškeičiau į tėčio netektį. Taip pat netekau klausos bei laikinai regos (apie tai kiek vėliau). Tik to nepalyginsi su tėčio gyvybe...

Mano tėtis, mano geriausias draugas, mano mokytojas...Stiklinės akys dūžta ir srūva krauju, kai prisimenu jo žodžius: „Atsargumas, mano dukrele, tikrai nepražudys, tik stiprybės suteiks“. O dabar didžiausia mano silpnybė tapo atsarga, turėjusi suteikti stiprybės. Tik nežinau, kas kaltas dėl šios netekties: ar aš, ar Rusijos valdžia, siekianti nežinia ko, žudanti nekaltus žmones. Jiem tai turbūt panašu į žaidimą, ar skaičiuotę „En den du... ir išeisi mielas drauge tu“. Tik visai man nelinksma...Jokių žaidimo taisyklių negavom, o rusai akivaizdžiai sukčiauja - juk jau metai neateina mūsų ėjimo eilė. Tačiau niekam nepatinka sukčiai. Ypač, kai nuo jų kenčia žmonės, nežaidžiantys to žaidimo. Tik turbūt geriau mirt, nei tęst žaidimą, kai matai, koks nesąžiningas jis yra. Arba gali nutikti kaip man - buvau praktiškai izoliuota nuo pasaulio, tik viską jaučiau. Jaučiau vėją, kurį kelia bėgantys žmonės, jaučiau šilumą, vibracijas, paviršius, galiausiai, jaučiau drebinimą. Drebinimą jaučiau dažniausiai.

Praėjo daugiau nei pusmetis nuo paskutinio tavo atsiųsto laiško, tačiau atsakyti tau negalėjau...Viskas daug sunkiau, kai nieko negirdi ar nematai. Viskas dar sunkiau, kai ir negirdi, ir nematai. Juk aklas, bet nekurčias, žmogus bent girdi, kokia raidė yra kombinacija. Kurčias, bet ne aklas gali lengvai išmokti gestų kalbą. O aš... Aš pusę metų tylėjau!. Buvau niekam nereikalinga, neišgirsta, nesuprasta. Aš verkdavau, nekėsdavau žmonių, dėl kurių turėjau tai iškęsti. Beveik kiekvieną dieną su mama eidavau kažkur. Iš mamos piešinių ant rankos (taip mes iš pradžių bendravome) supratau, kad eidavome į lignoninę, nes ji piešdavo kryželį. Dabar, kai man atliko ragenos operaciją, aš vėl galiu matyti. Bet juk tu irgi gali matyti, todėl tau noriu papasakoti apie tuos pusę metų, kai buvau užsklęsta viduje.

Tądien, kai netekau klausos ir regos, atrodė, kad mano gyvenimas baigtas. Juk niekada nežinojau, koks jausmas būti aklai, kurčiai ar mirusiai. Bet tuos pusę metų aš lyg vaiduoklis vaidinausi pati sau. Sunku matyti baisius vaizdus Ukrainoje, bet dar sunkiau nieko nematyti. Juk žinai tą jausmą, kurį beveik visi jaučiame, kai bijome, bet yra skirtumas, kai tu žinai, ko bijai ir kai nežinai. Aš buvau siela, uždaryta kūne. Aš jaučiau, kaip dreba žemė nuo patrankų sprogo, jaučiau dulkes burnoje, nes visame Debalcevos mieste tvyrojo dulkių smogas, kuris kyla dėl sugriautų pastatų. Bet aš turėjau laiko apmąstyti savo gyvenimą, buvau ramybėje, kurios kiti žmonės neturėjo. Ir nors aš bijojau dar labiau nei jie, Dievas norėjo, kad aš sekunde sustočiau. Supratau, kas vyksta mano mylimoje Ukrainoje, supratau, kokie žiaurūs yra žmonės, jei geba žudyti savo brolius ir seseris. Juk su Rusija mes, kaimynai, gal ne visada sutardavome, tačiau ar reikia nuplauti skausmą krauju? Ar nebūtų buvę paprasčiau diplomatiškai susišnekėti ar tiesiog palikti viską taip, kai yra? Juk karas Ukrainoje tikrai nebuvo būtinas, nebuvo būtina iš nekaltų žmonių atimti gyvenimą. Dažnai bandžiau suprasti, kodėl viskas vyksta, per ką tapau neįgali. Bet man pavyko suprasti tik tai, kad karas - baisus dalykas. Net baisiau nei baisus. Daugumai žmonių dėl jo kaltės tenka pradėti viską iš naujo. Mes su mama taip pat turėjome pradėti gyvenimą iš naujo, išsikraustėme, nes mūsų namas virto dulkėmis. Bet viso labo, tai tik namas, ne žmogaus gyvybė, tik blogiausia, kad tų žmonių mūsų MAMA Ukraina prarado net 9000. Tarp jų ir mano tėtis, dauguma kaimynų, bendraklasių. Karas sugriovė mūsų darną šalyje ir, nors mes stiprūs, vieningi, patriotiški, mūsų jėgos senka, žmonių mažėja, net ir griauti ką nebeliko, bet karas vis dar tęsiasi. Net ir jam pasibaigus dar ilgai kovosime su jo pasekmėmis, nuoskaudomis. Jis kaip neištrinama dėmė mūsų šalies istorijoje.

Dažnai bandau įsivaizduoti, kaip gyvenčiau, jei ne šis karas. Dabar sėdėtume visa šeima ir nerūpestingai gyventume. Man tik šešiolika, aš tikrai nebuvau pasirengusi karo vaizdams - nenorėjau pamatyti tanko realybėje, nenorėjau pamatyti tūkstantinių armijų savo kieme, savo namų, mokyklos ir kitų pastatų griuvėsių, tuo labiau nenorėjau pamatyti tiek kraujo ir negyvų žmonių tiesiog paliktų gatvėje. Visą gyvenimą galvojau, kad tai pamatysiu tik istorijos vadovėlyje ar filme. Tik dabar mano gyvenimas kaip filmas, bet jį norėjau kurti

pati... Norėjau siekti aukštumų savo šalyje, norėjau garsinti savo šalį, norėjau mokytis, tau turbūt keista, juk niekam mokykla nepatinka, bet aš jos pasiilgau. Tik dabar mano ateities kūrimas sustojęs. Likau be tėčio, namų, klausos, bet aš dar turiu širdį, kuri jaučia, todėl niekam nelinkėčiau karo, net ir rusams, aš ne tokia žiauri kaip jie.

Daug ištvėriau, daug netekau, turbūt daug dar neteksiu, nes niekas nesibaigs po šio laiško tau. Žinau, kad jau niekada neišgirsiu muzikos, kurią taip mylėjau, tik, ačiū Dievui, dar galėsiu tapyti. Tavo dovanotas molbertas šiuo metu man tikras išsigelbėjimas. Aš nupiešiu daugybę paveikslų, kurie atspindės tikrą gyvenimą Ukrainoje, nes jūs, kitų šalių gyventojai, jo niekada nepamatysite. Jums meluoja, nesako tiesos, daug slepia, bet jūs pamatysite, kiek daug raudonos spalvos mano piešiniuose. Tai kraujas visų žmonių, kurie mirė dėl žaliųjų žmogeliukų kaltės. Aš šešiolikmetė, aš dar turiu galimybę tęsti gyvenimą, sukurti šeimą, ateitį. Bet kas žino, gal jau rytoj būsiu nušluota nuo žemės paviršiaus, o gal ir šiandien? Gal net šio laiško tu negausi, aš nežinau, kas gali šauti į galvą mūsų tautos žudikams. O kas man šaus kulka į galvą?

Dar tiek daug tau norėčiau pasakyti, bet tai nesutelpa į žodžius. Norėčiau, kad atvyktum pas mane ir pati pamatytum, kaip atrodo mano šalis, tik tai per daug rizikinga, todėl siunčiu tau dalelę savęs, savo piešinį „Raudonos akys“. Tai pirmas piešinys ant tavo dovanoto molberto. Žinau, kad Dievas siuntė man tokią draugę kaip tu tam, kad sunkiu laikotarpiu aš nepalūžčiau, juk jei ne tu, dabar visiškai netobulinčiau savo įgūdžių, savo ateities. Tikiuosi, kad ir aš tau kada nors galėsiu padėti, juk gera kurti, o ne naikinti.

Tavo draugė Tina

**Ieva Sokolovaitė, 16 m.,
Palangos senoji gimnazija
Mokytoja Jūratė Galinauskienė**

Mano drauge iš Lietuvos,

Doneckas,
2015 gruodžio 10-oji

rašo Tau šešiolikmetė iš Ukrainos. Nežinau, ar dar prisimeni mane. Aš – ta pati Nataša. Paskutinį kartą matėmės, kai buvai su tėvais atvažiavusi į Ukrainą. Tada abi buvome dar mergytės, pernelyg drovios, kad pačios užkalbintume viena kitą. Nuo to laiko abi pasikeitėme. Labai tikiuosi, kad Tu gyveni gerai, laimingai ir kad Tau neteko patirti to, ką per tuos metus patyriau aš. Tačiau viliuosi, jog suprasi mane.

Tu – vienintelis žmogus iš Lietuvos, kurį pažįstu. Nedaug tenutuokiu apie Lietuvą, bet žinau, kad Tavo šalis – tikrą, geraširdžių ir užjaučiančių žmonių šalis. Net neįsivaizduoji, kiek daug mums reikia Lietuvos teikiama pagalba. Kiekvieną kartą, kai išpakuojame siuntinį šiltų drabužių, maisto ar vaistų, mano širdį užlieja dėkingumas Lietuvai, ypač organizacijai „Blue/Yellow“, teikiančiai paramą Ukrainos kariams. Kai įkišu ranką į iš Lietuvos atsiųstą pirštinę, jaučiu, lyg joje dar būtų likusi dosnios lietuvio rankos šiluma. Todėl ir rašau Tau. Kiekvieną vakarą galvoju apie Tavo šalį ir noriu, kad žinotum, jog Jūsų parama mums nepaprastai svarbi. O dabar paaiškinsiu, kodėl aš, kaip jau tikriausiai supratai, esu tarp karių. Šiek tiek rizikuoju siųsdama šį laišką, bet man tikrai labai reikia išsipasakoti...

Karas sujaukė visų mūsų gyvenimus. Jaučiuosi taip, lyg gyvenčiau antrą kartą, nes tas gyvenimas, kurį gyvenau prieš karą, – visiškai kitoks. Lyg turėčiau du gyvenimus: vieną – užmirštą, palaidotą, išlikusį tik saulėtuose prisiminimuose, tik toje smegenų dalyje, kuri dar neužvaldyta kasdienės baimės, kovos dėl išlikimo ir nerimo – dabartinio, antrojo gyvenimo. Prieš karą buvau laiminga – gyvenau su savo tėvais, Anastasia ir Viktoru, bei broliu Saša, kuriam dabar devyniolika, Donecke. Kai buvome maži, su broliu lakstydavome po miestą, žaisdavome turguje slėpynių tarp milžiniškų arbūzų krūvų, suverstų čia pat ant žemės, varžydavomės, kuriam greičiau pavyks supykdyti kaimynų katiną. Namie mus pasitikdavo visada besišypsanti mama, švelniai sušiaušdavo plaukus ir išklaUSDavo pasakojimus apie mūsų nuotykius. Dabar visa tai praeitis. Viskas, visas mano pasaulėlis pasikeitė per vieną dieną, tiksliau, per porą valandų. Staiga iš nežinia kur atskrido kariniai lėktuvai ir ėmė bombarduoti mūsų miestą. Aš netekau sąmonės, bet atsipeikėjusi suvokiau likusi sveika, tik su keliomis žaizdomis. Broliui skeveldra sužeidė skruostą. Tačiau abu mano tėvai gulėjo po plytų ir nuolaužų krūva, šalti ir negyvi. Tos valandos buvo baisiausios mano gyvenime. Aš ir dabar tebesapnuoju košmarus, net nustojau tikėti, kad jie kada nors liausis mane kankinę. Bet aš išmokau gyventi toliau. Dabar nebeverkiu vakarais. Išleidau juos, išleidau jų sielas lyg balandžius iš savo širdies narvelio, nusinešančius į dangų mano

laimingą vaikystę. Tikiuosi, jiems danguje gera. Tikiuosi, jie nesijaudina dėl manęs. Po bombardavimo mudu su broliu priėmė paskubomis ligoninėje įrengtas nukentėjusiųjų nuo sprogimų punktas. Čia gavome stogą virš galvos ir šio tokio maisto. Tačiau Saša negalėjo ramiai pasilikti punkte. Toks jau jis. Brolis prisijungė prie Ukrainos partizanų. Likau viena, bet taip gyventi negalėjau. Nesugebėjau. Todėl kitą dieną pasiėmiau iš senųjų namų išgelbėtas senovines mamos žirkles, inkrustuotas spalvingais akmenėliais, nusikirpau trumpai savo kaštoninius plaukus, kuriuos auginau šešiolika metų, apsilvilkau berniokiškus drabužius ir išėjau paskui brolių pas partizanus. Dabar aš atrodau visai kaip vaikinai. Brolis iš pradžių labai supyko. Norėjo, kad likčiau bent šiek tiek saugesnėje vietoje, bet vėliau suprato, kad nei aš be jo, nei jis be manęs negalime gyventi. Jis – vienintelis man likęs žmogus pasaulyje, kuriuo galiu visiškai pasitikėti. Jis parūpino man netikrus dokumentus, kad galėčiau būti priimta į partizanų gretas, ir dabar oficialiai aš – Aleksėjus, aštuoniolikos metų Ukrainos karys. Žygiai, pratybos ir bent kažkoks veiksmas padeda atitrūkti nuo minčių, prisiminimų. Tačiau man vis dar dažnokai pritrūksta stiprybės ir vyriškumo. Išvaizdą pakeisti galima, bet vidaus nepakeisi. Dažnai užėina toks stiprus liūdesys, kad norisi užsikasti po sugriautų savo namų plytomis ir niekada nebeprisikelti. Todėl supratau, kad turiu kam nors išsipasakoti. Deja, neturėjau kam. Ėmiau galvoti apie gerus dalykus, gerus žmones, kurie dar gyvi, ir prisiminiau Tave, mergaitę iš mano palaidotojo gyvenimo. Tu greičiausiai tikrai negali įsivaizduoti, kaip gera gauti tokių reikalingų kariams daiktų – šiltų kojinių, megztinių, šalikų, miegmaišių, žibintuvėlių, vaistų, ginklų ir dar daug naudingų dalykų iš tokios mažos, bet geraširdės Lietuvos. Man ir kitiems kariams, kurių likimai panašūs, tie daiktai nėra tiesiog naudingi daiktai – jie praskaidrina nuotaiką, primena, jog pasaulyje vis dar yra likę truputėlis gėrio, kad kažkas mus palaiko ir mes turime dėl ko kovoti. Be Jūsų paramos mums tikrai būtų labai sunku. Todėl ir pamaniau, kad noriu padėkoti ir išsipasakoti lietuviui. Todėl, kad patyriau, jog lietuviai – žmonės iš didžiosios raidės. Norėčiau, kad, jeigu tik turėsi galimybę, susisiektum su organizacijomis „Blue/Yellow“, „Caritas“, kurios padeda ne tik mums, kariams, bet ir civiliams žmonėms, ir perduotum didžiulę padėką visų mūsų vardu.

Prašau, rašyk man, jeigu gali. Papasakok man, kas vyksta Tavo gyvenime. Man gyvybiškai reikia gerų naujienų. Pas mus per daug blogio. Laukiu Tavo laiško taip nekantriai, kaip šaltoje žiemos žemėje įkalintas daigelis laukia pavasario saulės.

Dėkinga
Natalija Davidenko

laisvė Rašinio
istatymo viršenybė pagarba solidarumas lygybė
gybė konkurso žmogaus teisėms pagarba
laisvė politinis dialogas
partnerystė demokratija pilietinės visuomenės
-eisingumas solidarumas
įsitraukimas